بۆ ئەوەی
مێژوو بە چەواشەیی نەنووسرێ

فەرەنسۆ هەریری

هەواڵنامەی کتێب

فرەنسۆ هەریری

بۆ ئەوەی مێژوو بە چەواشەیی نەنووسرێ

پرسیار و وەڵام

هاوینەهەواری پیرمام ـ هەولێر
١٩٩٥

فرەنسۆ هەریری

بۆ ئەوەی مێژوو بە چەواشەیی نەنووسرێ

«پرسیارو وەڵام»

هەمەڵاتەی کتێب

لە بلاوكراوەكانى پارتى ديموكراتى كوردستان

هاوینەهەواری پیرمام ـ هەولێر

١٩٩٥

ناوی کتێب: بۆ ئەوەی مێژوو بە چەواشەیی نەنووسرێ «پرسیار و وەڵام»، شەش دیمانەی ڕۆژنامەنووسی لەگەڵ بەڕێز فرەنسۆ هەریری دا، ئامادەکردنی بۆ چاپ: بەشدار ئەحمەد، بڵاوکردنەوەی: پارتی دیموکراتی کوردستان، چاپی یەکەم: هاوینەهەواری پیرمام ـ ١٩٩٥، پیت لێدانی: سۆزان عوسمان، دەرهێنانی هونەری: شکار نەقشبەندی.

كي لا يُكتَبَ التأريخُ مُحرّفاً

مقابلات مع السيد فرنسو حريري

هەواڵنامەی کتێب

من منشورات الحزب الديمقراطي الكوردستاني
كوردستان العراق ـ مصيف صلاح الدين
١٩٩٥

پێشەکی

لە سەرەتای ساڵی ۱۹۹۵ بەدوواوە، بەتایبەتیش دووای بانگەوازەکەی جەلال تاڵەبانی بۆ چەک هەڵگرتنی سەرتاسەری بۆ لەناوبردنی (!) پارتی دیموکراتی کوردستان «واتە نەفیر عامە بەدناوەکەی»، دەزگای ڕاگەیاندنی یەکێتی هەروەها جەلال تاڵەبانی خۆیشی بەبێ هۆک و بیانوو کەوتنە پەلاماردانی ناوبانگی سەرکردەی نەمر مستەفا بارزانی کە پێشی پتر لە شازدە ساڵ و نیو کۆچی دوواییی کردووە. ئەم پەلامارە نابەجێییە بوو بە مایەی بڵاوبوونەوەی دڵەڕاوکە و ناڕەحەتی نەک تەنێ لەناو ئەندام و لایەنگرانی پارتی بگرە لەناو هەموو دڵسۆزانی گەلدا، لەبەرئەوەی کۆمەڵگەی کوردەواری ئەوپەڕی ڕێز و پشتەوانیی بۆ بارزانیی نەمر هەیە و تەنانەت تا ئێستەیش بەشێکی متمانەی خۆی نەک هەر بە پارتی بگرە بە تێکڕای بزووتنەوەی سیاسیی کوردستانیش لەسەر بنەڕەتی تاقیکردنەوەی نزیکەی چل ساڵی خۆی لەگەڵ ئەم سەرکردە مێژووییەدا دادەنێ.

ئاشکرایە کە زۆربەی کورد بۆ هەڵسەنگاندنی هەڵوێستێکی سیاسیی سەردەمی ئەمڕۆ،

هەڵوێستەکانی سەردەمی بارزانی دەکەن بە پێوانەی راستی، بۆیە ئەو گەنجینە دەوڵەمەندەی کەلەپووری کوردایەتی و خەباتی سیاسی کە لەو سەردەمەوە بەجێ ماوە لە باڵەکانی بزووتنەوەی سیاسیی کوردستان پێویست دەکا کە بۆ سوود لێ وەرگرتن بگەڕێتەوە سەری نەک کەسانی نابەرپرسیار و رابردوودار هەڵیان هەبێ لەکەداری بکەن. لە کەس شاراوە نییە کە ئەوانەی پەلاماری ئەو مێژووە پڕ لە سەروەرییە دەدەن، لەسەردەمی بارزانیی نەمر خۆیدا یا لە ریزی کاروانی خەباتەکەی ئەودا بوون یا لەریزی جاش و نۆکەراندا، بۆیە بەم پەلامارەی ئەمڕۆیان نرخی خۆیان هەرزانتر دەکەن نەک شتێکی تر. بۆ نموونە، ئەوشێروان مستەفا بە نازناوی «مامخان شێروانی» کتێبێکی بە ناونیشانی «بارزانییەکان» و هەروەها مەحموود رەزاش بە نازناوی «ا.رەوشەن» کتێبێکی بە ناونیشانی «شەخسیەتی مەلا مستەفا لە نێوان وەهم و راستیدا» نووسیوە کە هەردووکیان لە ماوەی ئەمساڵدا لە لایەن یەکێتییەوە چاپ بوون و بڵاو کرانەوە. ئەوەی لێرەدا سەرنج رادەکێشێ ئەوەیە کە هەردوو نووسەر بەناوی خواستەنی کتێبەکانی خۆیان بڵاوکردەوە نەک بە ناوی راستەقینەی خۆیان لەبەرئەوەی بە تاقیکردنەوە دەرکەوتووە ئەوانەی لە دژی بارزانیی نەمر و خەباتی کوردایەتیی بارزانییەکانیان نووسیوە هەر تەنیا ئەوەیان کردووە کە خۆیان خۆیانیان سووک و ریسوا کردووە.

بەڕێز فرەنسۆ هەریری کە لە ماوەی زیاتر لە سی ساڵی رابردوودا لە کۆڕگەی خەبات و ملمڵانە سیاسییەکاندا ژیاوە و لە نزیکەوە ئاگەدارە، ئەرکی لادانی دەمامکی ئەوانەی گرتە ئەستۆ کە ئەو پەلامارەیان دەدا بە تایبەتیش جەلال تالەبانی کە وەک گوێمان بەردەوام کەواسووری پێش پەلاماردەرانە بۆ سەر ناو و ناوبانگی بارزانیی نەمر.

ئەوەی لە نێوان دووتوێی ئەم کتێبەدا دەخرێتە روو بریتییە لە نووسینەوەی ئەو شەش دیمانە تەلەفزیۆنییەی کە تیایاندا زیاتر لە هەشتا پرسیار لەلایەن کەناڵە جیاجیایەکانی راگەیاندنی «پ.د.ک»ەوە بەرەوڕووی بەڕێز هەریری کرانەوە و ئەویش بە تێروتەسەلی وەڵامی دانەوە، ئەم دیمانانە کاتی خۆی لە ناو جەماوەری بینەرانی تەلەفزیۆنی گوڵان و کوردستاندا زۆر دەنگیان دایەوە و پێیدا پێیدا داوای دووبارەکردنەوەیان دەکرا، بۆیە ئێستە بۆ ئەوەی ئەم دیمانانە بەردەوام لە بەردەستدا بن وا لێرەدا نووسرانەوە و وێرای کۆمەڵێک بەڵگەنامە و دەستاوێژی گرینگ لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا پێشکێشتان کرا، هیوادارین کەلێنێک لە بۆشاییە زۆرەکانی کتێبخانەی کوردی پڕ بکاتەوە و جێگەی رەزامەندیتان بێ.

بەدران ئەحمەد

تشرین (٢) ١٩٩٥ - پیرمام

هەواڵنامەی کتێب

دیمانەی یەکەم

٢١ کانوون (٢) ١٩٩٥

شەڕی خۆسەپاندن نەک خۆکوژی

*** تا ئێستە کۆمەڵێک ناو لەم شەڕە نراوە، وەکو شەڕی خۆکوژی، براکوژی، کوردکوژی، ناوەخۆ و کوردکوژە. بەڕێزتان وەک سیاسەتوانێک چ ناوێکی لێ دەنێن؟**

** زۆر مرۆڤی دڵسۆزی سادە و تەنانەت ساویلکەش ناوی ئەم شەڕە بە شەڕی براکوژی و خۆکوژی و کوردکوژە و زۆر ناوی تر دەبەن، بەڵام بەلای منەوە نە شەڕی خۆ کوژییە و نە شەڕی کوردکوژییە، ئەم شەڕە شەڕی خۆپەرستییە و شەڕی خۆسەپاندنە. شەڕی دیکتاتۆریەتە لە دژی دیموکراتییەت و شەڕێکە دژ بە پرۆسەی دیموکراتییەتە واتە لە دژی هەڵبژاردنی پەرلەمانە.

ئەم شەڕە شتێکی تازە نییە بۆیە حەز دەکەم بۆ نەوەی نوێی روون بکەمەوە کە ئەم جۆرە شەڕانە ٣١ ساڵ بەر لە ئێستە مام جەلال دایهێنانە و لە کاتێکدا کە خۆی و مامۆستا برایم ئەحمەد لە سەرکردایەتیی پارتیدا بوون ئەم کێشە و ململانەیەی نێوانی پارتی و یەکێتی لەناو پارتی خۆیدا بوو. لە کێشەکەشدا هەمیشە برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی لە لایەکدا بوون و پارتیش لە لایەکەی تر بوو. لە سەرەتای گەڕانەوەی بارزانیی نەمر لە یەکەتیی سۆڤیەت لە ٦ تشرین (١) ١٩٥٨ مام جەلال خۆی گەیاندێ و خۆی زۆر لێی نزیک کردەوە، دەستی کرد بە موشاغەبە کردن لەسەر هەمزە عەبدوڵلا و نەژادی ئەحمەد عەزیز ئاغا و خەسرەو و حەمید عوسمان کە ئەو سەردەمە ئەندامی مەکتەبی سیاسیی پارتی بوون. وای لە بارزانی گەیاندبوو کە هەمزە عەبدوڵلا و هاوڕێیەکانی پارتییان کردووەتە پەیمانگەیەک بۆ پێگەیاندنی ئەندامانی حزبی شیوعی. وای تێ گەیاندبوو کە ئەندامانی مەکتەبی سیاسیی ئەو سەردەمە دەڵێن ئێمە وەکو

دەورەیەکین، وەکو پەیمانگەیەکین دەبێ خەڵک ئامادە بکەین و رۆشنبیریان بکەین تا فێرە سیاسەت بن، کە فێری سیاسەتیش بوون دەبێ بچنە ناو حزبی شیوعی. ئیتر هەمیشە دووبارە و سێبارەیان دەکردەوە بۆ بارزانی کە خەریکە پارتی نامێنێ و خەریکیشە دەبیەنە ناو حزبی شیوعی. تا وایان لێ کرد کە هەمزە عەبدوڵلا و برادەرەکانی لە مەکتەبی سیاسی دەربکرێن و برایم ئەحمەد ببێتە سکرتێر و جەلالیش ببێتە ئەندامی مەکتەبی سیاسی لە کاتێکدا لە بەهاری ١٩٥٩دا جەلال تاڵەبانی لە پارتی تەجمید کرابوو. لە کاتی تەجمیدکردنیدا، تاڵەبانی گەشتێکی بۆ هەولێر و رەواندز و ناوچەی باڵەک کرد، دووای ئەوەی لە گەشتەکە گەڕایەوە ئینجا توانیی بە پشتەوانیی بارزانی ئینقلابێک لەسەر هەمزە عەبدوڵلا و هاورێیەکانی بکات و دەست بگرێ بەسەر مەکتەبی سیاسیی پارتیدا، ئەمەیەش یەکەم ئینقیلابی بوو و برایم ئەحمەد بە سکرتێر و خۆیشی بە ئەندامی مەکتەبی سیاسیی پارتی مایەوە تا عەبدولکەریم قاسم لەخەتی دیموکراسی و شۆڕشی ١٤ تەمموز لای دا و دەستی کرد بە گرتنی نیشتمانپەروەران. دیارە پارتیش لەوگرتنە بەدوور نەبوو. دەست کرا بە دوورخستنەوەی ئەندامانی سەرکردایەتیی پارتی و کادیرە پێشکەوتووەکانی، وای لێ هات بارزانی ناچار بوو بەغدا بەجێ بهێڵێ و بچێتەوە بارزان.

لە رۆژی ٦ ئەیلوول ١٩٦١دا کە «رۆژی رەش»ی پێ دەڵێن بە بۆنەی ئەو رۆژە پارتی بڕیاری دا یاداشتێک بە حکوومەتی عێراق بدا و داوای لێ کرد کە ماددەی ٣ لە دەستووری کاتی جێبەجێ بکا. ماددەی ٣ دەڵێت کورد و عارەب هاوبەشن لەم نیشتمانەدا. لە یاداشتەکەدا داوا لە عەبدولکەریم قاسم و رژێمەکەی دەکرا بەشداریی کورد چییە لەو نیشتمانەدا بۆی دەستنیشان بکرێ. لەگەڵ ئەو یاداشتنامانەی کە پێشکێش کرابوون لە ناوچەی خەلەکان و هەندێ شوێنی تر، برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی هەندێ چەکداری خێڵەکییان کۆ کردبووەوە تاکو خۆپیشاندانێکی چەکدارانە لە دژی عەبدولکەریم قاسمدا بکەن. وایاندەزانی ئەگەر ئەمەیان کرد عەبدولکەریم قاسم ناچار دەبێ مافەکانیان بداتێ. ئەویش لە بەرامبەر ئەمەدا لە خەلەکان و دەربەندیخان هێزی نارد و

لێیانی دا. ئەو چەکدارانەی کە هەبوون پەرش و بلاوەیان پێ کرا و کەسیان نەما. بارزانی لە چیای شیرین، وا بزانم رۆژی ١٦ ئەیلوول ١٩٦١ بوو عەبدولکەریم قاسم فڕۆکەی جەنگیی نارد ماڵی مەلا مستەفا و خیوەتەکانیان بۆمباباران کرد و هێرشیان بردە سەر بارزان. بارزانیش ناچار بوو دەستی دایە چەک و بەخۆی و چەند سەت چەکدارێکی بارزانی و غەیرە بارزانی ناوچەی بارزانیان بەجێ هێشت و چوونە ناوچەکانی ئاکرێ، ئامێدی، دهۆک و زاخۆ.

بارزانی لەوێدا دەستی بە شەڕی پارتیزانی کرد. تا بەهاری ١٩٦٢ زۆربەی زۆری ناوچەکانی بادینانی رزگار کرد و هێزی پشمەرگەی لێ دانا و فەرماندی هێزەکانیشی دەستنیشان کرد. لە بەهاری ١٩٦٢دا بارزانی خۆی و چەند پێشمەرگەیەکی بەجەرگی خۆی لە زێی بادینان پەڕینەوە و هاتنە ناوچەی سیدەکان، باڵەک، گەلاڵە و رایات و هەموو ئەو ناوچانەیان رزگار کرد، سەری بەرسرینیان گرت.. بارزانی لەوێش نەوەستا بەرەو ناوچەی شەقڵاوە هات و شارۆچکەی هیرانی رزگار کرد ئینجا بەرەو ناوچەی قەڵادزێ و ئەو ناوە چوو. لە کۆتاییی ساڵی ١٩٦٢ و سەرەتای ساڵی ١٩٦٣دا بەعسییەکان کەریم قەرەنییان ناردە لای بارزانی. کەریم قەرەنی ئەفسەرێکی کوردی خەڵکی سلێمانی بوو لە ئیستخبارات ئیشی دەکرد، بۆئەوە هاتبوو تا بە بارزانی رابگەیەنێ کە ئەوان نیازیان وایە ئینقیلاب بەسەر عەبدولکەریم قاسمدا بکەن و داوایان لێ کرد ئەگەر ئینقلابەکەیان کرد بارزانی شەڕ رابگرێ، ئەوانیش ئامادەن مافەکانی میللەتی کورد مسۆگەر بکەن.

بێ گومان کەریم قەرەنی بەر لەوەی بێتە لای بارزانی سەردانی مەکتەبی سیاسیی کردبوو. مەکتەبی سیاسی رەزامەندیی دەربڕیبوو واتە برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی و هەڤاڵەکانیان، بارزانیش کە زانیی مەکتەبی سیاسی رەزامەندیی خۆی نیشان داوە ئەویش رازی بوو. لە ٨ شوبات ١٩٦٣دا ئینقیلابی بەعسییەکان لەسەر عەبدولکەریم کرا و داوا لە شۆڕشی ئەیلوول و پارتی واتە کورد کرا کە وەفدێک بنێرن بۆ بەغدا بۆ ئەوەی قسە لەسەر دابینکردنی مافەکانی خەڵکی کوردستان بکەن. بارزانی و پارتی وەفدەکەیان

بە سەرۆکایەتیی جەلال تاڵەبانی پێک هێنا و ئەندامەکانیشی بریتی بوون لە ساڵح یوسفی، شاخەوان ئامق، یەدوڵڵا کەریم، حوسێن فەیلی و چەند کەسێکی تر. وەفدەکە چوو بۆ بەغدا و ماوەیەکی زۆر لەوێ مایەوە و هیچی بەهیچ نەکرد. زۆری پێ نەچوو جەلال بە ئیشارەتێک لە بەعسییەکان و دیارە تەرتیباتی چوونە قاهیرەیش هەر ئەوان بۆیان کرد، خۆی رزگار کرد و بەناوی سەردانی جەمال عەبدولناسر خۆی گەیاندە قاهیرە. ئەندامانی وەفدەکەش لە بەغدا مانەوە و لە لایەن بەعسییەکان گیران و زۆریش ئازاردران. واتە تەنیا کەس لە وەفدەکە کە نەگیرا جەلال تاڵەبانی بوو. لە دوواییدا تاڵەبانی لە قاهیرە چووە پاریس ئینجا تاران و پاشان گەڕایەوە کوردستان.

ساڵی ١٩٦٣ بەعسییەکان شەڕێکی زۆر توند و بێ ویژدانانە و سەختیان هێنایە سەر ناوچەی بارزان و «بارزانی»یش لەوێ بوو. ناوچەی سۆران کە برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی سەرپەشتییان دەکرد و لێپرسراوی پلە یەک بوون لەوێدا، ئەو ناوچەیە ئارام بوو چونکە برایم ئەحمەد و تاڵەبانی رێگەیان نەدەدا بەرەیەکی شەڕ لەم ناوچەیەدا بکرێتەوە تا هێزەکانی عێراق هەموو بچنە بارزان. بە واتایەکی دیکە برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی لەگەڵ حزبی بەعس رێک کەوتبوون کە لە ناوچەی سۆران هیچ نەکەن بۆ ئەوەی سوپای عێراق ئازاد بێت بۆ هێرش کردنە سەر بارزان و لەناوبردنی بارزانی. لەبەر ئەوەی بەعسییەکان تەڕ و وشکیان بە یەکەوە دەسووتاند زۆر کەسیان بەناوی شیووعی و بە ناوی دیموکراتییەوە دەگرت، بۆیە ئەفسەر و سەربازێکی یەکجار زۆری کورد پێوەندییان بە شۆڕشی کوردستانەوە کرد و زۆربەشیان لە ناوچەی سۆران بوون و چەکێکی باشیشیان لەگەڵ خۆیاندا هێنابوو. هێزێکی باشیان هەبوو بەڵام وەکو پێشتر باسمان کرد نیوچە رێککەوتنێک لە نێوانی بەعس و برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانیدا هەبوو. بارزانییان بە «سەری مار» ناو دەبرد واتە هەر وەختێک سەری مارەکە پان کرایەوە ئەو وەختە شۆڕش تێک دەچێ و نامێنێ. ئیتر خۆیان بە ئارەزووی خۆیان رەفتار دەکەن، بۆیە بەعسییەکان بە هەموو توانای خۆیان هێرشیان هێنایە سەر بارزان. ئەو کاتە تەنسیقیش لە نێوانی ئێران و

تورکیا و عێراقدا هەبوو. ئەفسەرێکی تورک لە موسڵ دادەنیشت و ئەفسەرێکی ئێرانیش لە کەرکوک بۆ ئەوەی تەنسیقی شەڕ بکەن و فرۆکە جەنگییەکانی خۆیان ئاراستە بکەن. چونکە فڕۆکەکانی ئێران و تورکیاش بەشداریی شەڕیان دەکرد لە دژی بارزانییدا . هەموو شەڕەکان لە ناوچەی بارزان و بادینان بوو و هیچ شەڕێک لەم دیوی زێ رووی نەدا، بەڵام ئەو هێزە و ئەو پێشمەرگانەی لەگەڵ بارزانییدا بوون شەرەفی ئەوەیان هەبوو کە بست بە بستی خاکی کوردستان بپارێزن. نزیکەی دوو سێ مانگی پێ چوو دژمن نەیتوانی هیچ سەرکەوتنێکی وا بەدەست بهێنێ. لە دوواییدا خوالێخۆشبوو شێخ ئەحمەدی بارزانی پێوەندیی بە حکوومەتەوە کرد و لەگەڵیاندا رێک کەوت. بارزانی جارێکی تر لە ناوەڕاستی مانگی تشرین (١)و تشرین (٢)دا ناوچەی بارزانی بەجێ هێشت و هات بۆ ناوچەی سیدەکان و باڵەک. کە هاتە باڵەک خەڵکی سۆران لە خانەقین، هەڵەبجە، پێنجوین، چوارتا، دەربەندیخان، دوکان و گەرمیانەوە بەکۆمەڵ دەهاتن شکاتیان دەکرد کە ئەوان ئامادەنە بێن بەرگری لە بارزان و بارزانی و کوردستان بکەن، بەڵام برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی بە هیچ جۆرێک رێگەیان پێ نادەن. بێگومان بارودۆخی کوردستان زۆر خراپ بوو، باری گوزەرانی خەڵک زۆر خراپ بوو، تووتنی یەک دوو ساڵیان مابووەوە و نەیاندەتوانی بیفرۆشن. سووتەمەنیی وەک بەنزین و نەوت نەدەگەیشتە کوردستان، لەبەر ئەوە خەڵک داوایان لە بارزانی کرد کە ئاگربەستێک دروست بکات تا بەروبوومەکانیان بفرۆشن و ژیانی خێزانەکانیان بۆ ماوەیەک دابین بکەن. حکوومەت داوای گفتوگۆی لە بارزانی کرد، بارزانیش هیچ کاتێک گفتوگۆی رەت نەدەکردەوە. دووای ئەوەی بەعسییەکان لەسەر حوکم نەمان گفتوگۆی لەگەڵ عەبدولسەلام دەست پێ کرد. هەر کە ئاگر بەستەکە راگایەندرا خەڵکی کوردستان دەستیان کرد بە فرۆشتنی توتن و بەروبوومی خۆیان. ماوەیەک بوو بارودۆخی خەڵکی کوردستان بەرەو بووژانەوە دەچوو. جەلال تاڵەبانی و برایم ئەحمەد بەناوی مەکتەبی سیاسییەوە بەیاننامەیەکیان دەرکرد کە گوایە «مەلا مستەفا شۆڕشی بە سێو و پرتەقاڵ فرۆشتووە». ئەوان لە دژی

گفتوگۆ بوون چونکە شا و ئێران لە دژی گفتوگۆ بوون. لەو ماوەیەدا دیارە زۆر گیروگرفت هەبوو لە نێوانی مەکتەبی سیاسی و جەماوەری خەلکی کوردستاندا. ئەمەش بوو بە هۆی ئەوەی کە ناکۆکییەکی توند لە نێوانی مەکتەبی سیاسی و بارزانیدا روویدات چونکە خەلک روویان لە بارزانی بوو و هەموو شکایەتەکانی خۆیانیان بۆی دەبرد. لەباروودۆخێکی وایشدا دیارە گونجاوترین و باشترین و یاساییترین رێگە بۆ چارەسەرکردنی ئەو گیروگرفتانەی ناو حزب و جەماوەر بەستنی کۆنگرەی حزب بوو، بۆیە بارزانی لە سەرەتای سالی ١٩٦٤دا پێشنیازی کرد کۆنگرەی شەشەم ببەسترێ، برایم ئەحمەد و جەلال تالەبانی لەبەر رەفتارە خراپەکانی خۆیان و ئەوەندەش خەلکیان ئەتک کردبوو زاتی ئەوەیان نەدەکرد لە کۆنگرەیەکدا بە ئامادەبوونی بارزانی رووبەرووی جەماوەری پارتی بینەوە، بۆیە لە کۆنگرەی شەشەمی پارتی پاش ئەوەی چەند جارێکیش بە دوایاندا ناردرا، بەلام هەر سوور بوون لەسەر ئەوەی کە ناتوانن بەشداری بکەن. بارزانی ناچاربوو لیژنەی ئامادەکردنی کۆنگرە پێک بهێنێ بۆ ئەوەی کۆنفرانسەکان بگیرێن و نوێنەرانی کۆنگرە ئامادەبکرێن. لەو کاتەدا لە بەهاری ١٩٦٤دا برایم ئەحمەد و جەلال تالەبانی و مەکتەبی سیاسیی جاران کۆنفرانسێکیان لە ماوەت گرێدا کە بە کۆنفرانسی ماوەت ناسراوە. برایم ئەحمەد و جەلال تالەبانی و هەموو مەکتەبی سیاسی لە ١٩٤٦ەوە تا ١٩٦٤ هەمیشە ناوی بارزانییان بە «قارەمان و سەرۆکی کوردان و ژەنرال و زەعیمی میللەتی کورد و رزگارکەری کوردستان» دەبرد. لەو کۆنفرانسەدا بریاریان دا لە هەموو دەستەلاتێک رووتی بکەنەوە.

لە نامەیەکدا کە تالەبانی لە ٨ تشرین (١)-١٩٥٥ بۆ بارزانیی نووسیبووە یەکێک لە دروشمەکانی **«عاش حزبنا المناضل و قائده الاکبر الزعیم الجنرال مصطفی البارزانی»** بوو و «پیرۆزت» ناوی حزبیی بوو. هەروەها دەلێ: **الی الامام تحت قیادة بطل تحریر کوردستان الجنرال مصطفي البارزاني. جلال حسام الدین طالباني «پیرۆزت» عضو اللجنة المرکزیة للحزب مسؤول شؤون الطلبة.**

وەکو گوتم لە ساڵی ١٩٤٦ەوە ناوی بارزانییان بە پاڵەوان و قارەمان و ژەنەراڵ و رزگارکەری کوردستان دەبرد، ١٨ ساڵ بوو پڕوپاگەندەیان بۆ بارزانی دەکرد، ١٨ ساڵی رەبەق بوو بە ناوی بارزانییەوە رێکخستنیان دەکرد، ١٨ ساڵ بوو هەرچی سیفەتی باش بوو دەیاندایەپاڵ مەلا مستەفا بەڵام لەو کۆنفرانسەدا ویستیان بە دوو سەعات هەموو ئەو شانازییانەی کە هەیبوو لێی رووت بکرێتەوە و دەسەڵاتی لێ بسێننەوە، بەڵام خەیاڵیان خاو و یاغنیش بوون.

بێگومان کۆنگرەی ماوەت بڕیاری رووتکردنەوەی بارزانیی لە هەموو دەسەڵاتێک دا، بەڵام لیژنەی ئامادەکردنی کۆنگرەی شەشەمی پارتی بەردەوام بوو و ئیشوکارەکانی خۆی تەواو کرد. ناوی نوێنەرەکان درایە لیژنەی ئامادەکردن و مەلا مستەفا جارێکی تر داوای لە لیژنەی مەرکەزیی کۆن و مەکتەبی سیاسیی کۆن کرد بێن بۆ کۆنگرە و بەرگری لە خۆیان بکەن و هەر گلەییەکیان لە خۆی و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون لەوێدا بیخەنە روو بۆ ئەوەی گیروگرفتەکان چارەسەر بکرێن، بەڵام ئەوەندە کردەوەی خراپ و دزێویان کردبوو بۆیە رووی بەشداربوونیان نەبوو. بە ناچاری لە ١ تەمموز ١٩٦٤ کۆنگرەی شەشەم لە قەڵادزێ دەستی پێ کرد و بە چەند رۆژێک زۆر سەرکەوتووانە کارەکانی خۆی ئەنجام دا و کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژاردرا. کۆمیتەی ناوەندیش مەکتەبی سیاسیی هەڵبژارد. مەکتەبی سیاسی سکرتێری گشتیی تازەی هەڵبژارد، کە ئەمە کرا پێویست بوو ئۆتۆماتیکییانە مەکتەبی سیاسیی کۆن و لیژنەی مەرکەزیی کۆن دەور و تەسلیم لە گەڵ لیژنەی مەرکەزیی تازەدا بکات چونکە ئەوان شەرعییەتیان نەما. کۆنگرە سەرکردایەتییەکی تازەی بۆ پارتی هەڵبژارد، لەبەرئەوە هەر شتێکی حزب لە لای لیژنەی مەرکەزی و مەکتەبی سیاسیی کۆن هەبوو دەبوو بدرێتە لیژنەی مەرکەزی و مەکتەبی سیاسیی نوێ، بەڵام ئەوان لە جیاتیی ئەوەی ئەمە بکەن سەنگەریان گرت، پێشمەرگەیان هاندا کەوا دەبێ شەڕ لە گەڵ بارزانی و پێشمەرگەکانی دەست پێ بکرێت. کەواتە ئەو شەڕەی ئەوان بە براکوژی و کوردکوژی و خۆکوژیی ناو دەبەن شەڕی خۆپەرستی و خۆسەپاندنە کە لە هاوینی ١٩٦٤ەوە جەلال تاڵەبانی و برایم ئەحمەد دایانهێناوە و بەرپایان کرد

و سەنگەریان لە بارزانی گرت. کە ئەوەیان کرد، بارزانی بانگەوازێکی بۆ پێشمەرگەکانی ناوچەی سلێمانی و کەرکووک و گەرمیان دەرکرد، داوای لێیان کرد کە هەڵوێست وەربگرن. دەست پێ کرا پەل بە پەل و لق بە لق، زۆربەی هەرە زۆری پێشمەرگەکانی ئەولاش هاتن گەیشتنە لای مەلا مستەفا. هێزەکان و مەکتەبی سیاسی و لیژنەی مەرکەزی ناچار بوون بچن بۆ لای مەکتەبی سیاسی و لیژنەی مەرکەزیی کۆن تا دەوروتەسلیمیان لە گەڵدا بکەن، لەوێ تووشی شەڕ هاتن و لێیان دان. زۆری پێ نەچوو هەڵاتن، برایم ئەحمەد و جەلال تالەبانی و چەند ئەندامێکی مەکتەبی سیاسی چوونە هەمەدان و لەوێ خۆیان دامەزراندەوە. یەک دوو جاریش لە هەمەدانەوە مەفرەزەیان دەنارد و خەڵکیان دەنارد بۆ کوردستان بۆ ئەوەی شەڕ لەگەڵ پێشمەرگەدا بکەن و گیروگرفت بۆ بارزانی دروست بکەن. ئەو کاتە پێیان دەگوترا جاشی هەمەدان چونکە لە هەمەدان بوون و چەکیشیان هەبوو. بە ئاشکرا خەڵک پێی دەگوتن جاشی هەمەدان. یەک دووجار هاتن بۆ کوردستان بۆ شەڕ فرۆشتن بە شۆڕش، بارزانی ئینزاری دا بە شای ئێران و گوتی «ئەگەر سنووریان بۆ دانەنرێ شۆڕشێکی دیکە لە خاکی کوردستانی ئێران بەرپا دەکەم» کە ئەو ئینزارە درا یەکسەر چەک کران. پێشمەرگەی سادە و خەڵک لە هەمەدان مانەوە، برایم ئەحمەد و جەلال و سەرکردەکانیان بردرانە تاران، کە چەک کران و دوور خرانەوە، کادیرەکانی کە لەگەڵیاندا بوون، بینییان وەزعی ئەوان باشە و هەر رۆژە و هەر شەوێ لە جێگایەکن و های لایف دەژین وەزعی ئەوانیش لە هەمەدان زۆر زۆر خراپە، دەستیان بەوە کرد وازیان لێ بهێنن. عوسمان سەعید و چەند کەسانێک لەوێ خۆیان دزییەوە و هاتنەوە لای مەلا مستەفا. مەلا جەمیل رۆژبەیانی وازی لێ هێنان و لە ئێران وەک نووسەرێک و ئیشی بۆ خۆی دەکرد. کاک شەمسەدین موفتی کە تا ئەو کاتە نوێنەری حزب بوو لەوێ هاتووچۆی ئەوانی نەکرد، هەڵوێستی وەرگرت و لەگەڵ سەرۆک بارزانی مایەوە هەروەکو جارانیش بە نوێنەری حزب، پێیش دەچوو ئامۆژگاریی کردبن، بەڵام ئەوان بە قسەیان نەکردبوو. کە دیتییان وەزعەکە وایە و خەڵکەکە خەریکە وازیان لێ دەهێنن،

پەنایان بۆ شاو ساواک برد کە واسیتەیان بۆ بکا بەڵکو مەلا مستەفا ڕێگەیان بداتێ و لێیان ببوورێت تا بگەڕێنەوە کوردستان. شای ئێران پێوەندیی بە مەلا مستەفاوە کرد و داوای کرد لێیان ببوورێت. ئەوە بوو لە مانگی حوزەیران ١٩٦٥دا لە ڕێگەی حاجی ئۆمەرانەوە هاتنەوە کوردستان و جەلال تاڵەبانی و چەند برادەرێک ماوەیەک لە گوندی خۆشکان مانەوە و پێشمەرگەکانیش دابەش کران و ئیشیان بۆ دیاری کرا.

جاشی ٦٦ و جاشبەتاڵی ٧٠

*** دووای ئەوەی تاڵەبانی و برایم ئەحمەد لە هەمەدانەوە گەڕانەوە چییان کرد؟**

** برایم ئەحمەد نەگەڕایەوە. کاک کەمال موفتی کە زۆر بە گەرمی لەگەڵیاندا بوو کرا بە فەرماندەی هێزی قەرەداغ و خواڵێخۆشبوو کاک حەمەدەمین فەرەج کرا بە فەرماندەی هێزی کاوە، جەلال عەبدولڕەحمان و چەند کەسانێک لە ڕاگەیاندن دانران. دووای ماوەیەک جەلال تاڵەبانی و هاوەڵەکانی داوایان کرد کە حەز دەکەن لە دۆڵەڕەقە دابنیشن لە مەنتیقەی خواڵێخۆشبوو عەباسی مامەند ئاغا، ئەوەبوو چوون بۆ ئەوێ و جەلال تاڵەبانی و ئەو پێوەندییان بە حکوومەتی بەزاز و عەبدولسەلام عارفەوە کرد و هاتووچۆ لە نێوانیاندا هەبوو. بەڵێنیان بە حکوومەت دا کە دەچنە لای و «بەرگری لە نیشتمانەکەیان دەکەن». جەلال تاڵەبانی و ئەو لە سەرەتای ساڵی ١٩٦٦ چوونە ناو حکوومەت و جۆرە جاشایەتییەکی تازەیان داهێنا. تا ئەو کاتە جاشایەتی شتێکی زۆر شوورەیی بوو. خێڵە دوواکەوتووەکانیش پێیان شوورەیی بوو جاشایەتی بکەن هەرچەند هەندێکیان ناوچەکانیان خراپ و داگیرکرابوو و ناچار بوون لە گەڵ حکوومەت بژین. ئەوانیش زۆر شەرمیان لە وشەی جاش دەکرد. بەڵام لە سەرەتای ساڵی ١٩٦٦ جەلال تاڵەبانی و هەڤاڵەکانی جاشایەتیی مۆدێل ٦٦یان داهێنا کە ئێستاکە دەگوترێ ٦٦ واتە جۆرە جاشێکی نوێ بوون. بە داهێنانی جاشی ٦٦

جەلال پەردەی لەسەر جاشایەتی لابرد و هیچ شەرمی بۆ هیچ کەسێک نەهێشتەوە. وای لێ کرد گلەیی لە هیچ جاشێک نەکرێت چونکە ئەوان لە ژێر کراسی کوردایەتی جاشەیەتییان دەکرد. کە جەلال چوو بۆ لای حکوومەت، بە فیکەی ئەو کەمال موفتی کە فەرماندەی هێزی قەرەداغ بوو لێپرسراوی لقی ٣ی کەرکووک، عومەر شەریف و دوو گەنجی دیکە کە لەو کەسانە بوون لە گەڵ بارزانی لە سۆڤییەت بوون و خوێندەواری چاکیش بوون ناویان سیامەند و مەلکۆ بوو هەرسێکی گرتن و کوشتیانی و تووشی شەڕیش هاتن، لە دوواییشدا هێزەکەی برد بۆ لای حکوومەت.

حەمەدەمین فەرەج و ئەوانیش لە ناوچەی قەڵادزێ ناپاکییان لەگەڵ شۆڕش کرد و ماڵی خۆیان لە ماڵی شۆڕش جیا کردەوە و چوونە ناو حکوومەت. جەلال تاڵەبانی لە ساڵی ١٩٦٦ەوە تا ساڵی ١٩٧٠ چەند هەزار کەسێکی ناونووس کرد بە ناوی جاشی ٦٦ کە بە پێش لەشکری جووتە عارف و بەعسییەکان دەکەوتن. بۆ هێرش هێنان بۆ سەر کوردستان مەجەسیان بەکار دەهێنا. مەجەس ئەو ئامێرەیە کە دەتوانێ قسە لە گەڵ فڕۆکە بکا، بە مەجەس ڕەسەدیان کرد بۆ ڕژێمی عارفەکان و بەعس تا بوردمانی گوندەکانی کوردستان و بەرەکانی پێشمەرگە بکەن و دەغڵ و دان و داهاتی کوردستان بسووتێنن. ئەوانە لە ٦٤ەوە تا ١٩٧٠ ئەوەی لە دەستیان هاتبێ کردوویانە، ئەوەی نەیانکردبێ لەگەڵ کورد و شۆڕش و پێشمەرگەی کوردستان لەبەرئەوە بووە نەیانتوانیووە بیکەن. ئەوەندەیان پێ بەس نەبوو کە بە تۆپ و فڕۆکە و تفەنگ و ڕەشاش شەڕی کورد و کوردستان و پێشمەرگە بکەن داوای ڕۆژنامە و گۆڤاریان کرد. ڕۆژنامەیەکیان بەناوی «النور» وەرگرت و گۆڤارێکیشیان بە ناوی «ڕزگاری» وەرگرت، بەمانە شەڕی فیکری و ئایدیۆلۆجیشیان دەکرد. دژی کوردستان تەنزیریان بۆ حکوومەتە یەک لە دووای یەکەکانی عێراق دەکرد کە ئەوان هەقن لە کورد دەدەن. شۆڕشی کوردیان بە شۆڕشێکی نارەوا دەزانی. ئەم شەڕە تا دەرچوونی بەیانی ١١ ئادار بەردەوام بوو. زۆر جار برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی لە زۆر کۆڕ و کۆبوونەوەدا باسی ئەوەیان کردووە «ئەو کوردستانەی ئێمە تیایدا حاکم نەبین

نەبێت باشترە». ئەو قسەیەی کە ئێستە بە ئێمەی دەفرۆشن گوایە پارتی گوتوویەتی «ئەگەر شۆڕشمان پێ نەکرێت ئەوا شۆڕشمان پێ تێک دەدرێت». ئەوە قسەی برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی بوو. ئەو وەزعە تا دەرچوونی بەیانی ١١ ئادار بەردەوام بوو. کە بەیانەکە دەرچوو ئەحمەد حەسەن بەکر کە ئەو سەردەمە سەرۆک کۆماری عێراق بوو کۆنگرەیەکی رۆژنامەنووسیی بەست. خەڵک پرسیاری چارەنووسی جاشەکانیان لێ کرد. ئەویش لە وەڵامدا گوتی: «جاش نامێنێ و هەموو چەک دەکرێن». لێیان پرسی: «ئەدی چارەنووسی جەلال تاڵەبانی» لە وەڵامدا گوتی: «ئەوانیش جیاوازییان نییە لە گەڵ جاشەکان و چارەنووسیان وەک چارەنووسی ئەوان دەبێت». بۆیە ئەوانیش ناچار بوون لە ساڵی ١٩٧٠ جاشبەتاڵیان لێ کرد.

دووای هەڵوەشاندنەوەی جاشەکان بەیاننامەی ١١ ئادار دەرچوو و حوکمی زاتی راگەیاندرا. جەلال تاڵەبانی بە پەلەپەل کەوتە کۆکردنەوەی ئەو کتێبەی لە کاتی جاشایەتی و بەر لە دەرچوونی بەیانی ١١ ئادار ١٩٧٠ لەسەر بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردی نووسیبووی. کتێبەکە پڕ بوو لە قسەی ناڕەوا و درۆ کە خستبوویە پاڵ بارزانی. هەرچەندی پێ کرا کتێبەکەی کۆکردەوە و خۆی گەیاندە بەیروت و ئەو بوختانانەی کە دابوویە پاڵ بارزانی هەمووی دەسکاری کرد و جارێکی تر چاپی کردەوە و ئینجا گەڕایەوە. پەنای بردە لای زۆر کەس تا بارزانی لێی ببورێت و رێگەی بداتێ بیبینێ. ئەوە بوو لە هاوینی ١٩٧٠ سەردانی حاجی ئۆمەرانی کرد و هاتە خزمەت بارزانی.

مامجەلال گەڕایەوە ناو شۆڕش

*** هەڵوێستی تاڵەبانی و جاشەکانی چی بوو کە هاتنەوە لای بارزانی؟**

** کە تاڵەبانی هاتەوە، بارزانی بە سینگ فرەوانییەوە پێشوازی و بەخێرهاتنی لێ کرد و رێزی لێ نا. من لەگەڵیدا بووم نەمدیت بارزانیی ئەمر یەک قسە بکا کە جەلال هەست بە کەموکوڕی بکات. بە پێچەوانەوە زۆر لەگەڵی

دەدوا. ماوەی چەند رۆژێک لە حاجی ئۆمەران مایەوە. لەگەڵ بارزانی رێککەوت کە دەگەڕێتەوە بۆ بەغدا و ماوەی چەند رۆژێک برادەرەکانی «برایم ئەحمەد و خوالێخۆشبووان عومەر دەبابە و عەلی عەسکەری و ئەوانەی کە لەوێ کاریان لەگەڵ دەکرد» دەبینێتەوە و، قسەیان لەگەڵدا دەکات و هەوڵ دەدات کۆنگرەیەک بیەستێ و خۆیان هەڵدەوەشێنێتەوە، داوایش لە ئەندامان و لایەنگرانی خۆیان دەکا کە بچنە ناو پارتی. داوای لە بارزانیش کرد کە بە پارتی بڵێ خەڵکەکەی ئەوان وەربگرن. کە جەلال تاڵەبانی ئیشوکارەکانی خۆی تەواو کرد و بەرەو بەغدا گەڕایەوە، من یەک لەو کەسانە بووم کە بە هەمان ئۆتۆمبێل لەگەڵیدا چووم بۆ بەغدا. هەم زیارەت لەگەڵ ئەو دەچووم و هەم تیجارەت، چونکە تازە بە قائیمقامی چۆمان دامەزرابووم و دەچووم بۆ سوێند خواردن. لە بەغدا هەر رۆژەی یەکێک دەعوەتی دەکردین. رۆژێک برایم ئەحمەد و رۆژێک عومەر دەبابە و رۆژێک عەلی عەسکەری و برادەرانی تر، جەلالیش قسەی لە گەڵ دەکردن و کۆنگرەی خۆیان بەست و خۆیان هەڵوەشاندەوە. مەکتەبی سیاسیی پارتی و بارزانی بە لق و ناوچەکانی پارتییان گوت کە هەوڵ بدەن هەموو ئەو خەڵکانەی کە لەگەڵ برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانین بێنە ناو لیژنە ناوچەکان و هەندێکیان لق و هەندێ کادیری دیکەش لە مەکتەبەکان دابندرێن.

دووای ماوەیەک برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی و عومەر دەبابە و عەلی عەسکەری هاتنە ناوچەکانی چۆمان و گەڵاڵە و ناوپردان و داوایان کرد لەوێ دابنیشن. جەلال تاڵەبانی و برایم ئەحمەد لەناوپردان جێگەیان بۆ دابین کرا. بۆ خوالێخۆشبوو عومەر دەبابەش خانوویەک لە دەربەند دابین کرا هەروەها خانوویەکیش بۆ عەلی عەسکەری لە گەڵاڵە.

لە کۆتایی ٧٢ و سەرەتای ٧٣ مام جەلال داوای کرد بچێتە بەیروت بۆ تەواوکردنی خوێندن و نووسین و هەندێ شتی تر. لە بەیروت ماوەیەک مایەوە ئینجا داوای کرد کە ئیش بکات. نوێنەری ئەو کاتەی شۆڕش و پارتی لە بەیروت عەزیزی شێخ رەزای باسەرا بوو پێوەندیی راستەوخۆشی بە پاراستنەوە هەبوو. بە مامجەلال گوترا ئەگەر رازیی لەگەڵ عەزیزی شێخ رەزا ئیش بکەیت

ئێمە ڕێگەت پێ دەدەین. جگە لەوەیش ئیشی ترمان نییە و ناشتوانین ئەو لابدەین، لەبەر ئەوە مامجەلال ڕازی بوو وەک یاریدەدەرێک لە گەڵ عەزیزی شێخ ڕەزادا ئیش بکات. مامجەلال زۆر ڕاپۆرتیشی دەنارد لەسەر باڵەکانی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین بۆ سەرکردایەتی و تا شکانەکەی شۆڕشی ئەیلوول لەوێ مایەوە. بەڵام برایم ئەحمەد و عومەر دەبابە و عەلی عەسکەری تا دووای شکستیش هەر لە ناوچەکانی باڵەک بوون، ئەوانیش لەگەڵ زۆربەی خەڵکدا هاتن بۆ ئێران.

مامجەلال لە شۆڕش هەڵگەڕایەوە

*** دووای شکستەکەی ١٩٧٥ تاڵەبانی و برایم ئەحمەد چییان بەسەر هات و چییان دەکرد؟**

** دووای شکستەکەی ١٩٧٥ برایم ئەحمەد ماوەیەک لە تاران بوو و چەند دانیشتنەکیشی بە ئامادەبوونی کاک عەلی عەبدوڵلا لەگەڵ شەهیدی هەمیشە زیندوو کاک ئیدریس بارزانی کرد. کاک عەلی مرۆڤێکی بە ویژدانە و ڕاستگۆیە زۆر جار باسی ئەوەی کردووە کە برایم ئەحمەد و خوالێخۆشبوو ئیدریس بارزانی بە ئاگەداریی مەلا مستەفا گەیشتبوونە زۆر شت کە جارێکی تر دووبەرەکی و ململانە لە نێوانی ئەو دوولایەنە ڕوو نەدات. جەلال تاڵەبانی ئەو کاتە لە سووریا بوو، وایدەزانی ئیتر بارزانی و پارتی تەواو بوون، سەرکردایەتیی پارتی بەزی و پێشمەرگەکانی ڕووخان، وایزانی مەیدانی بۆ چۆڵ بوو، لەبەر ئەوە بیری لەوە کردەوە کە حزبێک پێک بهێنێ بە ناوی یەکێتیی نیشتمانی و هیچ نەبێت «اضعف الایمان» وەکو هەنگاوێکی یەکەم ئەو کەسانەی کە لە ساڵی ١٩٦٤ ـ ١٩٧٠ هاوکارییان لەگەڵدا کردبوو و جاشەیەتییان بۆ کردبوو، ئەوانە کۆ بکاتەوە. بەناوی پێکهێنانی حزبێکی مۆدێرن، حزبەکەی کە پێکی هێنا نامیلکەیەکی بۆ دەرکرد بە ناوی «الاتحاد الوطنی لماذا؟» تێیدا هەرچی شتی ناڕەوا و خراپ هەبوو جارێکی تر خستییەوە

پاڵ بارزانی و سەرکردایەتیی پارتی. خۆیان ساڵی ۱۹۷۰ و ۱۱ ساڵ پێش ۱۹۷۵ جاشبەتاڵیان کردبوو، بۆ داپۆشینی جاشبەتاڵەکەی خۆیان شکستەکەی شۆڕش بە ئاشبەتاڵ ناودەبەن گوایە بارزانی و سەرکردایەتیی پارتی ئاشبەتاڵیان کردووە. حزبەکەی پێک هێنا و دەستی کرد بە نامەنووسین بۆ هەموو ئەو کەسانەی لەگەڵ حکوومەتن و لەناو موخابەراتن، دەیگوت: هەرچییەک بێت بەس بێتە ناو حزبەکەم من قەبووڵمە و پیاوی چاکە و تێکۆشەرە و خەباتگێڕە. ئەو لە لایەک خەریکی بەهێزکردنی حزبەکەی خۆی بوو و پارتیش سەرکردایەتییەکی کاتیی پێک هێنا. پارتی دەمێک بوو دەستی کردبوو بە پێک هێنانی شانەی چەکداری و مەفرەزەی چەکداری لە کوردستاندا. دەست کرا بە ناردنی خەڵک بۆ کوردستان، پێشمەرگە و مەفرەزەکانی ئێمە شەش حەفت مانگ پێش هەموو چەکدارەکان و شانەکان هاتنە کوردستان. چوار مانگ دووای شەهید بوونی سەیید عەبدوڵلا لە ئێمە ئینجا هەندێک خەڵک هاتنەوە کوردستان. جەلال تاڵەبانی ویستی لە سووریاوە هەندێ مەفرەزە بنێرێت لە مەفرەزەکانی ئێمە بدا لە ناوچەی بادینان. بەڵێ هەندێ خەڵکی نارد و لەوێ تووشی شەڕی کردن، لە برادەرانی ئێمەیان دا و زۆر کەسیش لەوێ شەهید بوون.

پێش ئەوەی جەلال تاڵەبانی خەڵک بنێرێت بۆ کوردستان، ئێمە هەبووین وەکو سەرکردایەتیی کاتیی پارتی، بزووتنەوەی سۆسیالیستی هەبوو، خوالێخۆشبووان ڕەسووڵ مامەند، د. خالید، عەلی عەسکەری و ملازم عومەر عەبدوڵلاش بەناوی کۆمەڵەی ڕەنجدەران ئیشیان دەکرد. ئەو هەرسێ لایەنە وەکو بەرەیەکیان پێک هێنابوو. د. کەمال کەرکووکی لەگەڵ ڕەسووڵ مامەند و خالید سەعید و عەلی عەسکەری و ملازم عومەر عەبدوڵلا بەیانێکیان دەرکردبوو کە وەکو برا ئیش دەکەن. نەگیروگرفت هەبوو نە شەڕی براکوژی. کەس شەڕی بە کەس نەدەفرۆشت، هەموو وەکو یەک حزب ئیشیان دەکرد و شەڕیان لە دژی حزبی بەعس دەکرد. کە جەلال خەڵکی نارد بۆ کوردستان پێی گوتن لە پارتی بدەن. دیسان جارێکی تر و بۆ جاری سێیەم شەڕی خۆپەرستی و خۆسەپاندنی دەست پێ کرد: لە ناوچەی سۆران مەجید هەیبەیان شەهید کرد، عەریف عومەر حەسەن

زێوەییان شەهید کرد. تەحسین شاوەیس و قادر قەرەجیان تەنگاو کرد خەریک بوو بیانکوژن و بەناچاری دەربەرین خۆیان گەیاندە حکومەت و بوون بە چەکداریان. جەلال هەوڵی دا یەک پێشمەرگەی سەر بە پارتی لە ناوچەی سۆران نەمێنێ. لە بەهاری ١٩٧٧ لە سوریاوە ١٥٠ چەکداری دایە نەوشیروان مستەفا تا بێتە کوردستان و بە سەرکردایەتیی ئەو هەڵمەتەکەی لە دژی پارتی دەست پێ بکا. کە هاتن لەسەر سنووری کوردستانی تورکیا تووشی چەند تەقەیەک بوون. دوو سێ دەقیقەی پێ نەچوو نەوشیروان هەلات و، خۆی و چەند کەسێکی تر بە هۆی پاسپۆرتی تورکییەوە خۆیان گەیاندە قامیشلی. پاشان جەلال تاڵەبانی و ئەوانی تر هاتن بۆ خواکورک «سێکوچکەی سنووری عێراق ـ ئێران ـ تورکیا». تاڵەبانی لەوێ بە یەکجاری شەڕی براکوژیی ڕاگەیاند. لەوێ دەربازبوون و پێوەندییان بە حکومەتەوە کرد. خوالێخۆشبوو عەلی عەسکەرییان نارد بۆ بەغدا تا گفتوگۆ بکەن و بچنە ئەوێ بەلام، هیچیان بۆ نەکرا و هاتنە ناوچەی سۆران و مەکتەبی سیاسییان لە نۆکان دانا. چەکدارێکی یەکجار زۆریان کۆ کردەوە کە نزیکەی ١٠٠٠ چەکدار دەبوو. لە هاوینی ١٩٧٨ بەرەو ناوچەی بادینان بەڕێ کەوتن. ئەو کاتە مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتیی کاتیی پارتی لەوێ بوون، بەرەو ئەوێ بەڕێ کەوتن بۆ ئەوەی پارتی لەناو ببەن و سەرکردایەتییەکەی بگرن بەلام، ئەو هێزەی کە چووبوو ١٠٠٠ چەکدار دەبوو، بڕوا ناکەم لەو هەزارە ٥٠ کەسیان بە ساغی گەڕابێتەوە. ئەوی تریان یا گیرا یا کوژرا یا خۆی دایە دەست حکوومەتی عێراق.

جەلال تاڵەبانی و نەوشیروان، خۆیان و ١٨ ـ ٢٠ کەس مابوون. ئەو کاتە ئەگەر پارتی نیازی بووایە نەیهێڵێ یەکێتی و جەلال لە کوردستان بمێنێ، دەیتوانی ٥٠ کەس بنێرێتە سەریان لە ناوچەی نۆکان یا دەیانگرتن یا دەریان دەکردن بەلام نەینارد. زۆری پێ نەچوو لە ساڵی ١٩٧٩ ئینقیلابی ئێرانی بەسەردا هات و بارودۆخەکە گۆڕا. کوردەکانی ئێران چەکێکی یەکجار زۆریان کەوتە دەست و ئەوانیش زۆربەی چەکدارەکانیان ناردە کوردستانی ئێران. چەکێکی زۆریان لە دیموکراتی ئێران و کۆمەڵەی ئێران پەیدا کرد، هەتا هەندێ

ساروخیشیان دەست کەوت. هێزێکی چاکیان بۆ خۆیان پێک هێنا . لە لایەکی ترەوە زۆری پێ نەچوو شەڕی عێراق ـ ئێران دەستی پێ کرد. عێراق هێزەکانی خۆی لە کوردستان سووک کرد. ئەوانیش توانییان بگەڕێنەوە خاکی کوردستانی عێراق و دیسان خۆیان کۆ کردەوە. بیانزانیبووایە هەر مەفرەزەیەکی پارتی هاتووەتە ناوچەکانی ئەوان یا نزیک بووەتەوە لێیان دەدا . قسەیەکیان هەبوو دەیانگوت «ئەگەر دوو گوللەمان هەبێت و دوو سەربازی عێراق بێتە پێشمان و ئەندامێکی پارتی یا پێشمەرگەیەکیان لە پشتەوە ببینین، گوللەکە لە سەربازەکان نادەین و لە پارتیی دەدەین» . نەک هەر لە گەڵ پارتی لەگەڵ لەشکری ئیسلامیش، حاجی شێخ قادر هەبوو لە گەڵ عەباسی شەبوک نزیکەی ٥٠٠ ـ ٦٠٠ چەکداریان هەبوو، جەلال تاڵەبانی پێوەندیی پێوە کردن و داوای لێ کردن بچنە ناوچە رزگارکراوەکانی ئەوان و پێکەوە لە دژی حکوومەت ئیش بکەن. کە چوونە ناوچەکانی ئەوان فێڵیان لێ کردن و لێیان دان. ئەوەی گرتیان گرتیان، ئەوەی کوشتیان کوشتیان ئەوی تر رای کرد.

زۆری پێ نەچوو لە گەڵ حزبی سوسیالیستی کوردستان بە شەڕ هاتن. حزبی سوسیالیست ئەو کاتە زۆر بەهێز بوو، چەکدارێکی زۆری هەبوو، پێشمەرگەی چاکی هەبوو. لەگەڵیان بەشەڕ هاتن و زۆریان لێ کوشتن. بەوەیش نەوەستان ساڵی ١٩٨٣ پێوەندییان بە عێراقەوە کرد. عێراق بڕوای پێیان نەبوو و پێی گوتن: چیمان بۆ دەکەن تا بزانین بە راستیتانەو دەتانەوێ بێنەوە لای ئێمە؟.. لەگەڵ عێراق رێککەوتن کە چەک و هەندێ شت وەربگرن بەرامبەر بەوەیش لە حزبی شیووعی و سوسیالیست و پاسۆک بدەن. خۆیان لە قرناقە و پشت ئاشان نزیک کردەوە. خەبەریان بۆ حزبی شیووعی نارد و گوتیان کە ئێمە هەندێ هێز بۆ لای ئێوە دەنێرین، حەز دەکەین ببینە دراوسێی ئێوە و نزیکی ئێوە بین. کە هاتن لە ١ ئایار ١٩٨٣ دەستیان پێ کرد لێیان دان. مەکتەبی سیاسیی حزبی شیووعی و سوسیالیست و پاسۆکیان گرت. خەڵکێکی زۆریان کوشت، زۆریشیان گرتن و ئازاریان دان. زۆری پێ نەچوو لەگەڵ حکوومەت کەوتنە گفتوگۆ لە کۆتاییی ١٩٨٣ و سەرەتای ١٩٨٤ . جەلال تاڵەبانی دەیویست بە هەر

شێوەیەک بێ شتێک بەدەست بهێنێ و ئەو رابردووە پیسەی خۆی بشواتەوە. ئامادەبوو شتێک قەبووڵ بکا لە بەیاننامەی ١١ ئادار کەمتر بێ، بەڵام لەلای ئەو گرینگ ئەوە بوو کە جەلال تاڵەبانی ئەو مافەی بەدەست هێناوە. چەندی کرد بەعس هیچی بۆ نەکرد. سەبارەت بەوەی جەلال لە بەغدا بوو و مفاوەزاتی دەکرد خەڵکی سلێمانی پەلاماری بارەگایەکانی جەیشی شەعبییان دەدا و دەیانگرتن و دەیانسووتاندن. مەفرەزەی پێشمەرگە لەسەر رێگەی کەرکووک ـ سلێمانی لە قافڵەی عەسکەرییان دەدا. بەعس دەیویست لەگەڵ یەکێتی رێک بکەوێت لە کوردستاندا ئارامی بەرپا بکات. بەڵام کە دیتیان جەلال هیچی نەکردووە تا بتوانێت زاڵ بێت بەسەر کوردستاندا بەعس بۆ لەگەڵی رێک بکەوێ؟! هەموو رۆژێ بڵاویان دەکردەوە سێ رۆژی تر بەیاننامەی رێککەوتنی جەلال و بەعس رادەگەیەندرێ، چوار رۆژی تر رادەگەیەندرێ.. تا وای لێ هاتبوو خەڵک بە تەوسەوە دەیانگوت ٣٢ ی مانگ بەیانەکە دەردەچێ.

چەکدارەکانیشیان کە زانییان هیچیان بۆ ناکەن و پێیان دەڵێن «با بێنەوە (صف الوطني) و رێگەیان لێ ناگرین، بەڵام هیچ ئیمتیازێکیان نادەینێ». دەستیان کرد بە گیروگرفت و ئاژاوەنانەوە بۆ جەلال. لە قافڵەی عەسکەرییان دەداو خەڵکیان دەگرت. جەلال بە ناچاری دیسان پاشەکشەی کرد و گەڕایەوە کێو. یەک دوو شەڕی لەگەڵ بەعسدا کرد. هەندێ بەیانی دەرکرد کە خەریکە سیاسەتی خۆی بگۆڕێ و راستی بکاتەوە چونکە تا ئێستە راست نەبووە. ئەو شەڕەی کە لەگەڵ هەموو خەڵک کردوویەتی خراپ بووە، لەبەرئەوە خەریکە لەگەڵ هەموو لایەنەکان لاپەڕەیەکی تازە دەکاتەوە و دەبێ هەموو لایەنەکانی کوردستان رێک بکەون و پێکەوە ئیش بکەن.

لە سەرەتای مانگی ئاداری ١٩٨٦ مام جەلال گەشتێکی تارانی کرد، رۆژی ٧ و ٨ ی ئادار لە گەڵ جوانەمەرگی هەمیشە زیندوو ئیدریس بارزانی دانیشت و رێککەوتنی ئاشتبوونەوەی گشتی و نەهێشتنی شەڕی براکوژییان ئیمزا کرد. ئەم بەلاغەیش دەرچوو کە ئیتر شەڕی خۆپەرستی و خۆسەپاندن نامێنێ (*):

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (١).

بەلاغی هاوبەشی کۆبوونەوەی ١٩٨٦/١١/٧

لە رۆژی ١٩٨٦/١١/٧دا وەفدی پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ ئیدریس بارزانی و وەفدی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ مامجەلال کۆبوونەوەی هاوبەشیان کرد بۆ چارەسەرکردنی کێشەی نێوانیان و دارشتنی بنچینەو رێ و شوێنی پەیوەندی دۆستانەو هاوکاری نێوانیان روو لە کۆ کردنەوەو یەکخستنی هەمو هێزو توانای گەل و وڵاتەکەمان بۆ روخاندنی رژێمی بەعسی عەفلەقی لە عێراق داو مسۆگەرکردنی مافە رەواکانی گەلەکەمان.

میواندار کردنی کۆماری ئیسلامی ئێران لە هەردوو وەفدەکە، پشتیوانی کردنی لە یەکێتی هێزە شۆرشگێرەکانی گەلەکەمان و خۆشحالی و دەوری ئیجابیان لە پێکهاتنی پارتی دیموکراتی کوردستان عێراق و یەکێتی نیشتمانی کوردستان شایەنی سوپاس و رێز لێ نانە.

لەم کۆبوونەوە گرنگەدا وەفدی هەردوو لا بە گیانی بەرزی هەست کردن بە مەسئولیەت و بە راشکاوی لە مەسەلە گرنگەکانی کوردستان و عێراق و ناوچەکە دووان. بەر لە هەموویان پێویستی یەکخستنی هێزە شۆرشگێرەکانی کوردستانی عێراق و پێکهێنانی بەرەی نیشتمانی فراوانی عێراق و کۆتایی هێنان بە جەنگی نارەوای عێراق دژی کۆماری ئیسلامی ئێران بە رووخاندنی رژێمی فاشی عێراق و ئەرکەکانی ئەمرۆی خەبات و مافی رەوای گەلی کورد.

لە ئەنجامی گفتوگۆی برایانەو دڵسۆزانەدا پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق و یەکێتی نیشتمانی کوردستان پێکهاتن لەسەر:

١ ـ هەوڵی تەواو و بەردەوام بۆ بە گەرخستنی هەمو توانای هەردو لا بەرەو روخاندنی رژێمی بەعسی عەفلەقی عێراق.

٢ ـ دابین کردنی ئازادی چالاکی سیاسی، عەسکەری، رێکخراوەیی هەردو لا لە هەمو ناوچەکانی کوردستانی عێراقی بۆ گەشە پێدانی خەبات.

٣ ـ وەستاندنی چالاکی راگەیاندنی هەردولا لە دژی یەکتر جا چالاکی

راستەوخۆ بێت یا نا راستەوخۆ.

٤ . رێگەگرتن لە شەڕی براکوژی و حەرام کردنی.

هەروەها رێکەوتنێکی هەمە لایەنەی سیاسی، عەسکەری، ئیعلامی مۆرکراو کۆبوونەوەیەکی بەرز لە سەرکردایەتی هەردولا دیاری کرا بۆ دانانی رێ و شوێنی جێبەجێ کردنی رێکەوتنەکەو گەشەپێدانی پەیوەندی نێوانیان.

جەماوەری خەلکی کوردستان

تێکۆشەرو پێشمەرگە قارەمانەکان

کێشەو ناکۆکی ناو جولانەوەی رزگاریخوازانەی گەلەکەمان بە گشتی، کێشەو ناکۆکی نێوان پارتی دیموکراتی کوردستان . عێراق و یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە تایبەتی هۆیەکی کاریگەرو کۆسپێکی گەورە بوو لە رێگەی گەشەکردن و بۆ پێشەوەچوونی جولانەوەی گەلەکەمان لە رێگەی کۆکردنەوە و بەگەڕ خستنی بەشی هەرە فراوانی کۆمەلانی خەلکی کوردستان. پێکهاتن و هاوکاریشیان بایەخێکی گرنگ و شوێنەواری کاریگەر لەو بوارەدا ئەخاتەوە. دۆست و دوژمنەکانی گەلەکەمان ئەجولێنێ بۆیە یەک دەنگ داوا لە کۆمەلانی خەلک و لایەنە سیاسیەکان و تێکۆشەرو پێشمەرگە قارەمانەکان ئەکەین کە دلسۆزانەو هوشیارانە پشتیوانی لەسەرکەوتنی ئەم رێکەوتنە بکەن و وریای پیلان و دەس تێوەردانی دوژمنان بن.

پارتی دیموکراتی کوردستان
ئیمزا
ادریس بارزانی

یەکێتی نیشتمانی کوردستان
ئیمزا
جەلال تالەبانی

پرۆژەی هاوکاریی نێوانی پ.د.ک و ی.ن.ک کە هەر لەو کۆبوونەوەیەدا لەسەری رێککەوتن (*):

لە رۆژی ١٩٨٦/١١/٨ وەفدی پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ ئیدریس بارزانی و وەفدی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ مامجەلال کۆبوونەوەو لە پێویستی داڕشتنی شێوەی کارو رێ و شوێنی قولکردنەوە و پتەوکردنی پەیوەندی دۆستانەی نێوانیان کۆلینەوە

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەلگەنامەی ژمارە (٢).

و روو لە مبدأی یەکخستنی هێزی پێشمەرگە و داو دەزگاکانی شۆڕش پێکهاتن لەسەر:

١ ـ هیچ لایەک لەم دوو لایەنە دژی یەکتری لە گەڵ لایەنێکی سێیەم داخلی هیچ جۆرە محورێکی سیاسی و یا اتفاقێکی سیاسی نەبی.

٢ ـ هەردوولا هەوڵ بدەن گەشە بە خەباتی هەمە لایەنەی خەڵکی کوردستان بدەن بۆ روخاندنی رژێمی بەعسی عەفلەقی عێراق و مسۆگەرکردنی مافی رەوای گەلی کورد.

٣ ـ لە هەموو کاروبارێکی شۆڕشی گەلەکەماندا تنسیقی هاوبەش بکەن بە تایبەت لە هاوکاری و دۆستایەتیدا لە گەڵ هێزە عێراقی و دۆستەکاندا.

٤ ـ کۆبوونەوەی دەوری کۆمیتەی بەرزی هاوبەش بە لایەنی کەمەوە ساڵی دووجار بۆ ڵێکۆڵینەوە و پتەوکردنی پەیوەندی دوو قۆڵی و چارەسەرکردنی ئەو گیروگرفتانە یا ئەو مەسەلە گرنگانەی لە رەوتی خەباتدا دێنە پێشەوە بگیرێ.

٥ ـ شۆڕگردنەوەی گیانی ئەم رێکەوتنە بۆ هەموو ئاستەکان و حورمەت گرتن لە رێکخستن و ئەندام و لایەنگرانی یەکتر.

٦ ـ هەوڵدان بۆ یەکخستنی رێکخراوی خوێندکارانی کورد لە دەرەوەی وڵات.

٧ ـ هەوڵدان بۆ یەکخستنی هێزەکانی کوردستانی عێراق و پێکهێنانی بەرەیەکی نیشتمانی فراوانی عێراقی.

لایەنی عەسکەری:

١ ـ ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی هەردوولا بۆ چالاکی سیاسی، عەسکەری، رێکخراوەیی راگەیاندنیان ئازادە. ئەبێ هەردوولا یارمەتی یەکتر بدەن تا رێکخراو و هێزەکانیان لەو ناوچانەدا بتوانن بە چاکی دەوری خۆیان بنوێنن بێ ئەوەی کۆسپ بۆ یەکتر ساز بکەن.

٢ ـ هەوڵ بدەن چالاکی هاوبەشی پێشمەرگانە بکەن تا زەمینەی هاوکاری هەمە لایەنە و برایەتی بۆ پێشەوە بچێ و کاری ئیجابی لە کۆمەڵانی خەڵک و هێزی پێشمەرگە بکا، بۆ زەمینە خۆش کردنی یەکخستنی هێزی پێشمەرگە لە ئایندەدا.

٤ ـ بۆ پێشمەرگەی هەردوولا هەیە خۆیان نقل بکەن بۆ لای ئەوی تر بە بێ

چەک مەگەر بە بەڵگە چەکەکە هی خۆی بێ. بە مەرجێ ئەوە رەچاو بکرێ کە تاوانی دەرحەق لایەک لەو دوو لایەنە نەکردبێ.

٥ ـ لە مەسەلەی حکمڕانی ناوچەکان و گمرگدا تا هەلومەرجێکی لە بارتر نەبێ لە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی یەکتردا، واقیعی ئێستە حورمەت بگرن.

٦ ـ پێکهێنانی دادگای هاوبەش بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانی کۆمەڵانی خەڵک.

لایەنی راگەیاندن:

١ ـ راگرتنی هەموو جۆرە کارێکی راگەیاندن و پڕوپاگەندە چ راستەخۆ یا ناراستەوخۆ لە دژی یەکتر.

٢ ـ حملەیەکی راگەیاندنی هاوبەش بە هەموو جۆرێ و لە هەموو ئاستەکاندا بکرێ هەم بۆ چەسپاندنی گیانی ئەم رێککەوتنە و گەشەپێدانی و هەم بۆ ناساندنی مەسەلەی کورد و جولانەوەکەی و مافە رەواکانی لە ناوەوەو لە دەرەوەی وڵات.

٣ ـ رەخنەگرتن لە یەکتر لە کۆبوونەوە هاوبەشەکاندا نەک لە دەزگاکانی راگەیاندا.

٤ ـ هاوکاری راگەیاندن لە روی فنی یەوە.

پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق	یەکێتی نیشتمانی کوردستان
ئیمزا	ئیمزا
ادریس بارزانی	جەلال تاڵەبانی

١٩٨٦/١١/٨

بەرەی کوردستانی تاکە زامنی مانەوەی شۆڕش بوو

* گێڕانەوەکەی ئێوە لە بارەی پێکهێنانی بەرەی کوردستانی و راپەڕینی ئاداری ١٩٩١ەوە چییە؟

** دووای رێککەوتنەکەی تشرین (٢) ١٩٨٦ لەسەر داوای ئیدریسی

جوانەمەرگ وەفدێک سەردانی مامجەلالی کرد لە ناوچەی سەرگەلو. وەفدەکە پێک هاتبوو لە کاک فازڵ میرانی، کاک ئازاد قەرەداغی، کاک فایقە رەش، کاک عەبدوڵلا محەمەد ئەمین و خۆم. ئێمە سەردانی مامجەلالمان کرد بۆ ئەوەی تەئکید بکەینەوە کە ئێمە لەگەڵ ئەوەداین کە ئەو شەڕوشۆڕە نەمێنێ و چووین ماوەیەکی زۆری لەلا بووین. پاش گەڕانەوەمان کۆنگرەی «**نصرة الشعب العراقي**» لە تاران بەسترا لە کۆتاییی کانوون (١) ١٩٨٦دا. هەموو حزبە کوردستانییەکان بە پارتی و یەکێتی و سوسیالیست و پاسۆک وەک یەک بەشدارییان لە کۆنگرەکەدا کرد. وتاری پارتیمان لە لایەن خوالێخۆشبوو ئیدریسی جوانەمەرگ خوێندرایەوە. هەر لەوێدا هەموو خەڵک هیوایەکی پەیداکرد، دووای ئەوە رۆژ بە رۆژ حزبەکان لە یەکتر نزیک دەبوونەوە.

لە ١٧ تەمووز ١٩٨٧دا یەکەم کۆبوونەوە بۆ باسکردن و پێکهێنانی بەرەی کوردستانی لە مەکتەبی سیاسیی پارتیدا کرا. لە لایەن یەکێتییەوە کاک دکتۆر فوئاد و نازم عومەر ئامادەبوون. جگە لە حزبی شیوعیی عێراق گشت لایەنەکانی کوردستان «پارتی، یەکێتی، سوسیالیست، پاسۆک و گەل» ئامادەبوون، بەیانێکیش دەرکرا تێیدا بڕیاری ئەوە درا حزبەکانی کوردستان هەنگاو بنێن بەرەو پێکهێنانی بەرەی کوردستانی. لە ئەیلوولی هەر ئەو ساڵەدا وەفدێکی پارتی پێم وایە برێتی بوو لە کاک فەلەکەدین، زەعیم عەلی، عزەدین بەرواری، ئازاد بەرواری و فرەنسۆ هەریری، سەردانی مەکتەبی سیاسیی یەکێتیی کرد لە گوێزێ، هەموو حزبەکانی کوردستان بە حزبی شیوعییەوە ئامادەبوون و لە پرۆژەی بەرەمان کۆڵیەوە و شتێکمان کەڵاڵە کرد. دووای ئەوە هەموو کۆبوونەوەکانی تر بۆ پێکهێنانی بەرە لە مەکتەبی سیاسیی پارتی کران. تا لە ئایاری ١٩٨٨ بەرەی کوردستانی راگەیەندرا. دوو سێ مانگ دووای پێکهێنانی بەرە ئەنفالەکان لە ناوچەی بادینان و سۆران دەستی پێ کرد.

ئەنفال وای کرد هیچ پێشمەرگەیەک لە کوردستان نەمێنێ و هەر هەموشیان ئاوارە بن. پێکهێنانی بەرەی کوردستانی پێش ئەنفالەکان بە دوو سێ مانگ تەنیا زامن بوو بۆ مانەوەی شۆڕشی کورد و حزبەکانی کوردستان چونکە ئەگەر

ئاشتبوونەوەی گشتی و بەرە نەبووایە، هەڵمەتی ئەنفال و ئاوارەبوون و دەرکردنی حزبەکانیش دەست پێ بکرایە ئەوا هەموومان خۆبەخۆ یەکتریمان بەکۆتا دەهێنا.

چونکە بەرە هەبوو هەموو وەک یەک تیم کارمان دەکرد، بە تایبەتی پارتی و یەکێتی لە نێوانیاندا کۆبوونەوەی مانگانە هەبوو. مانگێک یەکێتی سەردانی مەکتەبی سیاسیی پارتیی دەکرد و مانگێک پارتی سەردانی مەکتەبی سیاسیی یەکێتیی دەکرد. لە یەک نزیک دەبووینەوە و بڕوامان بە یەکتر پەیدا کرد. دوو ا هەنگاو کاک مەسعوود لە نەورۆزی ساڵی ١٩٩٠ خۆی سەردانی مەکتەبی سیاسیی یەکێتیی کرد لە قاسمەڕەش و دوو سێ شەو لەوێ مایەوە. هەموو ئەو گومان و دوودڵییەی کە دژمنانی کوردستان دەیانخستە نێوان ئەو دوو حزبە کە دەیانگوت ئەو ڕێککەوتن و ئەو بەرەیە هەمووی تاکتیکە، بە چوونی کاک مەسعوود بۆ بارەگای یەکێتیی نیشتمانی سنووری بۆ دانرا تا بە هەردوولا بیریان کردەوە خۆیان ئامادە بکەن بۆ هەندێ گۆڕانکاریی کە بە سەر کوردستاندا دێ. لە کۆبوونەوەیەکدا کە لە ئاداری ١٩٩٠ بەسترا و کاک مەسعوود تێیدا ئامادەبوو لێژنەیەکی دوو قۆڵی لە پارتی و یەکێتی پێک هات بۆ دانانی پرۆژەی ئەگەرەکان. واتە هەردوولا پێشبینیی ئەوەیان دەکرد کە گۆڕان بەسەر عێراقدا دێ و دەبێ خۆیشی بۆ ئامادە بکرێ. ئێمەش چەند شیمانەیەکمان دانابوو. ئەگەر سوپا یاخی بوو چی دەکەین، ئەگەر صەدام مرد چی دەکەین، ئەگەر دەوڵەتێک هێرشی کردە سەر عێراق چی دەکەین. زۆر شیمانە دانرابوو بەرامبەر بە هەر شیمانەیەکیش چارسەرێک داندرا بوو. ئینجا گەیشتینە ئەوەی خۆمان ئامادە بکەین و میحوەرەکان پێک بهێنین و پێشمەرگە ئامادە بکەین.* بە تایبەتی دووای ئەوەی صەدام کوێتی گرت.

ئێمە گەیشتینە ئەو بڕوایەی شتی گەورە ڕوو دەدات بۆیە لەگەڵ برادەرانی یەکێتی ڕێککەوتین هێز ئامادە بکەین و کوردستان دابەش بکەین بۆ چەند میحوەرێک و لێپرسراو و کادیر و پیاوماقووڵیش دیاری بکەین. هەروەها پێوەندی بە جاشەکانەوە بکەین و بنکەکانی خۆمان ڕێک بخەین، پێوەندی بە دۆستەکانمانەوە بکەین و ڕێنوێنییان بکەین شت چۆن دەکەن و هەریەکەش ئیشی

بۆ دیاری بکرێ. ئەوە بوو لە ٦ ئادار ١٩٩١ لە رانیـەی دەروازەی راپەڕینەوە راپەڕین دەستی پێ کرد. پێش ئەو کاتەش بانگەواز و بەیانات و کاغەز چۆو بوو و داوا کرابوو کە هەمـوو لایەک دەستبەکار بن. ئێمـەیش لە خزمەتی کـاک مەسعوود بووین و کاک نەوشیروانیشی لەگەڵ بوو، قاسمەڕەشمان بەجێ هێشت و بەرەو کوردستان بەڕێ کەوتین و لە ١١ئادار ١٩٩١ گەیشتینە رانیە.

شەڕی دیکتاتۆریەت لە دژی دیموکراتیەت

*** دووای ئەوەی خەلک بێ ئومێد بووە لە ئەزموونی حکوومەت و پەرلەمان بەڕێزتان چی دەڵێن؟**

** لە دووی راپەڕین جـارێکی تر تووشی شکسـتی گـەورە هاتین. راپەڕینیش بە فـەزلی حزبەکـان نەبوو چونکە جەمـاوەر کردی، بەڵام حزبەکـان بەرگریـان لە میللەت کـرد کاتێ کە دەربەدەر بوو و کـوردستانی بەجێ هێشت، بەرەی کـوردسـتـانیش رۆڵێکی باشی بینی لە بەرگـریکردن لە دەسکەوتەکـانی. ئەگەر بەرەی کـوردسـتانی نەبووایە چۆن راپەڕین لە باشووری عێـراق لەبار چوو، بەعس توانیی دەست بەسـەر ناوچەکـەدا بگرێتـەوە ئەوا لەوانە بوو لە کوردستانیش هەمان شت روو بدات، لە راستیدا بەرەی کوردستانی بەرگرییەکی باشی کرد.

ئەو کـامـیـرا و ڤـیدیۆیانەی کـارەسـاتەکـانی سنووری تورکـیـا و ئێـرانی لە کۆرەوەکەدا خستە بەرچاوی ئەورووپا و رۆژئاوا و ئەمەریکا هەر ئەو کامیرانە بوون هێـزە هاوپەیمانەکـان «MCC»و رێکخراوە خێـرەومـەندەکـانی راکـێـشـایە کـوردسـتـان. بێگومـان دووای راپەڕین بەرەی کـوردسـتـانی زۆر چالاکـانە کـەوتە گـەڕ کـاک مـەسـعـوود لە تشـرین (١) ١٩٩١ لە دهۆک دووای ئەوەی عێـراق دەستی کرد بە کێشانەوەی ئیدارە لە دهۆک و هەولێرو سلێمانیدا، باسی ئەوەی کـرد دەبێ هەڵبژاردن بکرێت بۆ پڕ کـردنەوەی ئەو بۆشـاییـیـە ئیـدارییـەی لە کـوردسـتـاندا پەیدا بووە. هەڵبژاردن کـرا، ئەنجـامی هەڵبژاردنیش هەمـوو لایەک

دەزانن پارتی ٥١ ٪ی هێنا بوو، یەکێتی و زەحمەتکێشان و ڕێکخراوی تێکۆشینی رەنجدەران و پاک(*) ٤٩ ٪ هێنابوو. واتە دەبووایە لە پەرلەماندا ئێمە دوو کورسیمان لە یەکێتی و زەحمەتکێشان و ڕێکخراوی تێکۆشینی رەنجدەران و پاک زیاتر هەبێ، بەڵام دیار بوو ئەو کاتەش یەکێتی دەیویست لەسەر ئەوە شەڕێکی خۆپەرستی و خۆسەپاندن بکات، دیسان کاک مەسعوود دووربینانە بۆ پرسەکە چوو، ئامادەبوو بیکاتە پەنجا بە پەنجا بۆ ئەوەی گیروگرفت روو نەدات. ئێمە لە کورسییەکی خۆمان خۆش بووین و دامانە یەکێتی. پەرلەمان پەنجا بە پەنجا پێک هات. دووای ئەوەی حکومەتێک بە سەرۆکایەتیی دکتۆر فوئاد مەعسووم پێک هات و بۆ ماوەی شەش مانگ ئیشی کرد، ئەوەی راستی بێت عارەب گوتەنی دکتۆر فوئاد «رجل الدولة» بوو. وەک سەرۆکی حکومەت کاری دەکرد، هەرچەندە زۆری نەخایاند و تەنیا شەش مانگ بوو. دووای ئەوە گۆڕا و کۆسرەت لە شوێنی داندرا. کۆسرەت لە ماوەی کارکردنیدا رۆژێک لە رۆژان وەکو سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران کاری نەکرد بگرە وەکو لێپرسراوی کۆمیتەی یەکێتی ئیشی کرد، بە ئارەزووی خۆی و هیچ گوێی بە یاسا نەدەدا. هەر کەسێک چیی بویستایە بۆی خەرج دەکرد. ئێستاش ئەندامانی پەرلەمانی ئێمە هەیە گلەییی ئەوە دەکەن پەردەی پەنجەرەیانی بۆ نەکڕیون. بۆ پێنج دینار دوو سێ مانگ هاتوچۆیان کردووە بۆی سەرف نەکردوون کەچی ئەندامی پەرلەمان هەیە چونکە لە لیستی ئەودایە سەت هەزار دیناری بۆ سەرف کردووە خانووی خۆی پێ چاک بکاتەوە. کە کۆسرەت ئەم رەفتارانەی لێ بینرا هەر زوو گومان دروست بوو. ململانە تیژتر بوو لە نێوانی وەزیرەکانی ئێمە و بریکارەکانی ئەوان و بریکارەکانی ئێمە و وەزیرەکانی ئەوان. رۆژ بە رۆژ ئەوە پەرەی سەند و گیروگرفتێکی زۆریشی بەرپاکرد، بەڵام گرفت لە هەر جێگەیەک رووی بدابایە هەوڵ دەدرا تەشەنە نەکا و گەورە نەبێتەوە. هەمیشەش ڕێککەوتنی دوو قۆڵی ئیمزا دەکرا. هەندێکیان ناوی ستراتیژییان لێ نرا، ڕێککەوتنی

(*) پاک: واتە پارتی ئازادیی کوردستان کە ڕێکخراوێکی دەستکردی پەکەکە بوو لە کوردستانی عێراق دووای راپەڕین پەیدا بوو بەڵام پاشان نەما. (بڵاوکەرەوە).

ستراتیژی مۆرکرا، بەڵام مەرەکەبەکەی وشک نەبووەوە و بێ ئەوەی ئێمە ئاگەدار بێن شەڕیان بەسەر بزووتنەوەی ئیسلامیدا سەپاند. چەندمان پێ گوتن و تکامان لێ کردن واز لە بزووتنەوە بێنن. با ئەویش ببێتە بەشێک لەو پرۆسە دیموکراتییەی هەیە و بەشداری لە حکوومەت بکات. لە هەڵبژاردنی رابردوودا بەشدار بووە با لە هیی داهاتووشدا بەشدار بێ. با وا لە بزووتنەوە نەکەین لە پەرلەمان و حکوومەت دوور کەوێتەوە، بەڵام گوێیان پێ نەدا و ئەوەی کردیان کردیان.

برادەرێکی ئێمە، خوالێخۆشبوو عەلی حەسۆ میرخان کە کوڕی فەرماندەی هێزی کاوە بوو لە ناوچەی قەڵادزێ. دووای بەیانی ١١ ئادار حکوومەتی عێراق پارچە زەوییەکی دا بە هەر لێپرسراوێکی شۆڕش لەو شوێنەی کە دەیویست یان لێی بوو. حەسۆ میرخانیش چونکە ماڵی لە قەڵادزێ بوو و ژنێکی لەوێ هێنابوو، پارچە زەوییەکی لەوێ پێ درا بوو و خانوویەکی دروست کردبوو. دووای شکستی شۆڕشی ئەیلوولیش حکوومەت دەستی بەسەردا گرتبوو و نازانم کردبووی بە تەجنید یان دائیرەی ئیستیخبارات. شەهید عەلیی کوڕیشی چەند جارێک داوای لە قایمقامی قەڵادزێ کرد کە ئەوە زەویی خۆیانە و بیدەنەوە جا هەر چیی لێ دەکات. قایمقامی قەڵادزیش رۆژی ١ ئایار ١٩٩٤ی بۆ دانا تا هەموو لایەنەکان لەوێ کۆببنەوە و بڕیارێک بدەن. شەهید عەلی کە چوو بۆ قەڵادزێ لەوێ شەڕیان پێ فرۆشت لێرەش کەس نەیزانیبوو کە چووە بۆ ئەوێ. هەر کە کاک مەسعوود زانیی چووە دەسبەجێ بروسکەی بۆ کرد و پێی گوت تۆ کارێکی خراپت کردووە و دەبێ بە زووترین کات بگەڕێیتەوە، بەڵام دیار بوو زۆر شەڕیان پێ فرۆشتبوو و سووکایەتییان پێ کردبوو بۆیە ناوچەی قەڵادزێ وەڵامی دایەوە ئەگەر بێتەوە ئەوە سووکایەتییە بۆ پارتی. کاک مەسعوود وەڵامی دایەوە و گوتی نەخێر سووکایەتی نییە بگرە سەربەرزییە بۆ پارتی، بۆیە دەبێ بگەڕێتەوە. ئیتر ئەوان رێگەیان لێ گرت و نەیانهێشت بگەڕێتەوە و تووشی شەڕ هاتن. تەقەیان لێ کراو زەلامێک کوژرا. بە کورتی یەکێتی هێزی نارد و لە دەوروبەری رانیەدا عەلی حەسۆیان شەهید کرد، ناوچەی قەڵادزێیان گرت و سووتاندیان و تاڵانیان کرد، بەوەش نەوەستان هاتن لقی ١١ و ناوچەی

رانیەیان گرت و ئەویشیان وەک ناوچەی قەڵادزێ لێ کرد. بەوەش نەوەستان چوون لقی ٤ و لیژنە ناوچەکانی سلێمانیشیان گرت و هەموویان تاڵان کرد.

رۆژێکیان کاک نێچیرڤان تەلەفۆنی بۆ کردم و گوتی بەیانی زوو لە گەڵ ملازم شێردل دەچن بۆ شەقلاوە بۆ ئاساییکردنەوە. ملازم شێردل هات و پێکەوە چوونە ئەوێ . لە بەیانییەوە تا ئێوارە لەوێ بووین. شەقلاوەمان ئاسایی کردەوە. هێزی خۆمان و هێزی ئەوانمان هەمووی هێنایە خوارەوە. هیچ شتێکی نا ئاساییمان تێیدا نەهێشت. ئێوارە کە لەوێ بەڕێ کەوتین مەکتەبی سیاسیی یەکێتی هێزێکی یەکجار زۆری بە سەرۆکایەتیی شێخ جەعفەر نارد و چاریەکە سەعاتێکی پێ نەچوو دووای من یەکسەر ئەو هێزە شەقلاوەی گرت. من ئامۆژگاریی هەموو هەڤاڵانی خۆم دەکەم و ئامۆژگاریی ملازم شێردلیش دەکەم چونکە مرۆڤێکی دڵسافە و بە پاکی ئیشی خۆی دەکات، بەڕاستی ئەو ئاگەدار نەبوو ناپاکییان لەگەڵدا کرد، کەوا دروست نییە هیچ هەڤاڵێکی ئێمە لەگەڵ ملازم شێردل بچن بۆ ئاساییکردنەوە. پێش ماوەیەک دیسان هەمان شتیان بەسەر ملازم شێردل هێنابوو کە لەگەڵ حەمیندە فەندی چوو بوو بۆ ئاساییکردنەوەی چۆمان و هیچیان لەوێدا نەهێشتبوو. کە گەڕانەوە، مەکتەبی سیاسیی یەکێتی قادری حاجی عەلیی نارد و داگیریان کرد. پێویستە ملازم شێردل نەچێ بۆ ئاساییکردنەوە چونکە ئەو بە دڵسۆزی لەگەڵ هەڤاڵانی ئێمەدا دەیکا، بەڵام مەکتەبی سیاسیی خۆیان فێڵی لێ دەکەن. لە ژێر پەردەی ئاساییکردنەوەدا هەوڵ دەدەن زوڵمی خۆیان دەکەن و ئەو شوێنەی دەیانەوێ داگیری دەکەن.

بێگومان ئەو شەڕەی کە لە ١ ئایار ١٩٩٤ەوە تا ئێستە بەردەوامە من ئەوە بە شەڕی دیکتاتۆریەت لە دژی دیموکراتییەت لە قەڵەم دەدەم، بە شەڕی باڵادەستبوونی حزبێک بەسەر حزبەکانی تریدا دەزانم. کە دەڵێم شەڕی دژی دیموکراتییەتە واتە شەڕی دژی هەڵبژاردنە. لەبەرئەوەی پارتی هەمیشە داوای هەڵبژاردنی دەکرد و لەو بڕوایەدا بوو و ئێستەش لەو بڕوایەدایە کە هەموو کێشەکان دەبی لە رێگەی هەڵبژاردنەوە چارسەر بکرێن. هیچ کێشەیەک بەشەڕ و

پێکدادان چارەسەر ناکرێ. ئێمە لەسەر ئەو رایە بووین و هەمیشەش لەسەر ئەو رایە دەمێنینەوە، بەڵام یەکێتی لە دژی ئەو بۆچوونەیە. لە دژی هەڵبژاردن بوون، لە زۆر کۆڕو کۆبوونەوەدا دەیانگوت نە پارتی دەتوانێ بە بێ یەکێتی حوکم بکا و نە یەکێتی دەتوانێ بە بێ پارتی حوکم بکات. ئەگەر یەکێتی ٧٠٪ بهێنێ و پارتیش ٣٠٪ دیسان یەکێتی بە تەنیا ناتوانێ حوکم بکا هەروەها بە پێچەوانەیش لەبەرئەوە بە لایەنی کەمەوە دەبێ تا کۆتاییی ئەم سەدەیە پێکەوە نیش بکەین. پێشنیاریشیان دەکرد ئەگەر هەڵبژاردن بکرێ دەبێ پارتی و یەکێتی بە یەک لیستە بەشداری بکەن. ئەگەر ١٠٠٪یان هێنا ٥٠ پارتی بێت و ٥٠ یەکێتی، ئەگەر ٨٠٪ یان هێنا ٤٠ پارتی و ٤٠ یەکێتی. یان داوایان دەکرد هەڵبژاردن هەر نەکرێ ئەگەر بشکرێت دەبێ بەم شێوەیە بێ کە ئەوان دەیانەوێ. بێگومان ئەم جۆرەی ئەوان دەیانەوێ مانای هەڵبژاردن نییە، لەبەر ئەوە دیسان دەڵێم شەڕی ئەمجارە شەڕی دیکتاتۆرخواز لە دژی دیموکراتخوازە. شەڕەکەی پێشوو تا مانگی ئابی ١٩٩٤ درێژەی کێشا پاش ئەوەی بە هەوڵی هەموو حزبەکان و پیاوماقوڵان و مامۆستایانی زانکۆ و رێکخراوەکان و مامۆستایانی ئایینی و هەموو خێرخوازانی تر توانرا کۆتاییی پێ بهێندرێ. دۆخەکە وەک خۆی مایەوە تا مانگی کانوون (١) ١٩٩٤، بەڵام برادەرانی یەکێتی هەمیشەش لە کەمیندا بوون تا گیروگرفت بۆ پارتی دروست بکەن، بیانووشیان هەمیشە گومرگی ئیبراهیم خەلیل بوو. مەسەلەی گومرگی ئیبراهیم خەلیل کۆتاییی پێ هاتبوو و چارەسەر کرابوو. ئێمە لەگەڵ ئەوەدا بووین داهاتی کوردستان لە ١ ئایار ١٩٩٤وە تا ئەو رۆژەی دادەنیشن حیساب بکرێ کە جگە لە ئیبراهیم خەلیل بریتییە لە گومرگەکانی کەلار و کفری و دەربەندیخان و سلێمانی و چەمچەماڵ و پێنجوین و قەڵادزێ و رانیە و هەولێر و کەرکوک و سۆران لەگەڵ پارەی بانکی هەرێم کە تا ئەو رۆژە نزیکەی ١٥ ملیۆن دۆلاری یەدەگی تێدا بوو و «ئەویش هەر پارەی ئیبراهیم خەلیل بوو». ئێمە لەگەڵ ئەوان بووین ئەگەر هەموو گومرگەکان جەرد بکرێ و چۆن سەرف کراون هیی ئیبراهیم خەلیلیش جەرد بکرێ و بڕیار بدرێ کە هەمووی بەیەکەوە بێتە خەزێنە.

لەسەریشی رێک کەوتبووین و هیچ گرفتێکیش نەمابوو.

خاڵە ئەبەز لە سەرەتای مانگی کانوونی (١) ١٩٩٤ لە لایەن ئێمەوە کرا بە بەڕێوەبەری ئاسایشی سلێمانی کەچی رێگەیان نەدا دەوام بکا. لەبەر ئەوەی بەڕێوەبەری ئاسایشی دهۆک لێرە نییە و بە مۆڵەت چووەتە لەندەن نابێ بەڕێوەبەری ئاسایشی سلێمانیش دەوام بکا!. ئیتر دەستیان کرد بە گرتنی ناوچە و رێکخراوەکانی ئێمە لە کفری و کەلار و دەربەندیخان و چەمچەماڵ و عەربەت و زەڕایەن و زۆر شوێنی دیکە. هەواڵمان پێ گەیشت دیسان رابەری سەیید برایمیان ناردووە بۆ گرتنی شەقلاوە لەبەرئەوە هەندێ هێزی ئێمە «وەستا فەتاح و عەلی حوسێن و کۆمەڵێکی تر» بە ناچاری لە باسرمە و هەریرەوە دەسبەجێ چوونە نێوانی شەقلاوە و هیران. لەوێ سەنگەریان دامەزراند بۆ ئەوەی رێگە لەو هێزەی یەکێتی بگیرێ کە خەریکە دێ شەقلاوە بگرێ.

ئیتر یەکێتی شەڕی راگەیاند و، لە هەولێر شەڕ دەستی پێ کرد. لە رانیە پەلاماری لقیان دا. لە سەر ئەشکەوتان چوونە سەر بارەگای ئێمە و رێگەی چۆمان ـ گەڵاڵەیان گرت. بە کورتی درێغییان نەکرد لەهەر شوێنێک کە دەستیان تێیدا رۆیشت.

هەولێر کلیلی چارەسەرە

*** ئەو شوێنانەی کە یەکێتی دەیگرت، دەرکردن و راوەدوونان و سووتاندنی تێدا پیادە دەکرد. خەڵک زۆر گلەیی لە پارتی دەکەن لەم بارەیەوە و ئایا هەڵوێستی پارتی چی دەبێ؟**

** پرسیارەکەت شتێکی هێنایەوە بیرم کە یەکێتی زۆر باس لە مۆدێرنیی خۆیان دەکەن و گوایە حزبێکی مۆدێرنن، من تێناگەم مەبەستیان لە حزبی مۆدێرن چییە؟! یەکێتی ١٩ ساڵە دامەزراوە و لەو ماوەیەدا بە هەموو هەوڵی خۆی یەک کۆنگرەی بەستووە، لەو کۆنگرەیەشدا نەیتوانیوە سەرکردایەتییەک بۆ خۆی هەڵبژێری و بە پێچەوانەوە بە رێککەوتن ئەندامانی سەرکردایەتیی خۆی داناوە.

دووای تەواوبوونی کۆنگرەکەشیان ملازم عومەر عەبدوڵلا و فەرەیدون عەبدولقادر و مەلا بەختیار و سالار عەزیز و شێخ محەممەدی شاکەلی و شێروان شێروەندی و خوالێخۆشبوو رەسوول مامەند و گۆران کە هەر هیچ پێوەندییان بە کۆنگرەوە نەبووە، ملازم عومەر و رەسوول مامەند و فەرەیدون عەبدولقادر کران بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی و ئەوانی تریش کران بە ئەندامی سەرکردایەتی. ئایا مۆدێرنیی یەکێتیی نیشتمانی لەمە دایە؟! پارتی ٤٨ ساڵە دامەزراوە، لەو ماوەیەدا ١١ کۆنگرەی بەستووە و لە هەر کۆنگرەیەکدا سەرکردایەتیی نوێی بۆ خۆی هەڵبژاردووە. ئەو سەرکردایەتییەی کە لە کۆنگرە هەڵبژێردرابێ تا کۆنگرەیەکی تر هەرکەموکورییەکیشیان هەبووبێ هەر سەرکردایەتیی پارتییان کردووە. ئەوەی باسم کرد خاڵی یەکەم بوو، خاڵی دووەم ئەوەیە سەرکردایەتیی یەکێتی وەک ئەوەی حەبێکی سەوزیان هەبێ هەر کۆنە جاشێک و هەر پیاوخراپێک کە گەیشتە لای ئەوان حەبە سەوزەکەی دەدەنێ و جا هەر کە قووتیان دا دەبنە سوپەر نیشتمانپەروەر، عەزێی هەرکی تا دوێنێ جاش بووە کەچی لە لای ئەوان نیشتمانپەروەرە. حاجی مەحموود سێبیرانی چەکەکانی ئێمەی برد و چووە بەغدا، پێش ماوەیەک هاتەوە و پێوەندیی پێوە کردن و ئێستە نیشتمانپەروەرە، لە کاتێکدا پێڵاوەکەی مامەند قەشقە هەردووکیان دەهێنێ کەچی دەچن شتێکی وەهای دەرهەق دەکەن بەعس بەرامبەر بەکورد نەیکردووە. بۆ رقیان لە عەلی قەڵلابە؟ من عەلی قەڵلاب بە شەهید دەزانم. ئەو کاتەی ئەوان جاشی ٦٦ بوون عەلی قەڵلاب پێشمەرگەی دەشتی هەولێر بوو و کێو بە کێو و دۆڵ بە دۆڵ راوی دەنان. عەلی قەڵلاب کاتێ خۆی لە گەڵ فارس باوە قەڵلابێکی کردە دەبابە و گوشەخۆڵی لە دەوروبەری دانا تا گوللە کاریان تێ نەکا. عەلی قەڵلاب شوفێر بوو و پشت و پشت چووە سەر رەبایەکی ئەوان و گرتیان. هەر لەوەوە ناوی بووەتە عەلی قەڵلاب. من رەخنەم لە هەڤاڵانی خۆمان هەیە کە زۆر سادە و ساکارن.. بۆچی هەر جاشێک بچێتە لای ئەوان نیشتمانپەروەرە؟!. مامەند قەشقە پیاوێکی شەریف و بە توانایە.. مۆدێرنیی یەکێتی لەوەدایە کە عەزێ ٤٠ ـ ٥٠ ساڵە جاشە و ئێستە لە لای ئەوان وەرگیراوە. مەحموودی سێبیران

ئەندامی ئەنجـومـەنی تەشـریعی بووە و بە چەکی پارتی چووەتە بەغـدا، پاشـان کۆسرەت پێوەندیی پێوە کـردووە و هێناویەتییـەوە و کردوویەتی بە لێپرسراو لە یەکـێتـیـدا . «اشـهـد باللە» یەک شتی مۆدێرنیـان هەیە و هەقـیـان دەدەمێ، شتێکی نوێیـە لەناو کورددا.. لە کـوردستـاندا تالان نەبووە، دەسدرێژی کـردنە سەر ناموس نەبووە، سووکایەتیکردن بە خەلک نەبووە... «اشهد باللە» ئەوەی لە هەولێر کراوە لە تالان و دزی و دەسدرێژیکردن بە راستی مۆدێرنە و کارێکی نوێیە داهێنراوە.

سەبارەت بە هەولێر ئێمە حەزمان دەکرد کێشەکان بە ئاشتییانە چارسەر بکرێن. ئەوەش مانای ئەوە نییە کە ئێمە سەر بۆ یەکێتی دادەنوێنین، نەخێر ئێمە سەرمان بۆ صەدام دانەنواند، سەرمان بۆ هیچ رژێمێک دانەنواندووە. ئێمـە لە هەوڵ و کۆششی خۆمان بەردەوام دەبین بۆ ئەوەی کێشەکان بە ئاشتییانە چارسەر بکرێن. کلیلی چارەسەری ئاشتییانەش لە دەست یەکێتیدایە. دەبێ هەولێر بێ قەید و شەرت چۆڵ بکەن. جا ئەگەر نەیکەن ئەوا ئێمە ئازادین هەرچی دەیکەین. ئەنجامەکەیش هەر لە ئەستۆی ئەواندایە. هەڤالان و دۆستـان دەبێ بزانن ئەوەی ئێستە بارودۆخێکی کاتییەو هەروا نامێنێتەوە. عارەب دەڵێ ئەوەی لە دوواییدا پێ بکەنێ زۆر پێ دەکەنێ. منیش دڵنیام دوواکەس کە پێ دەکەنێ پارتییە. دڵنیای خەڵکی هەولێریش دەکەمەوە و بێ ئومێد نەبن، ئەم بارودۆخەی ئێستەش بەسەر دەچێ.

پەناگرتنی پەرلەمانتەران

*** وەک سەرۆکی فراکسیۆنی زەرد لە پەرلەمان، داهاتووی پەرلەمان چۆن دەبینێ؟ هەڵوێستی پەرلەمانتەرە پەناگیرەکانی ناو باڵەخانەی پەرلەمان بە شتێکی شکلی دەزانن یان نا؟**

** هەڵوێستی پەرلەمانتەرە پەناگیرەکان لە بیر ناکرێ و جوامێرانەیە. هەڵوێستێکی کوردانەیە و شکلی نییە. لە کۆتاییدا یەکێتی و پارتی مل بۆ

ئاشتی کەچ دەکەن و پێشنیازەکانی ئەوان پەسند دەکرێ.

پەرلەمانی کوردستان دەسکەوتێکی گەورەی میللەتی کوردە. دووا دەزگاش کە دەمێنێتەوە هەر پەرلەمانە. تەنیا پەرلەمانە دەبێتە هۆی ئەوەی یەکێتی و پارتی رێک کەون، چونکە نە یەکێتی دەتوانێ بە تەنیا زۆربەی پەرلەمان پێک بهێنێ بۆ پێکهێنانی حکومەت نە پارتیش دەتوانێ. تا ئێستەیش پەرلەمان هەر پەنجا بە پەنجایە. هیچ چارەیەکیش نییە تەنیا رێککەوتن نەبێ. منیش خۆزگەم دەخواست لەو ماوەیەدا تەندروستیم باش بوایە و هیچ نەبوایە سەردانم بکردنایە یا ماوەیەک پەناگیریم بکردایە.

مامجەلال و رژێمی عێراق

*** هەڵوێستی وڵاتانی دراوسێ چۆن دەبینێ بەرامبەر بە کورد بە تایبەتی لەم دواییەدا تاڵەبانی و نەوشیروان لە دیمانەیەکدا لە گەڵ راگەیاندنی خۆیان باسی پێوەندیی رژێم و یەکێتییان دەکرد؟**

** بە پێی ئەوەی ئاگام لێیە وڵاتانی دراوسێ «ئێران، تورکیا، سوریا» هەڵوێستیان بێ لایەنە. هەرسێکیان ئەم شەڕەیان پێ ناخۆشە، هەوڵ دەدەن بۆ وەستاندنی و خەڵکیان بۆ ناوبژی ناردووە.

لە بارەی یەکێتی و داوایەکەی عێراقیش کەوا دەیەوێ ناوبژیی پارتی و یەکێتی بکات. یەکێتی و مامجەلال ئازادن، مامجەلال ساڵی ١٩٨٤ چوو بۆ بەغدا، مفاوەزاتی کرد و گوتی: «ئێمە صەدام بە حەکەم قەبووڵ دەکەین نەک بە حاکم» واتە با خۆی حەکەم بێت و بڕیار بدا. ساڵی ١٩٩١ کە چوو بۆ مفاوەزات لە بەغدا دیمانەیەکیان لە گەڵدا کرد و رایگەیاند کەوا هیچ شتێک نەماوە، هەموو شتێک کۆتاییی پێ هاتووە. داوای کرد ئاوارەکانی تورکیا و ئێران بگەڕێنەوە و بێن بە ئاسوودەیی بژین. داوای لە هاوپەیمانەکانیش کرد و گوتی پێویستیمان بە ئێوە نییە و ئێمە رێک کەوتووین. تا دوێنێ و پێرێش و تا ئەو بانگەوازەی رژێم هەر کە ناوی صەدام دەهات، مام جەلال بە فاشست و بە

هەموو شتێک لە قەڵەمی دەدا. ئاو و ئاتۆرەی بۆ ئێمە پەیدا دەکرد گوایە پێوەندیمان لەگەڵ ئەو رژێمە فاشییەدا هەیە کەچی ئەو رۆژە جەلال شەکری شکاند و گوتی هەر حزبێک ئازادە لە بڕیارداندا. گفتوگۆ دەکا یا نایکا بە ئارەزووی خۆیەتی.

مامجەلال شعوور بە نەقص دەکا

*** لەم شەڕەدا جەماوەر زۆر نیگەرانن، خەریکە باری ئابووری و گوزەرانیان تێک دەچێ، ئێوە چۆن دەتوانن دڵنیایان بکەنەوە ئاسوودەیی دەگەڕێتەوە کوردستان؟**

* * من تا ئێستە فێری ئەوە نەبورمە جەماوەر هەڵخەڵەتێنم و بەدرۆ بڵێم دۆخ ئاسوودە دەبێتەوە، جارێکی تر هێمنی دەگەڕێتەوە کوردستان. لەشەڕەکەی پێشوودا دوعام دەکرد و دەمگوت «ان شاءالله» ئەمجارە و جارێکی دیکەش شەڕ رادەوەستێ، بەڵام تا جەلال و یەکێتی خاوەن ئەو بیرە بن، بیری خۆپەرستی و خۆسەپاندن ئاسوودەیی ستەمە. بە داخەوە جەلال خەریکە تەمەنی بەرەو ٧٠ ساڵ دەڕوا و لە ٦٠ تێپەڕیووە، مرۆڤ لەو تەمەنەدا دەبێ بیر بکاتەوە و هەندێ شتی خۆی باش بکا، بەڵام کە سەیری رابردووی خۆی دەکا لە ساڵی ١٩٦٤ەوە تا ئێستە دەبێتە ٣١ ساڵ هیچ شتی باشی نەکردووە کە کۆمەڵانی خەڵک لێی مەمنوون بن بگرە بە پێچەوانەوە هەر شەڕی براکوژیی کردووە. لە جیاتیی ئەوەی بیر لەوە بکاتەوە بە شتێکی چاک کۆتایی بە تەمەنی خۆی بهێنێ ئێستەش شەڕی خۆپەرستی و خۆسەپاندن دەکا.

مامجەلال عوزرایلیش ئامۆزای بێت ئەو پەڕی دەتوانی ١٠ ساڵی تر سیاسەت بکا، دووای ئەو دە ساڵە پیر دەبێ و توانای ئیشکردنی نامێنێ. پێویست بوو بیری لەوە بکردایەوە لەم دووا دوواییەی تەمەنیدا شتێکی چاکی بکردایە، بەڵام ئێستە نییە لەبەر هەستکردنی بە کەموکوڕی و هیواو ئاواتە تایبەتییەکانی خۆی چووەتە هەمەدان و هاتووەتەوە بەغدا و چووەتە سوریا و

گەڕاوەتەوە. ساڵی ١٩٦٥ لە ڕێگەی شاوە داوای لێبووردنی لە بارزانی کردووە. بە کورتی هەمیشە جەلال هەست بە کەمایەتی «شعور بە نەقص» دەکات، کەمایەتییەکی زۆر گەورە و، هەمیشەش هەوڵ دەدا بە شتێک پڕی بکاتەوە با ئەو شتەش بە زەرەری خۆی و کوردستان بێت، وا بیر دەکاتەوە کە شەڕ دەست پێ بکات پارتی و مەسعوود بارزانی لەناو دەبات و دەبێتە حاکمی کوردستان و دەسەڵاتی خۆی دەسەپێنێ.

من ناتوانم خەڵکی دڵنیا بکەمەوە جارێکی تر ئەم جۆرە شەڕانە نابێتەوە. کۆمەڵانی خەڵکیش درێغییان هەیە و دەبێ هەڵوێست وەرگرن، بیخەنە ڕوو کێن ئەوانەی ئەم شەڕە دەکەن. لە خانەقینەوە تا هەڵەبجە، لە حاجی ئۆمەرانەوە تا شاوێس، سەرتاسەری بەرەی شەڕەکان کێن؟ ئەگەر جەماوەر نەبن کێ درێژە بەو شەڕانە دەدا کە هەردوو لا دەیکەن؟ مامجەلال نەفیر عام لەسەر کێ دەردەکا؟ ئەگەر جەماوەر بە چاکی بگوتایە چاک و بە خراپی بگوتایە خراپ نە یەکێتی دەیتوانی ئەوە بکات و نە پارتی. جەماوەر هەڵوێستی نییە.

دیمانەی دووەم
٣ شوبات ١٩٩٥

قوتابخانەی برایم و جەلال مەلبەندی جاسووسین

*** یەکێتی کەوتووەتە دژینەوەی ناوروناتۆرە لە ئێوە، وەک ئەوەی گوتیان فرەنسۆ هەریری جاسووسی موخابەراتی عێراق و ساواکی ئێرانە و هیی تر. ئێوە چۆن وەڵامی ئەو تۆمەتانە دەدەنەوە؟**

** من زۆر بەرگری لەخۆم ناکەم چونکە خەڵک و جەماوەر هەمووی دەمناسن، من بە یەک شعری خەیام بەرگری لە خۆم دەکەم کە مام هەژار لە فارسییەوە کردوویەتی بە کوردی و دەڵێ:

ئەگەر بێ دینم گەر بێ ئیمانم
ئەگەر سەرخۆشی مەیخانەکانم
هەر کەس بە نەوعێ لە من تێ دەگا
منیش هەر ئەوەم کە خۆم دەیزانم

من خۆم دەناسم و تەحەدای یەکێتی و سەرانی یەکێتی دەکەم کە زۆربەی هەرە زۆری فایلەکانی ئەمن و ئیستخبارات و دەزگای موخابەراتی عێراق لای ئەوانە، ئەگەر بتوانن بەڵگەنامەیەکی تەنانەت دروستکراویش لەسەر من ئیسپات بکەن. مەڵبەندی جاسووسی لە قوتابخانەی برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانییەوە دەست پێ دەکا، ئەوان ڕێگەی جاسووسییان بۆ کورد خۆش کردووە.

تاڵەبانی لە ساڵی ١٩٦٢دا، ئەو کاتەی بارزانی لە ناوچەی سنوورەکانی تورکیا لە نامێدی و زاخۆ شەڕی پارتیزانیی دەکرد، بەبێ ئاگەداریی بارزانی پێوەندیی بە ئێرانەوە کرد، نوێنەری ئێرانی هێنا لە «عیساوە» داینا و نوێنەری

خۆی نارد بۆ ئێران، هەر لە هەمان ساڵ چەکی لە ئێران وەرگرت. لە ساڵی ١٩٦٣دا کاتێک کە جەلال تاڵەبانی لەگەڵ وەفدەکەی کوردستان دەچێ بۆ بەغدا بۆ مفاوەزات لەگەڵ بەعسدا ، تاکە ئەندامی وەفدەکە دەبێ کە ناگیرێ ، دەچێ بۆ قاهیرە و لەوێوە بۆ پاریس و هەر لەوێش پێوەندی بە ئیسرائیلەوە دەکات . لەوانەیە مامجەلال و زۆر کەسی تر بڵێن پێوەندیکردن لەگەڵ ئیسرائیلدا کارێکی ئاساییە، بەڵام ئەم پێوەندی کردنە دەکاتە ٣٢ ساڵ پێش ئێستە، ئەوکات پێوەندی و هاوکاری لەگەڵ ئیسرائیل بە کارێکی نا نیشتمانی لە قەڵەم دەدرا ، کارێکی جاسووسیی زۆر خراپ بوو چ بە نیسبەت هێزە نیشتمانپەروەرەکانی عێراق و چ بە نیسبەت جولانەوەی رزگاریخوازی عەرەب و جولانەوەی رزگاریخوازی جیهانی و بلۆکی رۆژئاواش .

جەلال تاڵەبانی لە ئەنجامی ئەو جاسووسییەی ساڵی ١٩٦٢ کردی پەشیمان بووەوە و گەڕایەوە بۆ کوردستان، ساڵەک یا کەمتری پێ چوو بە زەلیلی دانیشت، پاشان زۆر بێ شەرمانە دەستی پێ کردەوە خۆی هاوێشتە باوەشی حکومەتە یەک لەدووای یەکەکانی عێراق بۆ تەجەسوس بۆ عێراق، سوپاس بۆ خوا من یەک رۆژ لە رۆژان نزیکی قوتابخانەی جاسووسیی برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی نەبوومە، تەنانەت هەر دراوسێشی نەبوومە، بۆیێ شانازیشی پێوە دەکەم کە لێیان دوور بوومە. هەموو خەڵکی کوردستانیش دەزانن من کێم و چی دەکەم .

مامجەلال بوو کە لەلای بارزانیدا زمانی لە فاخیر دا

*** ی.ن.ک لە ڕاگەیاندنەکانیدا وای نیشان دەدا کە فاخیری حەمەد ئاغای مێرگەسۆری بە هۆی زمان لێدانی ئێوەوە گیراوە و تاوانی دەست تێکەڵکردنی لەگەڵ رژێمی عێراقی دراوەتە پاڵ . ئێوە چۆن وەڵامی ڕاگەیاندنی یەکێتی لەم بارەیەوە دەدەنەوە؟**

** فاخیری خوالێخۆشبوو یەکێک بوولە برادەرە هەرە خۆشەویست و نزیکەکانم ، هەردووکمان دوو کەسی زۆر نزیکی یەکتر بووین ، زۆر بڕوامان

بەیەکتر هەبوو و زۆر ئیشیشمان پێکەوە کردووە ، تەنانەت لە ناو لێنانی کورەکانیشی وەک ئاراس و هندرێن و ئەوانی تر زۆر جار پرسی بەمن کردووە ، فاخیر کوڕێکی خوێندەوار و چالاک و بە توانا بوو ، دڵسۆز بوو ، کادیرێکی حزبی شیوعیی عێراق بوو ، لە کۆتایی شێستەکان لەسەر هەر شتێک بووبێ فاخیر لە حزبی شیوعی دابڕا و بوو بە پارتی ، چوار مانگ دووای دەرچوونی بەیانی ١١ ئادار ، کۆنگرەی هەشتەمی پارتی لە ١ تەمموز ١٩٧٠ لە ناوپردانداا بەسترا ، فاخیر لەو کۆنگرەیەدا بوو بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و ئینجا بوو بە لێپرسراوی لقی چوار ، جار جارەیش سەرپەرشتیی لقی سێی دەکرد ، فاخیر بەهۆی چالاکی و ئیشکەریی خۆی نزیکی مەلا مستەفا و خوالێخۆشبوو کاک ئیدریس و کاک مەسعوود بوو . بەو ماوە کورتەی کە لە سلێمانی مایەوە جەماوەرێکی یەکجار زۆری لە ناوچەی سلێمانی و کەرکووک پەیدا کرد ، بۆیە ئەو کاتەی جەلال و برایم ئەحمەد لەبەغدا بوون جەلال هەزار و یەک حیسابی بۆ فاخیر دەکرد و لێی دەترسا .

دووای ئەوەی لە ساڵی ١٩٧٠دا جەلال جاشبەتاڵی کرد و جاشەکانی ئەما ، وەکو کاک فاخیر بۆی گێڕامەوە ، بەهۆی ئەحەی دادی کە جەلالییەکی کۆن بوو جەلال تاڵەبانی داوای دیتنی فاخیری کردبوو ، ئەو کاتەیش فاخیر بە بێ بارزانی و کاک ئیدریس وکاک مەسعوود هیچی نەدەکرد ، تەنانەت ئاویشی نەدەخواردەوە ، بۆیە فاخیر پێوەندیی بە بارەگای بارزانییەوە کرد و بە بارزانیی ڕاگەیاند کە جەلال داوای دیتنی لێ دەکات . ئەوانیش ڕەزامەندیی خۆیان دەربڕی بۆ دیتنی جەلال و دانیشتن لەگەڵیدا . جەلال ئەم دیتنەی بۆیە داوا کردبوو چونکە نەیدەتوانی لە بەغدا دەرچێ، لەبەرئەوەی لە خەڵکی کوردستان و پێشمەرگە دەترسا لەبەر ئەو خراپەکارییە و خەڵک بە کوشتدانەی کردبووی . ئیتر فاخیر خۆی و پاسەوانەکانی چوون بۆ بەغدا و لە هوتێلی سەرجۆن دابەزین و چەند جارێک لەگەڵ برایم ئەحمەد و جەلال دانیشت .

فاخیر لە هەموو دانیشتنێکدا ڕاپۆرتی خۆی ئامادە دەکرد و بۆ بارزانی و مەکتەبی سیاسیی دەنارد، بۆچوونی ئەوانی وەردەگرت بۆ دانیشتنی داهاتوو.

فاخیر دوو مانگ زیاتر لە بەغدا مایەوە و هەر خەریکی دان و ستاندن بوو لەگەڵ جەلال تاڵەبانیدا. تا لە کۆتاییدا گەیشتە ئەو ئەنجامەی کە جەلال تاڵەبانی لەگەڵ خۆیدا بهێنێ بۆ لای بارزانی و زەمانەتی هاتنی کرد بۆ ناوچەی ناوپردان و حاجی ئۆمەران ، بەو شێوەیە فاخیر جەلالی هێنا بۆ لای بارزانی. یەکێک لەو کەسانەی کە زۆر بە گەرمی پێشوازیی لە جەلال کرد بەندەتان بوو و نکوڵیشی لێ ناکەم . تاڵەبانی ماوەیەک لە لای بارزانی مایەوە و زۆر قسەیان کرد، لەسەر ئەوەیش ڕێککەوتن کە بگەڕێتەوە بۆ بەغدا و خۆی حەل بکا ، واتە ئاشبەتاڵی لێ بکا و باروبنەی بپێچێتەوە و بێتەوە لای بارزانی و ناو پارتی ، کە جەلال گەڕایەوە بۆ بەغدا من و فاخیریش لە گەڵیدا چووین ، بە نیسبەت من هەم زیارەت و هەم تیجارەت بوو ، چونکە بوو بووم بە قایمقامی چۆمان ، دەبوایە بچم بۆ وەزارەتی ناوەخۆ تا سوێندی یاسایی بخۆم بۆ ئەوەی دەستبەکاربم ، کە گەیشتینە بەغدا مێوانداریییەکی زۆر چاکی من و فاخیریان کرد چەند ڕۆژێک لەلای جەلال تاڵەبانی و برایم ئەحمەد و عومەر دەبابە و عەلی عەسکەری مانەوە، پاش ئەوەی ئیشمان تەواو بوو ، ئەوان خەریکی کۆنگرە بوون بۆ حەلکردنی خۆیان ، من و فاخیریش بڕیارماندا بگەڕێینەوە ، کە گوتمان بەیانی دەگەڕێینەوە مام جەلال جیای کردمەوە و پێی گوتم ئیشێکم بە بارزانی هەیە ئەگەر بۆمی بگەیەنی ، ئینجا گوتی عەرزی بارزانی بکە فاخیری حەمەد ئاغای مێرگەسۆری ئەو ماوەیەی لە بەغدا بووە دەستی لەگەڵ بەعسدا تێکەڵ کردووە . منیش گوتم چۆن؟ گوتی تۆ ئەمەی پێ بڵێ پاشان کە گەڕامەوە خۆم دەیبینم و ورد و درشتی پێ دەڵێم . منیش گوتم باشە . کە گەڕاینەوە من زۆرم لێکدایەوە و بە خۆمم گوت جەلال ئەم قسەیەی بۆ کرد؟! بۆ بۆخۆی کاغەزێک بۆ مەلا مستەفا نانووسێ؟ بە پێی لێک دانەوەی خۆم گەیشتمە ئەو قەناعەتەی جەلال یا زۆر لە بەعس دەترسێ و دەیەوێ نیشانی بەعسی بدات کە چوونەکەی بۆ لای مەلامستەفا بە جیددی نییە ، یان حیسابەکی یەکجار زۆر بۆ فاخیر دەکا کە لەناوچەی کەرکووک و سلێمانی جەماوەرێکی زۆری پەیدا کردووە . پاشان گەیشتمە ئەو قەناعەتەی کە جەلال ڕێگەی خۆش کردبێت بۆ ئەوەی فاخیر دەست

لەگەڵ ڕێژێمدا تێکەڵ بکا، واتە جەلال تاڵەبانی خۆی نیشانی بەعس و ئەحمەد حەسەن بەکر و صەدام بدات کە چوونەکەی بۆ لای مەلامستەفا چوونێکی بە جیددی نییە و تا بە هەندی هەڵ نەگرن، چونکە هەموو سەرۆک جاشێک چوونە بۆ لای مەلا مستەفا و ئەویش ناچارە دەبێ بچێ . منیش کە گەڕامەوە چووم بۆ لای مەلا مستەفا و عەرزم کرد (نەقلی کفرکفر نییە) گوتم جەلال سەلامی هەیە و ئەوەیش دەربارەی فاخیر دەڵێ. بارزانیی نەمر گوتی تەفسیلاتەکەی چییە ؟ منیش پێم گوت پێی نەگوتومە تەنیا ئەوەندەی بەمن گوتووە و گوتیشی خۆم ورد و درشتییەکەی بە بارزانی دەڵێم. ئەمە وەک خۆی مایەوە ، کەس قسەی لەسەر نەکرد تا جەلال تاڵەبانی و ئەوانەی لە گەڵیدا بوون کۆنگرەی خۆیان بەست و خۆیان حەل کرد ، ئیتر وای لێ هات جەلال خۆی لە فاخیر دوور دەخستەوە و پێوەندیی لەگەڵ لقی (٥) کرد و داوای کرد کە هەڤاڵێکیان لەگەڵیاندا بچێت و بیانبات بۆ لای بارزانی، پێم وایە لقی (٥) هەڤاڵ ئیسماعیل مەلا عەزیزی دەستنیشان کرد کە لەگەڵیاندا هات بۆ حاجی ئۆمەران کەچی دەبوو فاخیر ئەوانی بهێنایە . دووای ئەوەی گەیشتنە حاجی ئۆمەران ، ڕۆژێکیان مامجەلال هات بۆ لای مەلا مستەفا منیش لەگەڵیدا بووم ، لە بەر دەرگە پێی گوتم ئەرێ ئەو ڕاسپاردەیەی لەبارەی فاخیر پێم گوتبووی گەیاندتە مەلا مستەفا ؟ منیش گوتم نەخێر پێم نەگوتووە. وەکو لە پێشەوە باسم کرد گەیاندبوومە مەلامستەفا بەڵام پێم باش بوو خۆی بچی تەئکیدی لەسەر بکا . ئەویش گوتی باشە ئێستا پێی دەڵێم و شکایەتیشت لێ دەکەم . کە چووینە ژوورێ گوتی ئەزبەنی من کاتی خۆی ڕاسپاردەیەکم بە فلانە کەس گوتووە لە بارەی فاخیر دیارە پێی نەگوتووی ، ئەویش پێکەنی نەیگوت نا یان نا . ئیتر جەلال دەستی بە قسە کرد و گوتی فاخیر پێوەندیی بە بەعسەوە کردووە ، منیش چوومە دەرەوە تا ئەوان بە ئارەزووی خۆیان قسە بکەن . هەرچەندە من نازانم ئەمە بوختان بوو یا نا ! ڕاستە یا درۆیە ! جەلال لە درێژەی قسەکانیدا باسی کردبوو کە فاخیر چۆن پێوەندیی بە بەعسەوە کردووە و هەرچی هەیبوو گوتی . بۆیە ئێستەیش من شانازی بە هاوڕێیەتی خۆم و فاخیر دەکەم . بڕوایش بکەن ئەو زانیارییەی لەسەر فاخیر بۆ

بارزانی گواستراوەتەوە سەرچاوەکەی خودی جەلال تاڵەبانی بووە ، بۆ لەناو بردنی فاخیریش بووە ، چونکە پێ دەچی مەترسیی لە فاخیر هەبووبێ .

یەکێتی خۆی دژی ئایینەکانە نەک من

*** رۆژنامەی کوردستانی نوێ تاوانی ئەوەتان دەخاتە پاڵ گوایە ئێوە دژمنی ئیسلامن، هەروەها دەڵێ ئەو کەسانەی کە لە بزووتنەوەی ئاشووری تیرۆر دەگرێن هەمووی دەستی ئێوەی تێدایە، ئایا ئەمە تا چ رادەیەک راستە؟**

** یەکێتی زۆر بوختان بە مندا دەکات کە من لە دژی ئایینی ئیسلام و مەسیحییەکانم، بەڵام کەسانێک دەبێ ئەو بوختانە بکەن کە خۆیان لە دژی ئیسلام نەبن . ی.ن.ک لەوەتی هەیە دژمنی ئیسلام و مەسیحییەتە ، بڕوای بە دین هەر نەبووە . خۆشبەختانە دەڵێم ٨٠٪ی ماموستایانی ئایینی ئیسلام فرەنسۆ دەناسن ، ئەوان من بە حەکەمیان قەبووڵ دەکەم ، با بڕیار بدەن ئایا راستە رۆژەک لە رۆژان بە خەیاڵیش من ئەو بۆچوونەم هەبووبێ، مەلا عەلی کە سەرۆکی یەکێتیی زانایانی ئایینی ئیسلام بوو دەمێک ساڵە من دەناسێ ، زۆربەی زۆری ماموستایانی ئیسلام ئەوانەی پێشنوێژی لە مزگەوتەکان دەکەن من دەناسن ، بزووتنەوەی ئیسلامی زۆر لەنزیکەوە من دەناسن . دژمنی ئیسلام ئەوکەسانە بوون کە مانگی کانوونی یەکەمی ١٩٩٣دا نەفیر عامیان لەسەر موسڵمانان دەرکرد ، بەسەتان گەنجی موسڵمان لەبەرئەوەی ردێنیان هەبوو ، کاتێک لە مزگەوتەکان دەردەچوون ی.ن.ک مەفرەزەی تایبەتیی خۆیان دەنارد دەچوون دەیانگرتن و دەیانبردنە مەڵبەندەکان ، لیژنەی لێکۆڵینەوە و دادگەی مەیدانیيان بۆ دادەنان ، شەو دەیانکوشتن ولە ئۆردووی هەولێر فڕێیان دەدان ، بەڵێ یەکێتی دژمنی ئیسلامە چونکە هەر ئەوان بوون بارەگاکانی بزووتنەوەی ئیسلامییان لە ساڵی ١٩٩٣دا لە سەرتاسەری کوردستان داگیر کرد و لە ٢٥و ٢٦ کانوون (١) ١٩٩٣دا هێرشیان کردە سەر مەکتەبی سیاسییان لە بێتواتە و

کوڕی مامۆستا مەلا عوسمانیان شەهید کرد و بێ بەزەییانە خەڵکیان گوللە باران کرد. لەساڵەکانی ١٩٨٢-٨٣-٨٤ هەڵیان کوتایە سەرچەکدارەکانی لەشکری ئیسلام کە خوالێخۆشبوو حاجی شێخ قادر و عەباس شەبەک سەرکردایەتییان دەکردن لەسەرگەڵو، لە ئەنجامدا ٦٠٠ کەسیان لە لەشکری ئیسلامی کوشت و گرت و لەناوبرد .

هەموو دانیشتوانی کوردستان دەزانن کە من مەسیحیم و شانازیشی پێوە دەکەم و یەکێکیشم لە مەسیحیە هەرە کۆنەکانی ناو بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان ، ئەوەی لەدەستیشم هاتبێ بۆئاشوورییەکان و مەسیحییەکانم کردووە . دەستدرێژی بۆسەر هەرمەسیحییەک و ئاشوورییەک بە دەستدرێژی بۆ سەر خۆم دەزانم . دژایەتیی بزووتنەوەی دیموکراتیی ئاشووریم نەکردووە و نایشی کەم . زۆربەی ئەو قەزایانەی لە پەرلەماندا لەسەر ئاشوورییەکان خراونەتە روو ، ئەو یاسایانەی بۆ ئاشوورییەکان دەرچووە بەهاوکاری من لەگەڵ برادەرانی ئاشووریدا کراوە ، بەتایبەتی کاک سەرکیس و کاک شەمایل دەزانن، زۆربەی هەرە زۆری شتەکان کە کردوومانە بەدەستپێشخەریی من بووە . من پێشنیازم کردووە، چونکە من زۆرینەم لە پەرلەماندا، نە ی.ن.ک دەتوانێ زۆرینەی هەبێ بڕیاری لەسەر بدا نە بزووتنەوەی دیموکراتی ئاشووریش دەتوانێ زۆرینە پێک بهێنێ. رەنگە ئاگوترێ و نایڵێمەوە من هەندێ تێبینیم لەسەر خودی یاقۆ هەیە تێبینییەکانیش لەسەر شێوەی هەڵسوکەوتیەتی ، لەسەر ئیزدواجیەت لە کار هەمیشە لەوەتی هەم لەگەڵ یاقۆدا نەگونجامە ، چونکە یاقۆ کە دێ لەگەڵ بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان دادەنیشی بە جۆرێک قسە دەکا ، کە دەچێتەوە لای ئاشوورییەکان و گەنجەکانیان قسەیەکی تر دەکا ، واقیعەکە ناگوازێتەوە بۆیان ، بۆیە هەموو کاتێک هەوڵی ئەوە دەدا ناکۆکی لە نێوان ئاشوورییەکان و بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستاندا دروست بکا . من دڵسۆزی ئاشوورییەکانم بۆیە لە دژی یاقۆمە، هیچ کاتێکیش نەمویستووە و حەزم نەکردووە سەرئێشە بۆ یەک ئاشووری و مەسیحی لەکوردستاندا دروست بکرێ .

*** فووتبۆڵ زۆرترین جەماوەری هەیە لە جیهاندا. لە کوردستانی نوێدا بە ئەوسەوە نووسیویانە فرەنسز هەریری کابرایەکی فووتبۆڵچییە، وا پێ دەچێ یەکێتی زۆر لە ئارەزووی وەرزشیی ئێوە پەست بووبێ. دەبێ ئەو پەست بوونە سەبارەت بە چی بێ؟**

** نکوولی لەوە ناکرێ لەکاتی خۆیدا من وەرزشەوان بوومە و ئارەزووم وەرزش بووە ، زۆر جۆرە یاریشم کردووە ، ئێستەیش موتابەعەی وەرزش لە هەموو جیهاندا دەکەم ، وەرزشم تەنیا بۆ وەرزش ویستووە و قاچاغچییەتیم لەگەڵیدا نەکردووە ، زۆر گەنج هەن کە وەرزشەوانن و ئێستە لەگەڵ ئەواندان، لە دووای ڕاپەڕینەوە من بە هۆی وەرزشەوە ناسیومن وەک سەرکار عەلی خان و کاوە عومەر و حەمید خۆشناو و زۆر کەسی تر لە یانەی برایەتی. من بە شاهێدیی ئەوان ڕازیم کە ئایا من قاچاغچییەتیم لە ڕێگەی وەرزشەوە کردووە یا وەرزشم بۆ مەبەستی بێ رەوشتی ویستووە؟ ئەگەر من قاچاغچی بیوومایە وەکو ئەوان ماڵێکم لە دهۆک و لە زاخۆ و یەکێک لە ئاکرێ و یەکێکی ترم لە هەولێر و شەقلاوە و کۆیێ و سلێمانی و قەڵاچوالان دەبوو. لەکاتی ڕاپەڕیندا د.فوئاد مەعسووم لە کوردستان نەبوو لە ئەورووپا بوو ، کە گەڕایەوە کۆبوونەوەیەکی سەرکردایەتیی سیاسیی بەرەی کوردستانی کرا لە مانگی تشرینی یەکەمی ١٩٩١ ، کاک مەسعوود و برادەرانی تر ئامادەی کۆبوونەوەکە بوون ، باسی قاچاغچییەتی و ئاودیوکردنی ئامێر بۆ ئێران کرا. د. فوئاد گوتی لەوەتی من گەڕاومەتەوە پرسیار و لێتوژینەوە دەکەم تاکە ناو کە نایەت قاچاغچییەتیی کردبێت فرەنسزیە ، ئەگەر وانییە با د.فوئاد لە کوردستانی نوێ و تەلەفزیۆنەکەیان بڵێ وام نەگوتووە .

ئەیادی حاجی نامیق بە حەبێک بوو بە نیشتمانپەروەر

*** بە گوتەی ئەیادی حاجی نامیق (ئەندامی پەرلەمانی لیستی کەسک) لە دیمانەیەکی تەلەفزیۆنیدا گوایە ئێوە ئەو کاتەی کە پیاوماقووڵ و پیاوی ئایینی و**

سەرۆک هۆزەکان هاتبوونە لای کاک مەسعوود، پێش ئەوەی کاک مەسعوود قسە بکات گوتبوویانە ئێمە نایەڵین ئازووخە بۆ هەولێر و شوێنەکانی تری کوردستان بچێ، ئایا ئەم قسەیە هیچ ئەسڵێکی هەیە؟

** ئەو ڕۆژەی زیاتر لە پەنجا پیاو ماقووڵ و پیاوی ئایینی و سەرۆک هۆزەکان هاتنە لای کاک مەسعوود ، داوایان لە کاک مەسعوود کرد ئازووخە بۆ هەولێر و شوێنەکانی تری کوردستان دابین بکرێ ، منیش ئامادەی دانیشتنەکە بووم و ئیجازەم لەکاک مەسعوود وەرگرت و هەندێ قسەم کرد، گوتم ئێوە داوای شتێکی زۆر ناڕەوا لەکاک مەسعوود دەکەن ، ئێوە دەبێ داوا لەوکەسە بکەن کە خۆی بە حاکم دەزانێت، پارتی حکوومەت نییە ، ئەمە ئیشی حکوومەتە و دەبێ ئەو ئازووخە و کارەبا و مووچەی فەرمانبەران دابین بکات. بۆیە ئەیادی حاجی نامیق ڕاست ناکات ، من نەمگوتووە ئێمە ڕێگە نادەین ئازووخە بۆ هەولێر و سلێمانی و شارەکانی تر بچێت . ئەگەر قسەکانی ئێستە و ئەو کاتم وەک یەک نییە حەز دەکەم یەکێک لەوانەی لە دانیشتنەکە ئامادەبوون وەڵامم بداتەوە و بڵێ وا نییە . من پێشتر باسی ئەوەم کرد کە ی.ن.ک جۆرە حەبێکی سەوزی هەیە ، ئەو کەسانەی دژمنایەتیی کوردیان کردبێ و سەر بە ڕژێم بووبن ، دووای قوتدانی حەبە سەوزەکە دەسبەجێ دەبنە سوپەر نیشتمانپەروەر ، ئەیادی حاجی نامیقیش یەکێکە لەو کەسانەی دووای ڕاپەڕین حەبە سەوزەکەیان قوت داوە.

ئەیاد پێش ڕاپەڕین لە یەکێک لە فەوجە خەفیفەکان کاری دەکرد ، ئێستا چۆن بە «تطرف» کار بۆ یەکێتی دەکات ئەوکاتیش زۆر بە «تطرف» کاری بۆ بەعس دەکرد ، وەکو بۆ منیان گێڕایەوە لە کۆڕەوەکەدا یەکێک لەو خێزانانەی چووبوون بۆ تورکیا خێزانی ئەیادی حاجی نامیق بوو، لە تورکیا لەناو ئۆردوگا ئەیاد خۆی بە تورکمان لە قەڵەم دا ، تا لەوێ دەریان هێنا و بردیانە شار ، لێرە من مەبەستم کەمکردنەوەی تورکمان نییە و ڕێزم هەیە بۆیان بگرە مەبەستم تەنیا کەسایەتیی ئەیادی حاجی نامیقە، لە تورکیا بوو بە تورکمان و کە گەڕایەوەیش حەبە سەوزەکەی قوت دا و نە جاشایەتی و نە نۆکەرایەتی و نە تورکمانچییەتیی تورکیایش مایەوە . زۆریش لەمێژ نییە ئەیادی حاجی نامیق لە پەرلەمان دەهاتە

لای ئێمە و دەیگوت تورکمانەکانی هەولێر بوونەتە مەترسییەکی گەورە لە کوردستان ، خەریکن ئەوەیەک لە کوردستان دەکەنە تورکمان و کوردیی لە بیر دەبەنەوە ، سروودی تورکیا لە قوتابخانەکانی خۆیاندا دەخوێنن . زۆرم لا سەیرە کوچک لە ئاگر گەرمتر بوو ، زۆر جار لەناو پەرلەمان دەهات بەمنی دەگوت با لە پەرلەمان بڕیارێک دەرکەین بۆ ئەوەی سنوورێک بۆ تورکمانەکان دابنێین ، کە چی خێزانەکەی کاک ئەیاد یەکێکە لەو خێزانانەی بە تورکمانی قسە دەکەن، بەلام چونکە حەبە سەوزەکەیان قوت داوە پاک بوونەتەوە . هەروەها ئەیاد کاک جەوهەر نامیق بە کردنی حزبایەتیی تەسک و کاک عەدنانیش بە بێ ویژدان تاوانبار دەکات کەچی ئەو ئەو ڕۆژە حزبایەتیی تەسکی دەکرد کاتێک حزبەکەی بڕیاری قەلاچۆکردنی بزووتنەوەی ئیسلامیی لە مانگی کانوونی یەکەمی ١٩٩٣دا دەرکرد، ئەو کاتە ئەیادی حاجی نامیق ئەندامی لیژنەی تەحقیق بوو لەسەر ئەو گەنجانەی کە لە مزگەوتەکان دەردەچوون و گومانی ئەوەیان لێ دەکردن کە ئەندامانی بزووتنەوەی ئیسلامین و لەگەڵ ئەواندا کار دەکەن. ئەیاد خۆی لە مەڵبەندی (٣) دادەنیشت و بە بڕیاری ئەو چەندین گەنجی موسڵمان و ڕیشدار لە ئۆردوی هەولێر گوللە باران کران و کوژران . خەلک بۆ ڕۆژی دوواتر تەرمەکەیان دەهێنایەوە .

مامجەلال و ئاشبەتاڵ و جاشبەتاڵ

*** تالەبانی لەم دوواییەدا هەموو ڕۆژێک لە تەلەفزیۆن دەردەچێ و قسە دەکا. سەیر لەوەدایە ڕۆژێک نەفیر عام و ڕۆژێک بڕۆژەی ئاشتی پێشکێش دەکات، واتە هەر ڕۆژە شتێک پێچەوانەی ڕۆژەکەی پێشتر دەڵێ. ئایا ئەم بێ بەرویشتییەی تالەبانی چ واتایەکی هەیە؟**

** منیش تێبینیم کردووە مامجەلال زۆر دیمانە لەگەڵ ڕادیۆ و تەلەفزیۆن دەکا ، هەرجارەی بە شێوەیەک قسە دەکا ، نەفیرعام دەردەکا، ئاشبەتاڵ دووبارە و دەبارە دەکاتەوە بۆ ئەوەی جاشبەتالەکەی خۆی لە بیری خەلک بباتەوە، پاشان

پرۆژەی ئاشتی پێشکێش دەکا. مامجەلال هەرکاتێک ویستی شەڕیکات دەیکات، کەماندوو بوو یان گەیشتە ئامانجی خۆی، وابیر دەکاتەوە شەڕ رابگیرێ. دەبێ ئەمە لە مێشکی ی.ن.ک دەربچێ، چونکە شەڕ بە لایەک هەڵدەگیرســــێ بەڵام ئاشتی بە تەنیا بە یەک لایەن ناکرێ. مامجەلال لە هەندێ دیمانەدا رەزامەندیی خۆی لەسەر پرۆژەی پیاوانی ئایینی و حزبەکان و INC و ئەمریکا و بەرەی کوردستانی و نووسەران دەردەبڕێ، بەڵام بۆ رۆژی دوواتر قسەیەکی ئاوها دەکا کە هیچ پێوەندیی بە قسەکانی پێشووترەوە نییە. تاڵەبانی ئێستە وای داناوە کە سەرکەوتنی بە دەست هێناوە و هەولێری گرتووە، لە بەرئەوە هەموو هەوڵی ئەوەیە شەڕ رابگیرێ و بیکاتە ئەمری واقع لە سەر پارتی، بەڵام من مژدەی ئەوەی دەدەمێ ئەگەر پارتی و کاک مەسعوودیش ئەم وەزعە قەبووڵ بکەن فرەنسۆ بە تەنیا قەبووڵی ناکا، پارتی ئاشتییەکی سەربەرزانە قەبووڵ دەکات کە هەموو ئەندام و لایەنگری پارتی پێی سەربەرز بێت. ئینجا مامجلال کەیفی خۆیەتی. تا ئێمە نەگەینە قەناعەت، مامجلال ناتوانێ ئاشتی بسەپێنێ.

یەکێتی وشەی ئاشبەتاڵ لە جێی خۆی بەکار ناهێنێ و بێ ویژدانانە بە کاری دەهێنێ، پارتی و بارزانی نە ئاشبەتاڵیان کردووە و نەدەیکەن، ئەوەی ئاشبەتاڵ و جاشبەتاڵی کردووە جاشەکانی ٦٦ و جەلال بوونە، دووای شکستی ئاداری ١٩٧٥ پارتی بۆ ماوەیەکی کورت ئاودیوی ئێران بوو، ساڵێکی پێ چوو مەفرەزەکانی ناردەوە کوردستان و دەستی کردەوە بە شۆڕش و شەهیدیشی بۆدا. دووای ئەوە چەند کەسانێکی وەک د. خالید و عەلی عەسکەری و عومەر دەبابە و رەسووڵ مامەند هاتنەوە ناوچە ئازاد کراوەکانی کوردستان، ئەوانیش بە ناوی ی.ن.ک نەبوون، لە مــانگی ئابی ١٩٧٦دا هاتنەوە کــوردســـــتـــان، بەڵام پێشـمـەرگـەکـانی پارتی لە مـانگی چوارەوە مـەفـاریزیان هەبوو. ئەو خواڵێخۆشبووانەی کە ناوم هێنان لەگەڵ خواڵێخۆشبوو ملازم تاهیر و ملازم عومەر و خواڵێخۆشبوو سەعدی گچکە کە هاتن بۆ کوردستان لەگەڵ کاک سەیید کاکە، یەکەم بنکە کە لێی مێوان بوون بنکەکانی ئێمە بوون. رەسووڵ مامەند و عومەر

دەبابە و عەلی عەسکەری و د. خالید و ملازم تاهیر و سەعدیی گچکە بە ناوی بزووتنەوەی سوسیالیست بوون. هەر ئەوکاتی خوالێخۆشبوو سەعدیی گچکە کاغەزێکی بۆ ناردم، دەڵێ بە ناوی خۆم و کاک سەیید کاکە بۆتی دەنێرم بەڵام سەیید کاکە بە ئیش چووە بۆ دۆڵەرەقە و دەنا ئەویش ئیمزای لە سەر دەکرد ، سڵاومان هەیە بۆ بارزانی و رێزمان هەیە بۆ کاک مەسعوود و کاک ئیدریس، هەروەها دەیشڵێ ئێستەیش هەر کوڕی جارانم و بەو هیوا و هەوایەوە دەژیم کەلای ئێوە و بارزانییەوە دێت . کاغەزەکەیش ماوە و ئێستە لە ئەرشیفی کاک مەسعوودە لە لەندەن.

بۆیە دەڵێم ئەوان کە هاتنە دەرەوە پێوەندییان بە یەکێتییەوە نەبوو، هەر هەموویان سەر بە رێکخراوی دیکە بوون و رێککەوتنێکی مەیدانی کرا لە نێوانی قیادەی موەقەتە (پارتی)و کۆمەڵە کە نوێنەرەکەی ملازم عومەر بوو لەگەڵ نوێنەری بزووتنەوەی سوسیالیست. مێژوو بەزەیی بە هیچ کەسێکدا نایەتەوە و ئێمەیش ئاشبەتاڵمان نەکردووە بگرە مامجلال لە ماوەی نێوانی ١٩٧٠-٧٦ جاشبەتاڵ و ئاشبەتاڵی کردووە.

فەرەیدوون هەمووجار ئەرکی بوختان کردن بە پارتیی هەڵگرتووە

*** فەرەیدون عەبدولقادر لە دیمانەیەکی تەلەفزیۆنیدا لە بارەی پاسا شکێنییەکانی شەڕی ئایاری ١٩٩٤ وای دەرخست کە پارتی هەمیشە لە دووای مۆرکردنی رێککەوتننامەکان ئاگربەستی دەشکاند و پەیمانی دەبەزاند. هەروەها ئاماژەی بۆ ناردنی دوو جۆرە بروسکە لە لایەن پارتییەوە دەکرد یەکێکیان بە ئاشکرا و ئەویتریان بە نهێنی. مەبەست لەو قسانەی فەرەیدون چییە؟**

** من زۆرم لا سەیرە فەرەیدون عەبدولقادر بێتە سەر تەلەفزیۆن و دیمانە

بکا، چونکە لە شەڕی پێشوودا فەرەیدون هەندێک بوختانی کرد، هەندێ قسەی ناهەق و چەوتی کرد، لەدووای شەڕ یەکترمان بینی، ئەو و ملازم عومەر شیعریان لە سەر یەکتر دادەنا، بە کاک مەسعوودیان دەگوت هەزار گوناه و یەک تۆبە، هەقە لێمان ببوورێ . کاک فەرەیدون وای ڕادەگەیاند کە ئەو دیمانەکەی بۆ ئەوە نەکردووە بڵاو بکرێتەوە، یان بۆ ئەوەی نەبووە کە قسە بە بنەماڵەی بارزانی و پارتی بڵێ. بەبێ ئاگەداریی ئەو لە تەلەفزیۆن بڵاوکراوەتەوە و جەبار فەرمان فێڵی لێ کردووە. ئەو ڕێزی هەیە بۆ کاک مەسعوود و تکا دەکا جارێکی تر باوەڕی پێ بکاتەوە. بێگومان کاک مەسعوودیش باسەکەی دادەخست. پێشتر باسی فەرەیدونم کرد بوو بەڵام کاک مەسعوود زۆری پێ ناخۆش بوو و لێم دڵگیر بوو. فەرەیدون ناچارم دەکا ئەو قسانەی کە لە بەهاری ڕابردوو کردم دووبارەی بکەمەوە. ئەو کاتە گوتم جارێکیان فەرەیدون هاتبووە لای کاک نێچیروان و داوای پارەی لێ دەکرد و داوای کاغەزی لێ دەکرد بۆ ئاودیوکردنی چەند بلدۆزەر و ئامێرێک، من لە دانیشتنەکەدا ئامادە بووم، فەرەیدون عەبدولقادر دەیگوت : گەورەترین هەڵەی تەمەنی من و ملازم عومەر ئەوەبووە کە لە هەڵبژاردنی ڕابەر بۆ کوردستان کردمان، ئێمە لەسەرمان پێویست بوو بە پێی توانای خۆمان هەوڵ بدەین خەڵک دەنگ بدا بە لیستی ی.ن.ک لە هەڵبژاردن، بەڵام گەورەترین هەڵەمان ئەوەبوو نەدەبوایە دەنگ بە مامجەلال بدەین، چونکە ئێمە بە عەقڵ و مەنتیق لەگەڵ سیاسەتی کاک مەسعوودین، ئێمە ئەگەر داوای دەنگدانیشمان لە خەڵک نەکرد بۆ کاک مەسعوود، دەبوایە ئەزعەفولئیمان دەنگمان بە کاک مەسعوود بدایە بۆ ڕابەرایەتیی کوردستان. کەچی ئێستە فەرەیدوون لە دیمانەکەی دواییدا دەڵێ کاک مەسعوود خۆی گێل دەکا یان دەڵێ پارتی داوای لە ئێمە کرد وەکو ی.ن.ک بچین ئەوان چییان کردووە ئێمەیش ئاوها بکەین، چەندیان وەرگرتییە لە گومرگی ئیبراهیم خەلیل ئێمەیش ئەوەندە وەربگرین، ئێمە قەبووڵ ناکەین ئەمە بکەین چونکە ئەمەماڵی میللەتە، ی.ن.ک لەوە بەرزترە بچێ ماڵی میللەت بخوات. ئەمە وا نییە من لەو باوەڕە دام ئەگەر پێیان بگوترایە بەسەر دەهاتن نەک بە پێ. دەیشڵێ دووای ئەوەی کە کاک

فازڵ میرانی و کاک جەوهەر نامیق مامجەلالیان دیت و بەجێیان هێشت ئێمە لە سەر هیچ شتێک پێک نەهاتبووین . بۆ بە درۆ خستنەوەی ئەم قسەیەی فەرەیدون، من دەڵێم لە سەر هەموو کێشەکان قسەیان کردبوو، بە تایبەتی لە سەر گومرگی ئیبراهیم خەلیل، ئەمەیش دەقی بروسکەی مامجەلالە بۆ کۆسرەت و (م.س)ی ی.ن.ک دووای ئەوەی کە کاک جەوهەر و کاک فازڵ گەیشتوونەتە ئەوێ:

بۆ کۆسرەت - هەڤاڵانی (م.س)ی بەڕێز، وێنەیەک بۆ مەسعوود بارزانی، بەڕێز لە مامجەلال، ژمارە ١١٩٤، ڕۆژی ١٩٩٤/١٢/١٩.

ئەمڕۆ کاک جەوهەر و کاک فازڵ هاتن بۆ لام، هەندێ ڕێنیان پێ گۆڕیوم بۆیە تکای برایانم ئەمەیە:

١. هەموو جۆرە بڵاوکردنەوەیەک لە کوردستانی نوێ و لە دەزگای ڕاگەیاندندا ڕابگرن.

٢. حکومەت فەرمان بدات مووچە بدرێت لە بەیانییەوە، لە پارەی بانکی دهۆک و بانکی سلێمانی.

٣. تکایە سەبری ئینقلابیتان هەبێ، تاوەکو یەکتر دەبینین.

لە هەمووی گرینگتر ئەوەیە داوایان لێ دەکات خۆیان ڕابگرن و سەبری ئینقلابییان هەبێ، هیچ مەکەن دەسبەکار مەبن تا یەکتر دەبینین، ئەمە باشترین بەڵگەیە کە ئەوان لە کۆبوونەوەی ١٥کانوون (١) ١٩٩٤دا بڕیاری شەڕ دەس پێ کردنیان داوە.

فەرەیدون لە شوێنێکی دیکەدا دەڵێ: هەر ڕێککەوتنێک لەگەڵ پارتی دەکەین لێی پاشگەز دەبنەوە و تێکی دەدەن. مامجەلالیش پێش چەند ڕۆژێک ڕێککەوتنەکانی ئێمە و خۆیانی بە دەستنوێژ شوبهاندووە و دەڵێ بە بایەکی بچووکیش بە تاڵ دەبێ، من پێم وایە ی.ن.ک بای زۆر گەورەیش بەرپا دەکا بۆ تێکدانی هەموو ڕێککەوتنەکان چ لەگەڵ پارتی و چ لەگەڵ لایەنەکانی تریش دا . تا دووا ڕێککەوتنیش کە ناویان لێ نا ستراتیجی، کە تا تەواو بوونی ئەم سەدەیە دەبێ ئێمە و ئەوان بە یەکەوە ئیش بکەین، مامجەلال و کۆسرەت و

ئەوانی تریش دەزانن ئەمە پێشنیـازی من بوو لە بارەگـای (م.س)ی ئەوان لە تەمووزی ١٩٩٣دا، کە دەبێ ئێمە و ئەوان هەندێک بەرنامە دابنێین، بۆ ئەوەی تا ماوەیەکی دوور بەیەکەوە ئیش بکەین، بەڵام لێتان ناشارمەوە لە ٢١ تشرین (٢)١٩٩٤ خـەریک بوو ڕێککەوتنە ستـراتیـجیـەکە مـۆر بکرێ من لە دژی وەستام و لەگەڵ ئیمزا کردنیدا نەبووم ، کاک مەسعوود و مامجەلال و هەردوو مەکتەبی سیاسی ئەمە زۆر چاک دەزانن، چونکە دەمزانی پەلە کردن لە ئیمزا دەبێتە پەلە کردن لە تێکدان، باسی نەوشیروانم کرد، قسەم لە سەر هەڵوێستی کرد گوتم بەڵکو برادەران ئیستیفزاز دەبن و مۆری ناکەن ، بەڵام سوودی نەبوو و مۆریان کرد. تەنانەت گوتم عەلی بچکۆل لە کاتی خۆیدا بە هۆی نەوشیروانەوە دەرکرا ئێستا لە کوێیە؟ مامجەلال گوتی ئێستە وا لە پاکستانە.

فـەرەیدون لە قسـەکانی بەهاری رابردوویدا پارتی بەوە تاوانبار دەکرد کە دەس تێ کەڵێی لەگەڵ ئێران و تورکیادا هەیە، هەروەها مامجەلال و مەلا بەختیار و هەموو یەکێتیش هەمان بۆچوونیان هەبوو. کەچی ئەم جارەیان کاک فەرەیدون لە دیمانەکەیدا برادەرانی خۆی دڵنیا کرد کە ئێران پشتگیری لە پارتی ناکا و بێ لایەنە واتە قسـەکانی خۆی و برادەرانی بە درۆ خستەوە، بۆیە برادەرانی یەکێتی هەر کـاتێک بیانەوێ بوختـان و درۆ بە پارتیـدا بکەن ئەوا ئەم ئەرکـە دەخەنە ئەسـتۆی کـاک فـەرەیدون چونکە وەسـتـایەکی چاکـە لەم بوارەدا. بە قسـەی برادەرانی یەکـیـتی بەشێکی زۆر لە تاوانەکـانی بەهاری رابردوو دەکـەوێتـە ئەسـتـۆی کـاک فـەرەیدون، واتە یەکـێـکە لە ڕێگە خـۆشکەرانی شـەڕی دیکتـاتۆریەت و شـەڕی هەڵبـژاردن. فـەرەیدون پێم وایە لە ٢ ئایار ١٩٩٤دا لەگەڵ کاک ئازاد بەرواری چوو بۆ دهۆک بۆ ئاساییکردنەوەی ناوچەکە، هەر کـە گەیشتە ئەوێ ی.ن.ک دەستی کرد بە هێرش کردن بۆ سەر لقی (٤)ی پارتی، ئێمەیش گلەییمان کرد گوتمان بۆ وا دەکەن، گوتمان لێ مەگرن بۆ ئەوەی شەڕەکە راوەستێ. سەعدی پیرە گوتی وەڵڵا هۆی شەڕەکە ئێوەن چونکە کاک فەرەیدون لە دهۆکەوە بروسکەی کردووە دەڵێ لە کاک مەسـعوودەوە دوو جۆر بروسکە هاتووە، یەکێکیان دەڵێ دۆخەکە ئاسایی بکەنەوە، بروسکەکەی تریان دەڵێ ئاگرێ بگرن

و نابێ ی.ن.ک لەوێدا هەبێ. برادەرانی ئێمەیش لە سەر ئەم بروسکەیەی کاک فەرەیدون هێرشیان کردووەتە سەر لقی ٤ و خەریکە دەیگرن. بۆ ڕۆژی دوواتر فەرەیدون گەڕایەوە، ئێمەیش پێمان گوت تۆ خۆت بە لایەنگری ئاشتی دەزانی و کەچی بروسکەکانت ئاگری شەڕی براکوژی خۆش دەکا، بۆ وات کرد ی.ن.ک لە سلێمانی هێرش بکاتە سەر لقی ٤؟ گوتی چۆن؟ ئێمەیش گوتمان کاک سەعدی دەڵێ فەرەیدون بروسکەیەکی ئاوهای کردووە. ئەویش زۆر بە شێوەیەکی ناشیرین وەلامی دایەوە و گوتی: سەعدی درۆ دەکا ،سەعدی هیچ نییە تەنیا ماستاو ساردکەرەوەی کۆسرەتە، سەعدی ئەندامی سەرکردایەتیی ی.ن.ک نییە، مافی ئەوەشی نییە لە کۆبوونەوەکاندا بەشداری بکا، بەلام کۆسرەت جار جارە لەگەڵ خۆیدا دەیهێنێ و دایدەنێ، ئەمە هیچ مەحەلێکی لە ئیعرابدا نییە، ئەمە موشاغەبە دەکا، من بیبینم ڕەزیل و سەفیلی دەکەم. ئێمە هەر گومانمان لە سەعدی هەبوو تا فەرەیدون لە دیمانەکەیدا لە سەر خۆی چەسپاندی کە کاک سەعدی پیرە راستی کردووە، چونکە لە دیمانەکەیدا تەئکیدی لە سەر ئەوە کردەوە کە دوو جۆر بروسکە هەبووە، یەکێک دەڵێ شەڕ بکەن و ئەوی تریان دەڵێ لەگەڵ ئاساییکردنەوەدا بن.

قسەکانی من هەمووی بەڵگەدارن

*** ڕاگەیاندنی یەکێتی لەسەرەتای هەڵگیرساندنەوەی شەڕەکەیان هەموو ئەریتێکی ڕۆژنامەنووسییان پێشێل کرد و هەرچی لە مێشکیان بە قسەی سووک بارکرابوو هەڵیانڕشت. تۆ بڵێی دووای ئەو هەموو قسە سووک و چرووکە بە چ ڕوویەکەوە لە دەرگەی یەکەم دانیشتنی گفتوگۆدا بە ژوور دەکەون؟**

** لە زۆر شوێندا شەڕ بووە، شەڕ تەنیا بە چەک ناکرێت بە قسە و نووسینیش دەکرێ، هەموو کێشەیەکیش بە گفتوگۆ و بە شێوەیەکی سیاسییانە بە کۆتا هاتووە .گومانیشم لەوەدا نییە کە پارتی و یەکێتی بە یەکەوە دادەنیشن

چارەسەری کێشەکان دەکەن. ئەو کات بە چ روویەک قسە دەکەن؟ چونکە هەموو کەسێک بەرپرسە لە قسەکانی خۆی، من زۆر بێباکانە لە یەکەم کۆبوونەوە لەگەڵیاندا دادەنیشم چونکە بە خەیاڵمدا نایەت بوختانێکم پێ کردبن. قسەکانم هەمووی بەڵگەدارن و بنج و بنەوانیان هەیە. ئامادەشم مونازەرە لە بەر چاوی خەڵک لەگەڵ هەموو لێپرسراوەکانی یەکێتیدا بکەم لە دانیشتنی دوو قۆڵی و چەند قۆڵیدا، قسە لە قسەکانی من بکەین بەڵام ئەوەی تۆ دەیڵێی ئەوە گرفتی ئەو کەسانەیە بوختان بە خەڵکدا دەکەن.

نەوشیروان لەوەتەی هەیە
بڕوای بە مافی مرۆڤ و فرەحزبی نەبووە

*** نەوشیروان مستەفا گەلێک جار و لەم رۆژانەشدا لە تەلەفزیۆنی یەکێتی قسە دەکا و باس لە دیمۆکراتی و فرەحزبی و مافی مرۆڤ و دەوڵەتی یاسا دەکات، بەڵام بۆچوونی خەڵک لە سەر نەوشیروان پێچەوانەی ئەوەیە. ئایا بۆچوونی خەڵک لەسەر نەوشیروان لەسەر چ بنەڕەتێک دامەزراوە و بۆچوونی بەڕێزتان لەم بارەیەوە چییە؟**

** نەوشیروان مستەفا من رێزێکی تایبەتیم بۆی هەیە، بەڵام لەوەتی هەیە بڕوای بە مافی مرۆڤ نییە، کادیرەکانی کۆمەڵەی رەنجدەران وخەڵکی کوردستان ئەم راستییە باش دەزانن، بڕوای بە فرەحزبی و ئازادیی رادەربڕین نییە، بڕوای بە حکومەتی یاسایش نییە، یەکێکە لە جاشەکانی ٦٦. لەو کاتەی جاشەکانی ٦٦ سواری تانک و زرێپۆشی رژێمە یەک لە دووای یەکەکانی عێراق دەبوون بۆ کوشتنی کورد، نەوشیروان گۆڤاری «رزگاری»ی دەردەکرد و ژەهری دژمنکاریی لە دژی پارتی و بارزانیی تێدا بلاو دەکردەوە، واتە نەوشیروان شەرەفی بەشداریکردنی لە جاشایەتیی ٦٦ دا هەیە. ئەو کەسەی دەیەوێ نەوشیروان بناسێ با ناميلکەی" لم يعد الصمت ممكنا" بخوێنێتەوە کە لە لاپەرەدا(٦)دا

دەڵێ " من هو نوشیروان مصطفی وما علاقته بجلال الطالبانی" ئەوشیروان یەکەم کەس بوو دووای دەرچوونی بەیاننامەی ئاداری ١٩٧٠ دەستی بە گێرەشێوێنی کرد. لە گەرمەی ئاهەنگ گێڕان بە بۆنەی دەرچوونی ئەو بەیاننامەیە، ئەوشیروان ئاهەنگی قوتابخانەی کچانی کرد بە شین و گریان و نارنجۆکێکی فڕێ دایە ناو ئاهەنگەکەو، چەند کچێکی بێ تاوانی کوشت و چەندیشی بریندار کرد. لە سەر ئەوە فەرمانی گرتنی ئەوشیروان لەلایەن لێپرسراوانی حکوومی لە سلێمانی دەرچوو. ئەویش رای کرد و خۆی گەیاندە جەلال تالەبانی لە بەغدا، تالەبانیش هێشتا پێوەندیی بە حکوومەتی عێراقەوە مابوو هەوڵی بۆ ئەوشیروان دا و رەوانەی قاهیرەی کرد، پاشان چووە نەمسا و لەوێ مایەوە تا ساڵی ١٩٧٦-٧٧، ئینجا هاتە سوریا و ماوەیەکیش لەوێ مایەوە، لە بەهاری ١٩٧٧دا مامجلال ئەوشیروانی بە" ١٥٠"چەکدارەوە رەوانەی بادینان کرد بۆ پاککردنەوەی سەرکردایەتیی کاتیی پارتی، ئەو کات کاک جەوهەر نامیق و برادەران لەوێ بوون، ئەوشیروان و چەکدارەکانی لەگەڵ نزیکبوونەوەیان بۆ سنوورەکانی تورکیا و کوردستانی خۆمان ،لەگەڵ دەستپێکردنی دوو سێ تەقە دەستیان بە راکردن کرد، چونکە زۆربەی هەرە زۆری ئەو" ١٥٠" کەسە سەر بە پارتی بوون بۆیە ئەوشیروان بە پەلەپرووزێ خۆی و چەند کەسێک بە جلک و بەرگی ئەفەندی و بە پاسپۆرتی تورکی خۆیان گەیاندە قامیشلی . چەکدارەکانی تریش خۆیان گەیاندەوە پارتی و بوونەوە پێشمەرگە. ئەوشیروان لەوێ مایەوە تا لەگەڵ مامجەلال هاتن بۆ خواکورک، ئەمجارە ویستیان خۆیان ماندوو نەکەن هەر لە خواکورکەوە دەست بە مفاوەزات لەگەڵ حکوومەتی عێراق بکەنەوە و بچن بۆ بەغدا، فڕۆکەیشیان بۆ دابین کرا، تا بچن ئۆتۆنۆمییەکە(!) وەربگرن. ئەگەر زانیارییەکانم هەڵە نەبێ پێم وایە برای بەڕێز کاک حاجی محەمەدی شێخ رەشیدی لۆلان کە نە لەگەڵ ئەوان بوو ونەپێوەندیی پێیانەوە هەبوو لەگەڵ عەلی عەسکەری چوو بوون بۆ مفاوەزات، بەڵام حکوومەت پێی گوتبوون بە چ مافێک ئێوە داوای ئۆتۆنۆمی دەکەن، ئەوا خەڵکی تر هەیە فەرموون برۆن لە ناویان ببەن ئەو کاتە وەرن مفاوەزاتتان لەگەڵدا دەکەین و هەقتان دەدەینێ. ئەوەبوو کاک

عەلی عەسکەری گەڕایەوە لای تاڵەبانی و چوونە نۆکان کە گوندێکی سنووریی ئێرانە لە ناوچەی سەر دەشت، (م.س) یان لەوێ داناو چەکیان لە حکوومەت وەرگرت. لە سەر داوای بەعس هێزێکی هەزار کەسییان پێک هێنا بۆ ئەوەی بچن سەرکردایەتیی پارتی لە ناو ببەن و پاشان مفاوەزاتیان لەگەڵدا بکەن. هەزار کەسەیەکەیان ناردە سەر پارتی لە ناوچەی هەکاری بەڵام تەنیا نزیکەی ٥٠ کەسیان لێ قوتار بوو، ئەوەی گیرا گیرا، ئەوەی کوژرا کوژرا، هەندێکیش خۆیان تەسلیمی تورکیا کرد، بڕێکیشیان گەڕانەوە بۆ باوەشی بەعس.

سالی ١٩٨١، لە شەڕێکدا لەگەڵ حزبی سوسیالیست کە نەوشیروان بە سەریدا سەپاند بوون. نەوشیروان خۆی لەو شەڕەدا بە دیل گیرا، برای بەڕێز کاک قادر جەباری (ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی پارتی) ئەو کاتە لەو مەفرەزانە بوو کە نەوشیروانیان بە دیل گرت، لەگەڵ حەمەی حاجی مەحموود نەوشیروانیان گرت و بردیانە ئەشکەوتی هەزار ئەستوون. یەک مانگ میوانی ئەوان بوو، خوا خێری خوالێخۆشبوو کاوەی شێخ لەتیفی شێخ مەحموودی ئەمر بنووسی کە چوو دەربازی کرد. دووای یەک مانگ بە هەر جۆرێک بێ ڕێگەی بۆ خۆش کرد و دەربازی کرد، کە ڕای کرد حزبی سوسیالیستی ئەو سەردەمە هیچی لێ نەکرد، دەیتوانی بیکوژێ و دووری بخاتەوە و لە شوێنێکی قایمتر بەندی بکا، بەڵام بە پێچەوانەوە زۆریشی ڕێز لێ گرت.

نەوشیروان دووای ڕاکردنی گەڕایەوە ناوچەی نۆکان، لە بەهاری هەمان ساڵ کێشەیەک لە نێوانی جوتیار و ئاغەکانی ناوچەی ڕانیەدا رووی دا، عەوڵا سوور پێشمەرگەیەکی قارەمانی ح.س.ک بوو لەو کێشەیەدا پێدەچوو لایەنگری جوتیارەکان بووبێ، کەچی نەوشیروان بە ڕاشکاوی و بە ئاشکرا پشتگیریی ئاغەکانی دەکرد، ئیتر شەڕێک کرا و بە فڕوفێڵ ترانییان عەوڵا سوور و چەند پێشمەرگەیەک دەسگیر بکەن. لە دانیشتنێکدا نەوشیروان قسەی بە عەوڵا سوور گوت، عەوڵا سووریش بەرتەکی دایەوە و لێی قەبووڵ نەکرد، بۆیە نەوشیروان هەڵستا بردیە دەرەوە و دایە بەر دەمانچە و کوشتی. ئەو لای سوسیالیست دەگیرێ و ڕێزی لێ دەگیرێ، بەڵام عەوڵا سووری لایەنگری جوتیار

و هەژار لای ئەوشیروان دەگیرێ و بە دەستی خۆی دەیکوژێ، ئا ئەمەیە ئەوشیروان . هەر لەوێدا ئەوشیروان دەستی بە نامە نووسین کرد و بڕیارێکی دەرکرد بە ناوی کۆمەڵە و سەرکردایەتیی ی.ن.ک بۆ کوشتنی هەر لێپرسراوێک یان هەر کەسێک کە ڕۆڵی هەبووبێ لە شۆڕشی ئەیلوول. مانگی ئابی ١٩٨١ شەهید عەبدولی سۆران ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی پارتی بوو شەهید کرا، شەهید نووری حەمە عەلی بە دەستی ئەوان شەهید کرا و سەدیقە فەندی کە ئەویش ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی پارتی بوو پێشتر بە دەستی ئەوان شەهید کرا، شەهید شەفیق ئاغا کە تەمەنی نزیکەی ٧٠ ساڵ بوو و نوێنەری بارزانی بوو هەر ئەوان شەهیدیان کرد، جارێکی تریش لە ١٥ کانوون (١) ١٩٦٧ جاشەکانی ٦٦ هەوڵی کوشتنیان دا بوو لە پەلامارەکەیاندا کاک خەلیل شاوێس برای تەحسین شاوێس شەهید کرا. واتە دژمنکاریی ئەوان لە گەڵ کاک تەحسین شاوێس لە سەر ئەوە نییە کە کاک تەحسین چەند ساڵێک چەکداری حکوومەت بووە بگرە دژمنکارییەکە لە سەر ئەوەیە کە ئەوان جاش بوونە و برای کاک تەحسینیان شەهید کردووە. دژمنکاریی کاک تەحسین لە سەر ڕێبازی بارزانی بووە. بەڵێ شەفیق ئاغا لە ساڵی ١٩٦٧ نەکوژرا بەڵام یەکێک بوو لەو کەسانەی بە قسەی ئەوشیروان لە سلێمانی شەهید کرا. بەوەیش ئەوەستان قادر بەننا و بلەی حەمە قوشە و سالە پیرە و حوسێن فارس و عەزیزی حەمە ساڵحیان شەهید کرد. بە فیتی ئەوشیروان بە جەمالی عەلی باپیریان گوت تۆ ترسنۆکی ناتوانی شێرکۆی شێخ عەلی بکوژی کە یەک دەستی هەبوو و فەرماندەی هەرێمی سوسیالیست بوو، ئەویش چوو داوەتی کرد و کوشتی ، خۆیشی هەر لەوێدا کوژرا. ئەو کاتەی ئێمە گفتوگۆمان لە گەڵیاندا هەبوو بە قسەی ئەوشیروان کەمینیان بۆ جەزای عەلی کاتب داناوە و شەهیدیان کرد. بۆ بزرکردنی تاوانەکەیان دوو پێشمەرگەی خۆیشیان لە گەڵ ئەودا شەهید کرد چونکە بە تاوانەکەیان دەزانی. هەروەها لە پێشدا باسم کرد عومەر حەسەن زێوەیی ومەجید هەیبە و چەند کەسانێکی تریان شەهید کرد کە هاتبوون بۆ پێشمەرگایەتی. لە ڕێوڕەسمی ناشتنی تەرمی هەردوو شەهید نووری حەمە

عەلی و عەبدولی سوّراندا خەڵکێکی زۆر بەشدارییان کرد، ئەم دوو شەهیدەش هەموو خەڵک دەیانزانی کە ئەوان کوشتوویانن و بە قسەی نەوشیروان و ی.ن.ک کوژراون. نەوشیروان ناچار بوو راگەیاندنەکی دەرکرد کە ئەوانەی نووری حەمە عەلی و عەبدولی سوّرانیان کوشتووە پێوەندییان بە (ی.ن.ک)ەوە نییە، ئەوانە بە فیتی نۆکەران و دژمنانی کوردستان ئەم کارەیان ئەنجام داوە و دەبێ سزا بدرێن .خەڵکی کوردستان بە تایبەتی خەڵکی سلێمانی زۆر چاک دەیانزانی ئەو بەیاننامەیەی ی.ن.ک فڕی بە سەر راستییەوە نییە و درۆیەکی زەبەلاحە.
شەهید عەبدولی سوّران تێکۆشەرێکی زۆر بە جەرگ و کۆن بوو، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی بوو، نووری حەمە عەلی کە یەکێک بوو لە قارەمانترین قارەمانانی شۆڕشی ئەیلوول، سەدانی وەک قادری حاجی عەلی گۆشکراوی دەست ئەو بوون. لە رێوڕەسمی ئەم دوو شەهیدەدا زیاتر لە ٢٠ هەزار کەس لە خەڵکی کوردستان بەشدارییان کرد و ئامادەبوون. ئەم رێوڕەسمە خۆی لە خۆیدا تاوانبارکردنی ئەو کەسانە بوو کە ئەو قارەمانەیان شەهید کردبوو. بۆ ئیدانەی نەوشیروان و ی.ن.ک بوو چونکە هەموویان دەیانزانی ئەم تاوانە بە قسەی ئەوان کراوە. لە ئەنجامی ئەم ریسواکردن و ئیدانە گەورەیەدا بوو نەوشیروان ناچاربوو راگەیاندنەکە بلاوبکاتەوە . وریا عەبدولوەهاب ئەو کاتە بەرپرسی لیژنەی کوشتن بوو لە یەکێتی هەر کە بەیاننامەکەی بیست تووشی هیستریا بوو، دەچووە لای خەڵک و بە خەڵکی دەگوت من (٥) بەڵگەنامەم بە دەستەوەیە کە نەوشیروان فەرمانی کوشتنی ئەوانەی داوە، نەوشیروان بۆ دوور خستنەوەی تاوانەکە بە خۆی داوای لە وریا عەبدولوەهاب کرد کە کاغەزەکانی بۆ بنێرێتەوە، ئەویش کاغەزەکانی نەداوە و لەلای خۆی دەیپاراست بۆ ئەوەی بیسەلمێنێ ئەو کارەی لە خۆیەوە نەکردووە و بە تەنیا ئەو تاوانبار نییە. ئەم وەزعە تا ساڵی١٩٨٣ مایەوە تا یەکێتی نزیک بوونەوە بۆ مفاوەزات کردن لەگەڵ رژێم.
دووای ئەوەی ی.ن.ک بارەگاکانی حزبی شیووعی و پاسۆک و سوسیالیستیان گرت، نەوشیروان داوای لە جەبار فەرمان کرد بە هەر شێوەیەک بێ دەبێ ئەم وریا عەبدولوەهابە دەسگیر بکرێ ،جەبار فەرمانیش بە فروفێڵێک گرتی، وەک

خەڵک باسی دەکەن وریا بە تەور پارچە پارچە کراوە بۆ ئەوەی تاوانەکەیان بزر بێت.

ئەو کەسەی دەیەوێ بۆچوونی نەوشیروان لەسەر حزبە کوردستانییەکان بزانێ با ئەو نامەیە بخوێنێتەوە کە نەوشیروان بۆ سەیید کەریم هاودیانیی نووسیوە لە ٢٢ ئادار ١٩٨٣. ئەوەی سەرنجیشم رادەکێشی لە نامەکەدا ئەوەیە نەوشیروان جیاوازییەکی زۆری لە نێوانی کادیرەکانی کۆمەڵەی خەڵکی هەولێر و سلێمانی کردووە. ئەمەش دەقی نامەکەیە (*):

ناوزەنگ

١٩٨٣/٣/٢٢

برای بەڕێز و خۆشەویستم کاکە سەید

سلاوێکی گەرم

هیوام خۆشی و بەختیاریتانە..سلاو لە کاک دکتۆر کەمال و کاک ڕێکەوت و هەموو برایانی ئەوێ دەکەم و ئومێدەوارم شاد و سەرکەوتوو بن.

نامەکانم پێگەیشت. بەلام لەبەر ئەوە کەسێکی ئەوتۆ نەبوو وەلامەکانی دواکەوت و بەناشوکری نەلێم نازانم بۆچی مەسەلەی جیهازەکانی ئێوە وای لێهات.

را ئێمە لە لای خۆمانەوە جیهازێکی زۆر چاکمان بۆ ناردن کە زۆر سووک و زۆر بەهێزە، هیوادارم باش پارێزگاری بکەن و نەهێلن نەزان و نە شارەزا بیسووتێنن. ئێمەش دوو دانەی نوێمان هەیە هێشتا یەک دانەیان گەیشتووتە دەستمان و لە شوێنە تازەکەمان کە تەئبیتمان کرد یەکێکیان بۆ ئێوە دەنێرین و ئەمەیان دەکێشنەوە بۆ لای خۆمان بۆ شتی دیکە لازم دەبێت، تازەکان هەموویان یەک مارکەن و زۆر باشن، بەلام ناسکن و فێربوونیان پێویستە.

ئێمە خەریکین بارەگاکانی ئێرە سووک دەکەین، زیندانمان تەسفیە کرد و ناردمانە وەرتێ، تەنیا سوورەی قۆڕیتانمان لە لا ماوە ئەویش دەنێرین بۆ مەڵبەندی ٢. خەستەخانە و بریندارەکانمان گواستەوە، هەر کاکە خولە ماوە لە

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (٣).

مەقەڕی ئێمەیە، چووین بۆ هەر کوێ لە گەڵ خۆمان دەیبەین، ئەمڕۆش هەموو تۆڵە (بەکەل و پەل و مامۆستا و پێشمەرگەوە) دەگوێزینەوە بۆ ئەو شوێنەی ڕەچاومان کردووەو لەبەر ئەوە چەند ڕۆژێک ئیستگەش ڕادەوەستێ، لەم چەند ڕۆژە وا دەکەین هەر خۆمان بە سەڵتی لێرە بێنینەوە، تەنانەت هەموو ژنەکانی ئەم ناوەشمان ئیزن داوە و هەر هێزرۆ خان و یەک دوو کەسی دیکەی لێ ماوە ئەگینا ماڵەکانیش تەسفیە کراون، بە هیواین ئەگەر گواستمانەوە جارێ بچینە لای باوزێ ـ رازان ـ گەناو کە تیپەکانی جوتیاران و قادر ئاغا و سەدرەدین و عبدالرحیم و مەڵبەندی ۲ ی لێ نزیکە و ئەگەر ئەویش هێرشی ئێرانی بێتە سەر بە ئاسانی دەتوانین بچینە ئاسۆس.

دەمانەوێ ئەمساڵ سەرکردایەتی زۆر سوک و تەخفیف بکەین بۆ ئەوەی بە ئاسانی توانای گواستنەوە و گۆڕینی جێگای هەبێ و ئەگەر گەلە کۆمەکیی ئێران + ق.م+ حشع+ حسکع و شەڕی عێراقیش هەر بەردەوام بوو، بتوانین بەرەنگاری هەموویان ببێن و پێمانەوە دیار نەبێ، بە تایبەتی ئێستا لە دوای پێکهێنانی مەڵبەندەکان هەبوونی بارەگای زەلێ وەکو جاران بۆ سەرکردایەتی ئەهمیەتێکی ئەوتۆی نەماوە.

تۆ ڕەنی من لەشەڕدا دەزانی، من هەرگیز لایەنگری شەڕی دوور و درێژ خایەن و بێ بەرنامە نیم لەگەڵ لایەنەکانی دیکە، چونکە ئێمە قازانجی لێ ناکەین و ئەوان قازانجی لێ دەکەن و من لایەنگری خۆئامادەکردن و دانانی بەرنامەی تەسفیە و مباغەتە و پراندنەوە و بەلادا خستنی شەڕەکەم لە ماوەیەکی کورتدا.

شەڕی ئەم جارە لە دەشتی هەولێر زۆر درێژەی دەکێشا و تەبیعی چونکە ئەوان خۆیان بۆ حازر کردبوو تەسفیەش نەدەکران. بە بێتەل لەگەڵ کاک عەلی و هەموو برادەرانی دیکە قسەم کرد و لێم پرسین کە ئاخۆ دەتوانین لە ماوەی چەند ڕۆژێک یان تەنانەت چەند شەڕێکدا وەک (لاک)* یان لێ بکەین؟ بۆ ئەوەی بەو پێیە ئێمەش بە هێزەکانی مەڵبەندی ۳ و تیپی ئاسۆس و پاشماوەی تیپەکانی سەدرەدین و قادر ئاغە و جوتیاران و هەموو ئەوانەی لە سەرکردایەتی

---

* لاک: واتە لەشکری ئیسلامیی کوردستان (بڵاوکەرەوە).

(ئەوسا ح. کوێستانی و احمد مولودیش لێرە بوون) پەلاماری سەرکردایەتی حسک و حشع بدەین لە کەلەکی بالەییان ـ کۆستان ـ دۆلی شەهیدان ـ ساوێن و بێ بالان و ئابلوقەیان بدەین و تەسفیەیان بکەینەوە بۆ ئەو مەسەلەیە استفتامان لەگەل هەموو ئەندامانی مەلبەندەکان و زۆری سەرتیپەکان کرد، بەلام ئەوکاتە شەڕی تیا وەستا بوو، مەلبەندی ئێوە ئیتر اتفاقیان لەگەل ئیمزا کردبوون هەروەها جوابی کاک عەلی و هەموو تیپەکانی ئەولاش ئەوەبوو کە ناتوانن بە ماوەی چەند ڕۆژێک و چەند شەڕێک را لە هێزەکانی حسکع و حشع بکەن (لە دەشتی هەولێر ـ کۆیە) وەکو ئەوەی لاک بەلکو دەبێ پەلاماریان بدەن و متارەدەیان بکەن و درێژە دەکێشێ. ڕەنگە خۆت بزانی من چەند ئەوانەم خۆش دەوێ چونکە لە نامەکەی بۆ مامۆستا جەمالت نووسی بوو گلەییت کردبوو کە من ڕەئیم نەبووە بۆ شەڕ ئەوە ڕاستی مەسەلەکەیە.

ئێستاش ئێمە بیرمان لێ کردۆتەوە ئەگەر شەڕ نوێ بووەوە چی بکەین و لە کۆبوونەوەی ئەمجارەدا بڕیارمان لەسەرداوە و ڕەئیەکی وازحمان لەسەر دروست کردووە، بە گوێرەی ئەو مەعلوماتانەی دێن. ق.م خۆیان ئامادە دەکەن بۆ پەلاماردانی بەهار بە پشتیوانی هێزی ئێران دەکەن، هەر بۆیەشە وا خەریکی سوک کردنی ئێرەین بۆ ئەوەی ئەوەندە پێشمەرگە بە پارێزگاری ئێرە مەشغول نەبێ و ئازادی جولان و مبادەرە و مباغەتەمان هەبێ.

حسکع لە قۆلی ئەملاوە بریتیە لە (حەمەی حاجی محمود ١٠٠ نەفەرێک + عورسەی قالە مئەوەر ٣٠ نەفەرێک)، پاککردنەوەی عورسە ئاسانە، هی حەمە زەحمەتە چونکە لە شوێنێکی دوورەو هەندێ لە برادەرانی ئەویش (ئەوانەی جاران زۆر دژی بوون) ناوێرن بچنە سەری، بەلام نەخشەی بنکۆل و پاککردنەوەی ئەوێ مان داناوە، لە سنووری م/١ غەیری ئەوانە هیچی دیکەی لێ نییە، لە سنووری م/٢ (قالە بایز) ٣٥ نەفەرێک، لەم ڕۆژانە ٥یان هاتنەوە ناو خۆمان لەگەل محمد علی بەردەشانی خزمی رسول مامەند (٣٠) نەفەرێک. ئەمانە هەرگە شەڕگەی یەکەم جار ئەوی فەرەیدونی تێدا شەهید بوو خۆمان ئاگاداری م ـ ١یش لە ڕۆژانی شەڕدا داوای مرقفیان کرد و ئامادەیی خۆیان

دەرپەڕی بوو، بۆ پەلاماردانی حسکع و حشع لە سنووری خۆیاندا بەڵام ئەوە بوو تا کاک عەلی بچکۆل گەیشت شەڕەکە تەواو بوو، برایانی مەسئولی هەموو مەڵبەندەکان ڕۆژانە خۆیان لەسەر جیهازەکان تەعقیبی هەواڵەکان و موتقیان دەکرد. بۆ خۆشبەختی ئێستا هەموو پێشمەرگەکانی خۆمان داوای شەڕو پاککردنەوەی حسکع دەکەن بە یەکجاری لە سنووری م/٣ بە ڕاستی هێزێکی ئەوتۆمان نەبوو بۆ ئێوەی بنێرین چونکە نزیکەی ١٠٠ پێشمەرگەیان لەلای ئێمە بوو، تیپەکانی ئەوانیش غەیری ١٢ی سۆران، ٧٤ی باڵەک ئەوانی دیکە کلۆر بوون و مەسەلەن فەقێ حەسەن ٢٠ کەس ماوە، عەولای حاجی شێخە ١٢ کەسە، حاجی ئەحمەدی بۆڵی ٢٠ ـ ٣٠ کەسە لەبەر ئەوە گلەییەکەتان لە مەسەلەی کەمتەرخەمی ئەوان لە ناردنی پێشمەرگە وا بزانم لە شوێنی خۆی نییە چونکە هێزێکی ئەوتۆیان نییە، جگە لەوەی ئەندامانی مەڵبەندەکان زۆر لاواز و کزن و ئێستا خەریکی هەندێ ئاڵ و گۆڕین بۆ چاککردنی وەزعی ئەوێ، بە تایبەتی چونکە خۆمان ناچینە ئەو ناوچەیە، وەزعی مەڵبەندەکەیان زۆر خراپە.

بۆ مەسەلەی کاک غەریب سەعید ئێمەش هەروەکو ئێوە بیری لێ دەکەینەوە بۆیە بڕیاری مانەوەی تیپەکەماندا و خرایە سەر مەڵبەندی ئێوە و بە هەر جۆرێک بگونجێ هەڵبەتە لە یارمەتیدانی درێغی ناکەین بۆ گەشە کردن و پێشکەوتنی و بە ڕاستی شایستەی هەموو جۆرە تقدیر و پشتیوانییەکە.

بۆ مەسەلەی ناردنی کاک ڕێباز + وەرزێر + بەکر مستەفا ئەگەر دەزانن لەوێ دەتوانن بحەوێننەوە و جێگیر بێن من بە لامەوە زۆر باشە لەگەڵ برادەرانیشمان باسم کرد، بەلایانەوە چاکە. بەڵام نازانم ئاخۆ ڕێباز لە ڕووی شەڕ و دەستوەشاندن و جموجۆڵ و ئیدارەوە دەتوانێ بەڕێوەیان ببات یان نا؟ چونکە وەکو زانیبێتم ڕێباز کوڕێکی چاک و دڵسۆزە بەڵام لە پێشمەرگایەتیدا شەڕکەر نییە. نازانم کاک عبداللە ڕەشیدی کەرنی ڕێکخستن چۆنە؟ ئەگەر بۆ سەرتیپی لێی دەوەشێتەوە و بە شەخسیەت و لێهاتووە ئەوا یان لە زرارەتی ـ بەڕانەتی و یا لە دەشتی هەولێر لە شوێنی شاخەوان، بە ڕاستی شاخەوان کوڕێکی زۆر دڵسۆز و چاک و خۆگرە بەڵام وەکو بیستوومە حسکع لێی ناترسن و بە هیچی نازانن،

لەبەر ئەوە ئەگەر ئەو بیەنە مەڵبەند و بیکەنە مەسئولی مالی و عبداللە رەشید لە جێگەی دابنێن.. ئاخۆ چۆن بێ؟

تکایە لەم ڕووەوە ئاگادارم بکەن. بۆ مەسەلەی سەرباز رەنگە ئەو گواستنەوەیە بە سزادان دابنێ یاخود دوور خستنەوە، ئەگەر جارێکی تری بکەن لە بەینی دەشتی هەولێر ـ کۆیەدا شوێنێکی بۆ بکەنەوە یاخود هەر لە شوێنەکەی خۆی بێت و لام وایە لە شوێنەکەی ئیستای گلەیی نییە.

بۆ مەسەلەی کاک غازی حاجی قادر بە ڕاستی لە نامەکانی پێشوو لەبەر ئەو هەموو مەسەلانەی دیکە لەبیرم چوو بوو، ئەگەر خۆت ڕەئیت وایە ئەوا شەرەفی ئەندامێتی بدەنەوەو ئاگاداری کاک ڕێکەوت بکەن لەو بارەوە ڕێکی بخەن.

بە زەردە بڵێ ئەوەی کاتی خۆی پێم گوتبوو با ئیستا وازی لێ بهێنێ و جێبەجێی نەکات.

ئەگەر کاک کۆسرەت هاتە لاتان ئاگاداری بکەن با لە شار بمێنێ مادام ئێوەش ڕەئیتان وەهایە، هەرچەندە ئەگەر لەوێش بێ زۆر سودی دەبێ.

بە گشتی وەزعی مەڵبەندەکان باشە. مەڵبەندی ٣ ئەبێ بێ نیش و نارازییەکان ئێستا لە گوندێک کۆبوونەوەتەوە لە م/١ بەلام نرخ و قورسییەکیان نەماوە لەناو پێشمەرگەدا... وەزعی ئەبو شەهاب و ڕێکخراوەکەی ئەوێ زۆر باشە و بارەگای تایبەتی خۆیان داناوە دوور لە مەڵبەندی.. تا ئێستا چەند ڕاپۆرتی درێژیان نووسیوە، زۆر بە پەرۆشن بۆ هەواڵ و دەنگ و باسی ئێوە، بە درێژی بۆم نووسیوە.

دەربارەی لێدانی ئەم و ئەو، وەکو بیستوومە خۆت لەوێ گوتوتە باری لێدان نەماوە، لەبەر ئەوە بۆ خۆت جوان نییە لەگەس بدەی یا هەڕەشەی بۆ بنێری ئەو سەردەمە تێپەڕی کرد. ئێمە خۆمان هەندێ ئاڵ و گۆڕ دەکەین ئەویش لەبەر ئەوە دەکەوێ ولا دەبرێ. ئەوانەی لە چەند تەجروبەدا ناجح نەبوون وردەوردە تقاعدیان دەکەین، با بۆ خۆیان زوڕنا لێ بدەن و عەینی پیرێژن دوعا و نزا بکەن.

شوعلە ڕۆیشتۆتەوە، ئەمجارە بە تایبەتی ناردمەوە بچێ مشوری هێنانەوەی رەئیفە بخوات و چەند کەسێکی دەست ڕۆیشتووشم بۆ ئەو مەبەستە ڕاسپاردووە

کە بچن بۆ دەرەوە، بزانم سەردەگرێ یان نا؟

ئێستا ئەم ناوە زۆر چۆل بووە، ژمارەی پێشمەرگە و مەسئولەکانی ئێرە زۆر کەم بوونەتەوە و زۆربەیان نەقڵی مەڵبەندەکان کردووە، بێ تۆ ناخۆش زستانێکی خۆشمان لەگەڵ کاک عومەر و کاک جەمال و کاک فەرەیدون و کاک قادر و کاک ئازاد.. بەسەر برد و زۆر باشن و بەدڵی تۆن.

کاک ئازادیش ئێستا لە خوارەوەیە (کاک ئازادی کەرتی /١) فەرماندەی تیپی سورداشە.

بەهۆی سوریا و لیبیاوە زەغتێکی زۆرمان بۆ ق.م و ئێران بردووە بۆ ئەوەی شەڕمان پێ نەفرۆشن و پەلاماری مەقەڕەکانی ئێرە نەدەن، دواکەوتنی هێرشەکەیان بەڕای من دەگەڕێتەوە بە زۆری بۆ ئەو زەغتە. چونکە هەڕەشەی ئەوەمان لێ کردن کە ئەگەر وازمان لێ نەهێنن ئەوا مەجبوورین شەڕی ئەملا رابگرین و خۆمان بۆ ئەوان تەرخان بکەین و ئۆبالی ئەو مەسەلەیش دەکەوێتە ئەستۆی ئەوان.. ئێستا برادەران لەوێ خەریکن کە زۆر لە ئێران بکەن هەڵوێستی خۆی بگۆڕێ هەرچەندە بڕواناکەم بەقەد مرویەک هەڵوێست بگۆڕێ.

بە نیازی جەولەیەکی دووردرێژ بووم و بە تەمای سەردانی ئێوە و تیپەکانی ئەولایەش بووم، بەڵام بەهۆی هاتنی ق.م و مەسەلەی گواستنەوە بە لامەوە عەیب بوو لەم کاتەدا بڕۆم، ئەگینا ئێستا لێرە چ کارێکی ئەوتۆم نەماوە و لێرە خۆم بۆ سازداوە کاک محمدی حەمە باقی چەند رۆژێکە هاتووتەوە لەشار لەناو نووسەر و ئەدیباندا کاری زۆر باشی کردووە و بە ڕاستی دەورێکی زۆر پیاوانەی هەبووە دەڵێن ئەدیبەکانی ئەولا ئاشبەتاڵیان کردووە و تەسلیم بوونەتەوە؟ بەم زووانە چەند دیوانی شیعری جوان و چەند چیرۆکی جوان جوان کە لە شارەوە بۆیان ناردووین لە (بڵاوکراوەکانی کۆمەڵە) بڵاودەکەینەوە، چەندین بڵاوکراوەی ناوخۆمان نووسیوە هیوادارم بیخوێنیتەوە لەملاحەزاتی خۆت ئاگادارمان بکەی.

بۆ مەسەلەی بڵاوکراوەی ـ تەعریب و تەبعیس ـ و (پیاچوونەوە بە کاری پێشمەرگایەتیماندا) هیوادارم بە وردی بیان خوێنیتەوە چونکە بەشێکی دەکەوێتە ئەستۆی تیپەکانی دەشتی هەلێر و کۆیە و هەورێ بۆ زەرەردان لە ناوچە تەعریب

گراوەکان.

من نامەم بۆ تیپی ٢١ی کەرکوک، ٥٧ سەگرمە، ٥٥ قەرەداغ، ٥١ گەرمیان نووسیوە لەو بارەیەوە، تکایە تۆش تیپەکانی ئەو شوێنانە تەبلیغ بکە و هانیان بدە بۆ ئەوەی چالاکی و دەستووەشاندنی کاریگەر بخەنە ناوچە تەعریب کراوەکانەوە بەوەی:

١ ـ هەوڵبدەن ماڵ و خانووەکانیان بڕۆخێنن.

٢ ـ تراکتۆر و دەرِاسە و ئۆتۆمۆبیل و مەکینەکانیان بسوتێنن.

٣ ـ گەنم و جۆ زراعەتەکانیان بسوتێنن.

٤ ـ مەڕ و ماڵات و گا و گوتالیان تاڵان بکەن یان قڕ بکەن بۆ ئەوەی ناچار بن بڕۆن و لەوەدا گوێ مەدەنە ئەوەی چیمان پێدەڵێن و کێ ئەوە بە انسانی دەزانێ یا بە نا انسانی.

هەرێت

نەوشیروان

لە ١ ئایار بە سەرپەرشتیی نەوشیروان هێرش کرایە سەر مەکتەبی سیاسیی حزبی شیوعی و سوسیالیست و پاسۆک لە قرناقە و پشت ئاشان. نەوشیروان خۆی فەرماندەی ئەو هێرشەی کرد بۆ سەر مەکتەبی سیاسیی ئەو سێ حزبە، کە گوایە زۆر باوەڕی بە فرەحزبی هەیە.

دووای ئەوەی هەرسێ (م.س)ەکە گیران نەوشیروان بە دەنگی خۆی و تاریکی بۆ ئێزگەی یەکێتی تۆمار کرد کە لە بەشێکیدا دەڵێ(*): **«ڕۆژی یەکەم ئەڵقەیەکی گەمارۆ دانمان لە دەورەی ئەوان دروست کرد، کە لایەکی شاخی مەزنی قەندیل بوو، لەلایەکەی تریش هێزەکانی ئێمە بوون. ئێمە لەو شوێنانە شەوێ ماینەوەو ئیسراحەتی باشمان کرد، بە خواردنەکانی ئەوان چێشتمان لێنا، نانەکانی ئەوانمان خوارد. ڕۆژی دووایی لە سەعات ١٠دا لە هەموو لایەکەوە پەلامارمان دان ، لە بناری قەندیلەوە هێزێکمان بۆیان سەرکەوت، واتە لە**

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (٤).

ڕۆژهەڵاتی ناوچەکە هێزەکانی ئێمە پەلاماریان دان و لەلای ڕۆژئاوای ناوچەکەیش هێزەکانی مەڵبەندی(٣)ی قارەمان پەلاماریان دان، شەڕ لە سەعات ١٠ی بەیانیدا دەستی پێکرد، ئێوارەش بارەگا بە بارەگا لێمان گرتن، هەتاکو هەموو هێزەکانیانمان لە ناوچەی کۆردزێ کۆکردنەوە، ژمارەیەکیان ئاوای ئەودیو بوون (واتە چوونە ئێران) باقیەکەی تریش ئەوەی کوژرا کوژرا ، هەندێکیشمان لێ بە دیل گرتوون، هەندێکیشیان بە ئارەزووی خۆیان هاتنە ریزی ی.ن.ک ەوە یاخود بەڵێنی ئەوەیان داوە بە بێلایەنی لە ماڵی خۆیان دابنیشن . بەوجۆرە سەرکردایەتی حسک واتە مەکتەبی عەسکەری و مەکتەبی ئیعلامیان ، بە کاملی خانوەکانیان بە هەموو کەلوپەلەکانیانەوە تەنانەت بە مۆرەکانیانەوە کەوتە بەر دەستمان. هەروەها سەرکردایەتیی گرووپی پاسۆکمان گرت، سەرکردایەتیی حزبی شیوعیی عێراقیش کە مەکتەبی سیاسییان لەوێ بوو ئەویشمان گرت ، هەروەها دەستمان گرت بە سەر هەموو کەلوپەلەکانیان. چەکە قورسەکانیان کە بریتییە لە زیاتر لە ٥ دۆشکا و چەکێکی نوێ کە دیمترۆفی پێ دەڵێن کە هی گرووپی ح.س.ک بووە لەگەڵ چەندین ئار. بی. جی». ئا بەم جۆرە نەوشیروان باسی سەرکەوتنەکانی خۆیان دەکا بە سەر حزبەکانی تر لە کاتێکدا پڕۆپاگەندەی ئەوە دەکا کە باوەڕی بە دیموکراتی هەیە.

دووای ئەوەی حزبی شیوعی، سۆسیالیست و پاسۆک بارەگای سەرکردایەتییان گیرا، هەرسێ لا بەیاننامەیان دەکرد و یەکێتییان ریسوا کرد کە ئەمە دەقەکانیانە:

(*) بەیاننامەی مەکتەبی سیاسی حزبی شیوعی عێراق دەربارەی دەستدرێژییە تاوانبارەکانی تاقمی (ینک)

ئەی جەماوەری گەلە تێکۆشەرەکەمان

ئەی پێشمەرگە ئازاکان:

سەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانی کوردستان لە یەکی ئایاردا هەستا بە چەپەڵترین تاوان کە تا ئێستاکە وێنەی نەبووە، ئەویش بە هێرش بردن بۆسەر

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە(٥).

ناوچەی (پشت ئاشان) و بنکەی مەکتەبی سیاسی حزبمان و کۆمیتەی ڕاگەیاندن و چاپەمەنی و کەسانی بێ چەک لە هاوڕێیان و کادیرەکانی حزبمان و بنکەکانی حزبی سوشیالیستی کوردستان و بنکەکانی تری لایەنەکانی بەرەی نیشتمانی دیموکراتی. ڕووداوەکانی ئەم هێرشە دڕندەیە نیشانەی بێ ئابڕووی سیاسییانە و ڕق و کینەی شاراوەی سەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانی کوردستان دژ بە حزبمان و لایەنەکانی بەرەی نیشتمانی دیموکراتی دەردەخات، ئەوەش لە ڕەفتاری بەربەرییانە دژ بە هاوڕێیانمان (تەنانەت هاوڕێیانی ئافرەتیش) بە تایبەت ئەوانەی بێ بەش بوون لە ئەنجامدانی ئەرکەکانی شەڕکردن و کوشتنی بریندارەکان و یاری کردن بە لاشەی کوژراوان و کوشتنی ژمارەیەک لەو دیلانەی بەردەستیان کەوتن، ئەم ڕەفتارەش بە پێچەوانەی عورف و نەریتی ئاین و مرۆڤایەتییە. هەروا بەرەو ڕووکردنەوەی خەڵکی بێ دەسەڵات و ئافرەت و منداڵان بۆ داپڵۆسینی خوێناوی و ڕەفتاری نامرۆڤانە.

بەم کردەوانەش سوارەکانی کاری شۆڕشگێری وەک پێیان خۆشە بەو ناو ناو ببرێن و هەستان بە دژایەتی کردنی هاوڕێیانی ئافرەت کە لە تەمەنی گوڵدا هاتبوون بەشداری لە تێکۆشان دا دژی دیکتاتۆرییەتی فاشی بکەن لە ڕێگای کوشتنی ژمارەیەکیان کە لە لایەن جەماوەری جوتیارانی کوردی ناوچەکەدا ناسراو بوون وەک نموونەیەکی بە شەرەفی ئافرەتانی تێکۆشەری عیراق. هەروا کوشتنی ژمارەیەک لەوانەی لە کاروباری پزیشکیدا کاریان دەکرد و خزمەتی پێشمەرگە و جەماوەری چەوساوەی دێهاتەکانیان دەکرد و، کوشتنی ژمارەیەک لە کادیرانی حزب کە ژیانی لاوێتییان لە بەندیخانە و جێگە دوورەکانی وڵات و لەناو گەرمەی ئیشی نهێنیدا بەسەربرد، ژمارەیەکیش لەو کادیرە لاوانە کە هەمیشە خۆیان بۆ تێکۆشان لە پێناوی گەل و مافە دیموکراتیەکانی و مافی نەتەوایەتی ڕەوای گەلی کورد خۆیان بەخت کردبوو.

ژمارەی کوژراوەکانی بێ تاوانی حزبمان زیاتر لە (١٢٠) تێکۆشەری شۆڕشگێر بوون. زیاتر لە (٥٠)یان شەهید بوون و ئەوانی تریش بریندار و بێ سەرو شوێن یان دیلن لای تاقی دڕندە، کە باو ونەریتی سیاسی نەیانتوانی

رایان بگرن لە کوشتنی ژمارەیەک لەو دیلانە بە ئاشکراو لەسەر ریگاویان.

ئەم کوژراوانەی ئیمە و کوژراوانی لایەنی هیرشکەر ئەنجامی سەرکێشی و کەلەڕەقی سەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بوو،کە گاڵتە بە ژیانی پیشمەرگەکان دەکات و بەم کردەوەیەش خەنجەرێکی لە برایەتی کورد و عەرەب و یەکێتی تێکۆشانی گەلی عیراق دژ بە دوژمنی هاوبەش دا.

عەیب و عاری ئەم کردەوەیەش دوای سەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانی کوردستان دەکەویت چونکە دەستیان سوورە لە کوشتنی ئەو کەسانەی لە چنگی فاشیزمی خویناوی لە بەغدا و بەسرەو نەجەف و عیمارەو لە هەموو شارەکانی عێراقدا رزگاریان بوو بوو، ئەم تێکۆشەرانە کە ریگایەکی دورر و ناخۆشیان بڕیبوو خۆیان راهێنا بوو لەسەر هەڵگرتنی چەک و بەشداری شەڕی قارەمانانەیان دژ بە دەسەڵاتی صدامی فاشی کردبوو، لە پێناو دیموکراسی بۆ عیراق و حوکمی زاتی راستەقینە بۆ کوردستان. لە ئەنجامی ئەو هیرشە چەپەڵەدا ئێزگەی دەنگی گەلی عێراقیان بی دەنگ کرد. ئەو دەنگە دلێرە دژ بە دیکتاتۆری و ئاقمی فاشیزم، کە هەموو روڵەکانی گەلە تێکۆشەرەکەمان لە هەموو ناوچەکانی وڵاتدا و ناوچەکانی دراوسی گوێ لێ رادەگرن، چونکە هەواڵەکانی تێکۆشانی گەلەکەمان و قارەمانێتی پێشمەرگەکان بڵاودەکاتەوە و سیاسەتی رژێمی فاشی ریسو دەکات و داوای یەکگرتنی هیزەکانی گەل و حزبە نیشتمانیەکان دەکات وەک ریگایەکی زامن کراو بۆ سەرکەوتنی تیکۆشانی گەلەکەمان.

سەرەرای چەپەڵی و دڕندەیی ئەم تاوانە کە جەماوەری گەلەکەمان قێزی لێ دەکات و ریسواشی دەکات، چی ی سەرکردەکانی هیرشەکە لاف و گەزافی ئەوە لێدەدەن گوایە ئەمە سەرکەوتنێکی گەورە و دیارییەو، دەستیان داوەتە بڵاوکردنەوەی پیروزبایی کەسانی دزی و بیفەڕو دوژمنانی شیوعیەت و بزووتنەوەی نیشتمانی بە مەبەستی شاردنەوەی تاوانەکانیان و چەواشەکردنی ئەو کەسانەی پێ ی هەڵسان بۆ ئەوەی زیاتر پاڵیان پێوەبنێن کە بەم جۆرە تاوانانە هەڵسن و راستی لە جەماوەر بشارنەوە و چەواشەیان بکەن.

سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان دەستیان داوەتە هێرشێکی ڕاگەیاندن ئەوەندە چەپەڵە شایەنی باس کردن نییە لە لای کەسانێک ڕێز لە خۆیان بگرن، هێرشەکەشیان پڕە لە بوختان و درۆ و دەلەسە، چونکە سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بۆ ئەوەی تاوانە دزێوەکانیان قوتار بکەن، حزبمان بە لادەر «تحریفی» تاوانبار دەکەن و ئەم تاوانەش نوێ نییە چونکە کەسانێک بە ناوی شۆرشگێڕیتی پێش ئەوان کەوتن و هەمان تاوانیان خستە پاڵ حزبمان و زۆری پێ نەچوو و هەموویان کڕنووشیان برد و کەوتنە سەر پێ و پێڵاوی سەدام حوسێن و تاقمە فاشیەکەی و بوونە خزمەتکاریان و پشتیان لە گەلەکەیان کرد وەک هەموو خیانەتکارێک.

لە کاتێکدا سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان ئەم جنێوە ئاراستەی حزبمان دەکەن بە ئاشکرا دەیانەوێت ئاماژە بۆ هەموو دامودەزگای دژ بە شیوعییەت و یەکێتی سۆڤیەت بکەن لەوانە ئیمپریالستی ئەمریکا وئینگلیز و پایە بەرزەکانی «سوسیال ئەنتەرناسیونال» و دەسەڵاتدارانی فاشی بەغدا.

ئەم جۆرە سەرکردانە ئامادەن خزمەتی ئەو ئاڵا شڕە، ئاڵای دژایەتی شیوعییەت و یەکێتی سۆڤیەت بکەن، ئەمەش پوختەی هەڵوێستیانە گەر دونیاش پڕ بکەن بە هەڵاو هاواری زۆڵانە و بە ژیانی مارکیزم ـ لینینزم هەڵبدەن و بە تایبەت هێرشەکەیان دژ بە بزووتنەوەی کۆمەنیستی هاوکاتە لە گەڵ ڕیکخستنی ئەو هێرشە توندو تیژەی دامودەزگای ئیمپریالیزم و سیخوڕەکانی دژ بە هێزە پێشکەوتوخوازو کومەنیستی لە ناوچەکەدا.

سەرکردەکانی (ینک) درۆ دەکەن و دەڵێن حزبمان نایەوێت دەست بەسەر کوردستاندا بگریت، بۆ ئەوەی وەک دیارییەک بیدەن بەناودارەکانی تاقمی دیکتاتوری فاشی، بۆیە ڕێ ی لە یەکگرتنی هێزە تێکۆشەرەکان دژ بە دەسەڵاتی دیکتاتۆری دەگرێت و هەوڵیش بۆ تواندنەوەیان دەدات. ئەو دیوگوگییانە لەسەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان و لەسەر ڕیبازی فاشییان وا دەزانن بەم درۆ و دەلەسەیە و بەم تاوانانە دەتوانن جەماوەر چواشە بکەن و کاری سازشکارانە (مساومە)ی خۆیان بشارنەوە.

بەڵام جەماوەری فراوانی گەل هەوڵ و کۆششی حزبمان لە پێناو یەکگرتنی هێزە نیشتمانییەکان باش دەزانن، هەروا هەوڵدانی بۆ زامن کردنی بەشداری هەموو هێزە نیشتمانییەکان لە کوردستاندا لە کاروباری بەرەی هاوبەش، ئەمەش رەنگی دایەوە لە کاتی خۆ ئامادەکردن بۆ دامەزراندنی بەرەی نیشتمانی و نەتەوایەتی دیموکراتی «جوقد» هەروا لە پاشانیشداو دژایەتی سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان دژ بە حزبی سوشیالیستی کوردستان - عیراق هەرسی هێنار هەر بەو جۆرە دژایەتییان دژ بە پارتی دیموکراتی کوردستانیش هەرسی هێنار هەرچی هێزی نیشتمانی عێراق و عەرەبی دوست هەیە دژایەتییەکەی سەرکردەکانی «ینک» یان رەت کردەوە.

پێمان خۆشە پرسیار لە سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بکەین و بڵێین، لە کوێ نوینەرەکانی لە گەڵ نوێنەرەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان کۆبوونەوە بۆ ئەوەی رێکبکەون بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکی و گیروگرفت لە نێوانیاندا بە شێوەیەکی ئاشتیخوازانە لە تەموزی رابووردوودا؟ ئایا کۆ نەبوونەوە بە میوانداریتی ئیمە و لە بنکەی حزبماندا لە پشت ئاشان؟ ئەو پشت ئاشانەکە بە شێوەیەکی درندانە لە یەکی ئایاردا هێرشیان کردە سەری بۆ تۆڵە سەندنەوە لەهەوڵ و کوششی حزبمان بۆ یەکگرتنی هێزە نیشتمانیەکان و چارەسەرکردنی گیروگرفت لە نێوانیانداو نێوانی لایەنەکانی بزووتنەوەی نەتەوایەتی کورد بە ریگای ئاشتییانە، ئایا ئەمانە لە بیریان چو کە حزبمان لە تەمووزی رابووردوودا دەستپێشخەری کرد چاویان بە یەک بکەوێت؟ حزب بەیاننامەی هاوبەشی لە پێناو پیتەوکردنی هاوکاری لە نێوانیاندا گەیاند بە ئیمزا کردن و حزبمان دەستپێشخەری کرد لە ٣ شوباتی رابووردوودا بەڵگەنامەی هاوبەشی بۆ هاوکاری مور کرد.

بەڵام (ینک) پێش ئەوەی مەرەکەبەکەی وشک ببێتەوە، ئەو رێککەوتنەیان پێشێل کرد و بۆسەی شەرخوازانەیان لە سەڵبەندی هەولێر بۆ هاورێیانمان دانا لە کاتێکدا ئەرکی شەرکردن دژ بە دەسەڵاتی دیکتاتۆریان ئەنجام دابوو لە ١٩٨٣/٢/١٢دا گەرانەوەو بە هۆی ئەم بۆسەیە ٣ هاورێ شەهید بوون و

(٦)یش بریندار و چەندیش دیل گران و چەکەکانیان بردن و بەوەش نەوەستان و هێرشێکی توندوتیژیان کردە سەر حزبمان چونکە کۆمیتەی بەرەی نیشتمانی دیوکراتی لە هەولێر ئەم کردەوەیەی ریسوا کرد و بەردەوام بوون لەسەر پەرەدان بە کاروباری دوژمنکارانە دژ بە حزبمان و لایەنەکانی بەرەی نیشتمانی دیوکراتی تا گەیشتن بەوەی شەر بگەیێن و هەلسن بە تاوانی چەپەڵ و هێرش بکەنە سەر پشت ئاشان و تا ئێستاکەش هەر بەردەوامن، سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان هاورێیان کریم احمد ئەندامی مەکتەبی سیاسی و احمد بانیخێلانی ئەندامی کومیتەی ناوەندی و دەستەیەک لە کادیرانی حزبمان لە دەرەوەی گۆرەپانی شەرو لە رۆژی ١٩٨٣/٥/٤دا بەدیل گرت.

یا سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان ئەو هەوڵ و کۆششەی حزبمانی بۆ رزگار کردنی سەرکردەی ئەم هێرشە ناپاکەیان لەبیر کرد؟ کاتی لە ساڵی ١٩٨١دا و چون حزبمان بە هەموو قورسایی خۆی وەستا بۆ ئەوەی بارەگاکانیان تێک و پێک نەدرێ؟

ئەو کردەوە و تاوانی دوژمنکارانە کە تووشی حزبمان بووە لەسەر دەستی سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بەشێکە لە نەخشەی تۆڵە سەندنەوە لە حزبمان و هەوڵدانی بۆ کوکردنەوەی وزە و توانای هەمووگەل بە عەرەب و کوردو کەمایەتی نەتەوەیی لە پیناو بەرەی نیشتمانی بەرفراوان بە ئامانجی روخاندنی رژێمی دیکتاتۆری فاشی و کوتای هینان بەشەر و دامەزراندنی حکومەتێکی عێراقی ئاریتەیی و، ئەم کردەوە دوژمنکارانەش کە ئاراستەی هەموو هێزی نیشتمانی دیوکراتی کراوە کاری کردووەتە سەر لاواز کردنی خەباتی گورج و گوڵ دەسەلاتی فاشی لەو ناوچانە کە هێزی یەکێتی نیشتمانی کوردستانی تیدایەو، لە لایەکی ترەوە گرتنی رەبیەکان و چالاکی قارەمانانەی شەرکردن دژ بە هێزەکانی چلکاوخۆرەکانی لە ناوچەی بادینان کە هێزەکانی یەکێتی نیشتمانی تیدا نییە بەردەوامە.

لەو مانگ و نیوەی رابوردوودا کردەوەی دوژمنکارانەی یەکێتی نیشتمانی کوردستان دژ بە لایەنەکانی بەرەی نیشتمانی دیوکراتی زیانێکی زۆری داوە لە

رووی کوشتن و لەناوچوونی کەرەسە و پارە و پول و ئەمەش دیسان زیاترە لەو زیانەی کە هەموو لایەنەکان پێکەوە و لە ئەنجامی خەباتیاندا دژ بە هێزەکانی میری و چلکاو خۆرەکانی داویانە

١٩٨٣/٥/٨

مەکتەبی سیاسی

حزبی شیوعی عیراق

(*) دەست درێژکاری تاوانبارانەو نامەردانەی تاقمی جەلال تاڵەبانی بۆ سەر سەرکردایەتی حزبمان و لایەنەکانی تری جود، جێبەجێ کردنی راستەوخۆی پیلانی رژێمی فاشی بەغدابوو.

ئەی جەماوەری شۆڕشگێڕی کوردستان

ئەی رۆڵە تێکۆشەرەکانی گەلی عیراق

ئەی هێزە ئازادیخواز و دۆستەکانی گەلەکەمان لە ناوچەکە و جیهاندا

لە رۆژی ١ - ٣ ئایاری ١٩٨٣دا تاقمی سەوداکاری سەرکردایەتی بەناو (یەکیەتی نیشتمانی کوردستان). بە گوێرەی نەخشەیەکی گڵاوی تاوانکارانە، کە ماوەیەکی زورە ئیشی بۆ دەکەن. بە هاوکاری رژێمی فاشی بەغداو ئاغاکانیان لە ئیمپریالیزم هەندێ سەرکردایەتی سۆشیال دیموکراتەکانی رۆژئاوادا، وەک ئەلقەیەک لە زنجیرەی نەخشەو پیلانەکانی ئیمپریالیزم و زایونیزم و هێزی کۆنەپەرست بۆ تاوتیکردن و گەمارۆدانی بزووتنەوەی رزگاریخوازی لە ناوچەکەدا. هێرشێکی کتوپڕی نامەردانەیان کردە سەر بارەگاکانی سەرکردایەتی حزبمان - حزبی سوسیالیستی کوردستان - عیراق و لایەنەکانی تری (جود) بە کەلک وەرگرتن لە کۆکردنەوەی چەکدارەکانیان بە ئاگاداری و لەبەر چاوی رژێمی فاشی بەغدا و بە پشتیوانی هەندێ لایەنی هاوپەیمانیان و بە هاوکاری و هاوهەنگاوی راستەوخۆی هێزە چەکدار و جاشە خۆ فروشەکانی رژێم، بە نیازی قەڵاچۆکردن و لەناوبردنی تەواوی سەرکردایەتی

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (٦).

حزبان و حزبی شیوعی عراقی و پاسۆک وە بەمەبەستی ئەنجامدانی ئەرکی پێ سپێراویان و جێ بەجێ کردنی مەرجێکی تر لە مەرجەکانی دەست تێکەڵوکردنە پیلان گێڕی یەکەیان لەگەڵ رژێم دا.

بەڵام پێشمەرگە و هەڤاڵە تێکۆشەرەکانی بارەگاکانی سەرکردایەتی حزبان و هاوپەیمانەکانمان وەکو هەمیشە بەوپەڕی خۆڕاگری و لەخۆبوردوویی یەوە لە شەڕێکی دیفاعی پیرۆزدا پاڵەوانانە سنگی خۆیان کرد، قەڵغان بۆ پارێزگاری کردن لە حزبان و (جود) و شۆڕشی گەلەکەمان، وە بەخوێنی چەندین پێشمەرگەی قارەمان و هەڵکەوتوی کوردستان و عێراق، داستانێکی تری فیداکاری یان بۆ گەلەکەمان تومار کرد. وە لە دووای شەڕێکی سەختی دەستەو یەخەی نابەرابەردا کە زیاتر لە (دوو) رۆژی خایاند، توانیان زەرەرو زیانێکی زۆر بە دەستدرێژکاران بگەیێنن و لەبەر کەمی فیشەک و دژواری هەل و مەرجی شەڕەکە ناچاربوون بکشێنەوە بو ناوچەیەکی تر.

ئەم دەستدرێژکاری یە چەپەڵ و ترسنوکانەی سەرکردایەتی جەلال طالبانی خۆفرۆش بۆ لە ناوبردنی سەرکردایەتی هێزە نیشتمانیە شۆڕشگێڕەکانی دژ بە رژێمە فاشی یەکەی عێراق دا، جارێکی تریش ئەو راستی یەی سەلماند کە رێبازی تاک رەوی و خۆسەپاندن و پاوەنکردنی کاری سیاسی و عەسکەری و رێبازی دابران لە هێزە نیشتمانی یەکان، کە ئەم تاقمە سەوداکارە ماوەیەکی زور پەیڕەوی دەکەن، هەر تەنها لەگەڵ رێبازی فاشیانەی صدام تکریتی دا یەک دەگرێتەوە، وە ئەو تاوانانەی کەبەوپەڕی درندایەتی و داخ لە دڵی یەوە لە کاتی ئەم دەست درێژی یەدا پێ ی هەڵسان لە رەشە کوژی و ئیعدام کردنی دیل و بریندارو ئافرەت و خەڵکی بێ تاوان و سوکایەتی کردن بە تەرمی شەهیدەکان و تالان کردن و دزینی کەل و پەلی بارەگاکان و مالی پێشمەرگە و هاوولاتیان بە رادەیەکی ئەوتو بوو کە روی فاشستەکانی سپی کردەوە و بەوپەڕی بێ شەرمی و ناپوختکاری یەوە خۆیان فڕێ دایە خەندەقی دوژمنانی گەلەکەمان.

ئەی رۆڵەکانی گەلە تێکۆشەرەکەمان

ئەی هێزە نیشتمانی و پێشکەوتوخوازەکانی کوردستان و ناوچەکە

ئەی دۆستە بە وەفاکانی گەلەکەمان

ئەم تاوانانەی کە تاقمی جەلال طالبانی خوفروش لە ناوەختا پێ ی هەڵسان نەک هەر بووە هۆی رژانی خوینی دەیان کورو کچانی پێشمەرگە و تێکۆشەرانی گەلەکەمان لە عەرەب و کوردەوە ژمارەیەک لە خەبات گێرانی کوردستانی تورکیا لە حزبی کریکارانی کوردستان PKKکە لامان میوان بوون. بەڵکو بووە هوی ساردکردنەوەی خەباتی شۆرشگێری دژی رژێمی فاشی و پەکخستنی هێزی پێشمەرگە بور دەست وەشاندن لە دام و دەزگاکانی رژێم و لەبار چواندنی وەزعی شۆرشگێری ورلاتەکەمان.

لە کاتێکدا کە جەماوەری گەلەکەمان لەباروودۆخیکی شۆرشگێری ئەوتۆدا بور کە سەرەتای تەقینەوەی سەرانسەری بەدی دەکرا رژێمی فاشی بەغداش لە تەنگ و چەڵەمەیەکی قوڵ دابور لە ئەنجامی بەردەوام بوونی جەنگە ناڕەوایەکەی دژی کوماری ئیسلامی ئیران و تیک شکانە یەک لە دوای یەکەکانی لە ئاستی عەسکەری و سیاسی و ئابووریدا. وە لە کاتێکدا گەلەکەمان چاوەڕوانی لە دایک بوونی بەرەی نیشتمانی عێراقی فراوانی دەکرد، پاش بەیانی (١٩) قولی طرابلس و کوبونەوەکانی دیمەشق بۆ رابەری کردنی خەباتی گەلەکەمان لە پیناو روخاندنی رژێمی فاشی صدام و دامەزراندنی رژێمێکی دیموکراتی ئیئتلافی کە دیموکراسیەت بو عێراق و حوکمی زاتی راستەقینە بو کوردستان مسۆگەر بکات، تاقمی خۆفرۆشی جەلال ئەم تاوانە ئەنجام دەدەن. لێرەدا ئەم پرسیارە خوی دەسەپینی بۆچی تەنیا لەو کاتە کە حزبان و لایەنەکانی دیکەی (جود) خەریکی خو ئامادەکردن بوون بۆ زیندوکردنەوەی یادی راپەڕینەکانی نیسان و ئایاری پار و هاندانی جەماوەر بو توند و تیژ کردنی خەبات لە دژی رژێمی فاشی بەغدا ئا لەم کاتەدا تاقمی جەلال بە تازەترین چەک و بە تەقەمەنی یەکجار زۆرەوە کە چەند رۆژێک بور بە شایەدی جەماوەری گەل وەریان گرتبوو هێرش دەهێننە سەر بارەگاکانی سەرکردایەتی ئەو حزبانەی کە دژی سەوداکارین لەگەڵ رژێم و بە کردەوە دروشمی روخاندنی صدام و رژێمەکەیان هەڵگرتووە؟!

ئەم تاقمە خۆفروشە بۆچی رۆژی لە رۆژان هێزیکی وایان بۆ گرتنی

مۆڵگایەکی رژێم کۆنەگردوتەوە؟! ئایا ئەم هێرشە وە بە تایبەتی لەم کاتەی کە هێزەکانی پێشمەرگەی حزبمان و جود لە هەموو شوێنەکانی کوردستان زەبری کاریگەریان لە رژێم دەوەشاند و دەرسی نەبەردی یان پێ دەدا ئەمە دیاری و عەرەبوون نیە بۆ رژێم کە زیاتر بێنە جێگای بڕواو متمانەیان و تێپەڕاندنی سەوداکاری یەکان و رزگارکردنی رژێم لە مەرگی حەتمی و پێشکەش کردنی گەورەترین خزمەت بە نەخشەی هێزەکانی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم کونەپەرستی لە ناوچەکەدا؟

ئەی جەماوەری گەلە نەبەزەکەمان

ئەی پێشمەرگە قارەمانەکانی کوردستان و عێراق

حزبمان حزبی سوسیالیستی کوردستان کە بە بەرچاو روونی تەواو شان بە شانی هێزە شۆڕشگێڕو هاوپەیمانەکانی لە دژی رژێمی فاشی بەغدا چەقی مەیدانی گرتووە و هەر زوو لە بەیان و بڵاوکراوەکانیدا. لە هەر دەرفەتێک دا بوی هەڵکەوتبێت مەترسی ئەو پیلانە تازەیەی رژێمی خستوتە روو کە لە رێگای تاقمی جەلال طالبانی گومان لێکراو لە کوردستان دا جێ بەجێ دەکرێت، وە داوای لە هێزە دۆستەکان کردووە کەوا بەشداری بکەن لە ریسوا کردن و بەربەست کردنی، هەروەک و زورجاریش هوشیاری داوە بە جەماوەری گەلەکەمان و هێزە هاوپەیمانەکانی ناوخۆ و دەرەوە سەبارەت بەوەی کە بەرپاکردن و جاڕدانی شەڕی ناوخۆی فراوان لە لایەن ئەو تاقمەوە لە دژی هەموو هێزە نیشتمانی یە شۆڕشگێڕەکان سەرەتای نەخشە و پیلانێکە کە لە گەڵ رژێمدا لەسەری پێک هاتوون و مەبەستەکەشی ئەوەیە هەم لە کوردستان لە ناو شاخەکاندا بەناوی پیرۆزی کوردایەتی یەوە بمێنینەوە وەکو سەرکردەکانیان باسی دەکەن، وە هەم هاوکاری لەگەڵ رژێم و خزمەتی مانەوەی بکەن وەکو ئێستا روونی پەچەیان لە رووی خۆیاندا ماڵی و بێ شەرمانە لە ریزی هێزە بەرهەڵستکارەکانی عیراقی دەرچوون و چارەنووسی خۆیان گری دا بە چارەنووسی رژێمی صدام حسین.

ئەی جەماوەری گەلە کۆڵنەدەرەکەمان ئیمە لە کاتێکدا کە سوپاسی بێ پایانی دەوری پاڵەوانانەی پێشمەرگە قارەمانەکان دەکەین کە توانیان بۆ

بەرپەرچ دانەوەی هێرشی تاونکارانەی ئەو تاقمە خۆفرۆشە بۆ سەرکردایەتی حزبمان و لایەنەکانی (جود) لە هەمان کاتیشدا سەری کڕنوش دا دەنوێنین بو گیانی شەهیدە سەربەرزەکانی حزبمان و هاوپەیمانەکانی. وە سەرەخۆشی لە خۆمان و لە خزم و کەس و کاریان دەکەین، وە بەڵێنیش تازە دەکەینەوە کەوا لە سەر ئەو ڕێبازەی ئەمان بە خوین نەخشاندیان بەردەوام دەبین لە خەباتی سەختی شۆڕشگێڕی شان بە شانی هێزە هاوپەیمانەکان (جود) و بە پشتیوانی جەماوەری گەلەکەمان و هەموو هێزە نیشتمانی یەکان، بو تێک شکاندنی ئەو پیلانە گڵاوە و دڵنیاشین لە سەرکەوتن. وەهەر بەم بۆنەوە سەرخۆشی لە هاوری یانی حزبی کریکارانی کوردستانی تورکیا (PKK) دەکەین کە هاوڕیی تێکوشەرو هێژا، سەرکردەیەکی ناسراوی بزوتنەوەی ڕزگاریخوازانەی گەلەکەمان و ئەندامی کومیتەی ناوەندی(PKK) هەڤال خالد و هاوڕی یانیان بە دەستی چەپەڵی کورد کوژی ئەو تاقمە دابڕاوە داخ لە دڵە شەهید بوون. هەروەها سەرخۆشی لە خێزان و خزم و کەس و کاری ئەو خوشک و برا عەرەبانە دەکەین کە نەک هەر گری خەباتەکەیان بۆ جۆش دەکردین بە لولەی تفەنگ لە کوردستاندا دا بەڵکو خزمەتی مروڤایەتی و کۆمەلایەتی خەلکی هەژار و لێ قەوماوی گەلەکەمانیان دەکرد و بە خوێنی گەشی خۆیان برایەتی ڕاستەقینەی ئەمری عەرەب و کوردیان جۆش دایەوە.

ئیمە دڵنیاین لە سەرکەوتنی خەباتە ڕەواکەمان و لە تێشکانی پیلانەکە و روو رەشی پیلان گێڕان. وە گەلەکەمان زور نمونەی زیندووی لە بەرچاوە کەوا ئەو تاقمە خۆفروشە بە درێژایی تەمەنی پڕ لە تاوانیان، کە هەزاران رۆلەی گەلەکەمانیان لەشەڕی ناوخودا بە کوشت دا، ئەم جارەش چارەنوسیان هەروەکو (هەمەدان و بەکرەجۆ) دەبیت و سەرکەوتن و سەربەرزیش هەر بو میللەتەکەمانە. وە رووزگار دەری دەخات کەوا گەلەکەمان و بەرەکەمان، بەرەی نیشتمانی دیوکراتی عێراقی زۆر لەو پیلانانە بە هێزترە و هیچ هێزێک ناتوانیت یەکی خەباتمان بخات وە ئەو تاوانەش زیاتر هانمان دەدات و سورترمان دەکات لەسەر خەباتی شۆڕشگێڕی تاکو روخاندنی ڕژێمی تاوانباری بەغدا و نۆکەرەکانی.

ئەمری و سەربەرزی بو شەهیدانی حزبمان و بەرەی نیشتمانی.
بروخێ رژێمی فاشی و نوکەرەکانی.
سەرکەوتوو بێت خەباتی گەلە ئەبەزەکەمان لە پێناوی ئازادی و سەربەستی دا.
مەکتەبی سیاسی حزبی سوسیالیستی کوردستان - عیراق
۱۹۸۳/٥/۱۰

(*) کوردستانێکی ئازاد گەلێکی یەکسان

«یەکێتی نیشتمان فرۆشانی کوردستان»
بۆ ئەم ئاژاوەیە دەگێڕن؟!

جەماوەری بەشەرەفی کورد
گەلی عێراقی تێکۆشەر
دۆستانی گەلەکەمان

یەکەمین جار نی یە لە مێژوودا کە تابووری پێنجەم لە نێو گەل و بزووتنەوەیەکدا خەنجەری ژەهراوی لە پشتەوە لە کۆڵە سنگی شۆڕشگێڕان و نیشتمان پەروەران بدەن! لەوەتەی مل ملانێ لە نێوان بەرەی خێرخواز شۆڕشگێڕو چەوسێنەران بەرپا بووە، هەمیشەو هەردەم رۆڵی پەراز و خۆفرۆشانی ناوخۆ رۆڵی «نامەرد فرسەتی» و کاری دزێوی چەپەڵانە بووە و ئەو پردە بوون کە دوژمنان بەسەریدا پەڕیونەتەوە بۆ لێدانی بەرەی شۆڕشگێڕان..

بزووتنەوەی نەتەوایەتی کوردیش، وەکو بزووتنەوەی نەتەوەیەکی داگیرکراوی چەوساوەی ژێر دەست، بەردەوام و لە درێژایی خەباتیدا دووچاری هێزەی ناوخۆ و خۆفرۆشان و نیشتمان فرۆشان بووە. تا بۆتە یەکێ لە هۆ هەرە بەرچاوەکانی تێشکانی یەک لە دووی یەکی ئەڵقە بە ئەڵقەکانی زنجیرەی خەبات و راپەرین و

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (۷).

شۆڕشەکانی کورد و هۆکاری هەموو نەهامەتی و ئاڵۆزبوون و سەرنەکەوتنی مەسەلە ڕەواکان بوون... لە کۆنەوە ئەو دەستە و بەرە و کەسانەی بوونەتە کوتکی دەستی داگیرکەران و دوژمنانمان هەرچەندە زیانی گەورە و کوشندەیان بە بزووتنەوەکەمان گەیاندووە بەڵام هەردەم جێ ی نەفرین و نەحلەتی مێژوویی مێژوو و جەماوەری ڕاپەڕیوی نەتەوەکەمان بوون... ئەوەندەش کورت تەمەن و ڕیسوا و سوک و چروک بوون کە پاش ئەنجام دانی کارە گڵاوەکانیان فەڕی پێش خزمەتیشیان پێوە نەماوە بۆیە زوو بە زوو «کوورتان کراون» و تۆڕی بوون!! کە نێزیکترین و بەرچاوترین نموونەیانە و ناپاکی و خۆفرۆشی بە بێ ئابڕوانەی جاشەکانی «شەستوشەش»ی جەلال تاڵەبانی - برایم ئەحمەد بوو، کە دوای ئازاری ١٩٧٠ میر ئاخوڕ و مەیتەرەکانییان بە جۆرێ ڕیسوایان کردن کە دەبوایە ببوونایە بە پەند و عیبرەتێ کە کەس جارێکی دیکە بیری «جاشێتی» و «خۆفرۆشی» بە دڵی خۆیدا ڕانەبووڕێنێ، نەک هەر خۆیان بەناوو عینوان و ژێر کۆپانێکی ترەوە ڕێ هەڵچنەوە!! بەڵام دیارە «خوی شیریش هەتا پیرییە»!...

ڕاستیەکی بەڵگەنەویست دەگوتینەوە و وەبیر دێنینەوە کە نوێ ترین و پڕ مەترسی ترین و ڕووهەڵماڵراوترین و بێ شەرم و شکۆ و بێ ئابڕوترین دەستەی خۆفرۆش و ئابووری پێنجەم لە مێژووی نوێی بزووتنەوەکەماندا ئەو دەستە داپڕاوە هەردەم خۆ هەڕاج کەرە «جاش دەست گێڕ»

ناوبانگ زڕاو بە (جەلالی)ن!.. ئەوانەی لە گەڵ هەڵگیرسانی شۆڕشی ئەیلولدا کەوتنە جرت و فرت لە گەڵ ڕژێمی ئێران و پاشان هەر بە فەرمانی (ساواک) کەلێنیان خستە شۆڕشەکەمان و پاش تریش کە ئاغایەکی دەسترازە ڕەنگینی تریان دیتەوە، یان فرمانی جی گۆڕکێیان پێ درا!

لە بەنگەڵە و تەویلەکانی بەکرەجۆ و کەلار و چەمچەماڵدا بەناوی جاشی شەست و شەش ناوکیان بڕا و لەو کاتەوە بوونەتە سێبەر و باڵاگەردانی ڕژێمە دیکتاتوری و ڕەگەزپەرستەکانی عێراقی، کوچکی ئەمان لە ئاگری ئەوان گەرم تر بووە و سەد پەڵیان دا بە پشتی(جاش عەشایەر) و هەر بە جارێ بازاڕی (جاش ڕەشۆکی)یان شکاند!! کار و کردە و ڕەفتاری چەپەڵ و خەیانەتەکانی

چوار ساڵی خۆفرۆشی ی مامۆستایانی جاش پێشکەوتووا ئەوەندە دوور و پەنهان نین کە رست کرێن و بەرچاو خرێن، تا ئیمڕۆ و چەندین ساڵی دیکەش ئەو برینەی ئەم بەڵا سەرەتا ناویە کردیانە بزووتنەوەکەمان پێمانەوە دیارە و هەر کاتێکیش بۆیان لوابێ و فرمانیان پێ کرابێت و ئەو برینەیان هێناوەتەوە سوێ!

جەلالیەت و جاشێتی و شەست و شەش وەکو سێ کرچکەی پیس ترین جۆر و شێوە و شێوازی کورد کوژی و خۆ فروشی و خەیانەت بە جۆرێک لە فەرهەنگی ژیان و سیاسەت و کۆمەڵایەتی کورددا رەش بۆتەوە کە رووی سەدان و هەزاران ناپاک و خۆفرۆشیان سپی کردۆتەوە!

جەلالیەت بۆ یەکەم جار و بە سوود وەرگرتن لە تەڵەکە و داو و پلانەکانی «ئنتەلاجینی سەرلس» کۆنە دوژمنی خوێنە خۆرەی کورد جۆرە خۆ فرۆشی و خەیانەتێکیان لە نێو بزووتنەوەی رزگاریخوازی نەتەوەکەماندا هێناوەتە گۆڕێ و داهێناوە کە بێ نمونە و بێ سابیقەیە لە مێژووی هەموو گەلان و گەلەکەی خۆشماندا.. وەکو هەر راوچیەکی دەرس دادراوی فرچک هەڵدراوە و رێگا بۆ کێشراو چۆن بە دەمامک و چاوشێو و دیوجامەوە نێچیرەکەی دەخاتە داوەوە، ئەوها و خەراپتریش «جەلال» و «بلە بۆزی خەزووری» و «گەراتروکاوەکانی یەکرەجۆ» هەر بەوەندەوە رانەوستان کە خۆیان و سوود وەرگران لەو ناپاکی و خۆفرۆشیە ئەو دەور و دوکان و شانۆیە بگێڕن، بەڵکو لە کۆن و نوێ و ئیمڕۆشیاندا کۆمەڵێ خەڵکی سادە و ساویلکە و هەڵخەڵەتاویان لە گەڵ خۆیاندا ڕاداوە و بەدبەختیان کردوون و کوڕتان هەوساری جاشێتیان لێ کردوون و پاشانیش مێشکیان شوشتوونەتەوە گوایە کوردایەتی پێشکەوتنخواز !! و (مارکسیزمی کوردستانی!!) و شۆرش!! یان پێ دەکەن!!!

سەرگوزشتە و داستان و پاشخان و «جاشنامەی» جەلالێتی ئەوەندە قوڵ و فراوان و بەربەرین و دزێو و عەیتانجنراوە مەگەر رۆژێ ئینیسکۆلۆپیدیایەکی تەواوی بۆ تەرخان کرێت و یەک دانە کتێبخانە بە ناوی «جاشنامەی چەند ساڵەی جەلالیەت» بتوانێ بیگرێتە خۆی!!

جەماوەری رابەرپەروی تێکۆشەر..

پەردەیەک لە دوا پەردەکانی ئەم شانۆ گاڵتەجارییە جاش مۆدێرنەی جەلالی ئەو هەموو کارەسات و مەینەتی و خەیانەت و خۆفرۆشی و کورد کوژی و ریزتێکدەری و گەرەلاوژێ و ئاڵۆزی و ناپاکییەی ئەم چەند ساڵەی دوای جەلالیزمی بێ ئابروە، کە لە ژێر لافیتەو مانشێتی دیزجامەسایی (یەکێتی نیشتمان فرۆشانی کوردستان) دا و سەرمایە و سوود وەرگرتن لە ئاڵۆزیی باری بزووتنەوەکەمان و هەل و مەرجی نەتەوەکەمان و عێراق و پەلاماری لەناوبردنی گەلەکەمان لە لایەن بەعسیە چەپەڵە رەگەزپەرستەکانی عێراقەوە، بۆ خزمەتی دوژمنانی کورد و لەباربردنی شۆرشی گەلەکەمان و کپ کردنەوەی راپەرینی جەماوەر و بێزار کردن و تەکاندنەوە خەڵکی لە کوردایەتی و خەبات و شۆرش ساردکردنەوە و سست کردنی دەماری شۆرشگێرێی جەماوەر و ناساندن و خنکاندنی گڕ و تین و تاوی راپەڕیوی خەڵکی کورد و عێراق، بە پلان و نەخشە و لەسەر سیناریۆ و دەرهێنان و دابەش کردنی دەوری شانۆکە لە لایەن چەندین دەستی پیس و موخابەرات و لوعبەی نێو دەوڵەتان گێردراوە و دەگێردرێ!

دوا دێری ئەو پیلانە ترسناکە جالجالۆکیەی جەلالی ئەو پەلامار و هێرشە نارەوار ترسنۆکانە و درندانەیەی بوو کە لە رۆژی یەکی ئایاری ئیمساڵدا بە بێ ی پلان و نەخشەیەکی بۆ دانراو و کار بۆ کراوی چەند مانگێ لەوە پێش و بە کۆمەک و پشتگیری و ئاراستە کردنی راستەوخۆی رژێمی بەعسی بەغدا و هاوکارە گومان لێ کراوە داغ لە دڵەکان و پشتگیری مادی و مەعنەوی کۆنەپەرستانی ناوچەکە و کەسانی پاشەڵ پیس و ساواکی ی دوێنی و بەعسی ی ئیمرۆ و هەموو دەسەنە خۆر و ئەڵقەلەگوێکانی موخابەرات و دەستە بیگانەکان لە ناوچەکەدا، کرایە سەر سەرکردایەتیەکانی سێ حیزبی هاوپەیمانی «بەرەی نیشتمانی دیمکراسی عێراقی - جود «حیزبان» پارتی سۆشیالیستی کورد- پاسۆک» و « حیزبی سۆسیالیستی کوردستان - عیراق» و «حیزبی شیوعی عیراقی» لە ناوچەکانی ئاشقوڵکە و پشت ئاشان و قرناقاو.. کە بەم کارەیان ئەو خەونەیان بۆ بەعسیان هێنایە دی کە پێشتر چەندین جار خۆی لەو بوارە داوە

و خۆی بۆ ئامادە کردوە، بەڵام لە هەر هەموویاندا تێشکاوە.. بەو نیازەی مەیدانیان بۆ تەخت بێت تا تەراتێنی «جاشێتی» تێدا بکەن و دوو قۆڵی لەگەڵ بەعسیاندا بکەونە سەودا و مامەڵە و پەیمانی هاوکاریی ساڵانی جاشێتی ی پێش ١٩٧٠ نوێ کەنەوە و ئەو ئەڵقەیە بێ کە زنجیرەی پیلانە بەرچاوەکەی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستانی ناوچەکە تەواو کەن کە ئەم ڕۆژانە بە گەرمی لە لوبنانەوە تا کوردستان کاری بۆ دەکرێت!! هەر وەکو لەو بەڵگە نامەیەی چل ڕۆژ پێش پەلامارەکە «فەرماندەی!!» پەلامارەکە بۆ (سەید مەڵەکی) دەشتی هەولێری ناردووە تێیدا دەڵێ: «من لایەنگیری خۆ ئامادەکردن و دانانی بەرنامەی تصفیه و مباغته و و براندنەوە و بە لاداخستنی شەڕەکەم لە ماوەیەکی کورتدا... پەلاماری سەرکردایەتی(............) بدەین لە کەلەکی باڵەیان - کۆمتان - دۆڵی شەهیدان ساوێن و بێ بالان و ئابلۆقەیان بدەین و تصفیەیان بکەین.....!!!» هەر لەو نامەیەدا بۆ سیداای زڕە ڕۆمێڵی فشە قارەمانی پەروەردەی ناو ماڵی بنەماڵەی «شێتنەی باب الباب جاش و خۆ فرۆشی جەللادی گیانی جەماوەری خۆشناوەتی و دەشتی هەولێر دەنووسێ: «لەوەدا گوێ مەدەنە ئەوەی چیمان بێ ئەڵێن و کێ ئەوە بە انسانی ئەزانێ یا بە نا ئینسانی..!!»

بۆیە لە کەسانێکی وا و وا گۆش کرا و چاوەڕوان کراوە کە هەر دەبێت پاش شەهید کردنی ئەو کیژۆڵە عەرەبانەی لە خوارووی عێراقەوە هاتوونەتە کوردستان بە بەرگی کوردیەوە بەردێ لە بناغەی برایەتی و دۆستایەتی ڕاستەقینەی کورد و عەرەبی هاوتا و بەرابەر دابنێن، دەبێت پاش شەهید کردنیان لالغاوەیان بە کێرد هەڵقڵیشێنن و ژنی دووگیان زگ هەڵدڕن و خەڵکی بێ چەک و دەست و بێ سپی بەدەست بەستراوی گوللە باران کەن و تاڵان و بڕۆ و دزێتی بکەن و هەتا خەباتگێرێکی دیاری وەکو هەڤاڵ «خالدە»ی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی «پارتی کرێکارانی کوردستانی تورکیا PKK» کە بۆ ناوبژی و قسەی خێر ئەو ڕۆژە گەیشت بۆ ناوچەکە. پاش گرتن بکوژن و بانگی قەلاچو و «تصفیه» و «ابادە» لە ئێستگە حەپ وەڕەکەیانەوە هەڵبدەن و تا هەڕەشەش لە ئەندامان و

لایەنگیرانی هێزەکانی دیکە بکەن!!!

بە راستی بۆ یەکەم جارە راستگۆ بن کە دەیان شیراند: «تۆڵە بە سەبرە ئەما بە زەبرە بەڵام.. تۆڵە لە کورد، لە شۆڕشگێڕان، لە نیشتمان پەروەران، لە عەرەبی پێشکەوتووخواز، لەبەرەی نیشتمانی، لە دوژمنانی «صدام» لە کیژۆڵەی چاوڕەشی عەرەب، لە منداڵی ئەرسکاری کورد، لە «جوتیاری گوێزراوە» گەڕاوەی سەر گوند و خاکی خۆ، لە هەموو شتێکی پاک و راست و پیرۆز!!..

زۆر راستیشە «تۆڵەی بەعسیان بەسەبرە ئەما بە زەبرە» بەڵام.. کاتێ کە ئالەت و کوتەک و چەقۆی تۆڵەکە «جەلالی» کۆنە جاش و هاومەبەست و هاوئامانج و هاوئاخوڕی بەعسیان بێت!...

ئەوانەی کە لە سەنگەری دژایەتی «ستەم و داگیرکردن و ئیمپریالیزم» دان..

ئەی شۆڕشگێڕانی گەلەکەمان...

جەماوەری ستەمدیدەی کورد...

ئەگەرچی تا ئیمڕۆ هەموان لە پێناوی بەرژەوندیی بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد و جوڵانەوەی دیوکراسی عێراقی.. لەبەر زووتر رمانی رژێمە فاشیە رەگەزپەرستەکەی بەعسی عێراق... و هۆ لادان لە شەڕی لاوەکی و ناوەخت و پاراستنی ریزەکانمان... بۆ ئەوەی ئەو هەل و دەرفەتە رەخساوەی بۆ گەلەکەمان لەدەست نەچێ... بۆ ئەوەش کە ئەو هەڵخەڵەتاو و لە گرێژەنەبرا و کڵاو کراوە سەر سادەو ساویلکە دڵسۆزانەی ئێو ریزەکانی «جەلالی» بە ئاگری ناپاکی و جاشێتی ئەو تۆپەڵە بازرگان و خۆ فرۆش و شەرەف فرۆشەی ئێو سەرکردایەتی (یەکێتی نیشتمان فرۆشان) نەسووتێن .. بۆ ئەوەی جەماوەرەکەمان نائومێد نەبن و بۆ ئەوەی بۆ جاری چەند جارە تاقی کردنەوەی کورد کوژی سەد بارە و هەزار بارە نەبێتەوە.. بۆ ئەوەی تەڵەی داگیرکەران و دوژمنانی نەتەوەکەمان پووچ بێتەوە... بۆ ئەوە و بۆ ئەوەش (جەلال و جەلالیەت و جەلالیزم) بە هێدی و خۆ لە خۆڕا پەردەی لە سەر روو داکەوێ.. هەموو لایەنە شۆڕشگێڕەکانی کوردستانی و عێراقی لە بەرانبەر دەیان و سەدان دەستدرێژی و دەست کێشانە

گیان و گێچەڵ وگەڕ و گوڕ و ئاژاوەنانەوە و دەست و دەم و دڵ پیسیدا و کوشتن و تاڵان بڕۆ دزی و جەردەیی و پاوان خوازی و کەڵەگایەتی و خۆسەپاندن و جرت و فرتی جەلال و تاقمەکەی، دانی سەبر و خۆڕاگیری بە خۆدانراوە و پشووی درێژی بەرانبەر کێشراوە و خۆ لە شەڕی لادراوە و دەست لە شوێنی سەدان شەهید هەڵگیراو و هەتا هەتا (نازی جاشێتیشیان کێشراوە!!) هەر لەبەر ئەوە بووە کە کار نەگاتە شوێنی ئەو پوازە بگاتە سەر ئیسقان!!.. بەڵام لە خۆڕا دیاردە و چەندین جار و جار ئەوە روون بۆوە و بەرچاو کەوت کە (مشتی چەپەڵی جەلالی لە دەروشتە دەگەڕێتەوە) و سیاسەتی هێمن و دان بە خۆداگرتن و پشوو درێژیی لەگەڵ کەسانێکدا بەرهەم دەدات کە وەک ئەوان دەست نێژی موخابەراتی دەوڵەتان و دوژمنانی گەل نەبن، سیاسەتی وەها شێت گیرتریان دەکات و فرسەت و دەرفەتی جێبەجێ کردنی پیلانەکانیان دەداتێ، ئەمەش یەک لەو سیفەتانەیە کە هەموو فاشی و رەگەزپەرست و خۆفرۆش و مەرد فرسەتەکان هاریەشن تێیدا..

بۆیە ئەرکی هەموو شۆڕشگێڕان و هێزە دڵسۆزەکانی کوردستانی و عێراقی و جەماوەری رەنجدەری نەتەوەکەمان و دۆستان و هاریەیمان و هاوکارە ستراتیژی و راستەقینەکانی گەلەکەمان و هەموو مرۆڤێکی بە شەرەف و مرۆڤ دۆست کە بۆ دوا جار و هەتا هەتایێ ئەم سەرەتانە لە تەنی ئەنجن جن کراوی بزووتنەوەکەمان دەربکێشن و لە رەگ و ریشەوە ئەو تاقمە خۆفرۆشەی نێو سەرکردایەتی پۆڵ پۆت تاڵەبانی ریسوا کرێن و توورِ درێنە دەری دەرەوەی گۆڕەپانی کوردستان و عێراق..

مێژووی کورد، خەباتی گەلی عێراقی، خوێنی شەهیدان و بزووتنەوەی پێشکەوتووخوازی ناوچەکەو دنیاش جارێکی دیکە هیچ بەهانە و بیانوویەک لە هیچ کەس و لایەک ناسەلمێنن و لە هەڵەی کەس خۆش نابێت کە ئەو لاشە بۆگەنە، نیوە گیانە، ئەو سیڵە سەرەتا ناویە، ئەو پوازە ژەهراویە، لەو دەستە چەپەڵە، ئەو تابووری پێنجەمە لە نێو بزووتنەوەی نەتەوەکەمان و ناوچەکەشدا زیندوو کاتەوە و دەست بداتە بالی..

لەمەودوا ئۆباڵی هەر دڵۆپە خوێنێ لەهەر کورد و عێراقییەک بێت لە ئەستۆی ئەوانەدا دەبێت لێفەپۆشی ئەو تاوانانە دەکەن و رووی رەشیان سپی دەکەنەوە و پاشەڵ شۆرییان دەکەن!!

با جەماوەری کورد و عێراقی و کەس و کاری شەهیدان و پێشمەرگەی کوردستان و هەموو خەڵکی بەشەرەف ئەوە بزانن کە ئەوانەی جارێکی دیکە فرسەت دەنێنە بەر «جەلالی» و دەبنە دار شەقی بنەنگلیان و راستیان دەکەنەوە بۆ گیانی کورد، ئەوانەن گێلانە و نا ئاگایانە یان بە ئانقەست و شەیتانانە، پەتی خنکاندنی بزووتنەوەکەمان هەڵدەخەن!!

با هەمووانیش ئەوە بزانن کە «جەلالیزمی جاشێتی» تەنها دوژمنی ئەم لایەنە یان ئەوەیان نی یە... هەر دروست وەکو سیاسەتی (پارو پارو)ەکەی لێیان ئاشکرا بوو، ئەوەی کە لەبەریانگ رزگاری دەبێت دەبێتە پاروە چەورەی پارشێویان... ئەوان دژی هەموو هێز و لایەن و کەسێکی دڵسۆز و کورد و شۆڕشگێڕ و پێشکەوتووخواز و پاکن، چونکە کار و دەورو ئەرکە پێ سەپێردراوەکەیان و هەلکەوتی پۆڵ پۆتانەیان وا دەخوازێت و پێویست دەکات.. ئەوان سەنگەری پێشەوەی بەعسیانن و نووکە رمی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستان و زایۆنیزمن لە ناوچەکەدا...

سەرکەوتووە خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەکەمان
یەکگرتووە هێزە خێرخوا شۆڕشگێڕەکانی گەلەکەمان
ریسوا و لە گۆڕ نرێ «جەلالی» تابوری پێنجەم و جاش مۆدێرنی ناپاک

سەرکردایەتی پارتی سۆشیالیستی کورد
«پاسۆک»
١٩٨٣/٥/١٥

لە بەهاری ١٩٨٨دا دەستمان کرد بە کۆبوونەوە بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی، نەوشیروان پێی لەسەر ئەوە دادەگرت کە نابێ حزبی شیوعی بەشداریی بەرە بکات. لە کۆبوونەوەی یەکەم و دووەمدا حزبی شیوعی بەشدار نەبوو چونکە (م.س)یان لە خوا کورک بوو، هاتووچۆش زەحمەت بوو ودەبوایە ڕێگەیان بۆ دابین بکرێ. نەوشیروان لە هەردوو کۆبوونەوەکەدا حزبی شیوعیی بە(ام الخبائث)ناو دەبرد، دەیگوت هەموو تەنگوچەڵەمە و کێشەکان لە ناو بزووتنەوەی کوردیدا حزبی شیوعی لێی بەرپرسە. من دەڵێم حزبی شیوعی بەرپرسی کێشەکان نییە، لەو تەنگژەیەی ئێستایش بێلایەنییەکی جوامێرانە دەنوێنێ، هەوڵ دەدا ئاشتی بچەسپێ. بۆیە ئەو کاتیش قسەی نەوشیروان نەچووە سەر و ئێمە و لایەنەکانی تر پێمان داگرت تا حزبی شیوعی بێتە ناو بەرە، خۆشبەختانە هاتە ناو بەرەیش.

لە سەرەتای دامەزراندنی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستاندا نەوشیروان گرووپێکی پێک هێنا بۆ دژایەتیکردنی خاڵە شەهاب و کۆمەڵە، ئەمەیش هەر لە کتێبی (لم یعد الصمت ممکنا) هاتووە کە لە نووسینی سالار و مامۆستا جەعفەرە. نەوشیروان ئەوەندە نادیموکراتییە و لە دژی ئازادی بیروڕایە ،تەنانەت لە دژی دیموکراتیی ناو ڕێکخستنەکانی خۆشیانە. کاتی خۆی هیچی پێ نەکرا، کۆمەڵە بەردەوام بوو و کاری ڕێکخستنی خۆی کرد، هەر لە کتێبەکەدا باسی ئەوە دەکرێ کە نەوشیروان هیچ پەیوەندییەکی بە کۆمەڵەوە نەبووە، کە کۆمەڵە دامەزراوە ئەو گرووپێکی پێک هێناوە بۆ دژایەتیکردنی خاڵە شهاب و کۆمەڵەی ڕەنجدەران، بەڵام نەیتوانیووە هیچ بکات و کۆمەڵە بەردەوام بووە و کاروباری ڕێکخستنی خۆی کردووە گرووپەکەی نەوشیروانیش هەر ماوە و دژایەتیی کۆمەڵەی کردووە، ئەو کۆمەڵە کەسەی کە لە بەندیخانە بوون ناسرا بوون بە جەماعەتی سجن و پێک هاتبوون لە خاڵە شەهاب ، عومەری سەی عەلی، ئاوات عەبدولغەفور، عەلی بچکۆل، ئەرسەلان بایز، جەبار فەرمان و فەرەیدون عەبدولقادر، ئەوانە جەماعەتی خاڵە شەهاب و ئارام بوون، لە دژی نەوشیروان بوون . دووای ساڵی ١٩٧٧ مامجەلال نەوشیروانی هێنا و ویستی بە زۆر زاڵی

بکا بە سەرکۆمەڵەدا، جەماعەتی سجن زۆر لە دژی ئەو کارە بوون. دواتر هەندێکیان پاشەکشەیان کرد و وازیان لە جەماعەتەکەی خۆیان (جەماعەتی سجن) هێنا، لەوانە فەرەیدوون عەبدولقادر و جەبار فەرمان. ئەرسەلان بایز و عومەری سەی عەلی و عەلی بچکۆل و ئاوات عەبدولغەفور نەهاتنە ژێر باری نەوشیروان بۆیە هیچ یەکێکیان نەگەیشتنە سەرکردایەتیی کۆمەڵە، چونکە نەوشیروان ڤیتۆی لەسەریان هەبوو تا کۆمەڵە نەما و لە کۆنگرەدا هەموو بوونە ی.ن.ک و پاش مساوەمەیەکی زۆر ئینجا رێگە درا ئەرسەلان بایز و عومەری سەی عەلی بگەنە سەرکردایەتی.

نموونەیەکی تر لە سەر بڕوا نەبوونی نەوشیروان لە سەر فرە حزبی و بیروڕای ئازاد و بڕوا نەبوونی بە دیموکراتی دەهێنمەوە. کاتێک کە من نوێنەری پارتی بووم لە کارگێڕی سەرکردایەتیی سیاسیی بەرەی کوردستانیدا، ئێوارەیەکیان ئەرسەلان بایز ـ نوێنەری ی.ن.ک لە راگەیاندنی بەرە هۆگر محەمەد خەلیل ـ نوێنەری حزبی شیوعی لە راگەیاندنی بەرە و ئەبو حیکمەت (یوسف قەشە حەننا) ـ نوێنەری حزبی شیوعی لە کارگێڕی سەرکردایەتیی سیاسیی بەرەی کوردستانی لە نێوان خۆیاندا گفتوگۆیان دەکرد، دەیانگوت لە ژمارە(١٨)ی مانگی ئادار ١٩٩٠دا شتێک لە دژی نەوشیروان لە رۆژنامەی بەرە بڵاودەکەینەوە، منیش گوتم بۆچی؟ گوتیان ئێمە وەکو راگەیاندنی بەرە بڕیارمان دابوو دیمانە لەگەڵ کەسی یەکەم یان دووەمی هەموو حزبەکاندا بکەین، دیمانەمان لەگەڵ کاک مەسعوود و کاک سامی و کاک رەسوول مامەندا کردووە، مامجەلال لێرە نییە، ئەوە بۆ ٣ مانگ دەچێ هەوڵ لەگەڵ نەوشیروان دەدەین دیمانەمان لەگەڵدا ناکات و بوێر نییە، لەبەرئەوە شتێکی لە دژ دەنووسین، دەڵێین بڕوای بە بیروڕای ئازاد نییە و بۆچوونی خۆی دەرنابڕێ وەک سەرکردەکانی تر. من گوتم وەکو نوێنەری پارتی لە بەرانبەر ئەم کارەتاندا ڤیتۆ بەکار دەهێنم و قەبووڵی ناکەم لە بەر ئەوەی ئێستە بارەگای بەرە لە(م.س)ی ئێمەیە، ئێمەیش پێوەندیمان باشە، پێویستە بەرەو باشتریش بڕوات، ئێستە شتی ئاوها بکرێت ئەوان دەڵێن ئەوە بە فیتی پارتییە، ئەمە لە لایەک و لە لایەکی دیکەوە ئازادی رادەربڕین

مانای وائیه (الا بالله) پیاو دەبێ قسە بکات، قسە نەکردنیش جۆرێکە لە ئازادیی مرۆڤ، کە نایەوێ قسە بکات ناکرێ بە زۆر قسەی پێ بکرێ.

کاتێک کە ژمارە ١٨ی ڕۆژنامەی بەرە دەرچوو، وتارێکی تێدا بڵاو بووبووەوە بە ناوی باوکی کارا، باوکی کارایش کادیرێکی ماندوو نەناسی کۆمەڵەی ڕەنجدەران بوو کە ئەویش عەلی بچکۆلە. کاک عەلی بچکۆل (باوکی کارا) لە بەشێک لە نووسینەکەیدا دەڵێ: **«دوێنێ ئەو کاتەی دەسەڵاتدار بووین بەڵام نەبووبوینە دەوڵەت، کەچی بە هەموو شێوەیەک جوتیاران و هەژارانمان چەوساندووەتەوە، جۆرەها فڕوفێڵمان لێ کردوون، درۆمان لە گەڵ کردوون، بە قسەی لووس و زمانی درێژ قەل و مریشک و گیسک و بەرخمان لێ سەربڕیون، بە ناهەق لە کارو کاسبیمان کردوون، سووکایەتیمان پێ کردوون، چاومان بڕیووە ناموسیان، هەر بە هۆی ئێمەوە خانوویان سووتاوە، دەربەدەر بوون، ڕەزو باخ و بێستانیان سووتاوە یان لە ناوچەکانی دەسەڵاتدار بووین مەڕومالاتی خەلک، دەغڵ و دان و ڕەز و زەوی و بێستانی خەلکمان تالان کردووە و، دەستمان بەسەر داگرتووەو، داومانە بە کەس و کاری خۆمان. جۆرەها تۆمەتی ناڕەوامان بۆ خەلک دروست کردووە تا مەرامەکانی خۆمان جێبەجێ بکەین. چەند کەس لەم شۆڕشە دەوڵەمەند بوون، بوونە بازرگانی شەڕ، هەڵسوکەوت و موعامەلەیان لەگەڵ خەلک وەک ئاغاکانی جاران بوو، ڕوح زڵ، بە سووک سەیر کردنی خەلک، تێز لێکردنیان، گوێ پێ نەدانیان، تەنانەت کردنیان بە ملاشی جێبەجێ کردنی مەرامە شۆڕشگێڕەکان.**

ئای کە خەلکمان چەوساندەوە، زوڵممان لێ کردن، پاڵمان بە هەزاران کەسەوە نا، هەڕەشەمان لێ کردن، سەدانیشمان بە دزی سەرنگون کرد، ئێستایش جەنازەی سەدان کەس هەر ون و کەسیش ناوێرێ قزە بکات.

خوێنەری بەڕێز: با ئێستر بە ویژدانەوە پێ لە ڕاستییەکان بنێین، بە ناهەق هەزاران خەلکمان ڕووت کردووە، تالانمان کردوون، پارەو پوولەکانیانمان بۆ منداڵانی خۆمان دزی، دەیان بگرە سەدان سەیارەی خەلکمان دزی و سووتاندمان و بگرە خاوەنەکانیشیان بە ناحەق کوژران، هەر وەکو کاک سابیر

عەلی ئەحمەد لە سەکۆی ئازاددا نووسیرویەتی بە ڕاستی شووڕەییە بۆ حزب و ڕێکخراوێکی چەوساوە کە داوای دیوکراتی دەکات، مافەکانی پێشێل کردووە، کەچی هەر ئەو حزب و ڕێکخراوانە نەک هەر دیوکراتی نەبوون لە گەڵ خەڵک بگرە دیکتاتۆر بوون. کێ ئەو ڕۆژانەی لەبیر ماوە کە بێ بەزەییانەچ بۆ ماوەی سەعاتە ڕێگەیەک بارمان لەسەر پشتی تراکتۆر و سەیارە و ولاغ دادەبەزاند، تراکتۆرمان لە جووت بەردەدا، دەیان جار عارەبانەی تراکتۆرەکانمان لە کەندێک لە پەنایەک بەجێ دەهێشت، تراکتۆرەکەیش بە ئارەزووی خۆمان پێی ئەگەڕاین تا شەق و شڕمان ئەکردایە بەجێمان نەدەهێشت، خاوەنەکەیشی دووای چوار پێنج ڕۆژ گەڕان، عارەبانەکەی لە شوێنێک و تراکتۆرەکەی لە شوێنێکی تر دەدۆزیەوە، بەڵام سەدان دیناری دەویست بۆ چاککردنەوەیان، گاڵتێ و سۆندە ببوو دروشمی ئەو شۆڕشە. دیارە بەنزین وەرگرتن کارێکی ئاساییە، ئەگەر بە ئسووڵ و ئیحترامەوە وەربگیرێت، بەڵام چ سائقەک توانای ئەوەی هەبوو بڵێ بەنزینم نییە یان هەندێک ڕووی خۆش نەبووایە، سەرباری ئەوەی هەموو گیانیان دەشکاند سویچەکەشیان لێ دەستاند، خوا دەزانێ چەند ڕۆژ سەیارەکەیان دەبرد، کاتێک خاوەنەکەی سەیارەکەی دەست دەکەوتەوە تایەکانی لەژێر نەمابوو. لەهەر کوێ یاخود لەهەر گوندێک ماڵێک تەلەفزیۆنی ببوایە، ئەوا ئەو پاترییەی کە تەلەفزیۆنەکەی بە ئیش دەخست لەبەر سەیارەی پێشمەرگە نەدەکەوتەوە ماڵەوە، ئەگەر لە ماڵێک بوایە دەبووە مەقەڕی پێشمەرگە و تا دووا دەقەی بەرنامەکان دەبووە دیوەخانە. بەم جۆرە منداڵی ماڵەکە نەک هەر سوودیان لە بەرنامەکانی تەلەفزیۆنەکە نەدەدیت بەڵکو ماڵەکە دەبوو بە دۆزەخ بۆیە کابرای خاوەن ماڵ بەناچاری تەلەفزیۆنەکەی دەفرۆشت». لێرەدا قسەکانی عەلی بچکۆل تەواو بوون.

منیش مەبەستم لە هەڵوێستی ئەوشیروانە هەر کە ڕۆژنامەکە گەیشتە دەستی و خوێندیەوە دەستبەجێ بە بروسکە بڕیاری دا عەلی بچکۆل لە ی.ن.ک دەربکرێ و لەهەر شوێنێک بێت دەبێ پێشمەرگەی کوردستان بیگرێ. عەلی بچکۆل بە تاوانی خیانەتی گەورە درایە دادگەی بەرزی شۆڕش (ئەمەیش هەر بە

بروسکە بوو) بەمەیش ئەوەستا ئەرسەلان بایزیشی لە نوێنەرایەتیی ی.ن.ک دەرکرد لە راگەیاندنی بەرە لەبەرئەوەی عەلی بچکۆل نووسەرێکی لێوەشاوە نەبوو ، لەوانەیە ئەوشیروان وای بیر کردبێتەوە کە ئەرسەلان بایز بۆی بە نووسینەکەدا چووبێتەوە یان رێگەی خۆش کردبێت بۆ بڵاوکردنەوەی. ئازاد جوندیانی ئەو کاتە لە شنۆ دانیشتبوو ، زۆر جار لای من باسی دەکرد کە پێوەندیی بە(ی.ن.ک)ەوە نەماوە کەچی ناردیان بۆ راژان و کردیان بە نوێنەری ی.ن.ک لە راگەیاندنی بەرەدا. بۆیە من دەڵێم ئەوشیروان هیچ کاتێک لە ژیانیدا نە بڕوای بە دیموکراتی هەبووە نەبڕوای بە فرەحزبی و نە بڕوای بە دەربڕینی بیروڕای ئازاد هەبووە .

پارتی لە هەڵبژاردنی ١٩٩١دا
بە ٧ کورسی لە یەکێتیی بردەوە

*** هەموو لایەک هەست بەوە دەکەن لەوەتەی باس لە هەڵبژاردنی نوێ کرا ، یەکێتی بە ناڕازی باسی لێوە دەکرد واتە لەگەڵ هەڵبژاردندا نەبووە. لەم دواییەدا بەتایبەتی لە پرۆژەکەی جەلال تاڵەبانیدا باس لە هەڵبژاردن دەکرێ و پێوشوێنی بۆ دیاری دەکرێ. بە بۆچوونی بەڕێزتان ئەمە لە چییەوە هاتووە؟**

** من ئەو شەڕەم بە شەڕی خۆپەرستی لەقەڵەم داوە، بەشەڕی دیکتاتۆریەت لەگەڵ دیموکراتیەت لەقەڵەم داوە. لە هەڵبژاردنی بەهاری ١٩٩٢دا یەکێتی و حزبی زەحمەتکێشان و ڕێکخراوی تێکۆشینی ڕەنجدەران و پاک بە یەکەوە ٤٩ کورسییان هێنا ، بە هەقی شەرعی ٤ کورسی هیی زەحمەتکێشان بوو ، چونکە تەنیا بۆ مەسەلەی هەڵبژاردن بوو بوون بە هاوپەیمانی یەکتر و کورسییەکیش هەقی ڕێکخراوی تێکۆشین بوو. واتە یەکێتی ٤٤ کورسی و پارتیش ٥١ کورسی ، یەکێتی لە هەڵبژاردنەکەدا زۆر خراپ دۆڕاندی.

من حەز دەکەم خەڵک ئەو ڕاستییە بزانن کە پارتی ٧ کورسیی لە یەکێتی زیاتر بوو کە ی.ن.ک خۆیان زۆر چاک دەزانن ، بەڵام ئێمە خۆمان

کورسییەکمان دا بە ئەوان و بووین بە پەنجا بە پەنجا . بۆیە یەکێتی هەمووکاتێک لە دژی ئەوەبوون کە هەڵبژاردن بکرێتەوە، دەیانگوت گریمان یەکێتی ٧٠٪ هێنا و پارتیش ٣٠٪ هێنا ، پارتی و یەکێتی هەر دەبێ بە یەکەوە حوکم بکەن ، بەپێچەوانەکەیشی ڕاستە . پارتی لەگەڵ ئەو بۆچوونە بوو کە دەبێ هەموو کێشەکان لەسەر سەندووقی هەڵبژاردن چارەسەر بکرێن، لەبەر ئەوەیشی ئەبوو کە ٧ کورسیی لە یەکێتی زیاتر هێناوە ،پارتی حزبێکی دیموکراتخوازە ، هەموو لایەنەکانیش ئەم ڕاستییە دەزانن ، دنیای دەرەوەیش هەر پارتی بە حزبێکی دیموکرات دەزانن ، جا لەبەرئەوە پارتی لەهەموو کۆبوونەوە دوو قۆڵییەکان و کۆبوونەوەکانی تردا پێی لە سەر ئەوە دادەگرت کە دەبێ هەڵبژاردن بکرێت .

لەمانگی شوبات ١٩٩٤ قوتابییان و لاوان هاتنە لای کاک مسعوود بارزانی و ئەویش قسەی بۆ کردن ، لەگەڵ قسەکانیدا ئاماژەی بۆ هەڵبژاردنی داهاتوو کرد . ئیتر لەو کاتەوە ی.ن.ک ئاگر دەکاتەوە ، دەستی کرد بە پیلان گێڕان، گیروگرفتی دروست کرد، مەبەستیشی تەنیا ئەوەندەیە هەڵبژاردن لە کاتی خۆیدا نەکرێ. ئەوەبوو شەڕی بەهاری ڕابردووی هەڵگیرساند ، ئاگری شەڕەکە لە کفری و کەلارەوە تا سلێمانی و ڕانیە و کۆیەی گرتەوە. بەهەر شێوەیەک بێ ئاوێک بە ئاگرەکە داکرا ، بەڵام پارتی هەر سوور بوو لەسەر ئەوەی کە دەبێ هەڵبژاردن بکرێ ، تا لە ڕێککەوتنی پاریس یەکێتی ناچارکرا لەبەردەمی فەرەنسییەکان و ئەو خەڵکەی ئامادە ببوون دان بەوە دابنێ کە لەگەڵ هەڵبژاردندایە، لەگەڵ ئەوەیشدا هەوڵیان دەدا هەڵبژاردن یان دوا بخرێت یان خۆی بەهاوبەشی لەگەڵ لیستی پارتیدا بێت .

دووای ئەوەی بە بۆچوونی خۆیان هەولێریان کۆنترۆڵ کردووە و ، پارتییان لە هەولێر نەهێشتووەو بەتاوان باڵا دەستن ، وا دەزانن ئێمە دەڵێین ئەوان لە هەولێر زۆرترن و نابێ هەڵبژاردنەکە بکرێ. ئێمە ئێستەیش هەر لەگەڵ هەڵبژاردنداین و هەولێر بە هەولێری ی.ن.ک نازانین ، ئێستەیش زۆرترینی خەڵکی هەولێر لەگەڵ سیاسەتی پارتین . زۆر کەسی دوودڵیش هەبوون نەیدەزانی خۆی بەکام لادا ساغ بکاتەوە ، دووای ئەو تاوانە زۆرانەی ی.ن.ک لە هەولێر کردی ، ئەوانیش

هەقیقەتی (ی.ن.ک)یان بۆ روون بووەوە و دەنگ دەدەن بە پارتی. لەبەر ئەوە لە ئێستە و لە داهاتوویشدا ئێمە لەگەڵ هەڵبژاردنداین . بە دووری نازانین ی.ن.ک لەسەرژمێری پاش گەزبێتەوە و داوا بکا پەلە نەکرێ لەسەر ژمێری کردنی کوردستاندا کەچی لەوانەیە ئەمرۆ پێیان وابێ ئەگەر سەرژمێری بکرێ و هەڵبژاردن بکرێ ئەوان بیبەنەوە، یا دیسان بگەڕێینەوە سەریەنجا بە پەنجایەکەی جاران ، یا هەردوو لا بە لیستەی هاوبەش دێین بۆ هەڵبژاردن، چاوەڕوانیشین بزانین کەی ئەم هەڵوێستەیان نیشان دەدەن .

مەلا بەختیار دەزانێ پارتی لە کۆتاییدا پێ دەکەنێ

*** لە زۆربەی بۆنەکان و لەسەر شاشەی تەلەفزیۆندا، مەلا بەختیاری بەناو ئەندامی پەرلەمان و جارویاریش سەرکردەی میحوەری شەڕ دەڵێ جارێکی تر پارتی ناتوانی هەولێر بگرێتەوە. هەروەها دەڵێ ئێمە هێشتا شەڕمان نەکردووە و ئەگەر بمانەوێ بیکەین ئەوا خۆمان دەزانین چی و چی دەکەین. هەر لە قسەکانیدا دیار بوو خۆیان بە سەرکەوتوو دەزانن لە رووی سیاسی و عەسکەرییەوە. ئایا پێتان وا نییە مەلا بەختیار بەهەڵەدا چووبێ لە قسەکانیدا؟**

** مەلا بەختیار یەکێکە لەوانەی زۆر قسە دەکا ، وەکو دەڵێن ئەوکەسەی زۆر قسە بکا ، قسەی چاک و خراپیش دەکا . مەلا بەختیار ماوەیەکە لە وەرزش ململانە لەگەڵ مندا دەکا . بێگومان منیش کابرایەکی وەرزشەوانم ، لەساڵی ١٩٦٤ەوە جۆرە وەرزشێکی تریش لە کوردستان لە نێوانی جاشەکانی ٦٦ و پارتیدا دروست بووە ، من لەم ململانە و کێشمەکێشانەدا گۆڵم لێیان کردووە وەکو چۆن لەوەرزشیش زۆر گۆڵم لێ کردوون، دووا گۆڵیشم لە کاک مەلا بەختیار لە ناو هۆڵی پەرلەمان کردووە کاتێ کە ناوی عەزێتی بە کاک عیزەدین دەهێنا و من وەڵامم دایەوە. هەموو خەڵکی کوردستان بە تایبەتی خەڵکی شاری هەولێری خۆشەویست قسەکانی هەردووکمانیان بیست و زانییان کە من گۆڵم لێی کردووە . مەلا بەختیار قسە و کردەوەکانی وەک یەک نییە، لە دووا دیمانەیدا

لەگەڵ تەلەفزیۆن کە لە دیگەڵە بوو گوتی ئێرە هێڵی سوورە ئەگەر پارتی هێرشی بۆ بکا مانای ئەوەیە هیچ لە نێوانی ئێمە و ئەواندا نامێنێ، هەروەک چۆن گۆمەسپان و سەری ڕەشیش هێڵی سوورە ، ئێمە نابێ هێرشی بۆ بکەین . هەر ئەو شەوەی قسەکانی کاک مەلا بەختیار لە تەلەفزیۆن پەخش دەکرا ، هێرشێکی گەورەی ی.ن.ک بۆ سەر گۆمەسپان ، کێشکە و سەری ڕەش کرا هەر بە سەرپەرشتیی خۆیشی بوو، بەڵام خۆشبەختانە تێک شکا و دووای چەند ڕۆژێکیش چەند تەرمێکی چەکدارەکانی مەلابەختیار هەر لەو شوێنەدا مابوون .

هەر چۆنێک بێت من ناڵێم لەشەڕدا ئێمە سەردەکەوین یا ئەوان، بەڵام من مەلا بەختیار دڵنیا دەکەم نە ئەوان دەتوانن ئێمە لەناو ببەن و نە ئێمەیش دەتوانین ی.ن.ک بە شەڕ لەناو ببەین بە یەکجاری. من تەئکیدی دەکەمەوە و بەبیر مەلا بەختیاری دێنمەوە، با هەموو برادەرانی مەلا بەختیاریش بزانن جارێ زۆری ماوە، نە ئەوان سەرکەوتنێکی گەورەیان بە دەست هێناوە نە ئێمەیش سەرکەوتنێکی بە دڵی خۆمانمان هێناوە، کەم چووە زۆر ماوە، ڕۆژان ڕۆژی بەدوواوەیە. من لەو بڕوایەدام و دڵنیاشم لە قسەکەم و زۆر جاری تریشم گوتووە ئەو کەسەی لە کۆتاییدا پێ بەکەنی زۆر پێ دەکەنێ، مەلا بەختیاریش زۆر چاک دەزانێ هەر پارتییە لە کۆتاییدا پێ دەکەنی و زۆریش پێ دەکەنێ...(الحکیم یکفیه الاشارە)

مامجەلال لە هەر کەس هەڵبگەڕێتەوە بە جاسووسی لە قەڵەم دەدا

*** دەڵێن لاوازترین کات لە ژیانی جەلالدا ساڵانی نێوانی ١٩٦٤ تا ١٩٧٤ و هەندێ کەسیش پێیان وایە ساڵانی ١٩٦٦تا ١٩٧٠یە کە ساڵانێکی پڕ لە زەلیلییە بەڵام هەندێ کەسی تر دەڵێن نەخێر لە ساڵانی ١٩٧٠ تا ١٩٧٥ زۆر زەلیل تر بووە. ئێوە چی دەڵێن؟**

** ئێمە ئێستە لە ساڵی ١٩٩٥دایـن، تەمەنی سیاسیی مامجەلال بووەتە ٤٨ ساڵ. کاک عەلی عەبدوڵڵا لە ساڵی ١٩٤٧ەوە مامجەلالی ڕێک خستووە بۆ ناو پارتی ، مامجەلال لە ٤٨ ساڵ تەمەنی سیاسیی خۆیدا ٢٩ ساڵی فت کردووە ، واتە لەساڵی ١٩٤٧ تا ١٩٧٦ کە ی.ن.ک ی دروست کرد ، بە واتەی ئەوەی لە ماوەی ئەو ٢٩ ساڵەی فتی کردووە دەبوایە مامجەلال دوو جار خانەنیش بێ لە سیاسەت و بە شانازییەوەیش دابنیشێ . مامجەلال هەر لە یەکەم ڕۆژی چوونی بۆ ناو پارتی یەک ڕۆژ دانەنیشتووە جا لەگەڵ هەر لایەک و هەر کەسێک بوبێت، ئەوەتا لە ساڵی ١٩٥٥دا دەچێتە ئەورووپا و ، لەوێدا کاغەزێک بۆ مەلا مستەفا دەنووسێ و تیایدا ناوی دوو هاوڕێ و دۆستی خۆی بە «خوێڕی» دەهێنێ کە بە یەکەوەیش ئەندامی کۆمیتەی ناوەندین و ئەوانیش نەژادی عەزیز ئاغا و هەمزە عەبدوڵڵان. مامجەلال وەکو گوتم لە ١٩٦٢دا پێوەندیی لەگەڵ شادا بەست. ساڵی١٩٦٤ کە پێوەندیی لەگەڵ شا هەبوو و پەنای بردە بەری و لە ١٩٦٥ بە تکای ئەو و ساواک داوای لێبووردنی کردووە و بە زەلیلی گەڕاوەتەوە لای مەلا مستەفا . ساڵی١٩٦٦ پێوەندیی بە عارفەکانەوە کرد و بوو بە جاشی ٦٦ و لەگەڵ سەرۆک جاشەکانی تر هاتوچۆی فرقە و وەزارەتی دیفاع و ئەمن و ئیستخباراتی کردووە.

مامجەلال ڕۆژنامەی (نور)ی دەرکردووە کە ئەو کاتە بە (ئەوەر) ناوی دەبردرا بەواتای قەرەج ، گۆڤاری ڕزگاریی لە سلێمانی دەرکردووە بۆ دژایەتیی پارتی ، هەروەک لە پێشەوە باسم کرد تاڵەبانی تا بەیاننامەی ١١ ئادار هەر لە سەنگەری جاشایەتیدا بووە . پاش ئەوەی تاڵەبانی و جاشەکانی بە کۆتا هاتن یەک دوو ساڵ دانیشت، پاشان مۆڵەتی لە مەلا مستەفا وەرگرت و چوو بۆ لبنان. لەوێ داوای کرد لەگەڵ عەزیزی شێخ ڕەزادا ئیش بکات، شۆڕشیش کردی بە یاریدەری کاک عەزیز . کاک عەزیز لە پاراستنی پارتیدا کاری دەکرد ، لە ڕێگەی پاراستنەوە زانیاری دەنارد. تاڵەبانی جگە لەوەی یاریدەری کاک عەزیز بوو هانی خەڵکیشی زۆر دەدا بچنە ناو پاراستن ، ئەو پاراستنەی کە ئێستە کردوویانە بە بنێشتە خۆشکەی بن ددانیان، پاراستن ئەو کاتە شانازی بوو بۆ

هەموو کەسێک کە کاری تێدا بکات، ڕێگە نەدەدرا هەموو کەسێک بێتە ناوی، مامجەلال بە خۆی و دۆست و لایەنگرانی واسیتەیان دەکرد بۆ ئەوەی بینە پاراستن . شازاد سائب کە ئێستە یەکێکە لە کادیرە هەرە پێشکەوتووەکانی ی.ن.ک و نوێنەری مامجەلالیشە ، ڕاستەوخۆ لەگەڵ شەکیب ئیشی دەکرد، لە کادیرە هەرە پێشکەوتووەکانی پاراستن بوو . بەڵام هەر کەسێک لەگەڵ مام جەلالدا لە سیاسەت ئیشی کردبێت ، کە لێی دوور کەوتبێتەوە بە جاسوسی بەعسی لە قەڵەم داوە . دووای بەیانی ١١ ئادار سالآنی ١٩٧١ و ١٩٧٢ مامجەلال ڕۆژێکیان هاتە لام و یەک دوو کوڕی گەنجی لەگەڵدا بوو ، پێی گوتم ئەوانە خوێندەوارن ، نووسەرن ، کوڕی چاکن ، تۆ حەز لە نووسەر دەکەی ، حەز دەکەم هەڵسوکەوتی تایبەتییان لەگەڵدا بکەی و ڕێزیان بگری .گەنجەکانیش یەکێکیان سەربەست بامەڕنی بوو لەگەڵ عەبدولرەزاق فەیلی، بەتەواوی نازانم کێتی تریش بوو . سەربەست زۆر هاتووچۆی دەکردم،تا وای لێ هات بە تەنیا دەهاتە لام و سەری لە مامجەلالیش نەدەدا ، بێگومان مامجەلال زۆری پێ ناخۆش بوو جارێکیان من و سەربەست چووینە قەسری سەردانی کاک ئیدریس و کاک مەسعوودمان کرد، گوتم با سەرێکی مامجەلالیش بدەین، خانووەکەی ئەویش هەر سەت مەترێک دوور بوو لە بارەگاکە، پێی خۆش نەبوو، بەهەر حاڵ بردم و چووینە لای مامجەلال و نزیکەی چارەکە سەعاتێک دانیشتین و پاقلاوەشمان خوارد، کە دەرچووین مامجەلال گوتی ئیشێکم پێت هەیە، منی جیاکردەوە گوتی ئاگات لە سەربەست بێ ئەمە جاسووسی بەعسە . منیش پێم گوت هەی سەلامەت بی تۆ هەمووی سێ مانگ نابێ بەمنت ناساند و گوتت ئەمە کوڕی چاکە ،دڵسۆزە ، خوێندەوارە، ڕێزی لێ بگرە ، ئێستا لەبەر ئەوەی دوو سێ جار سەری لەمن داوە و نەهاتووەتە لای جەنابت بۆ بووە بە جاسووس ؟! من ئەو جاسووسەم قەبووڵە . ئا ئەمەیە سیفەتی مامجەلال بەرانبەر بە هاوڕێکانی خۆی ...هەمیشە گیروگرفتیان بۆ دروست دەکات.!!

دووای سەرکەوتنی شۆڕشی ئیسلامیی ئێران مامجەلال و ی.ن.ک نامەیەکیان لە تەمموزی ١٩٧٩دا بۆ سەرۆک وەزیرانی ئێران نووسی کە ئەو کاتە

مەهدی بازرگان بوو ، نامەکە هەمووی بریتییە لە موشاغەبە لەسەر پارتی و بنەماڵەی بارزانی ، کە تێیدا داوایان لێ دەکەن کە تەسلیمی عێراقیان بکەنەوە. ئێرانیەکانیش بە ئیدریسی خوالێخۆشبوو و هەمیشە زیندوییان گوت: جەلال تاڵەبانی داوای شتێکمان لێ دەکا شای ئێران بەو تاوانبارییەی خۆی نەیکردووە ئەویش ئەویە کە ئێوە تەسلیم بە حکومەتی عێراق بکەینەوە، بەلام کە شای تاوانبار نەیکردووە ئێمەیش نایکەین. لە دووابەشی نامەکەدا هەرچەندە بە عەرەبیە دەڵێ (*):

لا تعرف كيف يمكن في هذة الحالة افساح المجال لعملاء امريكا و اسرائيل أن يتحركوا بحرية او تساعدونهم. في الحقيقة ان تقديم المساعدة للقيادة المؤقتة او اصحابهم هو عمل ضد الثورة الاسلامية وضد مكتسباتها وضدنا. وعداء للشعب العراقي والثورة العراقية التي نحن بدأنا بها في جبال كوردستان وبهذه المناسبة نرجوا ونأمل ان لا تعطوا المجال لهؤلاء وتخسروا صداقتكم للشعب العراقي مع العرب والاكراد والثورة ضد الحكم الفاشي في بغداد .

نتمنى لكم السعادة والنجاح
اتحاد الوطني الكوردستاني (العراق)
المكتب السياسي
قدم الى الرئيس الوزراء يوم ٢٧ تموز
ونشرت في جريدة اينديگان يوم الاحد ٧ مرداد ١٣٥٨ الايرانية المصادف ٢٩ تموز ١٩٧٩

مامجەلال دووای ئەوەی ی.ن.ک بارەگاکانی حزبی شیووعی وسوسیالیست و پاسۆکی گرت نامەیەکی بۆ کاک حەسەنی نەقیب لە ١٧ ئایار ١٩٨٣دا نووسیوە کە ئەو کاتە کاک حەسەن لە سوریا بوو ، دووای سلاو و ڕێز لێنان باسی حزبەکانی کوردستان دەکا ، دڵنیاش نەبووە کە حەسەن نەقیب ئەم شتانە دەدا بە سورياييەکان بۆیە وێنەیەکی نامەکەی خۆی داوەتە عەبدوڵلا ئەحمەر کە

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (٨).

ئەمینداری گشتیی یاریدەری قیادەی قوتری حزبی بەعسی سوریایە لەگەڵ وێنەیەکی تریش بۆ رەفعەت ئەسەد کە ئەوکاتە وەزیری بەرگری و سەرپەرشتکاری ئەمن و ئیستخابارات بووە. وێنەیەکی تریشی بە بەڕێوەبەری موخابەراتی سوریا ـ عەلی دوبە داوە. ئەمەیش چەند دێڕێکە لە نامەکەدا(*):

اولا : ان جماعة الپاسوك المتفرعة اصلا عن جماعة الكاژيك العنصرية المعادية للعرب تشتم في رسائلها الخصوصية الرئيس حافظ الاسد الذي يقف اليوم في قمة الصمود العربي ويقود معركة الامة العربية ضد الاستعمار والصهيونية ويعرفه بحافظ الراوي وتزعم ان خطره اكبر من صدام على الامة الكوردية وتعتبر تحرير العراق من جلاد الطاغية صدام التكريتي على ايدي حلفاء سوريا وحزب الرئيس القائد الكارثة الكبرى على الامة الكوردية. وردت كل هذه الاباطيل وشتائم البدائية في رسائل ازاد (مجيد مصطفى) (ئەو کاتە سکرتێری پاسۆک بووە**) كما تصفونه في رسالتكم المؤرخة ١٩٨٢/١٠/٢٢ (بالاخ الكريم والمناضل الصادق ازاد المحترم) كما وصفتموه في رسالتكم المؤرخة ١٩٨٢/٩/٢٨ (بالاخ المناضل الاستاذ ازاد المحترم) الرسالتان موجودتان لدي انني مستعد لارسال صور فوتوغرافية لرسائل ازاد الذي يشتم فيها الرئيس الرفيق الاسد والقوى التقدمية العربية والجيش السوري البطل اليكم.**

ثانيا: ان جماعة رسول مامند وجماعة پاسوك تخططان مع الاولاد البارزاني والحزب الشيوعي حسب نصوص الجود للانفراد بعيدا عن القوى التقدمية الكوردية والعربية والشخصيات الوطنية العراقية ويصفون الجميع بما فيه شخصكم (بمرتزقة سوريا) ويسعون ويحلمون بالاعلان حكومة عراقية ديمقراطية ثورية في كوردستان وذلك في حالة احتلال ايران جنوب العراق بقيادة جود.

ثالثا: حين تبين منها انكم انفرد منكم بهما ولذلك ارى من المفيد ان اقول لكم بان تعاون مع اعداء سوريا الصامدة ومع اعداء الرئيس الرفيق الاسد لا

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (٩).

يليق بكم ولا باي عراقي يحضر نفسه وانها او ثائرا على الفاشية.

رابعا: انني مستعد ارسال صور من الوثائق لكم او استقبال مندوبكم الشخصي للاطلاع في اصل هذه الوثائق والرسائل.كما اود اخباركم ان الوثائق تثبت بان جبهة جود قد خطط.......الخ.

له ١ ئایار ١٩٨٣دا یەکێتی پشت ئاشانی گرت و بەسەرکردایەتیی مامجەلال بەیاننامەیەکی بلاوکردەوە لە ٢ ئایار کە تیایدا دەڵێ تاقمە تەحریفییەکەی لیژنەی مەرکەزیی حزبی شیوعیی عێراق شەڕی بە هێزی پێشمەرگەی کوردستان فرۆشتووە، هەروەها لە بەیاننامەکەدا داوا لە پێشمەرگەکانی خۆیان دەکەن بە ناوی هەموو شەهیدان بۆ ئەوەی داریان لەسەر بەردیان نەهێڵن و تۆڵەی خوێنی شەهیدانیان(!) لێ بکەنەوە کەچی لە ٨ ئایار، واتە شەش ڕۆژ دووای ئەو بەیاننامەیە، مامجەلال و (م.س)ی(ی.ن.ک)یاداشتنامەیەکیان ناردووە بۆ حزبە شیوعییە عەرەبییەکان و دۆستەکانیان کە برێتییە لە :

ئەو شەڕەی کە رووی داوە گوناهی ئەوانی تیادا نییە، حزبی شیوعی شەڕی بە ئەوان فرۆشتووە . ی.ن.ک گوێ ناداتە ئەو خراپانەی کە حزبی شیوعی کردوویەتی ، ئامادەشن حزبە شیوعییە عەرەبییەکان و حزبە شیوعییە دۆستەکانیان بێن لە ڕووداوەکە بکۆڵنەوە و بزانن خەتای کام لایە ئەوان یا حزبی شیوعی . بەمەیش حزبی شیوعییان زۆر ئیستفزاز کرد .

مامجەلال ڕەخنەی پێ قەبووڵ ناکرێ

مامجەلال زۆر رقی لە رابردووی خۆیەتی و ناتوانێ زۆر گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکدا بکات، بۆ نموونە دەڵێ ئێمە پرۆژە و داواکاریی هەموو لایەکمان قەبووڵ کردووە بۆ وەستاندنی شەڕ. هەروەها لە تەلەفزیۆن رادەگەیەنێ مامۆستایانی ئایینی هاتن یاداشتنامەکەیانمان قەبووڵ کرد، ئیسلامی هاتن یاداشتنامەکەیانمان قەبووڵ کرد، پرۆژەی نووسەران و حزبە کوردستانییەکانمان و

INC قەبووڵ کرد، ئەمەریکی هاتن قەبووڵمان کرد. ئەگەر یەکێک گفتوگۆی لە گەڵدا بکا و پێی بڵێ تۆ بە قسە هەموو شتێکت کردووە بەڵام بە کردەوە هیچت نەکردووە پێی تەحەممول ناکرێ . باشترین بەڵگەیش شێرە کچەکەی جەمال هیرانییە کە لەدیمانەی ئافرەتە کۆڵنەدەرەکان لەگەڵ مامجەلالدا کەوتە گفتوگۆ کردن وپێی گوت : ولەهەولێر تاڵان هەیە، تالەبانی گوتی: شتی ئاوها نییە . ئەویش رووی دەمی لە ئافرەتەکان کرد گوتی تاڵان لە هەولێردا هەیە یان نا؟ لە وەڵامدا ئافرەتەکان گوتیان بەڵێ هەیە. ئەمجارەیان بە تالەبانیی گوت : ئەوانەی ئێوە هێناوتانە بۆ هەولێر بەناوی پۆلیس ، ئەمانە پۆلیس نین بگرە دز و جەردە و تاڵانچین ، رێگر و پیاو کوژن، پۆلیس دۆشکە و بی. کەی. سی و ئار. پی. جی هەڵناگرێ بگرە دار یان دەمانچە یان زۆر زۆر هەڵگری تفەنگێکی سووک هەڵدەگری، ئەوانە بۆ ئەوە هاتوون هەولێر تاڵان بکەن نە وەک بیپارێزن .

تالەبانی لە وەڵامدا گوتی: من پرۆژەی ئێوە قەبووڵ دەکەم. ئافرەتەکان گوتیان : تۆ هەر بەقسە قەبووڵی دەکەی ، بەکردەوە نایکەی ، بابزانین تۆ بە کردەوە چی دەکەی بۆ ئاسایشکردنەوەی شاری هەولێر؟ مامجەلال خۆی پێ نەگیرا و هەڵچوو وگوتی : ئێوە شیوعین، حزبی شیوعی ئێوەی فێر کردووە و هانی داون لە دژی پارتی و یەکێتیه . من پێی رادەگەیەنم کە ئەو وەکالەتی پارتیی پێ ناکرێ حزبی شیوعی لە دژی پارتی نییە ، هەڵوێستێکی زۆر راستیشی هەیە بە چاک و بە چاک دەڵێ چاک و بە خراپ دەڵێ خراپ . ئەمجارە مامجەلال بۆ ترساندنی ئافرەتەکە گوتی : ومن ئامادەم بۆ زەحمەتکێشانی ئیمزا بکەم ، بۆ بزووتنەوەی ئاشووریی ئیمزا بکەم ، بەڵام هیچ بۆ شیوعی ناکەم، هەروەها گوتی ونێمە هەموو کوردستان بۆ حزبی شیوعی بکەین بە زێڕ رازی نابن و پشت ئاشان لەبیرناکەنە، ئینجا توڕەبوو و شوێنەکەی بە جێ هێشت .

من زۆر سوپاسی هەڵوێستی ئەو کچە قارەمانە دەکەم کە برازای شەهیدی قارەمان جەوهەر هیرانی و کچی کاک جەمال هیرانییە. بەڵێ منیش دەڵێم تا دونیا مابێ حزبی شیوعی کارەساتی پشت ئاشان لەبیر ناکا ، هەموو دونیا بکەی بەزێڕ بۆ بزووتنەوەی ئیسلامی قەسابخانەکەی مانگی کانوون (۱)ساڵی

١٩٩٣ لە شار شارۆچکەکانی کوردستان لە بیر ناکەن ، مامجەلال هەمووکوردستان بکا بە زێڕ خەلکی بادینان هێرشی (هەزار جاشە)ی سالی ١٩٧٨ لەبیر ناکەن، مامجەلال هەموو سلێمانی بکا بە زێڕ بۆ دانیشتوانی شارەکە کارەساتی ١٣ی حوزەیران لەبیر ناکەن . چونکە ئەمانە مێژوون، مێژووش لەیاد ناچێتەوە. هەموو هەولێر بکەی بەزێڕ قسەکانتان بۆ هەولێر، هەلسووکەوتی ئێوە بەرانبەر هەولێر، تالان و بڕۆی ئەو دوو مانگەی دوواییی یەکێتی لە هەولێر بە هیچ شێوەیەک لەبیر ناکرێ . ئەگەر هەموو کوردستان بکەی بە زێڕ خەلکی کوردستان جاشایەتیی هەمەدان و ٦٦ تانی لەبیر ناچێتەوە. بەدوو قسەی خۆش و درۆ و دەلەسەیش پشت ناشان لەبیری خەلک ناچێتەوە ، چونکە ئەوانە هەموویان مێژوون و تۆمار کراون .

ڕاگەیاندنی یەکێتی هەرچەند لەسەرم بنووسێ و کاریکاتێرم لەسەر دروست بکا بەلگەی ئەوەیە کە من دلسۆزم بۆ ڕێبازەکەی خۆم و بەلگەی لانەدانمە لەسەر ڕێبازەکەم. مامجەلال کە سەیری ڕابردووی خۆی دەکا هەست بە کەموکوڕی دەکا لەبەر ئەوەی ڕابردووەکەی هەمووی لادانە، هەمووی شەڕ فرۆشتنە و دەستدرێژییە بۆ سەر خەلک ، هەمووی خەنجەر وەشاندنی لە دوواوە و شکاندنی بەلێنە، ئەو تەمەنە سیاسییەی مامجەلال شانازی پێوە بکات لە ١٩٧٦ەوە دەست پێ دەکات ، هەر لەو سالەیشەوە هیچ حزبێکی سیاسی و کوردستانی نەماوە مامجەلال و یەکێتی شەڕیان لەگەلدا نەکردبێت .

مامجەلال ـ ڕێزم هەیە بۆی ـ لە سالی ١٩٧٠ تا ١٩٧٤ زۆر زەلیل بوو ، زەلیلترین سالی تەمەنی ئەو سالە بوو کە جاشبەتالی کرد، واتە دووای دەرچوونی بەیانی ١١ ئاداری سالی ١٩٧٠ کە هات بە تەنیا لە ناوچە ئازادکراوەکانی کوردستان دانیشت. ئەوکاتەی وەهاب ئاغا کۆچی دوواییی کرد من و حەسەن ناسر و سەدیق و عەبدوللا ئاغای پشدەری و چەند برادەرێک دەچووین بۆ سەرە خۆشی بۆ مالی وەهاب ئاغا، لەسەر پردی گەلالە مامجەلالم دیت بە تەنیا بوو، زۆر سارد و سەرمایش بوو ، ٧ شوبات ١٩٧٢ بوو ، ئۆتۆمۆبێلەکەم راگرت و گوتم خێرە مامجەلال چی دەکەی لێرە. گوتی بۆ لای

جەنابت هاتووم ، گوتم بە تەمای چوونە سەرە خۆشیم ، ئەگەر وابێ ناچم دەگەڕێمەوە ،گوتی نەخێر بڕۆ من لە ماڵەوە چاوڕێت دەبم .من ئەوم بە جێ هێشت و چووم بۆ لای ڕێزانی مەلا برایم لەوێوە چووم بۆ ئۆمەراوە و تازیانەکەم کرد، ٣ سەعاتم پێ چوو تا گەڕامەوە ، مامجەلال ئەگەر زەلیل نەبێ نایەت ٣ سەعات دابنیشێت تا فرەنسۆ دەگەڕێتەوە !!...

مامجەلال ساڵانی حەفتایەکان کە لە لای ئێمە بوو زۆر ڕێزمان گرت، ئیشێکی باشمان کرد کە ڕێزمان گرتووە. کە دەچوو بۆ بەغدا دیاریی بۆ من دەهێنا . ڕۆژێکیان لە تاڤگەی گەلی عەلی بەگ بووم ، مامجەلال بەتەنیا لەگەڵ تاکسییەک بوو ، بە گەرمی تۆقەی لەگەڵدا کردم و گوتی هۆ وەرە شتم بۆ هێناوی، مەشروبم بۆ هێناوی. منیش گوتم باشە زۆر سوپاست دەکەم لەگەڵ خۆتدا بیبە بۆ ماڵ و لەوێ بمدەرێ. گوتی: نەخێر ئێرە شوێنێکی خۆشە و بۆ خۆت لێرە تکە لێدە و دانیشە. بەزۆری زۆردار زەمبیلەکەی هێنا و دای بە من.

دیمانەی سێیەم
٥ ئادار ١٩٩٥
شەیتان دەست لەمردوو دەشوا
یەکێتی دەستی لێ ناشوا

*** ماوەیەکە شەڕی ڕاگەیاندنی یەکێتی و پارتی بەردەوامە کە چی بەڕێزتان بێدەنگیتان نواند. چۆن ڕێگەتان دا بە دەزگایەکانی ڕاگەیاندنی پارتی بەم شێوەیە گلتوگۆت لەگەڵدا بکەن؟**

** بەڵێ ڕاستە ماوەیەک بوو شەڕی ڕاگەیاندن لە نێوانی یەکێتی و پارتی بەردەوام بوو و من بە ئەرکی خۆمم نەدەزانی بەشداریی تێدا بکەم، بەڵام کە بینیم یەکێتی ناوی بارزانیی نەمر بە خراپە دەهێنێ و لە شەیتان خراپتر دەرچوو، چونکە مرۆڤ کە مرد شەیتانیش وازی لێ دەهێنێ، کە چی بارزانیی نەمر ١٦ساڵە کۆچی دوایی کردووە و چووەتە جێگەی هەق و ئەوان وازی لێ ناهێنن، بۆیە ئەگەر بێدەنگ بووما یە ئەوا خۆم بە بێ وەفا و ترسنۆک لە قەڵەم دەدا.

صەدام لە ١٠ ساڵدا دوو قادسیەی کرد
بەڵام مامجەلال لەیەک ساڵدا سێ قادسیەی کرد

*** هۆی چییە یەکێتی ناوە ناوە شەڕ هەڵدەگیرسێنی جا لەگەڵ هەر لایەنێک بێ؟**

** یەکێتی ناوە ناوە شەڕ هەڵدەگیرسێنێ چونکە خۆی وەکو ڕێکخراوێک لە دایکبوونێکی نائاساییدا لە دایک بووە و وەک ئەو منداڵەیە کە نۆ مانگی تەواو نەکردووە لە دایک بووە. لەبەرئەوەی لە بارێکی نائاساییدا لە دایک بووە هەردەم

بە تاقیکردنەوە بۆی دەرکەوتووە لە بارێکی ئاسایی تووشی گرفت دەبێ. بۆ ئەوەی بتوانێ بژی ناوە ناوە گرفتێک دروست دەکات. پێم وایە شەڕەکانی ئەم دواییەی لە بەر هەڵبژاردن بوو چونکە ماوەیەک بوو بارودۆخ ئاسایی ببووەوە و رۆژ بە رۆژ یەکێتی لاواز دەبوو. صەدام لەماوەی ١٠سالدا دوو قادسیەی بەرپا کرد، یەکێکیان لەگەڵ ئێران و ، ئەوەی تریان لەگەڵ وڵاتە هاوپەیمانەکان و ئەمەریکا، کەچی تاڵەبانی و یەکێتی لە ماوەی ساڵێکدا سێ قادسیەیان بەرپا کرد. مانگی کانوونی یەکەمی ١٩٩٣ شەڕیان لەگەڵ بزووتنەوەی ئیسلامی کرد و دروشمی قەلاچۆکردنی بزووتنەوەیان بەرز کردەوە، لە مانگی ئایاری پاریشدا شەڕی یەکەمیان لەگەڵ پارتیدا کرد و مانگی کانوونی یەکەمی هەر پاریش شەڕی دووەمیان لەگەڵ پارتیدا کرد.

*** چ هۆکارێک هەبوو بۆ گرێدانی کۆنفرانسی ماوەت لە بەهاری ١٩٦٤دا؟**

**کۆنفرانسەکەیان بۆ ئەوە بوو بارزانی لە هەموو دەسەڵاتێکدا رووت بکەنەوە. ئەمەیش شتێکی لەناکاو و دیراسەنەکراو نەبوو، تاڵەبانی و برایم ئەحمەد پێوەندییان بە شای ئێران و ساواکەوە کردبوو، هەروەک پێشتر باسم کرد نوێنەری شایان هێنایە عیساوە کە ناوی پوژمان بوو. پوژمان ئێستە لە لەندەنە و دوو سێ کتێبی نووسیوە، ئەو کات شا و ساواک مەلا مستەفایان بە کۆمۆنیست لەقەڵەم دەدا، هەوڵیان دەدا مەرکەزێک لەناو پارتیدا دروست بکەن لە دژی مەلا مستەفا، کەسیان لە جەلال تاڵەبانی و برایم ئەحمەد باشتر نەدۆزییەوە لەبەر ئەوە بە پارە و بە چەک هانیان دان. ساواک لە سەربانی سەپاند دەسەڵات بەدەست مەلا مستەفا وە نەهێڵنەوە. چەند رۆژێک پێش بەستنی کۆنفرانسی ماوەت برایم ئەحمەد چووە قامیش و لەوێ پوژمانی دیت و رێککەوتن لەسەر بڕیارەکانی کۆنفرانس کە چۆن بڕیار دەدەن بۆ رووتکردنەوەی مەلا مستەفا لە دەسەڵات.

*** کۆنگرەی «نصرة الشعب العراقي» لە ١٩٨٦ لە تاران بەسترا. گشت حزبە کوردستانییەکان لەو کۆنگرەیەدا وەک یەک تیم بەشدارییان تێدا کرد کەچی ئێستە کەسانێک هەیە لە کۆنگرەکەدا ئامادەبوونەوەو لەگەڵ قسەکانی بەڕێزتان نین کە لەبارەی ئەو کۆنگرەیەوە کردووتە؟**

** کۆنگرەی «نصرة الشعي العراقي» کە لە تاران لە ١٩٨٦دا بەسترا. حزبە کوردستانییەکان (یەکێتی، سوسیالیست، پارتی، پاسۆک، گەل) هەموویان وەکو تیمێک پێکەوە کاریان دەکرد، تەنیا گرفتێک هاتە پێشێ لەلایەن وەفدی ی.ن.ک کە نەوشیروان سەرپەرشتیی دەکرد. ئەو کۆنگرەیە دووای ئاشتبوونەوەی گشتی بوو، ئاشتبوونەوە لە ٧ تشرین (٢) ١٩٨٦دا کرا. ئەو کۆنگرەیەش لە مانگی کانوونی یەکەمی هەمان ساڵ بوو. کاتێک کە زانرا ئاڵای شۆڕش بانگ کراوە بۆ بەشداری کردن و عیماد ئەحمەد (کە ئێستە لێپرسراوی مەڵبەندی دووی یەکێتییە) هاتە سەر سەکۆ بۆ خوێندنەوەی وتاری ئاڵای شۆڕش وەفدی یەکێتی کە بە سەرکردایەتیی نەوشیروان مستەفا بوو دەسبەجێ لەناو هۆڵەکەدا چووە دەرەوە و کێشایەوە. نەوشیروان ناڕازی بوو لەسەر بەشداری کردنی ئاڵای شۆڕش، لەو کۆنفرانسەدا چونکە لەوان جیا ببوونەوە. لەناو بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستاندا هەر گرفتێک روو بدات دەبێ دەسبەجێ بزانێ لایەنێکی گرفتەکە یەکێتییە و دەبێ بە دووای زانینی لایەکەی تردا بگەڕێی. خۆشبەختانە ئیدریسی جوانەمەرگ لەگەڵ ئەندامەکانی تری وەفدەکەی ئێمەدا کە پێک هاتبوو لە برای بەڕێز کاک فازڵ میرانی و کاک فەلەکەدین کاکەیی و پێم وایە دکتۆر شەوکەتیش، لەگەڵ لایەنەکانی تری کوردستان چوون قەناعەتیان بە نەوشیروان کرد کە شوورەییە، ئابڕووی کورد دەچێ، نابێ بچنە دەرەوە. نوکتەیەکیشم دێتەوە یاد، ئەو وەفدانەی بەشدارییان کردبوو لە کۆنگرەکەدا بێجگە لە وەفدە کوردییەکان وەفدی عەرەبی و ئەوانی تر بە وەفدی پارتییان گوتبوو بۆ ئێوەش ناڕەزایی دەرنابڕن و ناکێشنەوە، وەفدی پارتی پێی گوتبوون ئەو حزبە کوردستانییانەی کە بەشداریی کۆنگرە دەکەن هەموویان لە پارتی جیا بوونەتەوە، ئەگەر ئێمە لەسەر ئەوە ناڕەزاییی خۆمان دەربڕین و بچینە دەرەوە دەبێ هەر لەدەرەوە بین و نابێ بێینە ژوورەوە، چونکە ئەم حزبانە هەموویان لە پارتی جیا بوونەتەوە.

من هەرگیز ئاگری شەڕم خۆش نەکردووە

*** سەرانی یەکێتی لە دیمانەکانیاندا ئاماژە بۆ ئەوە دەکەن کە بەڕێزتان هەموو کات خەریکی ئاژاوە نانەوەن، ئەگەر بەرگری لەخۆتان بکەن چی دەڵێن؟**

** من بەرگری لە خۆم ناکەم و بە ئاشکراو بە راشکاویش رایدەگەیەنم که لە ١٩٦٤ەوە لە ململانەدام لەگەڵ جەلالی، لە کاتی نزیک بوونەوەشدا لە هەموو کەسێک زیاتر هەوڵ دەدەم کە پێوەندیی دۆستانەمان هەبێ. من پێشتر باسی ئەوەم کرد ئەو کاتەی مامجەلال هات بۆ لای مەلا مستەفا من پێشوازیم لێ کرد، زۆر جار دادەنیشتین لەگەڵ یەکدا باسی ئاشتبوونەوە و نەمانی شەڕی یەکتر کوشتنمان دەکرد، مامجەلال لە منی دەپرسی ڕای خەڵک چییە و چۆنە لەسەر ئەو پێکهاتنە؟ منیش نموونەیەکم بۆ دەهێنایەوە ـ ئێستە زۆر چاک لەبیریەتی زۆر جاریش قسەکانی دەگێڕایەوە ـ دەمگوت گوندی نۆغەران هەیە لە دەشتی هەولێر، ئەم گوندە جگەرە کێش و لاکێشی لێبوو (جگەرە کێش ئەو کەسەیە کە توتن و پەڕاو و ئەستێ و بەرد و شخاتەی هەبوو. لاکێشیش هیچی نەبوو و، پەڕاوی لە یەکێک وەردەگرت و توتنیش لە یەکێکی تر). جگەرەکێش مەیلی بکردایە جگەرەی خۆی دەکێشا، لاکێش وەکو گوتم دەبووایە توتن لە یەکێک و پەڕاو لە یەکێکی تر وەربگرێت ئینجا جگەرەی دەکێشا. ڕۆژێکیان جگەرەکێشەکانی نۆغەران بڕیاریان دا چیتر جگەرە نەکێشن، لاکێشەکان مانیان گرت و گوتیان ئێمە قەبوڵ ناکەین ئێوە واز لە جگەرە بێنن، بۆیە ئەوانەی شەڕی یەکتر کوشتنمان کردووە، ئاشت بووینەوە و پێمان خۆشە، بەڵام هەندێ لاکێش هەنە دوورن لە شەڕەکە و نەهاتوونەتە ناو کێشەکە ئەوان پێیان ناخۆشە ئاشتبوونەوە بکرێ.

لە ١٩ تەمموز ١٩٩٤دا یەکێتی کەمینی بۆ دانام و برینداری کردم، لە خوێن خەڵتان بووم وهاتن دیمانەیان لەگەڵدا کردم، ئەگەر وایە وەکو ئەوان دەڵێن

هەمیشە فرەنسۆ ناگری شەڕی براکوژی خۆش دەکات، ئەو ڕۆژە دەبوایە من قسەی خراپم بکردایە.

مامجەلال لە کۆبوونەوەی بەرەدا بەشداریی نەکردووە

*** ماوەیەک دوای ئاشتبوونەوەی گشتی بەرەی کوردستانی دروست بوو، ڕۆڵی تاڵەبانی چی بوو لە پێکهێنانی ئەو بەرەیەدا؟**

** یەکەم کۆبوونەوەی لایەنە کوردستانییەکان بۆ پێکهێنانی بەرەی کوردستانی لە ١٧ تەمووز ١٩٨٧دا لە بارەگای مەکتەبی سیاسیی پارتیماندا کرا. دووەم کۆبوونەوەش لە مانگی ئەیلوولی هەمان ساڵدا بەسترا و ئیتر زنجیرەیەک کۆبوونەوە لە دووای کۆبوونەوەی یەکەم تا مانگی ئاپاری ١٩٨٨ کرا بۆ ئامادەکردنی پێڕەو و پرۆگرامی بەرە. لە هیچ کۆبوونەوەیەک لەم کۆبوونەوانەدا مامجەلال ئامادە نەبوو. لە هیچ کۆبوونەوەیکی سەرکردایەتیی سیاسی بەرەدا بەشداریی نەکردووە تا ڕاپەڕینی ئاداری ١٩٩١ تەنیا کۆبوونەوەیک کە لە دیمەشق کرا ئەویش تەنیا بۆ ئەوە بوو جەلال تاڵەبانی بەشداریی تێدا بکا، لە کۆبوونەوەی سووریادا برادەرانی ئێمە فەلەکەدین کاکەیی و عزەدین بەرواری و غازی زێباری بەشدارییان کرد.

جەلال لەوەتەی هەیە تاکتیکبازە

*** زۆر کەسی شارەزای سیاسەت تاڵەبانی بە تاکتیکباز لە قەڵەم دەدەن. بەڕێزتان تا چ ڕادەیەک لەگەڵ ئەم بۆچوونەن؟**

** شتێکی ئاشکرایە کە خەڵک مامجەلال نەک هەر بە تاکتیکباز لەقەڵەم دەدەن، زۆر کەسیش پێیان وایە قەڵەقی فیکریشی هەیە. تاکتیکی جەلال بۆ گەیشتن بە ئامانج و مەبەستی خۆیەتی. بارزانیی نەمر لە ساڵی ١٩٥٨ لە یەکەتیی سۆڤیەت گەڕایەوە و لە تشرینی یەکەمی هەر ئەو ساڵە گەیشتە

بەغدا. مامجەلال خۆی زۆر لێی نزیک کردەوە، هەوڵی دا بە واسیتەی مەلا مستەفا مونافیسەکانی خۆی لابدا لە مەکتەبی سیاسی. هەمزە عەبدوڵڵا و نەژاد ئەحمەد عەزیز ئاغا و خەسرۆی لادا، کە خۆی بوو بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی زۆری پێ نەچوو پێوەندیی بە شای ئێران و ساواک کرد کە تاکتیکێکی زۆر روون و ئاشکرا بوو بۆ لادانی مەلا مستەفا. لە ئەنجامی ئەو تاکتیکەش بوو گەیشت بە ئامانجی خۆی و کۆنفرانسی ماوەتی گرێ دا، بەڵام لەوێش هەر سەرنەکەوت و مەلا مستەفا دەری کرد. کە مەلا مستەفا دەری کرد چوو بۆ تاران، بە ئاگەداریی شای ئێران پێوەندیی بە سەفارەتی عێراقەوە کرد بۆ ئەوەی بچێتە لای ئەوان چونکە شا حەزی نەدەکرد مەلا مستەفا بەهێز بێ. ئینجا داوای لە شا کرد کە بە مەلا مستەفا بڵێ تاڵەبانی بگەڕێتەوە لای ئەو. هاتە لای مەلا مستەفا و ماوەیەک لای مایەوە ئینجا پێوەندیی بە بەزاز و هەردوو عارفەوە کرد و لەگەڵیان هەوڵی دا پارتی و بارزانی و شۆڕش لاواز بکات بۆ ئەوەی بگاتە ئامانجی خۆی، بەڵام دیسان هەر سەرنەکەوت. مەلا مستەفا بەیانی ١١ ئاداری وەدەست هێنا، جەلال ناچار بوو دەسبەجێ جاشبەتاڵی کرد، تاکتیکی بەکارهێنا بۆ ئەوەی بێتە لای مەلا مستەفا ئەگەر نا ئەدەڕیا. هاتە لای مەلا مستەفا و دوواییی چووە دەرەوە. دووای نسکۆی شۆڕشی ئەیلوولیش دەسبەجێ خۆی گەیاندە بەعسییەکانی سوریا و خۆی وا نیشان دا کە لە عارەب عارەبترە، وای نیشان دا کە ئەمجارە شۆڕشی کوردستانی ناکا بگرە شۆڕشی عێراقی دەکا. ساڵی ١٩٧٧ مخابەراتی سوریای هێنا بۆ کوردستان، بەڵام کە گەیشتە خواکورک خەریک بوو پشتیان لێ بکا و بیانفرۆشێ. لەوێوە عەلی عەسکەریی نارد بۆ بەغدا تا مفاوەزات لەگەڵ صەدام و بەعسدا بکا و خواحافیزی لە سورییاییەکان بکا، بەڵام ئەوەیشی پێ نەکرا، چونکە بەعس پێی گوت خەڵکی تر و حزبی تر لەوێ هەیە برۆ لەناویان ببە ئینجا لەگەڵتاندا رێک دەکەوین. هەڵستا لەگەڵ عێراقدا رێک کەوت و چەک و تەقەمەنیی لێی وەرگرت و هێرشی «هەزار جاشە»ی کردە سەر سەرکردایەتیی پارتی بۆ ئەوەی لەناویان ببا، لەوێش هەر تووشی تێکشکان هات. جەلال تاڵەبانی لە شۆڕشە نوێیەکەیدا ـ خۆیان

وای پێ دەڵێن ـ نەیتوانی پارتی لەناو ببا ، لە ڕێگەی محەممەدی مونتەزیری چووە لای مونتەزیری و لەگەڵ ئێران ڕێک کەوت. ئێستە کاسێتێک لە لای حزبی شیوعی هەیە ئەگەر بەهائەدین نووری ئەیدزبیێتەوە و نەیشاردبێتەوە کە لە ماڵی مونتەزیری تۆمار کراوە، لەوێدا دەستی پێ کرد لە سەر حزبەکانی کوردستان قسەی کرد، یەکەم جار قسەی لەسەر قاسملو کرد و حەشری پێ کرد ئینجا لەسەر کۆمەڵەی ئێران و حزبی دیموکرات و لە سەر هەموو حزبەکانی تر قسەی کرد تەنیا بۆ ئەوە جێگەی خۆی لە ئیران بکاتەوە. ئینجا تاڵەبانی نەوشیروانی نارد لە تشرینی یەکەمی ١٩٨٠ لەسەر سنوور لەگەڵ مدیر ئەمنی سلێمانی و کەرکوک و هەولێردا دانیشت بۆ تەنسیق کردن لەگەڵ عێراق و بڕیاری دا هێزەکانی خۆی بنێرێ شەڕ لەگەڵ ئێراندا بکا ، هەر ئەو کات هێزی نارد بۆ شەڕ کردن لە دژی ئێران. دووای ئەوە بەڵێنی بە بەعس دا بەرەی «جود» لەناو ببا و هێرشی کردە سەر شیوعی و پاسۆک و سوسیالیست. چوو موفاوەزاتی لەگەڵیاندا کرد، بەڵام دیسان هیچی پێ نەکرا و بەعس پێی گوت تۆش وەکو ئەو خەڵکە بگەڕێوە (صف الوطني) و ئەو خەڵکەی پێش تۆیش گەڕاونەتەوە لە تۆ لە پێشترن بۆ ئێمە. دوواتر دروشمی بەرەیەکی تری بەرز کردەوە و پێوەندیی بە ئێرانەوە کرد بە ئێمەیشی دەگوت «پاسدار مونەقەت»، بەڵام زۆری پێ نەچوو ئەو بوو بە پاسدار دائیم و پاسداری برد بووردمانی کەرکوکی پێ کرد، ڕاستە صەدام کوردی ئەنفال کرد بەڵام جەلال و یەکێتی ڕێگەیان بۆی خۆش کرد، پێش ماوەیەک ویستی تاکتیک لەگەڵ ئێمە و ئێران و ئەمەریکادا بکا و فێڵ لە هەموومان بکا. داوای ناوبژیکردنی لە ئێران کرد بۆ وەستاندنی شەڕەکە، ویستی نەوشیروان بنێرێ بۆ ئێران و وای دانا بوو کاک مەسعوود نێچیروان نانێرێ، ئەوکاتە دەڵێ فەرموو ئێوە پارتی بە کۆنە دۆستی خۆتان دەزانن، ئێمە ئامادەین بێینە ئێران لەسەر دەستی ئێوە کۆتایی بە شەڕەکە بێنین کەچی پارتی و کاک مەسعوود نێچیروان نانێرن بۆ لاتان. ئەوەبوو پارتی نێچیروانی نارد، کە کاک نێچیروان چوو بۆ ئێران ئەوان ویستیان بە ئەمەریکا بڵێن ئەوا پارتی نێچیروانی نارد و دەیەوێ داوا لە ئێران بکا ناوبژیکەر بێت

ئێمەیش ئەوشیروانمان نە ناردووەتە لایان ، ویستیان د. فوئاد مەعسووم بنێرن، ئێران قەبوولی نەکرد و گوتی: ئێوە خۆتان داواتان کردووە ئێمە ناوبژی بکەین ئەگەر ئەوشیروان نەیێ بۆ لامان ئێمەیش د.فوئاد قەبوول ناکەین. دووای ئەوە کاک مەسعوود هەوالّی نارد ئێچیروان بگەڕێتەوە، ئینجا تالەبانی بە ئەمەریکاییەکانی گوت پارتی داوای ناوبژی لە ئێران کردووە، کەچی نازانێ تەلەفۆنەکانی سەتەلایت هەموو گفتوگۆکانی ئەوانی لەگەلّ ئێراندا تۆمار کردووە. بۆیە جەلال لەوەتی هەیە تاکتیکییە.

*** ئەو کاتەی برایم ئەحمەد و جەلال تالەبانی خۆیان حەل کرد، ئایا خۆحەلکردنەکەیان لە قەناعەتەوە بوو؟ ئایا پەنابردنیان بۆ بارزانی لە قەناعەتەوە بوو؟**

** من لە ئەنجامی هەلّسوکەوتی تالەبانی و برایم ئەحمەد بۆم دەرکەوت ئەویش جۆرە تاکتیکێک بوو، بۆیە خۆهەلّوەشاندنەوەکەیان بە قەناعەت نەبوو. ئەو کاتەی بەیانی ١١ ئادار لە نێوانی پارتی و حزبی بەعس مۆرکرا تالەبانی و برایم ئەحمەد لە بەغدا بوون و بە ناوی پارتی کاریان دەکرد، ئێمەیشیان بە پارتی نەدەزانی. کە بەعس بە رەسمی ئێمەی ناسی کە پارتی دیموکراتی کوردستانین ئەوان ناچار بوون ئەگەر سیاسەت بکەن دەبێ ناوی خۆیان بگۆڕن. ئەوان نەیاندەتوانی لە بەغدا بێنە دەرەوە و بێن لە کوردستان ئیش بکەن چونکە جەلال کوردی زۆر بە کوشت دابوو و «قەیسەریی لێ ببووە کونە مشک». لەبەر ئەوە کۆنگرەی گرت و ناوی خۆیانی گۆڕی ئینجا هاتە لای مەلا مستەفا. هەر لە هەلّسوکەوتەکانی جەلال تالەبانی با هەندێ نموونە بێنمەوە:

چەند رۆژێک لەمەوبەر تالەبانی لە دیمانەکەی لەگ گەلّ ئاراسی فاخیری حەمەد ئاغای مێرگەسۆری و سوار ئاغادا دەیگوت: ئەگەر فاخیر نەبووایە من زاتی ئەوەم نەدەکرد بچم بۆ لای مەلا مستەفا، زۆر جاریش بە فاخیرم دەگوت وریای خۆی بێت. واتە موشاغەبە دەکا، ئەگەر نا بۆچی و لەبەرچی وای بە فاخیر دەگوت؟!.

کاک ئیدریسی خوالێخۆشبوو بۆی گێڕامەوە، گوتی: جارێکیان تالەبانی و

برایم ئەحمەد هاتنە لام و گوتیان کارێکی زۆر پێویستمان هەیە لە لای مەلا مستەفا، دەبێ کاتێکمان بۆ وەربگری تا بتوانین ببینین. منیش (واتە کاک ئیدریس) پێم گوتن: کارەکەتان چییە؟ برایم ئەحمەد و تاڵەبانی گوتیان: ناتوانین پێت بڵێین. منیش (واتە کاک ئیدریس) گوتم: ئەگەر لێرەش پێم نەڵێن من لەوێ ئامادە دەبم، وا چاکە پێم بڵێن تا بزانم کارەکەتان چییە و چۆنە و چەندی کات دەوێ بۆ ئەوەی زەوینە خۆش بکەم و کاتێکتان بۆ وەرگرم. دووا جار گوتیان (واتە برایم ئەحمەد و تاڵەبانی) ئێمە: پێت ناڵێین. منیش (واتە کاک ئیدریس) ناچارم کردن بێم بڵێن و گوتیان ئیشەکەمان ئەوەیە سامی و دارا تۆفیق جاسووسی روسیان و بەڵگەیشمان هەیە و دەمانەوێ بە مەلا مستەفا بڵێین، منیش (واتە کاک ئیدریس) گوتم: ئەگەر ئێوە دەتانەوێ جارێکی تر مەلا مستەفا باوەڕتان پێ بکا نابێ ئەم جۆرە قسانەی بۆ بکەن. من کاتتان بۆ وەردەگرم بەڵام بڕوا بکەن مەلا مستەفا نە بڕواتان پێ دەکا و نە بڕوای پێتان دەمێنێ. لێرەدا قسەکانی کاک ئیدریس تەواو.

ماوەیەک دەبێ فەرەیدون عەبدولقادر بیرەوەرییەکانی خۆی و خاڵە شەهابی لە بارەی دامەزراندنی کۆمەڵەوە لە لاپەڕە (٨)ی رۆژنامەی کوردستانی نوێ بڵاوکردەوە. فەرەیدون دەڵێ: کە کۆمەڵەمان دامەزراند مامجەلال هانی داین و خانووی بۆ گرتین و هەندێ چەک و ئیمکانیاتیشی بۆمان پەیدا کرد. ئەگەر فەرەیدون درۆیش بکا، دیارە ئەوکاتە جەلال بە ڕاستی نەبووە کە حزبەکەی خۆی هەڵوەشاندووەتەوە و هاتووەتە ناو پارتی، هەرچەندە من پێشم وایە فەرەیدون پڕوپاگەندە بۆ تاڵەبانی دەکا.

کاک جەعفەر «فازڵ کەریم ئەحمەد» و سالار عەزیز دەڵێن: مام جەلال پێوەندیی بە کۆمەڵەوە نەبووە. من دەڵێم بە پێچەوانەوە مام جەلال هەوڵێکی زۆری دەدا و کاغەزی بۆ خاڵە شەهاب و ئەوانی تر دەنووسی کە هاوکاری و پشتگیریی بکەن لە پێکهێنانی ی.ن.ک، بەڵام خاڵە شەهاب و ئەوان لای مامجەلالیان نەدەگرت. لەگەڵ هەموو ئەو قسانەیشدا من هەر گومانم لەوەدا نییە برایم ئەحمەد و تاڵەبانی کە هاتنە ناو پارتی جۆرە تاکتیکێک بوو.

جەلالییەکان زەبری دەستی «پاراستن»یان بینیووە بۆیە بە خراپە باسی دەکەن

*** سەرانی یەکێتی و دەزگا راگەیاندنەکانیان بەگشتی، بە چەواشەیی باس لە رۆڵی «پاراستن»ەی پارتی دەکەن، ئەگەر بکرێ تیشکێک بخەیتە سەر ئەم باسە؟**

** پاراستن لە شۆڕشی ئەیلوولدا دەزگایەکی هەرە بەهێزی پارتی بوو. ئێستە پاراستن نییە. ئەو دەزگایە نیشتیکی زۆری بۆ پارتی و شۆڕشی ئەیلوول کرد، ئەو کەسانەی ئێستە لە دژی پاراستن دەوەستن و قسە دەکەن، دەپاڕێنەوە بۆ ئەوەی بێنە ناوی و کاری تێدا بکەن، مامجەلال خۆی لە پاراستن کاری دەکرد و مووچەکەشی ٢٠٠ دینار بوو، ٢٠٠ دیناری ئەو کات دەیکردە ٦٠٠ دۆلار، مووچەی فەرمانبەر ئەوکات ٢٠ تا ٢٥ دینار بوو، قائمقام بە ٢٨ دیناری ئەسڵی دادەمەزرا، پارێزگارێکی گەورە و گران بە ٥٠ دینار دادەمەزرا. زۆربەی هەرە زۆری کادیرەکانی ئیستەی ی.ن.ک ئەندامی پاراستن بوون و رۆڵیان تێدا دەگێڕا و بە مەمنوونییەوە کاریان تێدا دەکرد. پاراستن نەک حکومەتی بەعس بگرە حکوومەتەکانی دەوروبەریش حیسابیان بۆ دەکرد، ئەو توانایەی پاراستن هەیبوو بۆ ئاشکراکردنی پیلان لەسەر پارتی و شۆڕش و کورد، هیچ دەزگایەکی ئەمن و موخابەراتی ئەو توانایەیان نەبوو. لەبەرئەوە جەلالییەکان و میراتگرانی ٦٦ ئەو زەبرەی لەدەست پاراستنیان دیتووە، ئێستاش لە بیری ناکەن و برینەکانیان سارێژ نەبووە. یەکێتی، هەر دەزگایەک زۆر کاریان تێ بکا سووکایەتیی پێ دەکەن و قسەی لەسەر دەکەن بۆیە هەموو کاتێک هێرش دەکەنە سەر پاراستن.

دژایەتیی جەلال بۆ بارزانیی نەمر

لە ٦٢ەوە دەستی پێ کرد

*** بەڕێزتان وەک کەسێکی نزیک لە مەلا مستەفای نەمر، ئایا مێژووی دژایەتیکردنی تاڵەبانی بۆ بارزانیی نەمر لە ساڵی ١٩٦٤ەوە دەستی پێ کردووە یان زووتر؟**

** بەڵگە زۆرە کە تاڵەبانی و برایم ئەحمەد لە زووەوە دەستیان بە دژایەتیکردنی بارزانی کردووە. مستەفا ئێروەیی بۆی گێڕامەوە کە لە ساڵی ١٩٦٢دا چووەتە لای مەلا مستەفا لە بێتواتە و گوتی: پێشمەرگەکانی من پێڵاویان نەبوو، جلوبەرگیان بێزەوەرو دڕابوو، بە بارزانیم گوت: پێویستیمان بە کڕینی پێڵاو و جلوبەرگ هەیە. بارزانی فەرمووی: من هیچ پارەم لەلا نییە، ئەگەر تفەنگی خراپتان هەیە یەک دوو تفەنگ بفرۆشن بۆ ئەوەی پێویستیی خۆتانی پێ جێبەجێ بکەن. چونکە لەسەرەتای شۆڕش مەلا مستەفا پارەی نەبوو. لەو چەک و شتانەی لە دژمن دەگیرا، مەلا مستەفا بە پێشمەرگەی دەگوت شتێک بۆ خۆتان بفرۆشن و پێویستییەکانی خۆتانی پێ بکڕن. هەر ئەو ڕۆژە بارزانی لە بێتواتە چوو بۆ دۆڵەڕەقە و گوتی ئێوەش بەیانی بە دوامدا وەرنە ئەوێ. بۆ ئێوارەی هەمان ڕۆژد.خالید هاتە لام و گوتی: مام جەلال لێرەیە و دەیەوێ پێش ئەوەی بچێ بۆ دۆڵەڕەقە چاوی پێت بکەوێت.

مستەفا ئێروەیی گوتی: من وتێلی ئێکمالەیی و مەلا ئەحمەدی دووتازەیی و حەتەمی ئێروەیی هەر چوارمان چووین بۆ لای تاڵەبانی، ئێمە هەر چوارمان قۆڵ بووین چونکە هێشتا بەتالیۆن و لق پێک نەهێنرابوو، گوتی: د. خالید سەعید لەگەڵمان هات و لە ڕێگە ئەسپێکی سپیی نیشانی من دا کە زینێکی لەسەر پشت بوو و گوتی: مامجەلال ئەو ئەسپەی بۆ تۆ داناوە و ٥٠٠ دیناریشی بۆ ئامادە کردووی و خەڵاتت دەکا، کە گەیشتینە ئەوێ مامجەلال بەخێر هاتنی کردین و گوتی: لیستەی پێشمەرگەکانتان ئامادە بکەن بۆئەوەی هەموو مانگێ

١٠ دینار مووچەیان بدەمێ و ئێوەیش وەک لێپرسراو مانگێ ١٠٠ سەت دینارتان دەدەینێ بۆ خۆتان و ئەسریە. منیش (واتە مستەفا نێروەیی) گوتم: مامجەلال من دوێنێ لەلای مەلا مستەفا بووم و داوای هەندێ پارەم لێ کرد بۆ کڕینی جلوبەرگ و پێلاو بۆ پێشمەرگە، مەلا مستەفا گوتی: پارەم نییە، ئێستە تۆ ٥٠٠ دینارم بدەیتێ و هەر مانگەی ١٠٠ دینار بۆ لێپرسراو و ١٠ دیناریش بۆ پێشمەرگە چۆن دەتوانی دابینی بکەی؟ من لەوە تێ ناگەم بۆ مەلامستەفا پارەی نەبێ و تۆ هەتبێت؟.. مستەفا نێروەیی گوتی من گوتم: من نەپارە و نە ئەسپت لێ وەردەگرم نە لیستەی پێشمەرگەشت دەدەمێ من بێ مەلا مستەفا ئەم کارە ناکەم. تالەبانی کەمێک شلەژا و گوتی ئەو پارەیە هەر پارەی مەلا مستەفایە ئێمەش هەر یەک حزبین، بۆ مەلا مستەفا باسی نەکرد من پارەم دەدا و نەشمزانییە مەلا مستەفا پارەی نییە!.. من و ئەو برادەرانەی لەگەڵمدا بوون هەموومان پارەمان وەرنەگرت و پێکەوە هەڵستاین، لە ڕێگە عەلی شەعبانمان دیت، وا پێ دەچوو چاوەدێریی ئێمەی کردبێ چونکە لێی پرسین چی بوو و چیتان کرد؟ منیش سەروبەر بۆم گێڕایەوە. بۆ بەیانی چووین بۆ دۆڵەڕەقە، مەلا مستەفا شەو بانگی کردین، کە چووینە ژووری گوتی: مستەفا بۆ پارەتان لە جەلال وەرنەگرت؟ دیاربوو عەلی شەعبان پێی ڕاگەیاندبوو چ بە قسە چ بە بێتەل. منیش گوتم: ئەزبەنی من چۆن پارە لە جەلال وەردەگرم! ئێمەیش بەشی خۆمان دەزانین، ئێمەیش ئەوە دەزانین بۆ جەلال پارەی هەبێ و تۆ نەتبێ! دیارە تالەبانی شتێکی لە بن سەردا هەیە!! مەلا مستەفایش گوتی: ئەمانە خائینن و لەگەڵ من ڕاست ناکەن. ئەوانە دەیانەوێ خەلک بکڕن ودووریان بخەنەوە لێم. هەق بوو تۆ پارەکەت وەرگرتایە و ئەوەی لە دڵی خۆشتە لە دڵی خۆت بایە، پێم گوت: لە برسان بمرم پارەی لێ وەناگرم. لێرەدا قسەکانی مستەفا نێروەیی تەواو.

بۆیە وادەرکەوێ دژایەتیی تالەبانی بۆ بارزانی لە سالی١٩٦٢و لەو کاتەی کە پوژمانیان هێنایە عیساوە دەستی پێ کردووە.

مامجەلال ڕێز لە ئەندامانی سەرکردایەتیی خۆی ناگرێ

*** مـامـجـەلال لە دانیـشـتـنێکـدا زۆر بە سـووکی ناووناتۆرەی لە بەڕێزتان دەدۆزییەوە و بە ڕووگرژییەوە دەیگوت فـرەنسـز دەمـڕووتە هەر کـاتێ بنەمـاڵەی بارزانی ئیـشـیـان پێی نەمـا بە پەڕۆیەکی پیس کلکی دەگـرن و فـڕێی دەدەن. بەڕێزتان لەم بارەیەوە چی دەڵێن؟**

** مـامجـەلال چاک من دەناسێ دەمڕووتم یان نا. وشـەی دەمـڕووتیـشی لە شوێنی خۆی بەکـار نەهێنا چونکە دەمـڕووت بە یەکـێکی هەرزەکـار دەگـوترێ. جەلال سـەیری خۆی دەکـا، ئەو شـتـەی خۆی کـردوویەتی دەیخـاتە سـەر کـاک مەسعوود، کاک مەسعوود زۆر لەوە بە ڕەوشتترە کە ئیشی بەخەڵک نەما دەری بکا، ئەوە لە کاک مەسعوود ناوەشێتەوە. ئەوە تەنیا کاری مامجەلالە کە دەستی ئەندامی مەکتەبی سیاسیی خۆی دەگرێ و فڕێی دەداتە دەرەوە.

من یەک نموونەتان بۆ دێنمـەوە و باسی هەڵـوێـسـتی کـاک مـەسـعـوود و مـامـجـەلال دەکـەم لەسـەر ئەم مـەسـەلەیە. مـانگی تشـرینی دووەمی ١٩٩١ کۆبوونەوەی سەرکردایەتیی سیاسیی بەرەی کوردستانی هەبوو، کاک مەسعوود، مامجەلال، عەزیز مەحەمەد، سامی عەبدولڕەحمان، ڕەسووڵ مامەند، یاقۆ و یوسف، عەبدوڵڵا ئاگرین، کۆمەڵێک لە پاسۆک، کەریم ئەحمەد، قادر عەزیز و ئەندامانی مەکتەبی سیاسیی زەحمەتکێشان ئامادەی کۆبوونەوەکە بیوون. لە کۆبوونەوەکەدا باس لە هەڵبژاردن و ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستان دەکرا، ئێمە لەگەڵ شێوەی هەڵبژاردنی دائیری بووین و پارتی لەلایەن خۆیەوە کردبووی بە بڕیار، لە کۆبوونەوەکـەدا کـاک مـەسـعـوود لەسەرەوە دانیشتبوو و منیش لە خوارەوە. حەوت هەشت کەس لە نێوانی من و کاک مەسعووددا دانیشتبوون. حزبی شیـوعی و گەل و زەحمـەتکێشـان زۆریان هەوڵ دا قـەناعـەت بە کـاک مەسعوود بێنن و شێوەی هەڵبژاردنی نیسبی پەسند بکا. کـاک مـەسـعـوودیش قەناعەتی کرد و گوتی: باشە ئێمەیش ڕازین لەسەر شێوەی نسبی. لە دووای قسەکانی کاک مەسعوود دەسبەجێ دەستم بڵند کرد و داوای قسەکردنم کرد، دکتۆر مەحموود ئیدارەی دانیشتنەکەی دەکرد و ڕێگەی پێ دام وگوتی فەرموو. منیش گوتم کاک مەسعوود ئەوە بۆچوونی شەخسیی خۆیەتی و بۆچوونی پارتی

نییە، من لە کارگێڕی سەرکردایەتیی بەرەی کوردستانیدا نوێنەری پارتیم، پارتی لەگەڵ دانیرییەو لەگەڵ تسبیدا نییە، کاک مەسعوود دڵگیر نەبوو و زۆر بە خۆشحاڵی و پێکەنینەوە گوتی: فرەنسۆ ڕاست دەکا، ئەوە بۆچوونی خۆمە و هیی پارتی نییە، لەبەر ئەوە من قسەی خۆم دەکێشمەوە. ئەمە هەڵوێستی کاک مەسعود بوو بێ ئەوەی نیگەران بێ. دووای ئەوە کۆبوونەوەیەک لە شەقڵاوە کرا د.ئەحمەد چەلەبی، محەمەد بەحرولعلوم، حەسەن ئەلنەقیب، هانی فەکیکی، ئەبو عرویە، کاک مەسعود، فەلەکەدین کاکەیی، سامی عەبدولڕەحمان، عەبدولڕەزاق سافی و نوێنەری هەموو حزبەکانی تریش ئامادە بوون. لە کۆبوونەوەکەدا گفتوگۆ لەسەر فیدراڵی دەکرا، مامجەلال قسەی دەکرد، د. کەمال فوئاد ئەندامی مەکتەبی سیاسیی ی.ن.ک هاتە وەڵام و بۆچوونی خۆی نیشان دا. مامجەلال و د. کەمال فوئاد بۆچوونیان جیاواز بوو. مامجەلال تووڕەبوو و پێی گوت قسە مەکە د.کەمال گوێی پێ نەدا و قسەی کرد. مامجەلال لە نێوانی عارەبەکان هەڵستا بە کەمالی گوت: من سکرتێری (ی.ن.ک)م یان تۆ؟!. مامجەلال دەستی دایە جانتاکەی و بە تووڕەیی چووە دەرەوە. ئەوانەی لەوێ بوون بە دووایدا چوونە دەرەوە و بە هەزار حاڵ ساردیان کردەوە و هێنایانە ژوورەوە. کە هاتە ژوورێ دیسان کەمال قسەی کرد ئەویش دیسان تووڕە بوو ئەمجارەیان د.کەمال فوئاد کۆبوونەوەکەی بەجێ هێشت و چووە دەرەوە.

د.کەمال خۆشناو، ئێستا مامۆستایە لە زانکۆ ـ نوێنەری یەکێتی بوو لە سوریا، هەموو حزبە کوردستانییەکان و عێراقییەکان چووبوون بۆ لبنان، کۆنگرەیەکی ڕۆژنامەنووسییان لەسەر ڕاپەڕین دەگرت، د.کەمال چوو سەندەویچێک بکڕێ تۆزەک درەنگ هاتەوە. مامجەلال لەسەر ئەوەی د. کەمال زوو نەهاتەوە جنێوی پێ دا. د. کەمال خۆشناو لێپرسراوی نووسینگەی سوریای یەکێتی بوو و ئۆتۆمۆبیلی نووسینگەکەی لەلابوو. مامجەلال گوتی: بێنە سویجەکەم بدەرێ، ئەویش پێی دا و، مامجەلالیش دای بە جەبار فەرمان. لەبەرچاوی عارەبەکان مامجەلال بە د.کەمالی گوت تۆ نوێنەری ئێمە نییت، تۆم دەرکرد، تۆ یەکێتی نیت، بە جەبار فەرمانی گوت سواری ئۆتۆمۆبیلی نەکەی و هەر لەوێش دەری کرد.

مامجەلال، جگە لەو شتانەی باسم کردن هەندێ جار بە نەعل و قۆندەرەش لە ئەندامانی سەرکردایەتیی یەکێتی دەدا نەک هەر کلکیان دەگرێ و فڕێیان دەداتە دەرەوە.

فاخیر جێگەی ڕێز بوو لەلای مەلا مستەفادا

*** رۆژنامەی کوردستانی نوێ لە وەڵامێکدا بۆ ئێوە لەبارەی فاخیری حەمەد ئاغای مێرگەسۆری دەپرسێ و دەڵێ ئەدی بۆچی بارزانی ساڵی ١٩٦٣دا ویستی فاخیر بکوژێ ئێوە، وەڵامتان چییە؟**

** رۆژنامەی کوردستانی نوێ ئاگەداری مێژوو و رووداوەکان نییە، هەرچی هەبێ و چی بێتە سەر زمانی یەکێتی تیایدا بلاو دەکرێتەوە، فاخیری حەمەد ئاغای خوالێخۆشبوو جێگەی رێز بوو لای مەلا مستەفادا، ساڵی ١٩٦٣ کاتێک کە مەلا مستەفا لە ناوچەی بارزان چوو بۆ ناوچەی سیدەکان و باڵەک، یەکەم قۆناغ «لە کەژەک» میوانی فاخیر بوو، بە هیچ شێوەیەکیش مەلا مستەفا هەوڵی کوشتنی فاخیری نەداوە.

مامجەلال مرۆڤێکی نەخۆش و بە دڵەڕاوکەیە

*** تاڵەبانی لە دانیشتنەکەیدا لە گەڵ ئاراسی حەمەد ئاغا و هەندێ لە خزمانی ئەودا وای نیشان دا ئەگەر لە گەڵ فاخیر نەبووایە زاتی ئەوەی نەدەکرد بچێتە خزمەت بارزانی. بە لاتانەوە ئەو قسەیەی تاڵەبانی تا چ رادەیەک راستە؟**

** تاڵەبانی هەندێ قسەی کردووە بۆ دڵخۆشکردنی خزم و کەسی فاخیری حەمەد ئاغا و گوتویەتی من ئەگەر لە گەڵ فاخیر نەبووایە زاتی ئەوەم نەدەکرد بچمە خزمەت بارزانی، جەلال ئەگەر هەر جاری یەکەمی بووایە بە سەرشۆڕی و ناچاری بچێتە لای مەلا مستەفا لەوانەبوو بروام پێی بکردایە. مامجەلال ناهەقی نەبووە زۆر ترسابێ چونکە لە ١٩٦٦ تا بەیانی ١١ ئادار ١٩٧٠ ئەوەندەی کورد بە کوشت دا بوو لە شەڕی کورد -کورد (چ لە پارتی و چ لە جاشەکانی ٦٦) هەموو ساڵەکانی شۆڕش لەگەڵ حکومەت ئەوەندە کورد بە

کوشت نەدرا بوو، جەلال جاری یەکەم نەبوو ئەو کارانە بکا، مەلا مستەفا بەهاری ١٩٦٤ بڕیارێکی دەرکرد سێ ئامر هێز لابدا لە لێپرسراویەتیی ئامر هێزی کە ئەوانیش عومەر دەبابە و عەلی عەسکەری و جەلال تاڵەبانی بوون، جەلال هەندێ فشەفشی کرد گوایە دەچێتە قەرەداغ و لەوێ شەڕ دەکا، تەسلیم بە بڕیاری مەلا مستەفا نابێ، بەڵێ چوو بۆ قەرەداغ، بارزانی پێشمەرگەی ناردە سەر مەحموودی شوان ئاغای شانەدەری و کۆمەڵێک بارزانیشی لەگەڵ هەندێک پێشمەرگەی گەرمیان و خەڵکی ناوچەی سلێمانی نارد بۆ قەرەداغ، تاڵەبانی کە دیتی چوار دەورەی گیراوە تەنگاو بوو، پەنای بردە بەر حاجی شێخ قادر و پێی گوت ڕێگەچارەیەکم بۆ بدۆزەوە و بمگەیێنە مەلا مستەفا ئەگەرنا فەوتام، ئەو کات کاک مەسعوود لە سلێمانی بوو، حاجی شێخ قادر چوو بۆ لای و پێی گوت جەلال وەزعی شڕە و سوێند دەخوا پێوەندیی بە برایم ئەحمەد و تاقمەکەی نامێنێ، ئەو جارە ڕزگاری بکە و بیبە بۆ لای مەلا مستەفا. مەلا مستەفا چی بڵێ ئاوها دەکا. کاک مەسعوودیش عومەر ئاغای دۆڵەمەڕیی نارد بۆ قەرەداغ و مامجەلالی بەسەر شۆڕی تەسلیم بە مەلا مستەفا کرد، ئەویش ڕێزی لێ نا. جەلال دەیگوت دەچم وەها و وەها لە برایم ئەحمەد دەکەم و پێی دەڵێم ئێوە هەڵەن. کەچی چوو بەگەڵیان کەوت، تا ١٩٦٤ چوون بوون بە جاشی هەمەدان و جارێکی تر جەلال پێوەندیی کرد بە شای ئێران، دیسان واسیتەی کرد و مەلا مستەفا عەفووی کرد (ئەوە جاری دووەم بوو) کە لە هەمەدانەوە بە سەر شۆڕییەوە هاتە لای مەلا مستەفا. جاری سێیەم لە گەڵ فاخیر هاتە لای مەلا مستەفا.

مەلا مستەفا ئەگەر ڕێگەی بدایا یەکێک بێتە لای هیچی لەگەڵ نەدەکرد، بۆیە مامجەلال ڕاست ناکا کە دەڵێ لە گەڵ فاخیر نەبووایە نەدەوێرام بچمە خزمەت مەلا مستەفا.

مام جەلال لە ٣٠ تەمموز ١٩٥٧ کاغەزێک بۆ مەلا مستەفا دەنووسێ و لە بەشێکیدا دەڵێ (*):

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (١٠).

ومن الصراحة ان اقول اننا نحتاج في هذا الصدد الى تصريحات للزعيم البارزاني الذي يتمتع بشعبية عظيمة ونفوذ وحب جماهيري كبير بين جميع فئات الشعب، ان الزعيم البارزاني الذي غدا اسطورة حية بين الاكراد كما قالت مجلة التحرير العربية بحق يستطيع بتصريحاته وتوجيهاته ان يساهم مساهمة كبيرة جدية في احباط دسائس الاستعمار وتوجيه الحركة القومية الكوردية وجهة صائبة وفي تقوية الحركة نفسها وبعث الامال في نفوس الكثيرين.

كە ئەمە بە کوردییەکەیەتی:

«بە ڕاشکاوی دەیڵێم ئێمە لەم بارەیەوە پێویستمان بە قسەکانی زەعیم بارزانی هەیە کە شەعبیەتێک و خۆشەویستییەکی جەماوەریی زۆری هەیە لەناو هەموو ریزەکانی گەل .زەعیم بارزانی کە ئێستە بووەتە ئەفسانەیەکی زیندوو لەناو کورددا هەروەکو گۆڤاری «تحریر»ی میسری دەڵێ دەتوانێ بە قسە و ڕێنوێنییەکانی بەشدارییەکی زۆرو جیدی بکا لە تێکوپێکدانی دەسایسەکانی ئیمپریالیزم و دەتوانێ بزووتنەوەی نەتەوایەتیی کورد بەو ڕێڕەوێکی راست و دروست ئاراستە بکا و، خودی بزووتنوەکەش بەهێز بکا و، هیوا و ئاراتیش لە دڵ و دەروونی زۆر کەسدا زیندوو بکاتەوە».

جەلال ئێستە خەریکە جارێکی تر بڵێ مەلا مستەفا ئەفسانە نەبووە، دەبا بڵێ من درۆم کردووە.

لە بەشێکی تری نامەکە مامجەلال دەڵێ:

اما بريطانيا فيصرح موظفوها ان اكبر غلطة سياسية ارتكبوها في العراق هو عدم العفو عن الزعيم البارزاني وتركه يذهب الى الاتحاد السوفيتي وقد صرحوا مرارا كما صرح رئيس اركان الجيش امام ابن الزعيم الشيخ عبيد والشيخ محمد صادق انهم مستعدون لاعطاء الزعيم ما يطلبه من المال والجاه

ومركزا لا يقل عن مركز عبدالاله في الدولة العراقية اذا هو رجع واصبح صديقهم ونبذ صداقة الروس!! وانهم سيعطون كورد حكما ذاتيا..الخ.

كە ئەمەیش کوردییەکەیەتی:

وبەڵام بەریتانیا، فەرمانبەرەکانی دەڵێن و چەند جارێکیش گوتوویانە گەورەترین هەڵەی سیاسی کە لە عێراق کردوویانە دەرنەکردنی لێبووردن بووە بۆ زەعیم بارزانی و لێی گەڕاونە بچێتە یەکەتیی سۆڤیەت. هەروەها سەرۆکی ئەرکانی سوپای عێراق لە بەردەمی کوڕی زەعیم شێخ عوبێد و شێخ محەمەد سادق درکاندبووی ئەگەر بارزانی بگەڕێتەوە و واز لە دۆستایەتیی رووسەکان بێنێ ئەوان ئامادەن ئەو ماڵ و پایەیەی بدەنێ لە دەوڵەتی عێراق کە خۆی دارای بکات و کەمتریش نەبێ لە پلەو پایەی عەبدولئیلاه.

عەلی عەسکەری. کاتی نسکۆی شۆڕشی ئەیلوول وەکو سەیید کاکە گوتی تەقریبەن قائید فەیلەق بوو-خەڵک چوونە لای گوتیان با ئێمە مقاوەمەت بکەین، عەلی عەسکەری گوتی: مەلا مستەفا لەم کارەدا لە هەموومان باشتر دەزانێ تا ئەو نەبینین ئێمە ناتوانین بڕیار بدەین، بۆ ئەو کات نەیدەگوت مەلا مستەفا هیچ نازانێ؟! بۆ ئەوکاتە دەیگوت مەلا مستەفا لە هەموومان چاکتر دەزانێ؟! برایم ئەحمەد بۆ بە مەلا مستەفا دەڵێ ئێمە خیانەتمان کردووە، بەڵام جەنابت دڵت گەورەیە و دەبێ بمانبووری؟! بۆیە تەئکیدی دەکەمەوە بارزانی مانگی ئاسمانی کوردستانە، بێ ئاوا بوون و نەمانیشە. ئەم کۆنە جەلالییانە کە بەو مانگە دەردوون بڕواتان هەبێ لە راست ویژدانی خۆیان درۆ دەکەن و بوختانە دەیکەن. لە ١ئادار١٩٩٢ لە ساڵوەگەڕی کۆچی دوواییی بارزانیی نەمردا لە ناو پەرلەمان ئەوەی تاڵەبانی بە بارزانیی دا هەڵگوت خەڵکی تر شەرم دەکات ئەو قسانە بکا، ئەو مەدحەی بۆ بارزانی و کاک ئیدریسی کرد لە بارزان، ئەو پێداهەڵگوتنەی بە شێخ عەبدولسەلامیدا گوت، مرۆڤ شەرم دەکات بیکات، مرۆڤێک نەخۆش نەبێ و دڵەراوکەی نەبێ وەک مامجەلال ناتوانێ رۆژێک قسەیەک بکاو دوو رۆژی تر قسەیەکی دیکە بکا.

شا و ساواک وایان کرد
کە جەلال دژی ئاگربەستەکەی ١٩٦٤ بێ

* **کوردستانی نوێ و تالەبانی دەڵێن سالی ١٩٦٤ مەلا مستەفا بۆ بەرژەوەندیی عەشیرەتەکەی خۆی بە قسەی شێخ ئەحمەدی بارزانی کرد و مفاوەزاتی لەگەڵ رژێمی ئەوسای بەغدادا کرد. ئایا ئەمە وایە؟**

** شێخ ئەحمەد سالی١٩٦٤ پێوەندیی لەگەڵ حکومەت کردبوو بۆ دابینکردنی ناوچەی بارزان. هەر شتێکی تر لە بارەی ئەم پرسەوە بگوترێ درۆیەکی شاخدارە. شێخ ئەحمەد گرفتی لەگەڵ حکومەتدا نەمابوو. مەلا مستەفا گفتوگۆی لەگەڵ حکومەتی عارف کرد بۆ بەرژەوەندیی گەلی کورد ئاگر بەست راگەیاندرا لە سەر داواکاریی خەلک و بۆ بووژاندنەوەی کوردستان. جەلال تالەبانی بە قسەی شای ئێران و ساواک دژی مفاوەزات بوو نەوەک مەلا مستەفا بە قسەی شێخ ئەحمەدی بارزان مفاوەزاتەکەی کردبێ هەروەک تالەبانی دەیلێ. مفاوەزاتەکە بۆ ئەوە بوو خەلک داهاتی خۆیان بفرۆشن و ئیش وکار بۆ خۆیان دابین بکەن. بەلام شای ئێران و ساواک بە سەر تالەبانییاندا سەپاند دژی ئاگر بەست بێ بۆ ئەوەی وەزعی مەلا مستەفا رێک نەبێ و کوردستان نەبووژێتەوە، بۆیە من دەڵێم شێخ ئەحمەد لە دوور و نزیکەوە پێوەندیی بەم مفاوەزاتەوەنەبووە.

ی.ن.ک بە زگماک جاشە

* **تەلەفزیۆنی یەکێتی دەڵێ ٩٥٪ی کادیرەکانی یەکێتی پێوەندییان بە ٦٦ەوە نییە ئایا ئەمە چی دەگەیەنێ؟**

** راگەیاندنی یەکێتی کە دەڵێ زۆربەی کادیرانی ئێستەیان هیچ

ئالچی و دکتۆر شوان هەبوو. چەکۆ و رەشۆ کە لە لای دکتۆر شوان بوون سەعید ئالچی دەبینن و دەزانن لە زاخۆیە دێن بە دکتۆر شوان دەڵێن کە سەعید ئالچی لە زاخۆیە و دەیەوێ بچێتە لای مەلا مستەفا، بەڵام رێگە نییە. دکتۆر شوانیش پێیان دەڵێ: بڕۆن بە هەر جۆرێک بێ بیهێنن و بڵێن تۆ دەعوەتی لای دکتۆر شوان. هەروەها پێیان دەڵێ: بیبەن بیدەنە دەست حەمۆ «لێپرسراوی کارگەی شۆڕش بوو» و پێی بڵێن ئەوە دەستبەسەرە بە فەرمانی مەلا مستەفا و نابێ کەس بیبینێ. ئیتر چەکۆ و رەشۆ دەچنە زاخۆ و بە ئالچی دەڵێن: تۆ دەعوەتی لای دکتۆر و پاش ئەوەی رێگەش کرایەوە بەیەکەوە بڕۆن بۆ خزمەت بارزانی. سەعید ئالچیش بەگەڵیان دەکەوێت و ئەوانیش وەکو پێیان گوترابوو دەیبەنە لای حەمۆ. برادەرانی حزبی دیموکراتی کوردستانی تورکیا تەنگاو بوون و هەواڵیان نارد کە سەعید ئالچی نەگەڕاوەتەوە. ئەسعەد خۆشەوی پێوەندیی بە بارەگای بارزانییەوە کرد، بارەگای بارزانیش لە وەڵامدا گوتی نەگەیشتووەتە لای ئێمە. داوا لە عیسا سوار کرا کە ئامیر هێزی زاخۆ بوو بزانێ ئالچی چیی بەسەر هاتووە. عیسا سواریش پێوەندیی بە لیژنەی ناوچەی زاخۆوە کرد، ئەوانیش گوتیان چەکۆ و رەشۆ بردوویانە بۆ لای دکتۆر شوان و تا ئێستەش هیچ سۆراغێکی نییە.

لەبەرئەوەی شۆڕش و بارزانی زۆر بە پەرۆش بوون بۆ بەدیارخستنی چارەنووسی ئالچی پێشمەرگەیەکی خەڵکی سووریا کە نامەوێ ناوی بێ نەوەک پەکەکە بیکوژێ هاتە لای ئەسعەد خۆشەوی و گوتی ئێوە زۆر بە پەرۆشن بۆ دۆزینەوەی ئالچی؟ ئەویش دەڵێ بەڵێ. پێشمەرگە گوتی: «کوشتمان و منیش لەگەڵ بووم لە کوشتنەکەی چونکە دکتۆر شوان پێمانی گوت فەرمانی مەلا مستەفایە کە دەبێ ئالچی بکوژرێ». ئەسعەد خۆشەویش بەسەرسامی گوتی چۆن مەلا مستەفا ئەم فەرمانە دەردەکا؟! ئەسعەد خۆشەوی، حوسێن شێخە «کە پاسەوانی خۆی بوو» و چەند پێشمەرگەیەکی تری نارد بە دووای دکتۆر شوان کە پێی بڵێن سەلیمی کوری ئەسعەد خۆشەوی زۆر نەخۆشە و دەبێ بێی چارەسەرێکی بکەی چونکە ناتوانێ بچێتە دهۆک. کە چوونە لای لە سەرەتادا دکتۆر شوان گومانێکی پەیدا کرد، چونکە وەزع ئاسایی بوو، دەتوانرا لە بامەڕنییەوە کە بارەگای ئەسعەد

خۆشەویی لێی بوو کوڕەکە ببەنە دهۆک. بە هەرحاڵ دکتۆر شوان لە دەشیشەوە چوو بۆ لای ئەسعەد خۆشەوی، لە بەردەرگە چەکیان کرد و دەمانچەیان لێی ستاند. کە گەیشتە ژووری ئەسعەد خۆشەوی پێی گوت: ئەم کەتنەت بۆچی کرد؟ لەسەرەتا گوتی من نیم، ئەو کەسەی کە هەواڵەکەی بە ئەسعەد راگەیاندبوو هاتە بەردەمی دکتۆر شوان و گوتی: «بەڵێ، یەکەم گوللە دکتۆر شوان لێیدا، بە من و رەشۆشی گوت هەریەکە و دوو گوللەی لێ دەن، ئێمەش لێمان دا. ئەگەر ئارەزووش دەفەرموون تەرمەکەتان نیشان دەدەم لە کوێیە.» ئیتر دکتۆر شوان نەیتوانی نکوڵی بکا و دانی پێ دانا و داوای لێبووردنی کرد. دووای ئەوەی رێگە کرایەوە و کە لەسەر کوشتنی قایمقامی شنگار قەدەغەکرابوو، بە ئۆتۆمۆبێلی پاسەوانی سنوور (حرس حدود) دکتۆر شوانیان هێنایە رایات و پەستایانە بەندیخانەوە.

ئێمە وەکو پارتی هیچمان لە دکتۆر شوان نەکرد. حزبی دیموکراتی کوردستانی تورکیا لێژنەیەکی بۆ مەحکەمەکردنی دانا و لە سێدارەیان دا. لێپرسراوی لێژنەی تەحقیقەکە برادەرمە و ئێستەش ماوە. بەڵام ناوی ناهێنم، ئەو دەڵێ گەیشتینە ئەو قەناعەتەی کە دکتۆر شوان ئاڵچیی بە غەدر کوشتووە و نیازی بووە ببێتە سکرتێری حزبی دیموکراتی کوردستانی تورکیا، بۆیە ئێمەش بڕیاری لە سێدارەدانیمان دەرکرد.

ئاپۆیەک بەرگەی رەخنە نەگرێ
چۆن فیدراسیۆنی دیموکراتی دادەنێ

*** راستە ئاپۆ دەیەوێ فیدراسیۆنی دیوکراسی لە کوردستانی باشوور دروست بکا؟**

** ئازانم فیدراسیۆنی دیموکراسی چۆن دروست دەکات!! ئەویش بە تەلەفۆن!! من تێی ناگەم! ئاپۆ بۆچی بەرەیەکی کوردستانی لە کوردستانی

تورکیا دروست ناکا کە حزبێکی زۆروزەوەندی لێیە ؟! جارێک کەمال بورقای بەیاننامەیەکی لەگەڵ ئاپۆدا مۆر کرد وەکو هاوپەیمانێک ، هێشتا مەرەکەبی بەیاننامەکە وشک نەبیووەوە ئاپۆ بەیاننامەیەکی تری دەرکرد کەوا حزبێکیان لە زەلکاوی خیانەت رزگار کردوە. ئەم کردەوەیەی ئاپۆ کەمال بورقای ناچار کرد لەو هاوپەیمانییە دەربچێ و دۆستایەتیی پەکەکە نەکا.

لەم رۆژانەدا لە تەلەفزیۆنی مەد بەرێز کەمال بورقای و شاهۆ حوسێنی ـ نوێنەری حزبی دیموکراتی ئێران هەڵوێستی خۆیان لە سەر ئەم هێرشەی پەکەکە بۆ سەر پارتی دەربری، سەرباری ئەوەی پێش ئەوان سەعاتێک قسەی کرد بوو ئاپۆ خۆی پێ نەگیرا و بە تەلەفۆن هاتە ناو گفتوگۆیەکەیان . ئاپۆیەک بەرگەی ئەو رەخنە بەجێیانەی کەمال بورقای نەگرێ کە دەڵی ئێوە کارێکی خراپتان کردووە لەگەڵ کوردستانی باشوور و دەبوایە پاڵپشتی ئەزموونەکە بن و لێ نەدەن چۆن دەتوانێ فیدراسیۆنی دیموکراسی بۆ کوردستانی عێراق دروست بکا!!

*** ئەم هەڵوێستەی ئاپۆ چۆن هەڵدەسەنگێنی کە لە دیمانەیەکدا گوتوویەتی دەمەوێ بەم شەڕە سوپای تورکیا رابکێشمە خاکی کوردستانی عێراق؟**

** ئەگەر ئەم قسەیەی کردبێ ، ئاپۆ دەیەوێ بەراکێشانی سوپای تورکیا بۆ کوردستانی عێراق خۆی لەم ریسوا کردنە رزگار بکا کە حزبەکانی هەر چوار پارچەی کوردستان و حزبە عێراقییەکان و کەسایەتییە نیشتمانپەروەرەکان لە بەرامبەر هێرشەکەی پەکەکەدا بە ئاپۆیان کردووە. ئاپۆ دەیەوی لە گەڵ هاتنە ژوورەوەی سوپای تورکیا بۆ کوردستانی عێراق هەڵوێستی ئەو حزبانە بە لای ئەو دابێ.

هەروەها دەیەوێ ئەو بوختانانەی کە بە ئێمەی کردووە گوایە ئێمە پیاوی تورکین ، لەگەڵ هاتنی سوپای تورکیادا بڵێ ئەوەتا قسەکانم راست دەرچوو و بە تەلەفۆن قسەی لە سەر بکا . پێشم وایە سوپای تورک نەخۆی دێتە ناو کوردستانی ئێمە و نەئێمەش پێویستمان پێی هەیە چونکە ئێمە بەشی خۆمان هەیە بەرگریی پێ لە خۆمان بکەین.

ئێمە ماوە بەکەس نادەین ڕێگەمان پێ نیشان بدا

*** لە بەرامبەر پەکەکەدا چی دەڵێی کە دەڵێن: ئەگەر تورکیاش بنکەی «ئەنچەرلیک» نەداتە فڕۆکەکانی هاوپەیمانان، هاوپەیمانان شوێنی دیکەیان بۆ خۆیان دەدۆزیبەوە. بۆیە نابێ لێپرسراوانی باشووری کوردستان گرینگی بە تورکیا بدەن ؟**

** ئێمە ڕێگە بە پەکەکە و ئاپۆ نادەین دەست لە کاروباری هەرێمی کوردستان وەربدەن . بۆ بەستنی پێوەندیش لەگەڵ وڵاتانی دراوسێدا ئێمە سەربەخۆین و بڕیاری خۆمان هەیە. ئەگەر ئەمەریکا مەبەستی بێ لەوانەیە پێویستی بە ئەنچەرلیک نەبێ و شوێنی تر بۆ فڕۆکەکان پەیدا بکا، بەڵام ئێمە تەنیا پێویستمان بە فڕۆکە نییە .ئێمە وەکو دەسەڵاتدار لە کوردستان دەبێ ژیانی خەڵک دابین بکەین . ئێمە پێویستمان بەو ڕێگەیە هەیە کە لە تورکیاوە ئازووخە و کەلوپەلی پێدا دێ. بۆیە ئێمە ماوە بە هیچ کەسێک نادەین ڕێگەمان نیشان بدا.

پەکەکە مافیاش نەبێ مافیاناسایە

*** تکایە تیشکێک بخەیتە سەر تلیاک فرۆشی و مافیایەتیی پەکەکە؟**

** مافیا چەند تایبەتمەندییەکی هەیە: (١) بەزۆر پارە لە خەڵک دەستێنێ (٢) ڕێکخستنەکەی زۆر نهێنییە و لە یەکتر بە گومانن. (٣) ئەگەر هەستی کرد یەکێک لە ئەندامەکانی بە قەد سەری دەرزی لە کارەی دوودڵە دەیکوژێ. (٤) ئەگەر بینیی یەکێک باسی دەکا دەچێتە سەری و هەڕەشەی لێ دەکا ئەگەر واز نەهێنێ دەیکوژێ. پەکەکە هەموو ئەو سیفاتانەی هەیە بۆیە بە مافیا دەژمێردرێ، ئەگەر مافیاش نەبێ مافیاناسایە.

پەکەکە دەستدرێژیکەرە بۆیە چەکدارەکانی خۆیان ناگرن

*** نهێنی لەوەدا چییە چەکداری پەکەکە لە شەڕدا لە بەرامبەر پێشمەرگەکانی پارتیدا خۆیان پێ ڕاناگیرێ ؟**

** چەکدارانی پەکەکە شەڕکەر نین، هەر کاتێک سوپای تورکیا بە دوایاندا چووبێ ئەوان رایان کردووە. لە شەڕەکەی پێشووتریش وەکو گوتم ئێمە و یەکێتی نەماندەویست پەکەکە لەناو بچێ ، بەڵام شەڕی ئەم جارە جیاوازیی هەیە و بۆ کوێ بچن پێشمەرگەکانی پارتی بە دووایانەوەن. شەڕی پازدە مانگەی نێوان ئێمە و یەکێتیش وای کرد پێشمەرگەکانمان جارێکی تر فێری شەڕ ببنەوە، چونکە لە (١٩٨٨)ەوە تا دووای راپەڕینیش فێری حەسانەوە ببوون . هەروەها چەکدارانی پەکەکە سەبارەت بەوەی هێزەی دەستدرێژی کەرن لە سەر خەڵک و پارتی ناتوانن خۆیان لەبەر هەڵمەتی پێشمەرگەی پارتیدا راگرن.

*** هیچ خاڵێکی نهێنی لە رێککەوتنی دبلن هەیە وەک ئەوەی پەکەکە دەیەوێ بە جۆرێکی تر لە خەڵکی کوردستانی بگەیەنێ؟**

** نەخێر نییە. وەک ئەوەی من ئاگادارم رێککەوتنی دبلن هیچ کارێکی نالەباری نەکردووەتە سەر سیاسەتی پارتی نە لەبەرانبەر پەکەکە و نە لە بەرانبەر سوریا و ئێران و تورکیا . سیاسەتی پارتی لە بەرانبەر دراوسێکاندا پێشتر چۆن بووە ئێستەش وەکو خۆیەتی .

*** چرونی زوبێرئایدەر- سەرۆکی پەرلەمانی مەنفا لەم دوواییەدا بۆ لای ئاپۆ چی دەگەیەنێ؟**

** جومعە ، وەکو گوتم ئەگەر کەسی دووەم لە ناو پەکەکەدا هەبێ ئەوە، لە دانیشتنی ٢٥ ئابدا گوتی پەرلەمانی دەرەوەی وڵات دێتە لاتان، بەڵام زوبێر ئایدەر و یەشار قایا کە گەیشتنە لای ئاپۆ کار لەکار ترازا و نەیانتوانی بگەنە ئێرە و بێن ئەو فدراسیۆنە دیموکراسییە دروست بکەن کە ئاپۆ بانگەشەی بۆ دەکا .

ئاپۆ رای کەس وەرناگرێ

*** پێتان وایە پەرلەمانی مەنفا بڕیاری ئەو شەڕەی دەرکردبێ کە ئێستە پەکەکە و ئاپۆ سەپاندوویانە بە سەر گەلی کورد؟**

** حکوومەتم بیستووە لە مەنفا ، بەڵام پەرلەمان نا ، پەرلەمان دەبێ هەڵبژێردرێ نەک دروست بکرێ. ئێمە تێبینیمان لە سەر پەرلەمانی دەرەوە نییە و لە دژی نین، بەڵام ئاپۆ نە رای پەرلەمان و نە رای هیچ کەسێک وەرناگرێ . من بێگومانم لەوەی جومعەش کە لە لای ئێمە بوو نەیدەزانی پەکەکە ئەو هێرشە دەکا . دەڵێن گوایە ئاپۆ لە شەڕ پەشیمان بووەتەوە و گوتوویەتی ئامادەم لەگەڵ مەسعوود بارزانی دابنیشم! کە لە هەمان کاتیشدا خۆی باش دەزانی مەسعوود بارزانی ئامادە نییە لەگەڵی دابنیشێ.

*** ئاپۆ چۆن سەرۆکایەتیی کۆنگرە و کۆبوونەوەکانی سەرکردایەتیی پەکەکە دەکا لە کاتێکدا خۆی لە کوردستان نییە؟**

** کۆبوونەوەکانی مەکتەبی سیاسی و ناوەندیی پەکەکە زۆربەیان لە کوردستانی ئێمەدا دەبێ، پێش ماوەیەک لە ئەشکەوتێکی کوردستان کۆبوونەوەی کۆمیتەی ناوەندیی پەکەکە لە سەر هەڵسەنگاندنی بڕیارەکانی کۆنگرەی پێنجەمی خۆیان کرا. لە پێش کۆبوونەوەکە، ئاپۆ بۆ ماوەی پێنج سەعات بە تەلەفۆن لە دەشتی بیقاعەوە قسەی لە سەر خاڵەکانی کۆبوونەوە بۆ ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی کرد، واتە بە تەلەفۆن کۆبوونەوەکان بەڕێوە دەبا و کەسیش ناتوانێ گفتوگۆی لەگەڵدا بکا، جگە لەوەی کاتێ ئەندامی مەکتەبی سیاسی دەچێتە لای دەبێ لە حاڵەتی ئیستاعید بووەستێ.

*** پەکەکە دەڵێ چۆن دەبێ پارتی رێگەمان نەدا بە ئارەزووی خۆمان تەڕاتێن لە کوردستاندا بکەین؟**

** پەکەکە دەیەوێ حاکم بێت لە کوردستان، بۆیە ئێمەش بە مافی خۆمانی

دەزانین سنووریان بۆ دابنێین، ئەگەر نا کەس ڕێگەی پێ نەگرتوون و بە ئارەزووی خۆیان لە کوردستان دێن و دەچن. شتێکی سەیرە پەکەکە لە سالّی ٨٩ ـ ١٩٩٠وە ڕێگە بە خۆی دەدا دەس لەگەلّ بەعس تێکەلّ بکا و نەهێلّێ پارتی بێتەوە سەر خاکی خۆی، بەلاّم پارتی کفری کردووە پێیان دەلّێ نابێ ئێوە حاکم بن لە کوردستانی عێراقدا!!

*** کەسایەتیی ئاپۆ چۆن هەلّدەسەنگێنی؟**

** من هەق بەخۆم نادەم هەلّیبسەنگێنم بەلاّم ئەوەی دەیەوێ ئاپۆ بناسێ با کتێبێکی ئاپۆ هەیە بەناوی «ملحمە الانبعاث» بخوێنێتەوە لەگەلّ ڕاپۆرتێک کە بۆ کۆنگرەی پێنجەم نووسیویەتی، ئینجا دەزانێ ئاپۆ کێیە و خۆی دەتوانێ هەلّیسەنگێنێ چ زاتێکە.

*** ڕاستە پەکەکە دەیەوێ بەرەیەک لە کوردستانی عێراقدا دروست بکات؟**

** پەکەکە لەسەرەتا پاکی دروست کرد، بەلاّم هەموو حزبەکان بە تایبەتی حزبەکانی بەرەی کوردستانی لە دژی وەستان و پاک سەری نەگرت، ئێستەش ڕێکخراوێکی تری بەناوی یەکێتیی نەتەوەییی دیموکراتی کوردستان پێک هێناوە. مستەفا شەریف کە ئاریی پێ دەلّێن ئەندامی سەرکردایەتیی پەکەکەیە، خەلّکی گوندی ئێردبەیە لەناوچەی مزووری، ڕێکخستنەکانی یەکێتیی نەتەوەیی بەڕێوە دەبا و چەند نۆکەرێکی وەک دکتۆر سیروان ناوێک و محەمەد سالّح ئامێدی و هیی تریش هەن دەلاّلیی بۆ دەکەن. هەندێ لە حزبەکانی کوردستان لەبەرئەوەی ئێمە و یەکێتی هەموو شتێکمان لە حکومەت و پەرلەمان پەنجا بە پەنجا دابەش کرد بیرۆکەی بەرەیەکیان پەیدا کرد بۆ ئەوەی لە کاتی هەلّبژاردندا بە لیستێک وەک هێزی سێیەم بەشداری بکەن. ئەوەیش مافێکی ڕەوای خۆیان بوو، بەلاّم لەوەش پەکەکە دەستدرێژیی کرد و خۆی پێ نەگیرا، دکتۆر سیروان و محەمەد سالّح ئامێدی خۆیان گەیاندە ئەو کارەش. دووای ئەوەی جومعە لەگەلّ حزبە کوردستانییەکان دانیشت، کازم ناوێک لەگەلّ یەک دوو کەسی تر لە پەکەکە لە ٥ ئاب لە بارەگای حزبی سوسیالیستی دیموکراتی کوردستان کۆبوونەوەیان لەگەلّ ئەو حزبانەدا کرد کە بیرۆکەی پێکهێنانی بەرەیان هەبوو.

پێم وا نییە ئەم کارە سەربکەوێ، چونکە پێم وایە حزبەکانی کوردستانی خۆمان ئامادەنین سەربەخۆیی خۆیان لەدەست بدەن و وەک دکتۆر سیروان و محەمەد سالح ئامێدی ببنە کلک و تۆکەری ئاری بۆ پەکەکە. ئەگەر حزبەکانی کوردستانی باشوور بیانەوێ بەرەیەک بۆ چەسپاندنی بوونی خۆیان نیشان بدەن لە ئەنجامی ئەو پاوانخوازییەی ئێمە و یەکێتی کردمان، ئەوا ئێمە پیرۆزباییان لێ دەکەین، بەڵام ئێمە رێگە نادەین بە پەکەکە و ئەوانەی بە خۆیان دەڵێن یەکێتیی نەتەوەیی و، هەڵوێستیان لێ وەردەگرین.

بەڵگەنامەکان

سەرچاوەی بەڵگەنامەکان

(١) بۆ بەڵگەنامەی ژمارە(١)، (٢)، (٣)، (٤)، (٥)، (٦)، (٧)، (٩)، بڕوانە: چەند لاپەڕەیەک لە مێژووی خەباتی گەلی کورد ـ بەرگی سێیەم، فاتیح ڕەسوول، سوید، ١٩٩٤، لاپەڕە: ٥٩٢، ٥٩٣ ـ ٥٩٤، ٥٢٠ ـ٥٢٣، ٥٧٧ـ٥٨١، ٥٢٧ـ ٥٣١، ٥٥٤ ـ ٥٥٦، ٥٥٧ ـ ٥٦١، ٥٦٥ ـ٥٦٦.

(٢) بۆ بەڵگەنامەی ژمارە (٨) بڕوانە: چەند لاپەڕەیەک لە مێژووی خەباتی گەلی کورد ـ بەرگی یەکەم، فاتیح ڕەسوول، سوید، ١٩٩١، لاپەڕە: ٣٦٢.

(٣) بۆ بەڵگەنامەی ژمارە (١٠) بڕوانە: **البارزاني والحركة التحررية الكوردية ـ ثورة بارزان ١٩٤٥ ـ ١٩٥٨**، مسعود البارزاني، ١٩٨٧، لاپەڕە: ٢٦١ و ٢٦٥.

(٤) بەڵگەنامەی ژمارە (١١)، (١٢)، (١٣)، (١٤)، (١٥) لە ئەرشیفی پارتی دیموکراتی کوردستان وەرگیراوە.

بەیانی هاوبەشی کۆبوونەوە

[illegible]

لە ڕۆژی [illegible] دا وەفدی پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عیراق بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ ئیدریس بارزانی و وەفدی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە سەرۆکایەتی هەڤاڵ مام جەلال کۆبوونەوەی هاوبەشیان کرد [illegible]

[illegible]

لەم کۆبوونەوەیەدا [illegible] پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عیراق و یەکێتی نیشتمانی کوردستان [illegible]

[illegible]

بژی گەلی کوردستان

[illegible]

[illegible] پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عیراق و یەکێتی نیشتمانی کوردستان [illegible]

[illegible]

یەکێتی نیشتمانی کوردستان

پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عیراق

[illegible]

لە رۆژی ١٩٨٥/١١/٢٨ دا وەفدی پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق بە سەرۆکایەتی [illegible] و وەفدی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە سەرۆکایەتی [illegible] [illegible]

لایەنی سیاسی :

١ـ [illegible]

٢ـ [illegible]

٣ـ [illegible]

٤ـ [illegible]

٥ـ [illegible]

٦ـ [illegible]

٧ـ [illegible]

لایەنی عەسکەری :

١ـ [illegible]

٢ـ [illegible]

٣ـ [illegible]

٤ـ [illegible]

٥ـ [illegible]

٦ـ [illegible]

لایەنی راگەیاندن :

١ـ [illegible]

٢ـ [illegible]

٣ـ [illegible]

٤ـ [illegible]

یەکێتی نیشتمانی کوردستان | پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عێراق

١٩٨٥/١١/٢٨

[illegible]

[illegible]

پێوەندییان بە(٦٦)ەوە نییە، باشترین بەڵگەیە نیشانی خەڵکی دەدەن کە جاشایەتیی ٦٦ شتێکی زۆر شوورەییە، هەر بۆیەش پاکانەی بۆ دەکەن و دەڵێن ئێمە بەشداریی(٦٦)مان نەکردووە. کە دەڵێن پێوەندییمان بە(٦٦)ـەوە نییە ئەمە راست نییە چونکە ٩٥٪ یەکێتیی نیشتمانیی ئێستە بە زگماک جاشی(٦٦)ە، باوکی هەر یەکێکیان جاشی٦٦بووە و لە جاشایەتی کوژراوە و، ئێستە یەکێتی بە شەهیدی لە قەڵەم دەدا، کوڕی هەر جاشێک لەم جاشانە وا دەزانێ کوڕە شەهیدە، نازانێ مامجەلال باوکی ئەوەی لە جاشایەتیدا بە کوشت داوە، جاشایەتی تا ساڵی٦٦ زۆر شەرم بووکە برایم ئەحمەد و تاڵەبانی بوونە جاش جاشایەتی بووە کارێکی ئاسایی، کۆسرەت کە دەڵێ ئێمە جاشی ٦٦ نەبووینە ئەوە دەیسەلمێنێ جاشایەتیی ٦٦ کارێکی زۆر خراپ بووە.

*** لەم رۆژانەدا یەکێتی زوو زوو عەزلی هەرگی دێنێتە سەر تەلەفزیۆن دەبێ مەبەستیان لەوە چی بێ؟**

** من دوو بۆچوونم لەم بارەیەوە هەیە. یەکەمیان ئەوەیە وامەزانێ عەزێ دەکەنە ئەندامی (م.س)ی یەکێتی و غازی فەیسەڵیش دەکەنە ئەندامی سەرکردایەتی چونکە هەر کاتێ کە گرووپێک دەچوو لەگەڵ یەکێتی یەکیان دەگرت، یەکێتی یەک دووانێکیْ لێ دەکردنە ئەندامی سەرکردایەتی و بەرزی دەکردنەوە چونکە خۆیان بە مۆدێرن دەزانن. دووەمیان ئەوەیە لەوانەیە کۆسرەت بیەوێ عەزێ بکاتە سەرۆکی زانکۆ چونکە گرفتی زانکۆ لە کۆڕێدا هەیە.

*** راگەیاندنی یەکێتی لە رێگەی کۆمەڵێک لە توولە و تاژیلەی وەک د. کەریم و سەعدی پیرە و ئەرسەلان بایز و بەهرۆز گەڵاڵی و ئەیادی حاجی نامیق ئێستە و پێشتریش گەلێک قسەی بازاڕی و ناوونانۆرە بۆ بەڕێزتان هەڵدەبەستێ، کەچی کۆسرەت لە دیانەیەکدا داوای ئەوە دەکا ناوونانۆرە لەیەکتر نەدۆزنەوە. بەڕێزتان چ تەعلیقێکتان هەیە لەم ڕووەوە؟**

** هیچ قسەیەک لەو قسانە هیی بەهرۆز نییە بگرە هیی کۆسرەتە. هەر کەسێک لە هەولێر کوژرا بێ کۆسرەت لێی بەرپرسە. کۆسرەت هەولێری کردووە بە سوپەر مارکێتێکی بە خۆڕایی. هەرچیت دەوێ لە ئۆتۆمۆبێل و ناو ماڵی

خەڵک کاغەزت دەداتێ بۆ خۆت بیبەی . کۆسرەت لە دەستدرێژی کردنە سەر ناموسی خەڵک و نەهێشتنی پەرلەمان و حکوومەت بەرپرسە . پێش ماوەیەک ڕاگەیاندنی پارتی باسی لە کەتنەکانی کۆسرەت دەکرد لەبارەی دزینی پارە لە خەزێنەی حکوومەت بۆ یەکێتی ، ئەویش دووای چەند ڕۆژێک لیستێکی لە کوردستانی نوێ بڵاوکردەوە بەو پارانەی کە بۆ پارتیی سەرف کردووە و دەڵێ من هەر بۆ یەکێتی نا بۆ پارتیش پارەم سەرف کردووە. ئێمە دەڵێین ئەوەش هەر کەتنە و لەسەر کۆسرەت دەژمێردرێ چونکە کەس پێی نەگوتووە تۆ بۆ یەکێتیت سەرف کردووە بۆ پارتیت نەکردووە.

برایم خەلیل لەبرێتی برایم ئەحمەد

*** یەکێتی بە بۆنە و بێ بۆنە ناوی گومرگی ئیبراهیم خەلیل دەهێنێ ئایا ئەوان هیچیان بە دەستەوە نییە بۆیە ناوی ئەو گومرگە دەهێنن؟**

** چۆن ئێمە ئیبراهیم خەلیلمان هەیە یەکێتیش ئیبراهیم ئەحمەدی هەیە ، ئەو کۆمپانیایەی برایم ئەحمەد هەیەتی لە دەرەوە سەرمایەکەی دوو هێندەی گومرگی ئیبراهیم خەلیلە ، جگە لە برایم ئەحمەدیش یەکێتی گومرگی سلێمانی و قەڵادزە و ڕانیەی هەیە ، هەروەها پارەی بانکی هەرێمی هەولێریشیان خوارد کە نزیکەی« ١٥ » ملیۆن دولار دەبوو ، سەرباری ئەوانەش کۆسرەت دوو هێندەی داهاتی گومرگی ئیبراهیم خەلیل زەویی بە سەر خەڵکی خۆیان دابەش کردووە ، خەڵکی وا هەیە لەو زەوییەی کۆسرەت پێی داوە بایی ٧٥٠ هەزار دینار زەویی فرۆشتووە ، خەڵکی وایش هەیە بە فرۆشتنی زەوی چەند ملیۆنێکی پەیدا کردووە. هەموو پارچە زەوییەکانی شارەوانیی هەولێر و پارچە زەوییە ڕوکنەکان کە نابێ بفرۆشێن و بۆ بەرژەوەندیی گشتیی شار بەکار دێن کۆسرەت هەر هەمووی داوە بە خەڵکی خۆیان و کراوە بە بەنزینخانە و شتی لەو بابەتە ، ئەوان ئیبراهیم خەلیلیان کردووەتە بنێشتە خۆشکەی بن ددانی خۆیان ، ئەمەیش ئەوە

دەسەلمێنێ ئەوان شەڕ بۆ پارە دەکەن و هەر ئەوانیش شەڕەکەیان کردووە. جارێک لە راگەیاندنی ئێمە ئەم شەڕە بە شەڕی (ام الگمارگ) ناوبرا، مامجەلال لە دووای ئەوەوە هەر کەسێک بچێتە لای دەڵێ ئێمە شەڕی (ام الگمارگ) دەکەین.

شەڕیان بۆ لەناوبردنی پارتی کرد

*** تاڵەبانی جارێک بە هەڕەشەوە گوتی ئەگەر پارتی هێرش بێنێتە سەر هەولێر ئێمە دەتوانین شوێنی تر بگرین و شەڕ بگوازینەوە بۆ شوێنی تر، تا ئێستەیش هێزی خۆمان بە تەواوی بەکار نەهێناوە. بەڕێزتان چی دەڵێن؟**

** یەکێتی ئەوەی نەیکردووە نەیتوانیوە بیکا، نەوشیروان مستەفا پێش دەسپێکردنی شەڕ لە سلێمانی کۆبوونەوەی لەگەڵ کۆمەڵە رۆشنبیرێکدا کرد و پێی گوتن شەڕێکمان لەپێشدایە تا پردی قەندیل کە سەت لە سەت مسۆگەرە واتە سەری ڕەش و شەقلاوە هەر هیچ. ئەمەیش ئەوە دەگەیەنی شەڕی ئەمجارەیان بۆ لە ناو بردنی پارتییە، دووای ئەوەی شەڕەکەیان دەست پێ کرد و سەری خۆیان لەبەرد دا و نەیانتوانی هیچ بکەن، نەوشیروان کۆبوونەوەیەکی تری لە گەڵ هەمان خەڵکدا کردەوە، لە کۆبوونەوەکەدا یەکێک لێی پرسی تۆ گوتت تا قەندیل مسۆگەرە بۆچی واتان نەکرد؟ نەوشیروان لە وەڵامدا جوێنی بە عەشایری هەولێر دەدا و دەیگوت ئەم سەگبابانە بەڵێنیان داینێ بەڵام بۆیان نەکردین!.. بۆیە نەمانتوانی بگەینە قەندیل.

مامجەلال بەڵگەنامەی لە ئیتیلاعات وەرگرتووە

*** رۆژنامەی «الاتحاد»ی عەرەبی کە زمانحاڵی یەکێتییە لە ژمارە ١١٧یدا نووسراوێکی سەرکردایەتیی کاتیی (القیادە المؤقتە) بلاو کردووەتەوە کە وەکو بڕیارێکە بۆ ئیعدام کردنی د. خالید و حوسێن بابە شێخ. ئایا ئەم نووسراوە**

هەقیقەتی بۆ هەیە و چۆن گەیشتووەتە دەستیان؟

** بەڵێ نووسراوەکە هەقیقەتی بۆ هەیە. خۆزگە یەکێتی ئەو خەڵکەی ئیعدامی دەکا مەحکەمەیەکی بۆ بکردایە و بڕیارێکی بنووسیبایە بۆ ئیعدام کردنیان هەر وەک چۆن پارتی بڕیاری دەرکرد بۆ ئیعدام کردنی دکتۆر خالید و حوسێن بابە شێخ. چ ئەندامی بزووتنەوەی ئیسلامی کە شوێنبزریان کردون و تەرمەکانیان فڕێ داون چ ئەوانەی سەر بە پارتی و لایەنەکانی ترن و یەکێتی کوشتوویانی، خۆزگە ئەوانیش مەحکەمەکەیەکیان دابنایە ئینجا ئیعدامیان بکردنایە. چۆن بەڵگەنامەی مەحکەمە کردنی دکتۆر خالید و حوسێن بابە شێخیان بە دەست گەیشتووە؟ لەوانەیە خەڵک وا مەزەندە بکەن کە ڕێکخستنیان بەهێز بووە و لەناو پارتی دزیویانە! بەڵام من دەڵێم نەخێر. ڕاستییەکەی ئەوەیە ئەم بڕیارە لە ناو جانتای دەستی کاک سامی بوو، پێم وایە لە کۆتایی مانگی نیسان یان ئایاری ساڵی ١٩٨٠ بوو کاک سامی لە لایەن ئیتیلاعاتی ئێرانەوە گیرا، کە گیرا جانتایەکەیان لێ وەرگرت، ئەو بەڵگەنامەیەش لەناو جانتایەکەی کاک سامیدا بوو، لە کاتی پشکنین دەریان هێناو فۆتۆکۆپییان کردووە و وێنەیەکیان بۆ خۆیان گێڕاوەتەوە. مامجەلال لە (١٩٦٢)ەوە و یەکێتیی نیشتمانیش لە (١٩٧٦ـ١٩٧٧)ەوە پەیوەندیی ئاڵوگۆڕکردنی زانیاریان لەگەڵ ئێراندا هەیە. مامجەلال ساڵی ١٩٨٠ سەفەرێکی ئێرانی کرد و چوو بۆ لای مونتەزیری، مامجەلال زانیاریی لە سەر عێراق دا بە ئێران و ئەوانیش وێنەیەکیان لەو بەڵگەنامەیە دایە ئەو کە لە جانتایەکەی کاک سامی دەریان هێنا بوو. واتە مام جەلال ئەو بەڵگەنامەیەی لە ئیتیلاعاتی ئێران وەرگرتووە.

جەلال سەری پێوە نییە بۆ ڕێککەوتن لەگەڵ بەعسدا

* جەلال لەم ڕۆژانەدا زۆر باس لەوە دەکا کە ئێران و تورکیا و سوریا یارمەتیی کاک مەسعورد دەدەن. هەروەها دەڵێ مەسعورد بارزانی پەیوەندیی

لەگەڵ عێراقدا هەیە. ئایا باسکردنی ئەو شتە چی دەگەیەنێ؟

** من ناڵێم ئێران و تورکیا و سوریا یارمەتیی کاک مەسعوود دەدەن، بەڵام هەموو دنیا دەزانێ وڵاتانی دەوروبەریش لە سیاسەتی کاک مەسعوود گەیشتوون، دەزانن کاک مەسعوود هێڵێکی راستی هەیە لە سیاسەت و هەر رۆژێ بە جۆرێک رەفتار ناکات. مامجەلال هەر رۆژێ بە جۆرێک لەگەڵ ئەو وڵاتانەدا رەفتار دەکا. هەڵسوکەوت و قەلەقیِ فیکریی مامجەلال و سەنگینیی کاک مەسعوود وای کردووە وڵاتانی دەوروبەر لە سیاسەتی کاک مەسعوود رازی بن و لە سیاسەتی تاڵەبانیش ناڕازی بن. عێراق رەنگە چەک و تەقەمەنی بداتە جەلال، ئەو کابرایەی لە لای غازی هاتبوو باسی لەوە دەکرد کە لە رێگەی گوێڕ دەچن فیشەک و شت دێنن. بەڵام من قەناعەتم هەیە کە عێراق بڕوای بە جەلال نییە، چونکە زۆر درۆی شاخداری لەگەڵدا کردوون. ئەگەر عێراق رێککەوتن لەگەڵ جەلال بکا و رازی بێ جەلال بچێ بۆ لایان، جەلال سەری پێوە نییە و لەوانەیە بە ڕاکردنیش خۆی بگەیەنێتە لایان.

گوڵان گۆڵی لە یەکێتی کرد

*** راگەیاندنی یەکێتی زیاد لە پێویست ناوی گوڵان دەهێنێ و تۆمەتی بۆ دەدۆزێتەوە. دەبێ هۆی ئەمە چی بێ؟**

** گوڵان یەکێکە لە دەزگا هەرە چاکەکانی پارتی، وەکو پێشتر گوتوومە هەر دەزگایەک و هەر کەسێک یەکێتیی نیشتمانی لە دژی بێ، بزانن ئەو دەزگایە یان ئەو کەسە دەماری یەکێتیی گرتووە. ی. ن. ک لەبەر ئەوە دژی دەزگای گوڵان نییە کە کەسانی خراپ لە ناو گوڵاندا هەبن، چەم بێ چەقەڵ نابێ. لەناو دەزگای راگەیاندنی یەکێتی خەڵکی زۆر خراپ هەیە کە لە دەزگاکانی راگەیاندنی رژێم کاریان کردووە، ئێمە و یەکێتیش کە لە دەرەوە بووین، پێش راپەڕین ئەقەلیەتێک بووین بە نیسبەت میللەت. هەموو خەڵکی رۆشنبیر و روناکبیر و خوێندەوارەکان پیاوی بەعس نەبوون بەڵام لەناو

ڕژێمدا بوون (ئەوەی لەناو بەعس بووبێ مەرج نییە پیاوی ڕژێم بووبێ) دووای ئەوەی هاتینەوە کوردستان ئێمە و یەکێتی زۆربەی زۆری خەڵکمان وەرگرت. ئەگەر یەکێک یان دووان لەگەڵ بەعسدا کاری کردبێ و کەوتبێتە لای ئێمە ئەوا سەت کەس لەوانە ئێستا لەگەڵ یەکێتیدایە.

ئەوان دژی گـولانن چونکە گـولان تاقـیکردنەوەیەکی نوێیـە و پارتی لە ڕاگەیاندنی خۆی دایهێناوە، ناتوانن لاسایی بکەنەوە چونکە هەموو خەڵک پێیان دەڵێ لاسایی گولانتان کردەوە، گولان وەکو دەزگایەکی ڕاگەیاندن سەر بە پارتییە بەڵام نیوچە سەربەخۆیە، بە دروستکردنی گولان پارتی وەکو لە وەرزش دەڵێن جوانترین گۆلی لێ کردوون، لەبەر ئەوە چەند هێرشی بکەنە سەر و جوێنی پێ بدەن ئەوەندە خۆیان ئازاری پێ دەخۆن. هەموو ئەو خەڵکانەی لە گولاندا کار دەکەن جێگەی ڕێزی ئێمەن و نیشتمانپەروەرن. ئێمە بە قەد تۆسقاڵێک هیچ تێبینییەکمان لە سەر هیچ یەکێکیان نییە، هەموویان زۆر بە ئەمانەتەوە کـاری خۆیان دەکـەن و ڕۆژانەیش زەبری گـەورە لە ڕاگـەیاندنی یەکێتی دەدەن، هەر لەبەر ئەوەشە یەکێتی شەڕیان پێ دەفرۆشێ.

دیمانەی چوارەم

١١ ئاب ١٩٩٥

مەکتەبی سیاسی
ئاگەداری گفتوگۆیەکەی ساڵی ١٩٦٤ بوو و
بەشداریی تێدا کرد

★ حەفتەنامەی «الاتحاد» لە ژمارە ١٤٣ی رۆژی ٥ ئاب ١٩٩٥وتارێکی بۆ عەبدوڵلا بەرزنجی ناوێک بڵاوکردووەتەوە، تیایدا باس لە گفتوگۆی ساڵی ١٩٦٤ی نێوانی شۆڕشی ئەیلوول و حکومەتی عێراق دەکات و دەیەوێ بەشێوەیەکی ناوەڕوو لەخەڵکی بگەیێنێ، لەبەڕێزتان دەپرسین وەک ئاگادارێک ئایا ئەسڵی مەسەلەکە چۆن بووە؟

★★ ساڵی ١٩٦٣ بەعسییەکان هێرشێکی زۆر بێ ویژدانانەیان کردە سەر کوردستان بە گشتی و ناوچەی بارزان و بادینان بە تایبەتی. سەبارەت بەوەی مەکتەبی سیاسیی ئەوکاتە «مامجەلال و برایم ئەحمەد» نیوچە هودنەیەکیان هەبوو لە گەڵ بەعسییەکاندا ماوەیان بە سوپای عێراق دا شەڕێکی گەورە و گران بخاتە ناوچەی بارزان تا زەفەر بە مەلا مستەفا بیەن. لە پایزی ئەو ساڵەدا خودانی بارزان خوالێخۆشبوو شێخ ئەحمەدی بارزان لەگەڵ بەعسییەکاندا رێک کەوت تا خەڵکە دەربەدەرکراوەکە بگەڕێنەوە گوندەکانی خۆیان. رێککەوتنەکە بۆ ئەو مەبەستە بوو خەڵک بگەڕێتەوە سەر جێگە و رێگەی خۆی و دابنیشێ و پێوەندیی بە کەسەوە نەبێ.

رێککەوتنەکەی شێخ ئەحمەد بۆ دانیشتن لە ناوچەی بارزان لە پایزی

١٩٦٣دا بوو. لەو کاتەدا مەلا مستەفا هاتە ناوچەی باڵەک. ئەسکەندەر ناوێک کە ئەرمەنی بوو، کاتی خۆی لە سلێمانیدا دەرمانخانەی هەبوو، هەر لەو کاتەدا مەلا مستەفاش لەوێ بوو و برادەرایەتییان پێکەوە هەبوو. لە بەغداوە بابە عەلی بە قسەی حکوومەت و عەبدولسەلام عارف هەناردیی بۆ لای مەلا مستەفا لە باڵەکایەتی تا داوای لێ بکا گفتوگۆیان لەگەڵدا بکا و سنوورێک بۆ ئەو شەڕوشۆڕە دابندرێ. ئەسکەندەر هاتە لای مەلا مستەفا و قسەی لەگەڵدا کرد، ئەویش مەکتەبی سیاسیی ئەوکاتەی ئاگەدار کردەوە، داوای لە برایم ئەحمەد «سکرتێری ئەوکاتەی پارتی» و جەلال تاڵەبانی کرد بێن ئاگەداری گفتوگۆ و دەس پێ کردنەکەی بن.

*** کەواتە مەکتەبی سیاسیی ئەوکاتە ئاگەداری گفتوگۆیەکە بووە، بەڵام یەکێتی ئێستە لە ڕاگەیاندنی خۆیاندا دەڵێن گفتوگۆیەکەی ئەوکاتە بە تەنیا لە نێوانی سەرکردەی ئەمر مستەفا بارزانی و حکوومەتی عێراقدا بووە؟**

** وەکو گوتم کە ئەسکەندەر هات مەلا مستەفا بروسکەی بۆ مەکتەبی سیاسی کرد تا برایم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی بێن. لەبەر ئەوەی سەید عەزیز شەمزینی و برایم ئەحمەد لەدەرەوە بوون کاک عەلی عەبدوڵڵا و نووری شاوەیش و مامجەلالیش لەوێ بوون، بڕیار درا لە جیاتیی برایم ئەحمەد خوالێخۆشبوو نووری شاوەیش لەگەڵ مامجەلالدا بێن. ئەوەبوو هەردووکیان هاتن و ئاگایان لە هەموو گفتوگۆ و دانیشتنەکان هەبوو، ڕۆژانەیش ئەنجامی کۆبوونەوەکان دەدرا بە مەکتەبی سیاسی. ئەوکاتە مەلا عەبدوڵڵا ئیسماعیلیش کە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی بوو نازانم چیی کردبوو لە ژێر چاوەدێریی مەکتەبی سیاسیدا داندرابوو، لەوێ بوو. ڕۆژانە تاڵەبانی و خوالێخۆشبوو نووری شاوەیس بە خۆیان ئەنجامی کۆبوونەوەکانیان بەکاک عەلی عەبدوڵڵا و مەکتەبی سیاسی دەگەیاند و لەوێشدا بە بروسکە بۆ برایم ئەحمەد و عەزیزی شەمزینی و خوالێخۆشبوو عومەر دەبابە دەنێردرا. واتە بەدوور و درێژی ئاگایان لە گفتوگۆیەکە هەبوو و بەشداریشیان تێیدا کرد.

وا نیشان دەدەن کە رازی نەبوونە گفتوگۆیەکە بکرێ

*** مەبەست چییە دەیانەوێ مەکتەبی سیاسی لەو گفتوگۆیە بدزنەوە و وای نیشان بدەن ئاگەدار نەبووە؟**

* * وا نییە بیانەوێ بیشارنەوە و وای نیشان بدەن مەکتەبی سیاسی ئاگەدارنەبووە، بەلام ئەوە دەگەڕێتەوە بۆ پێوەندییان لەگەڵ ئێراندا. مەکتەبی سیاسیی ئەو سەردەمە بە تایبەتی برایم ئەحمەد و جەلال تالەبانی لە نیسانی ١٩٦٤دا کۆنفرانسی ماوەتیان بەست. بە قسەی شای ئێران برایم ئەحمەد لە پێش کۆنفرانسەکەدا لەگەڵ پوژمان «نوێنەری شا» لە عیساوە دانیشتن و رێک کەوتن لە کۆنفرانسەکەدا چ بڕیارێک دەدەن. کۆنفرانسەکەیان بەست و بڕیاریان دا مەلا مستەفا لەحزب تەجمید بکەن. لەبەرئەوەی گیروگرفتیان دروست کرد، دەرکران. لە ١٩٦٤ەوە لە کوردستان نەمان و چوون بۆ لای شای ئێران و ئینجا عێراق. پاساوی چوونەکەی خۆیان وا دەدەن گوایە رازی نەبوونە ئەو گفتوگۆیە بکرێ، بۆیە وا دەڵێن و دەڵێن ئاوهامان بەسەر هاتووە.

دەیانەوێ جاشایەتی بە بیروباوەڕ دابنێن

*** لە نێوانی رووداوەکانی ئەوکات و ئێستە نزیکەی ٣٠ ساڵ زیاتر هەیە، رەنگە رووداوەکانی ئەوکات دوور و نزیک پێوەندییان بە ئێستەوە تا رادەیەکی زۆر گەم بووبێتەوە. مەبەست چییە ئێستە ئەوان ئەو شتانە لە نوێوە دەژێننەوە و لە ڕاگەیاندن و دیمانەکانیاندا باسی دەکەن؟**

* * ئەو پرسیارە درێژەپێدانی پرسیارەکەی پێشووە. بۆ خۆیان لەو گفتوگۆیە دەکێشنەوە؟ خۆ لێ کێشانەوە نییە بگرە تەنزیرە، جەلال تالەبانی دەیەوێ وای نیشان بدا کاتی خۆی پەنابردنی بۆ شا و، جاشایەتیی ٦٦، خزمەتکردنی

حکومەتە یەک لەدووای یەکەکانی عێراق و چەک هەڵگرتنی بۆیان شتێکی مەبدەئی بووە. با بێ بە من بڵێ گرفتی مەبدەئیی لەگەڵ پارتی یا لەگەڵ مەلا مستەفادا هەبووە قەیدی ناکا، بەڵام چوونی بۆ لای شای ئێران بۆ ؟! ئایا شا داوای مافی کوردی دەکرد؟! ئایا مەلا مستەفا مافی کوردی وەلا دەنا و شا بەرگریی لێ دەکرد؟! چوونیان بۆ لای شا باشترین بەڵگەیە کە بەقسە و بە فیتی ئەو کۆنفرانسی ماوەتیان بەست. بەڵێ بە فیتی شا دژمنایەتیی مەلا مستەفایان دەکرد. بە رێککەوتنی ساڵی ١٩٦٣ ماوەی سوپای عێراقیان دا ناوچەی بارزان کوتریکاتەوە و هەوڵی لەناوبردنی مەلا مستەفا بدا. چوونیان بۆ لای شاو عێراق هەموو ئەوانەی سەلماند. هەر لەو کات بەیانەکیان هەبوو «أصلح ام استسلام» ئێستەش لە رۆژنامەی بەناو «الاتحاد» بڵاویان کردووەتەوە. کە چوونە لای شا جەلال تاڵەبانی خۆی پێوەندیی بە مولحەقی سەربازیی عێراقەوە کرد لە تاران و لە گەڵیدا رێک کەوت، دووای ماوەیەکیش گەڕایەوە. بەڵێ لە حوزەیران ١٩٦٥دا تاڵەبانی و تاقمەکەی گەڕانەوە و هاتنە ناوچەی باڵەک و ئیشیان پێ درا پاشانیش چوونە دۆڵەڕەقە. وەکو پێشووتر باسم کردووە، لەوێ پێوەندییان بەو رژێمەوە کرد. ئەو بەیانەیان لە ١٩٦٤دا بەناوی «أصلح ام استسلام»ەوە دەرکرد. رێککەوتنی ١٩٦٤ لەگەڵ عەبدولسەلامدا رێککەوتن نەبوو و بگرە هودنە بوو. لە بەیانەکەدا دیارە لە «الاتحاد»یش هەیە، مەلا مستەفا دەڵێ رێککەوتنەکە هودنەیە، تاڵەبانی دەڵێ خۆبەدەستەوەدان بووە کەچی لەسەرەتای ساڵی ٦٦دا خۆی چوو خۆی بەدەست ئەو رژێمەوە دا و مەلا مستەفاشی پێ تاوانبار کردووە. هەرچەندە «الاتحاد»یش نووسیویەتی هودنە بووە، قسەیەک هەیە بۆ مێژوو دەیکەم ئەویش ئەوەیە خوالێخۆشبوو نووری شاوەیس دووای ئەوەی لە کۆبوونەوەکانی گفتوگۆی ساڵی ١٩٦٤دا ئامادەببوو بۆ رۆژی دوواتر سواری ئۆتۆمۆبێل بوو چووە مەکتەبی سیاسی و دەیویست بۆ چارەسەری نەخۆشی بچێتە دەرەوە، خۆی بەکاک عەلیی گوتبوو: لە چوارڕیانەکەی سەنگەسەر جەنابی مەلا مستەفام بینی، ئۆتۆمۆبێلەکەمی راگرت و بانگی کردم، پێی گوتم «نووری بچۆ سڵاو لە مەکتەبی سیاسی بکە، پێیان بڵێ و تێیان بگەیەنە ئەوە رێککەوتن نییە

بگرە ئاگربەست و هودنەیە، با خۆیان تەنگاو نەکەن مەبەست ئەوەیە میللەتەکە نەختێک بحەوێتەوە و گەمارۆ هەڵستێ. خەڵکەکە با داهاتی خۆیان بفرۆشن و پێداویستییەکانی خۆیان بکڕن. با برادەرانی دەرەوەش برایم ئەحمەد و سەید عەزیز بێن تا بزانین بۆچوونی دەرەوە چییە. دادەنیشین و لە کۆتاییدا بڕیارێک دەدەین»، وەکو گوتم ئەوکات مەلا عەبدوڵلا ئیسماعیل لە مەکتەبی سیاسی بوو و ئێستەش لە هەولێرە، ئەو قسەکانی کاک نووریی کردە بروسکە و هێنایە پێش کاک عەلی عەبدوڵلا کە مۆری مەکتەبی سیاسیی لەلا بوو، ئەویش ئیمزای کرد و بە بروسکە دای بە برایم ئەحمەد و ئەوانی تری دەرەوە. بە گشتی ئەوان ئاگەداری هەموو شتەکان بوون، بەڵام ئەمڕۆ دەیانەوێ بەئەوەی ئێستە بڵێن کە ئەوکات ئەوان خاوەن بیر و ڕۆشنبیر و پێشکەوتنخواز بوون، خەڵکەکەی تریش کە لەگەڵ مەلا مستەفادا بوون نەخوێندەوار بوون. دەیانەوێ جاشایەتیی ٦٦ و، پەنابردن بۆ هەمەدان و جاشایەتیی هەمەدان بە کارێکی بیروباوەڕ دانێن.

بە فیتی شا کەوتنە دژایەتیی بارزانیی نەمر

*** کەواتە مەکتەبی سیاسی ئاگەداری هەموو شت بوو. ئەدی باشە ئەو هەڵوێست و ڕەفتارانەی ئەمانە کردیان بەهۆی چی بوو؟**

** بە بۆچوونی من لە سەرەتادا مەکتەبی سیاسی هیچ گرفتێکی نەبوو، چونکە ئەگەر چاوێک بە مێژوودا بخشێنینەوە دەبینن هودنەکە لە ١٠ شوباتی ١٩٦٤دا کراوە و ڕاگەیاندراوە. کۆنفرانسی ماوەت لە نێوانی ٤ ـ ٩ نیسان بەسترا، واتە دووای دوو مانگ دەستیان کرد بە کۆنفرانس، چونکە هێشتا ڕێنوێنییان لە ئێران وەرنەگرتبوو. کە ساواکیان بینی و ڕێنوێنیی شا و بەڵێنیان لێی وەرگرت بە چەک و سوپا پشتیان بگرێ، هەروەها هاوکاریشیان بکا بۆ لادانی مەلا مستەفا. لەبەرئەوەی ڕێنوێنیی شای ئێرانیان درەنگ وەرگرتبوو درەنگ هەڵوێستیان وەرگرت.

جەلالییەکان بە دژی تەوژم مەلە دەکەن

*** ئێستە راگەیاندنی یەکێتی دەق بە پێچەوانەی رووداوەکان و حەقیقەتی ئەوکات قسە دەکات. ئایا قازانج و دەسکەوتی سیاسی بۆ ئەوان لە هەڵگێرانەوەی ئەو راستییانەدا چییە؟**

* تاڵەبانی و یەکێتی بە هەمرو عەقڵی خۆیان وا بیر دەکەنەوە کە دەتوانن بە قسە کار لە ئەوەی نوێ بکەن و چەواشەیان بکەن، بەڵام پێم وایە ئێستە خەڵک بە تەنیا حیساب نە بۆ قسەی من دەکا نە بۆ قسەی ئەوان، بگرە هەوڵ دەدەن بزانن کام لەو قسانەی دەکرێن راستن. هەمرو خەڵک مێژوو دەخوێنێتەوە، هەمرو شتێک نووسراوەتەوە، ئەوە شتێک نییە بزر ببێ. پێیشم وایە لەم کارانەیاندا، جەلالییەکان هیچ قازانجێک ناکەن چونکە بە دژی تەوژم مەلە دەکەن، مێژوو ئاوەژوو دەکەنەوە، لەبەر ئەوە هەر خۆیان قازانج ناکەن.

شانازیی وشەی پێشمەرگە
بۆ کۆماری مەهاباد دەگەڕێتەوە نەک مامجەلال

*** لە هەمان وتاری حەفتەنامەی «الاتحاد»دا کە بە ناوی «اتفاقیە المشیر ـ بارزانی ١٩٦٤»ە عەبدوڵڵا بەرزنجیی نووسەرەکەی، باسی ئەوە دەکا کە وشەی «پێشمەرگە» لە ساڵی ١٩٦١دا بۆ یەکەمین جار جەلال تاڵەبانی بەکاری هێناوە، ئایا شانازیی دانانی ئەم وشە پیرۆزە بۆ کێ دەگەڕێتەوە؟**

* من نازانم عەبدوڵڵا بەرزنجی کێیە! ئایا هەر جەلال خۆیەتی ئەو شتانە دەکا ؟! باوەڕ ناکەم عەبدوڵڵا بەرزنجییەک هەبێ ئاگەداری ئەو شتانە بووبێ کە لە «الاتحاد»دا نووسراوە. لاوێکی ئێستە ئەگەر بیەوێ شتی ئاوها بنووسێ دەبێ سەرچاوەی هەبێ، کتێب و کۆنە رۆژنامە و گۆڤار پەیدا بکا تا شتێک

بنووسێ. ئەو نووسینە جۆرێکە دەبێ یەکێک نووسیبێتی خۆی تێیدا بووبێ. ئەگەر جەلال خۆیشی نەینووسیبێ هەر ئەو دەرسی یەکێکی داوە بۆ نووسینی.

بۆ وشەی پێشمەرگەش عەبدوڵڵا بەرزنجی عەفووی فەرمووە. رۆمانی «پێشمەرگە» رەحیمی قازی لە پەنجایەکان نووسیویەتی و لەوێ باس لە پەیدابوونی وشەی پێشمەرگە دەکا. کاتی خۆی مامۆستا هێمنیش بۆی گێرامەوە، ئەوکاتە پێشەوا قازی محەممەد داوا لە چەند رۆشنبیرێک دەکا تا وشەیەکی کوردی پەیدا بکەن لە جیاتیی وشەی عەسکەر و سەرباز و نیزامی. لە کتێبەکەی رەحیمی قازیشدا نووسراوە و مام هێمنیش هەر ئاوهای گوت کە «خوێندەوارەکان لە چایخانەیەکدا زۆر گفتوگۆیان کرد بەڵام نەگەیشتن بە هیچ. چایەچییەکە کە پیرەمێردێکی بەساڵاچوو بوو و چای بۆ دەهێنان هات گوتی: «ئەوە بۆ وەها پەشۆکاو و ماندوون؟ خەریکی چین؟ بۆ بە من ناڵێن؟ خۆ کفر نییە منیش بیزانم». مام هێمن گوتی: بۆمان باس کرد و ئەویش گوتی «لە کوردەواریدا لە مێژە بە پیاوی ئازا و لەخۆبوردوویان گوتووە پێشمەرگە». ئیتر پاش ئەوە مام هێمن هەڵدەستێ دەچێ بۆ لای قازی محەممەد و پێی دەڵێ وشەی «پێشمەرگە»مان پەیدا کردووە. ئیتر لەو کاتەوە، لە کۆماری مەهاباد لە ١٩٤٦ەوە ناوی پێشمەرگە پێشمەرگەیە. رۆمانی پێشمەرگەش لە ١٩٥٩ دا بە کوردی چاپکراوە. لە ساڵی ١٩٦٠ ـ ١٩٦١ دکتۆر عیزەدین مستەفا رەسوول لە ئابی ١٩٦٠دا پێشەکیی بۆ چاپی دووەم نووسیوە. حەسەن قزلجی ساڵی ١٩٦٠ پێشەکیی بۆ چاپی دووەم کە لە بەغدا چاپ بووە نووسیوە. واتە ١٥ تا ١٦ ساڵ پێش ئەوەی شۆڕشی ئەیلوول بەرپا ببێ و مامجەلال بچێتە باقل و لەگەڵ خەڵک کۆببێتەوە، لە مهاباد ناوی پێشمەرگە هەبووە. ئێمە لە شۆڕشی ئەیلوول بە مامجەلالیشەوە قۆزییەمان لە کۆماری مەهاباد کرد و ناوی پێشمەرگەمان کرد بە پشمەرگە، بەڵام شانازییەکە بۆ کۆماری مهاباد دەگەڕێتەوە، بۆ ئەو پیرەمێردە دەگەڕێتەوە کە توانیی ئەو ناوە بۆ مام هێمن و ئەوانی تر پەیدا بکات.

جەلال زۆر تامەزرۆیە بۆ ناسینی عودەی

*** جەلال تالەبانی لە گفتوگۆیەک لەگەڵ ڕۆژنامەی «الشرق الاوسط»دا دەڵێ: کێشەی من لە گەڵ مەسعوود بارزانیدا، لەسەر هەڵوێستی پارتییە لە بارەی حکوومەتی عێراقەوە. گوایە پارتی دەیەوێ مەسەلەی کورد لە بەغدا چارسەر بکا! ئەگەر کەمێک بۆ مێژوو بگەڕێینەوە، چۆن وەڵامی ئەو قسەیەی جەلال دەدەیتەوە؟**

** جەلال تالەبانی لە زۆر بۆنەدا باس دەکات گوایە دەبێ پارتی هەڵوێستی خۆی ڕابگەیەنێ بەرامبەر بە حکوومەت. تالەبانی خاڵی لاوازی زۆرە و هەست بە کەمی «شعوور بە نەقس»دەکا لە بەرامبەری حکوومەتدا، بە تایبەتیش بەرامبەر بە صەدام. لە ١٩٦٤دا چووە بۆ هەمەدان، لەوێ پێوەندیی بە مولحەقی سەربازیی عێراقەوە کرد لە تاران. لە حوزەیرانی ١٩٦٥دا گەڕاوەتەوە کوردستان، لە سەرەتای ١٩٦٦دا چووەتە بەغداو بووە بە جاشی مۆدیل ٦٦. لەگەڵ ڕژێم ماوەتەوە و ٥ ـ ٦ ساڵ جاشایەتیی بۆ کردووە. دوو ساڵ جاشایەتیی بۆ صەدام و ڕژێمەکەی کردووە. پەیامنێری «شرق الاوسط» عەدنان حوسێن پرسیارێکی لە تالەبانی کردووە و پێی دەڵێ: «تۆ پارتی و مەسعوود بارزانی تاوانبار دەکەی پێوەندییان بە ڕژێمەوە هەیە، ئەوانیش دەڵێن تۆ بە درێژاییی تەمەنت پێوەندیت بە حکوومەتە یەک لە دووای یەکەکانی عێراقەوە کردووە و ئێستەش نوێنەری حکوومەتت بینیووە کە موکەڕەم تالەبانییە». جەلال تالەبانیش لە وەڵامدا دەڵێ: «با لە کۆتاییەوە دەست پێ بکەین»، مەبەستی دیتنی موکەڕەم تالەبانییە. بۆچی باسی ١٩٦٤ و ١٩٦٥ و ١٩٦٦ ناکات؟! بۆچی باسی ١٩٧٧ ناکات کە عەلی عەسکەریی ناردە لای صەدام و داوای لێ کرد لەگەڵیدا ڕێک بکەوێ؟!. لەبەرئەوەی ڕابردووی هەمووی برێتییە لە پێوەندی لەگەڵ حکوومەتدا، بۆیە هەست بە کەمی دەکا. ئێستە لیکاویان دێتە خوارێ بۆ

ئەوەی لە گەڵ حکوومەت ڕێک بکەون بەڵام ئەوان «واتە حکوومەت» لەگەڵیاندا ڕێک ناکەون. ئەو خاڵانەی لە «شرق الاوسط» نووسیویەتی و بە موکەڕەم تاڵەبانیی داوە، باوەڕت هەبێ پێشتر بە نووسین بۆ صەدامی ڕەوانە کردووە. زۆر بە ڕاشکاوی قسەی لەگەڵ حەفتەنامەی «شیحان»ی ئوردەنی کرد، زۆر تامەزرۆ بوو بۆ ئەوەی «عودەی» بناسێ،وا دەزانێ داهاتووی عێراق لە دووای صەدام بۆ عودەیە. لەبەرئەوە لە ئێستەوە حەز دەکا پێوەندیی لەگەڵدا ببەستێ. ڕابردووی پارتی پاک و بێگەردە و قسەی جەلال کار ناکاتە سەری. جەلال جاشایەتیی بۆ هەموو حکوومەتەکانیش کردووە.

جەلال ٢٩ ساڵی لە خەباتی سیاسیی خۆی فت کردووە

*** حەفتەنامەی «شیحان» وەکو باستان کرد و «الاتحاد»یش گوایە چارپێکەوتنەکەی جەلال تاڵەبانیی بە ڕاستی بڵاوکردووەتەوە. تاڵەبانی لە هەردووکیاندا دەڵێ مێژووی سیاسیی من لە ساڵی ١٩٧٥ واتە لە دامەزراندنی یەکێتییەوە دەست پێ دەکات . ئایا ئەو مێژووە زۆر سەربەرزترە لە مێژووی پێش ئەوکاتە؟**

* * ئەمە بابەتێکی تازەیە. ئەگەر خوا تەمەن بدا من دیمانەیەک دەکەم تێیدا بە تەنیا ئەو ڕۆژە باس دەکەم کە جەلال شانازیی پێوە دەکا، واتە لەدامەزراندنی یەکێتییەوە تا ئەمڕۆ. ئەو مێژووە سیاسییەی جەلال شانازیی پێوە دەکا و دەڵێ لە دامەزراندنی یەکێتییەوە دەست پێ دەکات، بڕوات هەبێ گەلێک ڕەشترە لەو ساڵانەی کە فتی کردووە«٢٩ ساڵی لە خەباتی سیاسیی خۆی فت کردووە»، بەڵام ئەمە کاتێکی دوور و درێژی دەوێ.

*** عەدنان حوسێن پەیامنێری ڕۆژنامەی «الشرق الاوسط» لە جەلالی پرسیوە کە ئەو لە ساڵی ١٩٦٤ەوە هاوکاریی ساواکی شای ئێران و هەموو حکوومەتەکانی عێراقی کردووە و ئێستەش هاتنی موکەڕەم تاڵەبانی بۆ قەلاچوالان بۆ گفتوگۆیە؟ جەلال لەوەی کۆتاییەوە دەست پێ دەکات و باسی**

مێژووی کۆنی خۆی ناکا. ئایا ئەمەیان چۆن لێک دەدەیتەوە؟

* * جەلال لە دژی رابردووی خۆیەتی. ساڵەکانی خەباتی ئەو هەمووی رەشن، لەبەرئەوە نەیوێرا بچێ بۆ ساڵەکانی ١٩٦٤، چونکە هیچی پێ نییە. باشە بۆچی چوو بۆ ئێران؟ بۆچی چوو بۆ هەمەدان؟ بۆ پێوەندیی بە موڵحەقی سەربازیی عێراقەوە کرد لە تاران؟ بۆ گەڕایەوە و جارێکی تر بوو بە جاشی ٦٦؟ دووای دەرچوونی بەیانی ١١ ئادار ١٩٧٠ جارێکی تر هاتەوە لای مەلا مستەفا، بۆ جارێکی تر چوو بۆ دەرەوە؟ یەک شت هەیە دەبێ ئەوەی ئێستە بیزانێ و خاڵێکی زۆر گرینگیشە، تەنیا کەسێک هەیە زۆر خزمەتی جەلالی کردووە ئەویش وەزیری دەرەوەی ئەمەریکا «هنری کیسنجەر»ە کە لە ساڵی ١٩٧٥ خیانەتی لە گەڵ کورددا کرد، پیلانی بۆ شۆڕشی کوردستان و مەلا مستەفا دانا. کیسنجەر هۆی شکانی شۆڕشی ئەیلوول بوو، ئەگەر وای نەکردایە بڕوات هەبێ ناوی جەلال لە مێژوودا نەمابوو و جارێکی تریش نەدەهاتەوە سەر شانۆ دەبێ ئەو نانێک بخوا و ١٠یش بکاتە خێری کیسنجەر کە خزمەتێکی زۆری کردووە، وای کرد جەلال جارێکی تر بێتەوە سەر شانۆ، کە پێشتر پیاوی شێخ عەزیزی شێخ رەزا بوو لە لبنان و ئیشی لەگەڵدا دەکرد.

شۆڕشی ئەیلوول تاکە شۆڕشێکی کوردە
کە ئامانجی خۆی پێکابێ

*** دۆست و دوژمنانی کورد لەسەر ئەوە تەبان کە شۆڕشی ئەیلوول یەکێکە لە شانازییە گەورەکانی میللەتی کورد کە تێیدا سەرکردەی گەورە مستەفا بارزانی بۆ بەرگری لە میللەتی کورد و وەرگرتنی مافەکانی خەباتی کردووە. جەلال تاڵەبانی و سەرکردەکانی تری یەکێتیش دەیانەوێ مێژووی ئەو شۆڕشە چەواشە بکەن و بەشێوەیەکی تر لە خەڵکی بگەیێنن و دژایەتیی دەکەن. ئایا مەبەستیان لەم کردەوە ناڕەوایە چییە؟**

** هەموو ئەو شتانە یەک مەبەستن. بە بۆچوونی من تا ئێستە بە تەنیا شۆڕشی ئەیلوول توانیویەتی ئامانجی خۆی بپێکێ، دروشمی شۆڕشی ئەیلوول کە لەسەرەتاوە برایم ئەحمەد و جەلال تالەبانیشی تێدا بوو بریتی بوو لە دیموکراتی بۆ عێراق و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان. بارزانیی ئەمر وازی نەهێنا، شۆڕشی ئەیلوول وازی نەهێنا، پێشمەرگە قارەمانەکان وازیان نەهێنا، پارتی و سەرکردایەتییەکەی وازیان نەهێنا، سڵیان نەکردەوە لە خەبات و تێکۆشان تا ئۆتۆنۆمییان وەدەست هێنا لە ١١ ئادار ١٩٧٠دا. کاتی بەیاننامەکە لە تەلەفزیۆنی عێراق راگەیەندرا جەلال و جەلالییەکان هیچیان لە ناو شۆڕشی ئەیلوولدا نەمابوون و کەوتبوونە ریزی دژمنانەوە. سەرەتا پەنایان بۆ هەمەدان و شای ئێران برد، پاشانیش بۆ عێراق و چوون بۆ لای عارفەکان، دووای عارفەکانیش لەگەڵ بەعسییەکاندا مانەوە تا بەیانی ١١ ئادار دەرچوو. دووای بەیانەکە ناچار بوون کۆببنەوە و جاشبەتاڵی لێ بکەن. ئەحمەد حەسەن بەکر جاشەکانی حەل کرد و ئەوانیش ناچار بوون وەک ئەوان خۆیان حەل بکەن. دیسان دەیڵێمەوە رۆژنامەنووسێک لە ئەحمەد حەسەن بەکری پرسی و گوتی: «تۆ باسی جاشەکان دەکەی کە حەلت کردوون و گرفتیان نەماوە، ئەدی گرفتی جەلال تالەبانی و ئەوان چیی لێ دێ؟» ئەویش وەڵامی دایەوە گوتی: «ئەوانیش وەک هەموو جاشەکان خۆیان حەل دەکەن». جەلال تالەبانی ناچار بوو بە سەرشۆڕی هاتە لای مەلا مستەفا و پەنای بۆی هێنا. داوای لێ کرد قەبوولی بکاتەوە. بەڵێنی وەرگرت و چوو کۆنگرەی بەست. ئەوەی کە ناویشی بە حزب دەبرد حەلی کرد، جاشبەتاڵی بە خۆیان کرد. ئینجا شۆڕشی ئەیلوول ئامانجی خۆی پێکا و لەگەڵ حکوومەتدا رێک کەوت. رێککەوتنێکی نەک تەسلیم بوون وەک ئەوان دەیڵێن. پێنج وەزیرمان هەبوو، پارێزگەکانی هەولێر و دهۆک و سلێمانی هیی خۆمان بوو. فەرمانبەرەکان هیی خۆمان بوو. بریکاری پارێزگاری کەرکووک درا بە ئێمە، بەڵام ئێمە نەمانویست چونکە گرفتی کەرکووک مابوو و بە کۆتا نەهاتبوو. ئێمە داوامان دەکرد پارێزگاری کەرکووکیش لە ئێمە بێ چونکە کەرکووکیش کوردستانە. لەبەرئەوەی شۆڕشی ئەیلوول شانازاییەکی زۆر گەورەی بۆ کوردستان بە بەرهەم هێنا و جەلال و

جەلالییەکانیش بەشدار نەبوون تێیدا، بە پێچەوانەوە لە دژی بوون و چاویان پێ هەڵنەدەهات بگرە پیێ شەرمەزاریش بوون، ئێستەش دەیانەوێ چەواشەی ڕاستی بکەن و بە خەڵک بڵێن ئەو شۆڕشە شتێکی خراپ بووە. من تەنکیدی لەسەر دەکەمەوە بە بۆچوونی من تا ئێستە تەنیا شۆڕشی ئەیلوولە توانیویەتی ئامانجی خۆی بپێکێ و بیگاتێ کە ئۆتۆنۆمی بووە. شۆڕشی ئەیلوول ئەوکات بۆی هەبوو دروشمی بگۆڕێ بۆ فیدرالی و هیی تر، بەڵام ئەوکاتە دروشمەکە دیموکراتی بۆ عێراق و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان بوو. ئەویش وەدەست هات.

مامجەلال لەپێش کتێبخانە نەبێ دیمانە ناکا

*** جەلال تاڵەبانی لە هەمان چاوپێکەوتنی لەگەڵ ڕۆژنامەی «الشرق الاوسط»دا و بە بەردەوامیش لێرە و لەوێ لە ڕاگەیاندنی یەکێتیدا باس لەوە دەکات کە پارتی خێڵەکییە و ئەوانیش مۆدێرنن. پارتی حزبێکی کۆنە و هیی بنەماڵەیە. بەڕێزتان لەم بارەیەوە چ قسەیەکتان هەیە؟**

** بەڵێ وایە، ئەوان باس لەوە دەکەن پارتی حزبێکی خێڵەکییە نەک هەر حزبی بنەماڵەیە. خۆزگە هەر بیانگوتایە بنەماڵە قەیدی نەدەکرد. دەڵێن خوالێخۆشبوو مەلا مستەفا چوو خوالێخۆشبوو ئیدریس جێگەی گرتەوە، کاک ئیدریس چوو کاک مەسعوود جێگەی گرتەوە «خوا بکەم تەمەنی هەزار ساڵ بێ»، ئەگەر ئەو بچێ بەڕێز نێچیروان جێگەی دەگرێتەوە. دەڵێن ئێمە هەموومان بۆچوونمان هەیە، کۆسرەت و نەوشیروان و جەبار فەرمان رای خۆیان هەیە و دەتوانن دەری بڕن واتە لە هەڵسوکەوتدا مۆدێرنن. دیارە کامەمان خێڵەکین و کامەمان لە گەڵ ژیانی نوێدا خۆمان گونجاندووە. با خەڵک دیمانەی جەلال و کاک مەسعوود لە گەڵ «شرق الاوسط» بخوێننەوە و حوکم بدەن لەسەری. بزانن کامەیان شارستانیتر و هاوسەنگترە، کامەیان ڕێکوپێکترە. دیمانەی جەلال لەگەڵ هەر کەسێکدا بێ، دێ لە پێش کتێبخانەیەک دادەنیشێ و هەزار کتێب لە پشت خۆی دادەنێ بۆ ئەوەی وا نیشان بدا ڕۆشنبیرە و، شانازی بەو

کتێبانەوە دەکا. مەبەستیشی تەنیا چەواشەکردنی گەنجەکانە. من یەک ئامۆژگاریی جەلال دەکەم ئەویش ئەوەیە با لەمەودوا بچێ لەناو کتێبخانەی گشتیدا دیمانە بکات چونکە ئەوێ لە هەموو شوێنێک کتێبی زیاتر لێیە.

هەموو ئەندامانی مەکتەبی سیاسیی ئێمە لە جەلال خوێندەوار ترن. من تەحەدای جەلال دەکەم بە قەد کاک سامی عەبدولڕەحمان خوێندەوار بێ، بەقەد د. ڕۆژ خوێندەوار بێ. خۆ بەوە نییە کۆمەڵە کتێبێک لە پشتەوەی خۆت دابنێی و لە تەلەفزیۆن دەری بخەی. لە هەمووی سەیرتر ئەوەیە بە تەلەفزیۆنەکانیش دەڵێ دەبێ هەموو کتێبەکان دەربچن، وا بیر دەکاتەوە بەدەرچوونی ئەو کتێبانە قسەکانی خۆی دەسەلمێنێ کە ئەو ڕۆشنبیر و مۆدێرنە هەروەها مەسعوود بارزانیش نەخوێندەوار و خێڵەکییە بەڵام، کە خەڵک دیمانەکانی کاک مەسعوود دەبینێ و قسەکانی دەبیستێ کە کورت و ڕێکوپێک و لەسەرخۆیە، جەلالیش لە سەرەتا دەزانی چی دەڵێ و لە کۆتاییدا نازانێ و تێکەڵوپێکەڵی دەکا بۆیان دەردەکەوێ جەلال ڕۆشنبیر نییە، بۆیە هەق وا نییە دیمانە بکا و کتێب نیشان بدا.

*** بەڵێ وایە، ئایێ ئێستە لە پێش کتێبخانە دابنیشێ چونکە حزبەکەی ئەو لەم چەند مانگەی دواییدا لە تالانکردنی کتێبخانەی نووسەران و ڕۆشنبیران و ڕۆژنامەنووسانی کورددا بە تایبەتی لە شاری هەولێر دریغیی نەکرد؟**

* * ئەوەیش بەشێکە لە مۆدێرنیی ئەوان. سووتاندنی برایەتی، تێکدانی کۆمەڵگەی گوڵان، دزینی کتێبخانەی وەک هیی ئێوە و نەژادی عەزیز سورمێ و ئەوەی دەستیان پێ گەیشتبێ، نیشانی دەدا کەوا ئەوان لە دژی خوێندەواری و کتێبن، بە قسە نییە کە دەڵێن ئێمە مۆدێرن و ڕۆشنبیرین. پارتی لە ڕووی هەڵسوکەوتەوە مۆدێرنە. ئەوان چەندی خوێندەوار بن کردەوەکانیان دواکەوتووانەیە. سەت ساڵ پێش ئێستە کردەوەی خانوو تێکدان و ماڵ تالانکردن و دەغل و دان سووتاندن ئەنجام دراوە. من بڕوا ناکەم ئەوەی تازە بڕوا بە قسەی ئەوان بکا..

دیمانەی پێنجەم
١٦ ئاب ١٩٩٥

چۆن پارتی دامەزرا

*** باروودۆخی كوردستان پێش دامەزراندنی پارتی دیموكراتی كوردستان و چۆنیەتیی دامەزراندنی پارتی؟**

** پێشەكی ڕێگەم پێ بدەن لەم هەلەدا سڵاو و چەپكە گوڵی ڕازاوە بۆ سەرگۆڕی یەكە یەكەی شەهیدانی كوردستان و سەروەری شەهیدان بارزانیی نەمر و شاگوڵی گوڵستانی شەهیدان ئیدریسی هەمیشە زیندوو و هەرماو بنێرم. هەروەها سڵاو ڕێزم هەیە بۆ هەموو ئەندامان و لایەنگران و دۆستان و هەوادارانی پارتی و پێشمەرگە قارەمان و گیان لەسەر دەستەكانی كوردستان.

بۆ وەڵامی پرسیارەكەش، من نامەوێ لە دێرزەمانەوە دەست پێ بكەم و باسی سەركەوتنی شۆڕشی ١٩١٧ی «ئۆكتۆبەر»ی مەزن بكەم كە چۆن كاری كردە سەر دنیا. پاش ئەوەی حكومەتی عێراق لە ساڵی ١٩٣٢ چووە ناو «عصبة الامم»ەوە كەشێكی ئازاد لە عێراق بە گشتی و لە كوردستان بە تایبەتی دروست بوو. ڕێگە درا كەوا چالاكیی نیشتمانیی بنوێندرێ. یەكەم ڕێكخراو كە دروست بوو ڕێكخراوی كۆمەڵەی لاوان بوو بە سەرۆكایەتیی ئەمین زەكی بەگ، توانییان دوو گۆڤار دەربكەن یەكێكیان لە ساڵی ١٩٣٣ و ئەوی تریان لە ١٩٣٤دا. بەدەركردنی گۆڤارەكانیش بەشێكی زۆری خوێندەوار و ڕۆشنبیری كوردستانیان لە دەورەی خۆیان كۆكردەوە. لە ٣١ ئادار ١٩٣٤دا حزبی شیوعیی عێراق دامەزرا، ئەمە كاری كردە سەر ڕۆشنبیران و كرێكاران و قوتابیانی كوردستان و كۆمەڵێكی زۆری لێیان بۆ لای خۆی ڕاكیشا. ساڵی ١٩٣٨ كۆمەڵەی برایەتی بە سەرۆكایەتیی شێخ لەتیفی شێخ مەحموودی نەمر دامەزرا. ئەو كۆمەڵەیە بە

هاوکاریی حزبی هیوا یارمەتیی دەربازبوونی بارزانیی نەمریان دا لە ساڵی ١٩٤٣ تا بگاتە ناوچەی بارزان و شۆڕشی ١٩٤٣ بەرپا بکا. ساڵی ١٩٣٩ حزبی هیوا بە سەرۆکایەتیی رەفیق حیلمی پێک هات و چوار پێنج ساڵ زۆر چالاکانە کاری کرد. زۆربەی زۆری ئەفسەران و «ضباط صف» و خوێندەوارانی کوردستانی لە دەورەی خۆی کۆ کردەوە. لە ساڵی ١٩٤٤دا دووبەرەکی کەوتە نێوانی باڵی چەپڕەو و باڵی راستڕەو لە هیوادا. ئەو ناکۆکییە گەیی بە سنوورێک زۆربەی چەپڕەوەکان بچنە ناو حزبی شیوعیی عێراقەوە و بەشەکەی تری هیواش بەهەر دوو باڵەکەوە ناچار بوون کۆنگرەی خۆیان ببەستن و هیوا حەل بکەن.

لە کانوون (٢) ١٩٤٥دا واتە لە کاتی شۆڕشی ١٩٤٥دا بارزانیی نەمر دووای رەزامەندیی شێخ ئەحمەدی بارزانی و بە هاوکاریی ئەو ئەفسەرانەی بەشدارییان لە شۆڕشی بارزانی ١٩٤٥دا کردبوو توانییان لێژنەی ئازادی لە ناوچەی بارزان پێک بهێنن. لێژنەی ئازادی وەکو حزبێک یا وەک رێکخراوێک بوو سەرپەرشتیی شۆڕشی ١٩٤٥ی دەکرد. لە پایزی ساڵی ١٩٤٥دا حزبی شۆڕش واتە حزبی شیوعیی کوردستان دامەزرا. حزبی شیوعی بە حزبی شۆڕش ناودەبردا چونکە رۆژنامەیەکی هەبوو بە ناوی شۆڕش. کە حزبی شۆڕش دامەزرا، لە دیمانەیەکدا لە نێوانی خوالێخۆشبووان کاکە زیادی کۆیی و خالید بەگداش کە لە لبنان یەکترییان بینی بوو، خالید بەگداش ئامۆژگاریی کاکە زیادی کردبوو کە حزبی شیوعیی کوردستان سوود لە هەمزە عەبدوڵلا وەرگرێ بۆ ئیش و کاری حزب، لەبەر ئەوە حزبی شیوعیی کوردستان «حزبی شۆڕش» پێوەندیی بە هەمزە عەبدوڵلاوە کرد. دووای ماوەیەک هەمزە عەبدوڵلایان نارده مهاباد تا بارزانیی نەمر ببینێ و بزانێ وەزعی بارزانییەکان و کۆماری مهاباد چۆنە. هەروەها لەوێوە راپۆرت بنووسێ بۆ حزبی شۆڕش تا ئەوانیش بە پێی توانای خۆیان هەوڵ بدەن یارمەتیی کۆماری مهاباد و بارزانییەکان بدەن.

لێرەدا بە پێویستی دەزانم باسی ئەوە بکەم کە حزبی هیوا و حزبی شۆڕش زۆر پشتگیرییان لە شۆڕشی بارزانی ١٩٤٥ دەکرد و بگرە حزبی هیوا پشتگیری و یارمەتیی شۆڕشی ١٩٤٣ی بارزانیشی داوە.

کە هەمزە عبدوڵلا گەیشتە مهاباد چاوی بە سەرۆکی ئەمر بارزانی کەوت و دوواتر ئەفسەر و لێپرسراوانی کۆماری مهابادی بینی و راپۆرتێکی دوور و درێژی بۆ حزبی شۆرش نارد.

لە ١٦ ئاب ١٩٤٥ حزبی دیموکراتی کوردستان لە ئێران دامەزرا. خوالێخۆشبووان بارزانیی ئەمر و میرحاج و نووری ئەحمەد تەها و ئەو ئەفسەرانەی لە گەڵ بارزانیدا بوون خوالێخۆشبووان (عیزەت عەبدولعەزیز، خەیروڵلا عەبدولکەریم، محەمەد مەحمود قودسی و مستەفا خۆشناو) لەوێ لەگەڵ هەمزە عەبدوڵلادا دەستەی دامەزراندنیان پێک هێنا بۆ دانانی حزبێکی پێشڕەو بۆ کوردستانی عێراق. دەستەی دامەزراندن دەستی بە چالاکیی دامەزراندنی پارتی کرد، بەڵام دیارە خوالێخۆشبوو قازی محەمەد و لێپرسراوانی تر لە کۆماری مهاباد پێیان باش نەبوو ئەو چالاکییانە لەوێ بکرێ لەبەر ئەوەی کۆمارەکە کۆمارێکی خودموختاری بوو و بەتەنیا بۆ کوردستانی ئێران بوو. پێیان باش نەبوو وڵاتانی دەوروبەر بزانن کەوا خەڵکی کوردستانی عێراق لەوێ سیاسەت دەکەن چونکە ئەوە خاڵێکی لاواز بوو بۆ ئەوان. لەبەر ئەوە داوایان لێ کردن کە چالاکی ئەنوێنن لە کوردستانی ئێران. ئیتر بە باشیان زانی هەمزە عەبدوڵلا بە نوێنەرایەتیی خۆیان (بارزانیی ئەمر و ئەفسەرەکان) بنێرن بۆ کوردستانی عێراق تا پێوەندی بەو حزبانەوە بکەن کە لەوێ دامەزرابوون. دەبێ ئەوەیش بگوترێ حزبی شۆرش توانیی لە دووای دامەزراندنی خۆی بەرەیەک دروست بکات بۆ ئەوەی خەڵکی بێ لایەن و حزبەکانی تر لە کوردستانی عێراق کۆ بکاتەوە و بەرەکەیش بە ناوی حزبی رزگاری ناو دەبردرا کە پێک هاتبوو لە چەند ئەندامێکی سەرکردایەتیی حزبی شۆرش و چەند کەسێکی سەربەخۆ.

کاک هەمزە عەبدوڵلا هاتە سلێمانی و پێوەندیی بە برایم ئەحمەدەوە کرد کە ئەو کاتە لێپرسراوی لقی حزبی دیموکراتی کوردستان - ئێران بوو لە سلێمانی. هەواڵ گەیشتە شۆرش تا نوێنەرێک بنێرێتە سلێمانی بۆ ئەوەی پێوەندی بکات بە هەمزە عەبدوڵلاوە. پێم وایە شۆرش خوالێخۆشبوو نافیع یونسی نارد و هەمزە عەبدوڵلای دیت، قسەیان لەسەر چۆنیەتیی دامەزراندنی حزبێکی

دیموکراتی بۆ کوردستانی عێراق کرد. دووای گفتوگۆیەکی زۆر خوالێخۆشبوو نافیع یونس گەڕایەوە. کۆبوونەوەی شۆڕش کرا، بارزانیی نەمر و هەڤاڵەکانی چی وەهایان لە پەیڕەو و پرۆگرامی حزب نەهێشتبوو دەتوانم بڵێم هەڵیانوەشاندبوو. چەند راسپاردەیەکیشیان هەبوو، یەکەم شێخ لەتیفی شێخ مەحموود بکرێتە جێگری یەکەمی سەرۆکی پارتی و کاکە زیادی کۆییش بێتە جێگری دووەم. ئەو دەستنیشانکردنەش لەبەر ئەوەبوو شێخ لەتیف خەڵکێکی زۆری هەبوو و بەهێزیش بوو، کاکە زیادیش کەسایەتییەکی نیشتمانپەروەر و مەقبوول بوو لە کۆیێدا .کردنی ئەم دوو کەسەیش بە جێگری یەکەم دووەم لە حزبدا بۆ چەسپاندن و دامەزراندنی پارتی بوو. راسپاردەی دووەمیش ئەوەبوو جارێ دەسکاری لە پەیڕەو و پرۆگرامی داندراودا نەکرێ. کاک عەلی عەبدوڵلا و ئەوانیتر لە سەرکردایەتیی شۆڕش گفتوگۆیان کرد لەسەر راسپاردەکان و زۆربەی زۆریان پەسندیان کرد. خوالێخۆشبوو نافیع یونس و سالح حەیدەری لە دژی ئەوەبوون شێخ لەتیف و کاکە زیاد ببنە جێگری یەکەم و دووەمی سەرۆک. دووای گفتوگۆیەکی زۆر، زۆربەی ئەندامانی شۆڕش داوایان کرد دیاریکردنی جێگری یەکەم و دووەمی سەرۆک ببردرێتە ناو کۆنگرە و لەوێ بە دەنگدان بڕیاری لەسەر بدرێ. دووای ئەو گفتوگۆیە زۆرەیش سالح حەیدەری بڕیاری دا بەشداری لە کۆنگرەدا نەکا. نافیع یونس و هەندێ ئەندامی رێکخستنەکانی رەواندز و شەقلاوە کە پێشتر دوودڵ بوون لە هاتنە ناو کۆنگرەوە، لە دووایيدا بڕیاریان دا بەشداری بکەن. کۆنگرە بەستراو زۆربەی ئەندامانی تر بڕیاریان دا ئامادە بن بۆ پێکهێنانی پارتی. دووای ئەوانیش حزبی رزگاری کۆنگرەی خۆی گرت و بە تێکڕایی دەنگ بڕیاریان دا بەشداری لە کۆنگرەی پارتی بکەن. لە ١٦ ئاب ١٩٤٦دا لە بەغدا کۆنگرەی دامەزراندنی پارتی دەستی پێ کرا. بەڵام سالح حەیدەری و خوالێخۆشبوو نافیع یونس بەشدارییان لەو کۆنگرەیەدا نەکرد. برایم ئەحمەد بەشداریی لە کۆنگرەکەدا کرد. دووای قسە کردن، داوا لە برایم ئەحمەد کرا بڕیاری هەڵوەشاندنەوەی لقی حزبی دیموکراتی کوردستان – ئێران بدات کە لە سلێمانی بوو، دیار بوو برایم ئەحمەد گوتبووی من ناتوانم ئەو بڕیارە

بدەم تا قازی محەمەد بڕیار نەدات. کۆنگرەش پێی ڕاگەیاند کە دروشمی کۆماری مهاباد خودموختارییە بۆ کوردستانی ئێران واتە بۆ سەرتاسەری کوردستان نییە، لەبەر ئەوە بۆیان نییە لقیان هەبێ لە کوردستانی عێراقدا، ئەگەر خۆشت حەل ناکەی کۆنگرە بەجێ بهێڵە و خوا حافیزت بێ. لەبەر ئەوەی بڕیاری نەدا لقەکەی خۆی حەل بکا کۆنگرەی بەجێ هێشت. کۆنگرە ئیش و کارەکانی خۆی کرد و ڕاسپاردەکانی بارزانی و هەڤاڵەکانی خرانە روو. کۆنگرە بڕیاری دا شێخ لەتیفی شێخ مەحموود ببێتە جێگری یەکەمی سەرۆک و کاکە زیاد ببێتە جێگری دووەمی. سەرکردایەتییەک بۆ پارتی هەڵبژێردرا. کۆبوونەوەی لێژنەی مەرکەزی کراو مەکتەبی سیاسی هەڵبژێردرا. لە یەکەم مەکتەبی سیاسیدا هەمزە عەبدوڵڵا بوو بە سکرتێر و کاک عەلی عەبدوڵڵا، دکتۆر جەعفەر عەبدولکەریم، حاکم ڕەشید عەبدولقادر و عەبدولکەریم تۆفیق بوون بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی. ئیتر بەم جۆرە پارتی دامەزرا.

١١ کۆنگرەی پارتی

*** باسی کۆنگرەکانی پارتیمان بۆ بکەن؟**

** ٤٩ ساڵە پارتی دامەزراوە، ئێستە ساڵوەگەڕی ٤٩یەمینی دامەزراندنیەتی و ساڵی داهاتوو ئاهەنگی «یۆبیل»ی زێڕینی دەگێڕێ. من پێشنیازێکم هەیە لەگەڵ ئاهەنگ گێڕان بە بۆنەی یوبێلی زێڕینی دامەزراندنی پ.د.ک دەوە لیژنەی ئامادەکردنی کۆنگرەی دوازدەمین دابندرێ چونکە کۆمەڵێکی زۆر خوێندەواری چاک و گەنج و لاوی پێگەیشتوو و تێگەیشتوو هاتوونەتە ریزی پارتی، تا ئەو گەنجە خوێن گەرم و تێگەیشتووانە، ئەو قارەمانانەی دووای ڕاپەڕین بۆ پاراستنی پارتی و جێبەجێکردنی دروشمەکانی هەوڵیان داوە ماوەیان هەبێ سەرکردایەتییەکی چاک و لێهاتوو بۆ پارتی هەڵبژێرن.

پارتی لە ٤٩ ساڵی تەمەنیدا ١١ کۆنگرەی گرتووە. کۆنگرەی یەکەم وەکو

باسم کرد لە ١٦ ئاب ١٩٤٦ لە بەغدا گرێ درا. کۆنگرەی دووەم لە ٣٠ ئادار ١٩٥٢ لە کەرکووک گرێ درا. کۆنگرەی سێیەمیش هەر لە کەرکووک لە ٢٦ کانوون (٢) ١٩٥٣ گیراوە. لەو کۆنگرەیەدا ناوی پارتی بوو بە پارتی دیموکراتی کوردستان چونکە پێش ئەو کۆنگرەیە پارتی دیموکراتی کورد بوو. گۆڕینی ناوەکەش بۆ ئەوە بوو ماوە بدرێ بە ئاشوورییەکان و تورکمانەکان و ئەرمەنەکان و تەنانەت عەرەبەکانی کە لە کوردستان دادەنیشن لە ریزەکانی پارتیدا کاربکەن. کۆنگرەی چوارەم لە ٢ تشرین (١) ١٩٥٩ لە بەغدا بەسترا. کۆنگرەی پێنجەمیش هەر لەبەغدا لە ٥ ئایار ١٩٦٠ بەسترا. ئەم کۆنگرەیە دووای ئیجازە دان بە پارتی تەنیا بۆ جێبەجێ کردنی خاڵێکی یاسایی گرێ درا. لە ١ تەمووز ١٩٦٤ لە قەڵادزێ کۆنگرەی شەشەم بەسترا.

کۆنگرەی حەفتەمیش لە ١٥ تشرین (٢) ١٩٦٦ لە گەلاڵە بەسترا. هەشتەمین کۆنگرە لە ١ تەمووز ١٩٧٠ واتە سێ مانگ دووای بەیانی ١١ ئادار لەناوپردان لە ناوچەی باڵەک بەسترا. دووای ئەوە شۆڕشی ئەیلوول تووشی شکان هات و سەرکردایەتیی پارتی هەریەکە و کەوتە شوێنێک، ساڵی ١٩٧٥ سەرکردایەتیی کاتی لە پارتی پێک هێندرا و ئیش و کارەکانی پارتیی بەرێوەبرد تا کۆنگرەی نۆیەم.

کۆنگرەی ٩ لە ٤ تشرین (٢) ١٩٧٩ لە تەرگەوەڕ و مەرگەوەڕی ئێران بەسترا. کۆنگرەی ١٠ ش لە ٢ کانوون (١) ١٩٨٩ لە مەرگەوەڕی ئێران بەسترا. دوواکۆنگرەش، کۆنگرەی ١١ لە هەولێر لە ١٦ ئاب ١٩٩٣ لە هۆڵی زەرد بەسترا. لێرەدا بە دەرفەتی دەزانم ئەوە دووبارە بکەمەوە کە ی.ن.ک هەمیشە پارتی بە حزبێکی خێڵەکی و دوواکەوتوو لە قەڵەم دەدا و خۆشیان بە حزبێکی مۆدێرن دەزانن. بەڵام پارتی لە ماوەی ٤٩ ساڵی تەمەنیدا ١١ کۆنگرەی بەستووە، لە هەموو کۆنگرەکانیشدا سەرکردایەتییەکی هەڵبژاردووە، تا کۆنگرەی دووای هەریەک لەو کۆنگرانەدا هیچ ئەندامێکی بۆ سەرکردایەتیی خۆی زێدە نەکردووە. واتە دەتوانین بڵێین هەر چوار ساڵ و نیو جارێک کۆنگرەیەکی بەستووە کە چی ی.ن.ک ١٩ ساڵ و دوو مانگ و نیو دەبێت دامەزراوە تا ئێستە

یەک کۆنگرەی بەستووە و لەناو کۆنگرەکەشدا نەیتوانیووە سەرکردایەتییەک بۆ خۆی هەڵبژێرێ، دووای تەواوبوونی کۆنگرەکە بە ساڵێک ٩ ئەندامیان هێنایە سەرکردایەتییەکەیان کە لە دوور و نزیکەوە بەشداریی کۆنگرەیان نەکردبوو. سێ لەو نۆیە کران بە ئەندامی (م.س) کە ئەمانەن: خوالێخۆشبوو رەسووڵ مامەند، فەرەیدون عەبدولقادر و عومەر عەبدوڵلا. شەشەکەی تریش کران بە ئەندامی سەرکردایەتی کە ئەوانەن: مامۆستا گۆران، شێخ محەممەدی شاکەلی، شێروان شێروەندی، مەلا بەختیار، سالار عەزیز و عیماد ئەحمەد.

شانازییەکی گەورەیە بۆ پارتی کە توانیویەتی لەو هەموو بارودۆخە ناخۆشانەدا ١١ کۆنگرە ببەستێ و لە هەموو کۆنگرەیەکیشدا سەرکردایەتییەکی لێوەشاوە و لێهاتوو بۆ خۆی هەڵبژێرێ. هیچ کەسێکیش لە دەرەوەی کۆنگرەدا نەخراوەتە ناو سەرکردایەتیی پارتییەوە.

گرینگترین کۆنگرەی پارتی

*** بەو پێیەی بەڕێزتان زۆربەی تەمەنتان لەناو پارتیدا نزیک بوون لە سەرۆک مستەفا بارزانی، لەو ١١ کۆنگرەیەی پارتیدا کامەیان کاریگەرترینیان بووە؟**

** پێم وایە کۆنگرەکانی پارتی هەر هەموویان گرینگ و کاریگەر بوونە، هەر یەکەیان گرینگیی خۆی هەیە. کۆنگرەی چوارەم زۆر گرینگ بوو چونکە بارزانی لە سۆڤیەت گەڕابووەوە و یەکەم جار بوو بەشداریی کۆنگرەی پارتیی دەکرد. کۆنگرەی ١١ لە دووای راپەڕین بەسترا، کۆنگرەیەکی گرینگ بوو. بەڵام بە لای منەوە کۆنگرەی حەفتەم گرینگترین کۆنگرەی پارتی بوو کە لە ١٥ تشرین (٢) ١٩٦٦ لە گەڵاڵە بەسترا. لەوانەیە هەندێ کەس پشتگیری لە قسەکانی من نەکەن، بەڵام من دەڵێم گرینگ بوو چونکە زۆر ئەندامی سەرکردایەتیی پارتی کە لێوەشاوە بوون ماوەیەک بوو دانیشتبوون لەو کۆنگرەیەدا گەڕانەوە ناو پارتی و جێگەی خۆیشیان لە (م.س)دا گرت. کۆمیتەی ناوەندیش بە هاوکاریی

سەرۆک بارزانی توانییان گەورەترین دەسکەوت بۆ کوردستان وەدی بێنن کە ئەویش حوکمی زاتی بوو لە بەیانی ١١ ئادار ١٩٧٠دا.

شۆڕشی چەکداری

*** لە ساڵی ١٩٦١ پ.د.ک دەستی کرد بە شۆڕشی چەکداری. بڕیاری شۆڕشی چەکداری چۆن وەرگیرا؟**

** بارزانیی نەمر لە ٦ تشرین (١) ١٩٥٨ دووای سەرکەوتنی شۆڕشی ١٤ گەلاوێژ گەڕایەوە عێراق. گەڕانەوەی بارزانی گوڕ و تینێکی زۆری بە پارتی دا. خەڵکەکی زۆر لە دەوروبەری پارتی و بارزانی کۆبوونەوە و پارتی زۆر بە هێز بوو. لە ساڵی ١٩٦٠دا بەبۆنەی ئاهەنگ گێڕانی سەرکەوتنی شۆڕشی ئۆکتۆبەر بارزانی بە رەسمی بانگهێشتن کرا بۆ مۆسکۆ لە لایەن حزبی شیوعیی سۆڤیەت و حکوومەتی سۆڤیەتەوە، لەوێ بارزانی باسی بارودۆخی کوردستان و پارتی و حزبی شیوعیی کرد. وێدەچێ لەوێ زۆر زۆر رێزیان لە بارزانی گرتبێ و گرینگییان پێ دابێ و، بەڵێنیان پێ دابێ پشتگیری لە سیاسەت و هەڵوێستەکانی بکەن، هەروەها بەڵێنی کۆمەکیشیان پێ دابێ. دووای تەواوبوونی ئاهەنگەکانی ئۆکتۆبەر، بارزانی گەڕایەوە و لە یەکێک لە کۆبوونەوەکانی پارتیدا بڕیاری دا چەک پەیدا بکرێ بۆ بەرگریکردن لە خۆ و لە دەستکەوتەکانی کوردستان و دەستکەوتەکانی شۆڕشی ١٤ تەمووز. من نەمزانیووە کەوا پارتی دانیشتبێ کۆبوونەوەی کۆمیتەی ناوەندیی کردبێ و بڕیاری شەڕی چەکداریی دابێ.

دووای گەڕانەوەش لە ئاهەنگی ئۆکتۆبەر لە مۆسکۆ لە ١٩٦٠دا، بارزانی بە یەکجاری بەغدای بەجێ هێشت. کە گەیشتەوە بارزان، لە زۆربەی شوێنەکانی بارزان دەست کرا بە کڕینی چەک. عەبدولکەریم قاسم یاسای باجی زەویی دەرکرد. هەموو ئاغەکانی کوردستان لە رانیە و ناوچەی پشدەر لەو بڕیارە

نارازی بوون، هەروەها پارتیش بڕیاری هەبوو هەندێ پالەپەستۆ بخاتە سەر عەبدولکەریم قاسم لە بڕینی هێلەکانی تەلەفۆن لە هەندێ ڕێگە و، گرفت دروستکردن نەک شۆڕشی چەکداری.

کە ئاغەکان و خاوەن ملکەکان دەستیان کرد بە نارەزایی دەربڕین، پارتی هەلسێتا جەلال تالەبانی و نووری ئەحمەد تەهای نارد بچن مەلا مستەفا ببینن و هەوڵ بدەن خاوەن ملکەکان جارێ شتی گەورە نەکەن چونکە کاتی نەهاتووە و بڕیاری لەسەر نەدراوە. کە هاتنە ئەوێ، هەندێ توندڕۆ لە سەرکردایەتیی پارتی هەبوون دەیانویست ئەم دۆخە بقۆزنەوە و هەندێ شتی گەورە لە دژی عەبدولکەریم قاسم بکرێ. نووری ئەحمەد تەها گەڕایەوە لای حزب بەو ناوەی کە نەخۆش بوو. بەلام، جەلال تالەبانی چووە خزمەت مەلا مستەفا و بۆچوونی لێ وەرگرت. مەلا مستەفا پێی فەرمووبوو تا ئێستە بڕیاری نەداوە و کاتی ئەوەش نەهاتووە دەست بە شۆڕشی چەکداری بکرێ، لەبەر ئەوە پێویستە هەوڵ بدرێ کەمێک شتەکان هێور بکرێنەوە.

بەهەر حاڵ خاوەن ملکەکان وازیان نەهێنا. عەبدولکەریم قاسم هێزی ئاسمانیی بەکار هێنا. خاوەن ملکەکان و هەندێ کادری پارتیش رایان کرد و، خۆیان شاردەوە و، ئەوانیش خۆیان گەیاندە ئەو چەکدارانەی کە خاوەن ملکەکان ئامادەیان کردبوو. عەبدولکەریم قاسم بەوەش نەوەستا لە ١٦ ئەیلوولدا بۆردمانی مالی مەلا مستەفا و خوالێخۆشبوو شێخ ئەحمەدی بارزانی و خێزانی بارزانییان کرد لە چیای شیرین. هێزی پیادەش بۆ ناوچەی بارزان هات و بارزانی داگیر کرد. مەلا مستەفا بە ڕێککەوتن لەگەڵ شێخ ئەحمەدی بارزانیدا بڕیاری دا کە خۆی و چەند چەکدارێک ناوچەی بارزان بەجێ بهێلن و بچن بۆ ناوچەی دهۆک و ئامێدی و زاخۆ. کە بارزانی گەیشتە ئەوێ دەستی کرد بە چالاکی و شەڕی پارتیزانی، چەند گورزێکی چاکی لە گەلیی زاخۆ و زاوێتە و ئەو ناوچانە لە سوپای عێراق وەشاند. سالێکی پێ نەچوو بارزانی توانیی زۆربەی زۆری ناوچەکانی بادینان ڕزگار بکات و لێپرسراوی سەربازیی لێ دابنێ. لە بەهاری ١٩٦٢دا ناوچەی بادینانی بەجێ هێشت و هات ناوچەی

باڵەکایەتیی ئازاد کرد. بەم شێوەیە شۆڕش دەستی پێ کرد بەڵام هیچ بڕیارێک بە رەسمی نەدرا کە شۆڕشی چەکداری دەست پێ بکرێ.

*** هاوکات لەگەڵ ٤٩ ساڵەی دامەزراندنی پارتیدا، ئێستە یەکێتی و پارتی لە دیلن کۆبوونەتەوە. بەڕێزتان وەکو کەسایەتییەک کە لایەنی دەروونیی تاڵەبانییتان خوێندووەتەوە. وەک خاوەنی ئیمتیازی حەفتەنامەی گوڵان دەتوانی دڵنیاییەک بە خەڵک بدەی کە یەکێتی پابەندی ئەو ڕێککەوتنە دەبێ کە لە دیلندا دەگرێ؟**

** من ناتوانم پێشبینیی ئەوە بکەم، بەڵام وەک دوعاگۆیەک هیوادارم مامجەلال و یەکێتی عیبرەتیان لە ئەزموونەکانی پێشوو وەرگرتبێ و بڕیاری ئەوە بدەن چیتر بیرای بیر چەک بەکار نەهێنن بۆ چارەسەرکردنی هەر گرفتێک و هەموو شتێکیش بەجێ بهێڵن بۆ سەندووقی هەڵبژاردنی داهاتوو. دەبێ هەموو لایەک میللەت بە مامۆستای خۆمان بزانین و ڕێزی لێ بگرین. ڕێزگرتنی میللەتیش لەوەدایە هەڵبژاردن بکرێ و هەموو لایەکیش ڕێز لە ئەنجامەکەی بگرێ.

دیمانەی شەشەم

١٠ ئەیلوول ١٩٩٥

ئێمە بەرپرسیارین لە پاراستنی بەشە سنووری خۆمان

*** پێوەندیی پارتی دیموکراتی کوردستان و پەکەکە پێش ئەو ڕووداوانە چۆن بوو؟**

** پەکەکە لە ٢٧ تشرین (١) ١٩٧٨ دامەزراوە. تا دووای ١٩٨٥یش هەموو بارەگاکانی پارتی بۆ پەکەکە ئاوەڵا بوون.

سەرباری گرفت لەگەڵ حزبەکانی کوردستانی تورکیادا پەکەکە گرفتی لەگەڵ حزبی شیوعیی عێراقیش هەبوو. سەرەڕای ئەوەی پەکەکە یارمەتیی لە پارتی وەردەگرت، بەڵام پێوەی دیار بوو زۆی دژمنایەتیی پارتی دەکرد. لە سایەی بارزانیی نەمردا پارتی دۆست و لایەنگری زۆری لە کوردستانی تورکیادا هەبوو. پەکەکە دەستی کرد بە تیرۆر کردنی لایەنگرانی پارتی لە کوردستانی تورکیادا. ئێمە پێمان دەگوتن کەوا واز لەم کارە بهێنن، ئەوان نکوولیيان لێ دەکرد، دەیانگوت ئەوە کرداری ئێمە نییە و لێکۆڵینەوەی لێ دەکەین، بەڵام ڕاستیان نەدەکرد و سیاسەتێکی مەرکەزیيان بوو. ئیتر پێوەندیمان بەرە بەرە ساردیی تێ کەوت . لە سەرەتای هەشتایەکاندا هەموو دنیا دژمنی پەکەکە بوو. کاک مەسعوود لە سەردانێکی بۆ سووریادا ئاپۆ هاتە لای و داوای لێ کرد کەوا بەیاننامەیەک بە یەکەوە دەر بکەن بۆ پشتگیری لە پەکەکە چونکە باری سیاسیيان زۆر خراپ بوو. هەرچەندە ئەو بەیاننامەیە بە گران لە سەر پارتی کەوت، بەڵام کاک مەسعوود کردی .ئەو بەیاننامەیە بووە هۆی لاچوونی گەمارۆیە سیاسییەکە لەسەریان. وەزعی ئێمە و پەکەکە بەو شێوەیە بەردەوام بوو. لە دووای ١٩٨٦ دیسان ساردی کەوتەوە نێوانمان، بەڵام کار نەگەیشتە ئەو ڕادەیەی ئێمە لەوان بکوژین . لە ١٩٨٨دا، سەبارەت بە ئەنفالەکان وەزعی پارتی لە بادینان

باش نەبوو. پەکەکە ئەوهەلەی قۆستەوە و دایە دژمنکاریی پارتی. یەک دوو دانیشتنمان لەگەڵدا کردن تاواز لەو سیاسەتە بهێنن، بەلام بێ سوود بوو. لە ١٩٨٩دا دەڤەری بادینان چۆڵ بوو، پارتی شەش کادیری خۆی نازد تا لە وێوە پێوەندی بە رێکخستنەکانی ناو شارەوە بکەن و ئاگەداریان بکەنەوە کەوا شۆڕشی گولان بەردەوامە. پەکەکە هەر شەش کادیرەکەی گرت و وەک پێشینەیەکی دڵسۆزی دانی بە بەعس. ئێستەیشی لەگەڵدا بێت پارتی چارەنووسی ئەم شەش کادیرەی خۆی نازانێ. کادیرەکانیش ئەمانە بوون: سەعدوللا ئاودەل «دەرچووی خولی کادیران و کورێکی رۆشنبیر و شاعیر بوو»، ئەحمەدکادیر«ئیدریس جەرجیس»، نزار محەممەد سلێمان «کادیریکی هەڵکەوتووی پارتی بوو»، خالید ئادەم و ئەزمی ئەحمەد.

ئیتر پەکەکە پێوەندیی لەگەڵ بەعس بە هێز کرد و ئامادەیی خۆی بۆ نیشان دا کە رێگە نەدات بە پارتی جارێکی تر بگەڕێتەوە کوردستان. بەڵگەی زیندووش هەن کە پەکەکە لە رێگەی ئەمنی زاخۆ و ئامێدی و دهۆکەوە پێوەندیی بە بەعسەوە کردووە، ئەو بەڵگەنامانەی لێرەدا بلاوی دەکەینەوە راست و دروستیی ئەو پێوەندیکردنە نیشان دەدەن:

بەڵگەنامە (*)

رئاسة الجمهورية
السكرتير
مديرية الامن العامة
مديرية امن منطقة الحكم الذاتي
«الدراسات»
العدد: ٨٠٠٠
التاريخ ١٩٩٠/٩/٩
١٩ صفر ١٤١١هـ

سري وشخصي ويفتح بالذات
السادة مدراء امن محافظات الحكم الذاتي

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (١١).

م : معلومات

اعلمتنا مديرية الامن العامة بكتابها ش .س .ش ٣ ٣٧٩٢٥ في ١/ ٩/ ١٩٩٠ مايلي :-

١-ناقشت اللجنة الدائمية لمتابعة النشاط المعادي المعلومات الواردة بكتابي مديرية الامن العامة المرقم ٢٩٥٠٤ في ١٩٩٠/٦/٢٥ و جهاز المخابرات ٢٠٩٤ في ١٩٩٠/٦/٢٥ (و المرفقين طيا)...

وترى اللجنة ان زمر التخريب في ايران تترقب تطور الموقف بين العراق و تركيا. و تتوقع اللجنة ان تواجه تركيا ضغوطا امريكية تجاه السماح لبعض زمر التخريب التواجد على ساحتها لغرض البداء بعمليات تخريب داخل القطر، ولابد في مثل هذه الحاله إن افرزتها مستجدات المرحله المقبلة أن يتم... الشروع في مد جسور العلاقة مع حزب العمال الكردستاني التركي (PKK) على ان تحاط هذه العلاقة بسرية و كتمان شديدين.

٢- حصلت الموافقة على مقترح اللجنة الدائمية علي قيام الاجهزة الامنية بمتابعة تطورات هذه العلاقة دون اثارة الجانب التركي في هذه المرحلة الحساسة.

تعليق: يشكل الموضوع اهمية كبيرة على صعيد العلاقة مع تركيا من جانب، وعلى صعيد عملنا الامني ولاسيما في هذا الظرف الذي يمر به قطرنا المناضل الامر الذي يتطلب التعامل معه باقصى درجات السرية والكتمان وبما يضمن عدم اثارة الجانب التركي بهذا الصدد.

راجين التفضل بالطلاع والعمل بموجبه واعلامنا.. مع التقدير

التوقيع

عقيد الامن

و/ م.م.ع. لمنطقة الحكم الذاتي

١٩٩٠/٩/٩

بەڵگەنامە (*)

بسم الله الرحمن الرحيم

العدد/ ١٨١٠

التاريخ ١٩٩٠/١٠/٢٣

«سري وشخصي»

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (١٢).

مديرية امن زاخو

الى مديرية امن دهوك - ش٣

م/ معلومات

سبق وان تم التحرك على كادرين من كوادر حزب العمال التركي (الكاركر) حيث يوجد مقر لهم من قرية (كشان) المزالة داخل الاراضي العراقية وابديا استعدادهما للتعاون معنا. الاول يدعى (بوتان) اسم مستعار وهو كردي من اصل تركي المسؤول الاول في المقر اعلاه والمشرف على قاطع عمليات الحزب المذكور داخل الاراضي التركية والذي يبدأ من منطقة ماردين وحتى مثلث العراقي التركي الايراني. اما الثاني فيدعى (امين) وهو مستعار ايضا وهو كوردي من اصل سوري ويشغل المركز الثاني بعد الاول في المقر اعلاه (اي معاون بوتان)

التوقيع ...

رائد الامن ...

مدير امن زاخو

بەڵگەنامە (*)

تنفيذا لتوجيهاتكم بصدد كسب مسؤولي حزب العمال التركي فقد تم التحرك على مسؤول قاطع هكاري وذلك بواسطة المؤتمن طالب، وبتاريخ ١٠/٦ تم ارسال اثنان من العناصر المتعاونة معنا لغرض تحديد موعد اللقاء مع المذكور وبتاريخ ١٩٩٠/١٠/٧ تم اللقاء به في منطقة متقدمة على الحدود وتم استصحابه الى داخل العمادية.

المذكور يدعى الرفيق باران احمد مسؤول قاطع هكاري «هكاري - شمدلي - جقورجه - گفر» وهو احد عناصر قيادة الحزب واتصاله مباشرة بسكرتير الحزب عبدالله اوجلان، وكان بصحبته احد عناصرهم ويدعى الرفيق علي وهو من اكراد سوريا. تمت مناقشة المذكورين من قبلي وبصحبتي م عماد وذلك في احدى غرف فندق سولاف السياحي وقد تناول النقاش المحاور التالية:

اولا: المحور الاول: علاقة حزب العمال التركي بزمر التخريب.

ان علاقة حزب العمال التركي بكافة زمر التخريب غير جيد في الوقت الحاضر وان اللقاء الاخير الذي تم في ايران مع زمرة سليلي الخيانة «متبشتي پارتيبة» لم

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (١٣)

يتوصلوا من خلاله الى اية نتائج وبهذا الصدد ابدى المذكور استعداده بما يلي:
١ - منع تواجد عناصر زمر التخريب داخل اراضيهم.
٢ - منع زمر التخريب من التاثير على اكراد تركيا وكسبهم لصالحهم.
٣ - منع المساعدات عنهم وهذا ما حصل فعلا عند دخول عناصر زمرة سليلي الخيانة الى المنطقة شيفارزا حيث انهم لم يحصلوا على اية مساعدات من اهالي المنطقة.
٤ - تعريف عناصر زمر التخريب بجوهر البارزانيين وعلاقتهم بالامبريالية والصهيونية ومحاولة اقناع قسم منهم بترك هذه الزمرة وعلمنا منه خلال المناقشة بانهم استطاعوا التاثير على قسم كبير من العناصر التخريبية ومن ضمنها عناصر قيادية واقناعها بترك زمرة سليلي الخيانة واستطاعوا كسب قسم منهم لصالح حزب العمال.

المحور الثالث

مطاليب حزب العمال

١ - توسيع العلاقات وعلى مستويات اعلى وبشكل رسمي.
٢ - عدم تعرض القوات العراقية لهم.
٣ - مساعدتهم وتزويدهم بالآت الطباعة واستنساخ واسلحة نوع بي.كي.سي، ار.بي.جي ٧ ، هاونات ٦٠ ملم حتى اذا كان ذلك مقابل مبالغ مالية يدفعها الحزب.

للتفضل بالاطلاع والتنسيب... مع التقدير.

التوقيع

ملازم اول الامن

ضابط امن العمادية

١٩٩٠/١٠/٨

بەڵگەنامە (*)

رئاسة الجمهورية
السكرتير
مديرية الامن العامة
مديرية امن منطقة الحكم الذاتي
«الدراسات»

العدد/ ٩٠٨٥
التاريخ ١٩٩٠/١٠/١٧م
٢٨ ربيع الاول ١٤١١ هـ

سري وشخصي ويفتح بالذات
السيد مدير امن محافظة دهوك
م: معلومات

كتابكم ش.س/ ٦٦٣٧ في ١٩٩٠/١٠/١٥

١ - يجب ان يكون التعامل بهذا الموضوع في غاية السرية وحسب التوجيه الوارد اليكم بموجب كتابنا ٨٠٠ / في ١٩٩٠/٩/٩ واستخدام الكتابة باليد بدل الطابعة.

٢ - اعلامنا مصادر حصيلة تحرككم الا في الوارد بكتابكم اعلاه، وموقعها الحزبي، ومدى تاثيرها مع تقييم لها.

٣ - التعامل بحذر شديد والموازنة بين عدم اثارة الجانب التركي ومن جهة، وضمان العلاقة الجيدة مع هذا التنظيم وتطويرها بالاتجاه الذي يخدم العملية المنوه عنها برسالتنا اعلاه.

للتفضل بالطلاع واعلامنا ليتسنى لنا اجابتكم بشكل دقيق ومحسوب.. مع التقدير

التوقيع
عقيد الامن
و/ م.م.ع. لمنطقة الحكم الذاتي
١٩٩٠/١٠/١٧

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (١٤).

بەڵگەنامە (*)

رئاسة الجمهورية
السكرتير
مديرية الامن العامة
مديرية امن منطقة الحكم الذاتي
«الدراسات»
العدد/ ٩٢٧٩
التاريخ ٢٧/١٠/١٩٩٠م
٩ربيع الثاني الهجرية

«سري وشخصي ويفتح بالذات»
السيد مدير امن محافظة دهوك
م: تسليم عناصر

كتابكم ش.س/ ٦٦٣٧ في ١٥/١٠/١٩٩٠
اعلمتنا مديرية الامن العامة بموجب كتابها ٤٤٢٣٠ في ١٨/١٠/١٩٩٠ انه وردتهم معلومات من جهاز المخابرات تفيد بتعامل مديرية امن زاخو مع تنظيم الـ (PKK) التركي وتمت معهم عدة لقاءات.
نسب السيد العام المحترم تسليم التنظيم المذكور الى ممثل جهاز المخابرات الذي سيتم اعلامكم باسمه لاحقا. واعتبار ذلك سياق عمل في الحالات المماثلة.
يرجى الاطلاع والتنفيذ.. واعلامنا مع التقدير.
ملاحظة:
اسم ممثل جهاز المخابرات هو السيد
ضاري حمود عبدالله

التوقيع
عميد الامن
م.م.ع. لمنطقة الحكم الذاتي
٢٦/١٠/١٩٩٠

نسخة منه الى/
السيد مدير امن محافظة اربيل
السيد مدير امن محافظة السليمانية
لاحقا لرسالتنا ٨٠٠٠ في ٩/٩/١٩٩٠
يرجى الاطلاع والتعامل بنفس التوجيه اعلاه فيما اذا كان لديكم تنسيق مع عناصر الحزب المذكور... واعلامنا مع التقدير.

(*) لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا بڕوانە بەڵگەنامەی ژمارە (١٥).

لە دووای ڕاپەڕین یەکەکە هەوڵی دا بوونی خۆی لە کوردستان زیاتر بکا، ئێمەش زۆر هەوڵمان دا هەڵسوکەوتیان ڕێک و پێک بێت، بەڵام بێ سوود بوو و شانازییان بە کردەوە تیرۆریستییەکانی خۆیان دەکرد. کە پەرلەمان و حکوومەتی هەرێمیش دامەزرا زۆر ئاشکرا دژمنایەتییان کرد. ئێمە تکامان لێ کردن ئەگەر گوڵیش نێن درک نەبن لە ڕێگەماندا، بەڵام هەر بێ سوود بوو. کار گەیشتە ئەوەی پەرلەمان بڕیاری دا سنووری ڕێکیان بۆ دابنێ.

کە پێشمەرگە چوونە سەریان، نە پێشمەرگەکانی ئێمە و نە هیی یەکێتی نەیاندەویست یەکەکە لەناو ببەن بگرە دەیانویست پاڵەپەستۆ بخەنە سەریان تا لە هەڵوێستەکانیان پاشگەز ببنەوە، بەڵام هەر بێ سوود بوو. پێشمەرگە بە ناچاری لێیان دان ئیتر دەستیان کرد بە خۆ بەدەستەوەدان. برای ئاپۆ کە ئەندامی سەرکردایەتیی یەکەکەیە خۆی بە دەستەوەدا و، هات لە گەڵ حکوومەتی هەرێمدا ڕێک کەوت. ئیتر شوێنیان بۆ دیاری کراو دانیشتن.

لە ئەنجامی ململانە ناشەریفانەکەی نێوانی ئێمە و یەکێتی جارێکی تر یەکەکە هەلی بەدەست کەوت و خۆیان بەهێز کردەوە. دەستیان بە ئازاردانی خەڵکی بادینان کرد و ڕێگەیان نەدا بگەڕێنەوە سەر گوندەکانی خۆیان لەو کاتەی کەوا ڕێکخراوە خێرەومەندەکان دەیانویست گوندەکانیان بۆ ئاوەدان بکەنەوە. بە بێ کاغەزی خۆیان ڕێگەیان نەدەدا خەڵکی گوندەکان هاتوچۆ بکەن. لە قوڵاییی کوردستاندا دەستیان کرد بە دانانی بارەگای سەرەکی، بە ناچاری وەڵامان بۆ ناردن کە واز لەم کارانە بێنن. لەسەر داوای ئەوان بڕیار درا من و برادەرێکی تری ئەندامی سەرکردایەتیی پارتی لە دهۆک ئەوان ببینین. من و ئەو برادەرە لە ٢٧ تەمووزدا چاوەڕوانیی ئەوانمان کرد، بەڵام ئەو ڕۆژە نەهاتن. بۆ ڕۆژی دوواتریش ئەوان هەر نەهاتن ئەو برادەرەی لەگەڵمدا بوو گەڕایەوە. من لەوێ مامەوە چونکە هەندێ کاری تایبەتیی خۆمم هەبوو، ڕۆژێک دووای گەڕانەوەی برادەرەکەم، بەڕێز ڕەمزی شەعبان ـ بەرپرسی لقی (١) پێوەندیی پێوە کردم و گوتی برادەرانی یەکەکە هاتوونە و دەیانەوێ چاویان پێت بکەوێ،

من ئامادەییم نیشان نەدا چونکە نیوەی وەفدەکەی ئێمە لەوێ نەبوو.

وایێ دەچێ ئەوان پێوەندییان بە سەرکردایەتیی ئێمەوە کردبوو، بۆیە شەو بروسکەیەک بۆ من هات کەوا رۆژی دوواتر لە سەعات ٣٠ر١٠ی بەیانی لە ئاکرێ چاوم پێیان بکەوێ. لە ئاکرێ، لەکاتی دیاریکراودا تا سەعات چواری ئێوارە بە یەکەوە دانیشتین. لە دانیشتنەکەدا زۆر بە راشکاوی قسەمان لەگەڵدا کردن، بەڵام شتێکی زۆر سەیرە کادیرانی پەکەکە تەنیا ئەوەی پێیان گوترابێ ئەوە دووبارە دەکەنەوە!! تەنیا ئامێری هەناردن «جهاز الارسال»یان ئیش دەکا و ئامێری وەرگرتن «جهاز الالتقاط»یان ئیش ناکا. پێمان گوتن ئەو کارەی ئێوە دەیکەن چیتر قەبووڵ ناکرێ، وڵاتانی دراوسێ لێمان قەبووڵ ناکەن، چونکە ئێمە پارتیزان نین بگرە حاکمین، راستە وڵاتانی دراوسێ دان بە ئێمەدا نانێن وەک حکوومەتێک، بەڵام ناچارن هەڵسوکەوت لەگەڵ ئەوەدا بکەن کە هەیە. ئەو ئەرکانەی لەسەر حکوومەتی عێراق هەیە لە پاراستنی سنووردا دەبێ ئێمە جێبەجێی بکەین، بۆیە ئێمە بەرپرسین لە پاراستنی بەشە سنووری خۆمان. پێمان گوتن دەبێ واز لە ئازاردانی خەڵک بهێنن ئەگەر نا بە ناچاری کاردانەوەمان دەبێ، بەڵام ئەوان هیچ قسەیەکی بەجێیان نەکرد.

لەسەرەتای دووا هەفتەی مانگی ئاب دکتۆر مەحموود لە شام بروسکەیەکی بۆ کاک مەسعوود کرد دەڵێ: «مامۆستا ئاپۆم دیتووە و، گلەییی هەیە لەو دیمانەیەی کە فرەنسۆ و برادەرەکەی تر لە ئاکرێ لەگەڵیاندا کردبوویان، چونکە فرەنسۆ و برادەرەکەی زۆر توند بوونە لەگەڵیان، ئاپۆ تەئکید دەکات کەوا دەیەوێ گرفت لەگەڵ پارتی و حکوومەت دروست نەکا، دەیەوێ هەنگاوی باش بهاوێژرێ تا ئەو ساردییەی هەیە نەمێنێ، کاک جومعەش دەنێرێتە لاتان و حەز دەکا ببیبینن».

بە بڕوای ئێمە کەسی دووەم لەناو پەکەکەدا نییە، ئەگەر هەبێ جومعەیە. رۆژی دوواتر دکتۆر مەحموود بروسکەیەکی تری کردەوە کەوا ئاپۆ هەڵوێستێکی باشی هەیە. هەر ئەو رۆژە جومعە و کازم ناوێک هاتنە لامان، من و چەند ئەندامێکی مەکتەبی سیاسیی خۆمان رۆژی ٢٥ ئاب بۆ ماوەی چوار

سەعات دانیشتنێکمان لە گەڵیاندا ساز دا. ئێمە ئەو دانیشتنەمان بە دانیشتنێکی سەرکەوتوو دانا چونکە جومعە تێبینیی دەنووسی و گفتوگۆی لەگەڵدا دەکردین ، دووای تەواوبوون پێمان گوتن دانیشتنی بەیانیمان لە سەعات ١٠,٣٠ تا ١١ دەبێ، ئەوانیش رەزامەندییان دەربڕی بەڵام بەڵێنەکەی خۆیان بەجێ نەگەیاند و لە شەوی ٢٦/٢٥ ئابدا هێرشیان کردە سەر بنکە و بارەگاکانی ئێمە و لە تەلەفزیۆن و دەزگاکانی تری راگەیاندنی خۆشیاندا هەواڵی هێرشەکەیان راگەیاند. ئێمەش چ وەک حکومەت و چ وەک پارتی ناچار بووین بەربەرچیان بدەینەوە.

* پەکەکە بۆ ئەم شەڕەی هەڵایساند؟

** پەکەکە ئەم شەڕەی پێ کراوە، ئەگەر خۆی بیکردایە ئەو کاتە دەیکرد کە ئێمە و یەکێتی لە شەڕدا بووین. شەڕەکەیان لە دژی رێککەوتنی دبلنە، ناشتوانن لێی پەشیمان ببنەوە چونکە فەرمان پێکراون. پەکەکە وا بیر دەکاتەوە کە رێککەوتنی دبلن لە بەرژەوەندیی ئەودا نییە، بۆیە هەر لایەنێکی تر لەو دەڤەرەدا بووایە کە ئێستە شەڕی لێیە پەکەکە لێی دەدا و ئارامیی ناوچەکەی تێک دەدا.

* ئاکامی ئەم شەڕە بەچی دەگات؟

** لە کەروێشکیان پرسی، بەم قاچە کورتانەوە چۆن دەتوانی خۆت لەدەست تاژی رزگار بکەی؟! لە وەڵامدا گوتی: «من بۆ خۆم و تاژیش بۆ ئاغاکەی را دەکا، بۆیە رزگار بوونم کارێکی گران نییە» ئاکامی ئەم شەڕە شکستە بۆ پەکەکە چونکە بۆ ئاغاکانی دەیکا. من ناڵێم پەکەکە لەناو دەچێ بەڵام چەند ساڵێکی دەوێ تا بۆشاییی ئەم شکستە پڕ بکاتەوە.

ئاپۆ ئەگەر حکوومەتیشی هەبێ
هەر بە تەلەفۆن دەیگێڕێ

*** ئاپۆ ئەو ڕۆڵەی لە کوردستانی باشووردا پێ دەگێڕدرێ کە بارزانیی ئەمر لە کۆماری مهابادا گێڕای؟**

** بارزانیی ئەمر خۆی و تفەنگەکەی چوون پارێزگاریان لە کۆماری مهابادا کرد. بارزانی پلەی جەنەراڵی پێ درا و قازی محەمەد کردی بە فەرماندەی گشتیی هێزە چەکدارەکان. ئاپۆ ١٦ ساڵ و سێ مانگە لە سوریا و لبنانە، تا ئێستە ناتوانێ بێتەوە کوردستان. هەندێ کەس دەڵێن ترسنۆکە و ناوێرێ بێتەوە، بەڵام من پێم وا نییە وابێ. پێم وایە کەسێک نییە بەقەد ئاپۆ گرێدراو بێ. ئەگەر بۆ کوردستان ترسی لێ نیشتووە، با جارێک بچێتە ئەورووپا و سەردانی ڕێکخستنەکانی خۆی بکا، نازانم ئاپۆ چۆن هەق بە خۆی دەدا خۆی بێنێتە ڕیز بارزانی؟!

ئەگەر ئاپۆ توانیی تا دوو مانگی تریش بێتەوە کوردستان من واز لە پارتی دێنم و بە دووای دەکەوم، پێم وایە ئەگەر حکومەتێکیشی لە کوردستان هەبێ ئاپۆ هەر لە دەرەوە دەبێ و هەوڵ دەدا بە تەلەفۆن ئیدارەکەی بگێڕێ!

پارتی حزبی لە پارچەکانی تری کوردستان دانەمەزراندووە

*** ئاپۆ دەڵێ: پارتی لە پارچەکانی تری کوردستان حزبی بۆ خۆی پێک هێناوە بۆیە منیش پاک و پیس پێک دەهێنم؟**

** ئەم قسەیە فری بەسەر راستییەوە نییە، چونکە هیچ نەبێ حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ساڵێک پێش پارتی دامەزراوە. ساڵی ١٩٥٨ کە بارزانیی نەمر لە یەکەتیی سۆڤیەت گەڕایەوە لافاوی جەماوەر تێکەڵی پارتی بوو، هاتنەوەی بارزانی لە دووای شۆڕشی ١٤ تەمووز بەم شێوەیە کارێکی لە باری کردە سەر کوردستانی ئێران و تورکیا کە تەنیا یەکەمیان حزبی خۆی هەبوو.

لەسەرەتای دەسپێکردنی شۆڕشی ئەیلوول، بڵێسەی هەرە گەورەی شۆڕش لە بادینان بوو چونکە بارزانیی نەمر کە لە بارزان دەرچوو چووە دهۆک و ئامێدی و زاخۆ. ئەمەیش کاری کردە سەر کوردەکانی کوردستانی تورکیا و زۆربەیان هاتنە ناو شۆڕش و بوون بە پێشمەرگە. پارتی حزبی لە کوردستانی تورکیا دروست نەکردووە و بگرە کوردەکانی ئەو پارچەیەی کوردستان کە دەهاتنە ناو شۆڕش شەرەفی ئەندامەتیی پارتییان وەردەگرت. تا پارتی دیموکراتی کوردستان ـ تورکیا لە ١١ ئەیلوول ١٩٦٥ دامەزرا لەلایەن روناکبیرانی ئەوێ، هیچ حزبێکی تر لە کوردستانی تورکیادا نەبوو. بەبێ ئامادەبوونی بارزانیی نەمر، ئەوان بارزانییان بە زەعیم و پێشەوای خۆیان دانا. ئێمە چەند ساڵ لە ئێران بووین هەقمان بە خۆمان نەدا رێکخستن لەوێدا بکەین چونکە چالاکیی حزبی لە کوردستانی ئێراندا مافی حزبەکانی کوردستانی ئێرانە بە تایبەتی حزبی دیموکراتی کوردستان.

ئاپۆ (پاک)ی لە کوردستانی عێراقدا دروست کرد بۆ خراپەکا... ـلام سەرنەکەوت و ئێستەش حزبێکی تری بەناوی یەکێتیی نەتەوەیی دیموکراتی کوردستان بەچەک و پارەی خۆی بۆ لەناوبردنی ئەزموونەکەی کوردستان پێک

هێناوە. یەکێتیی نەتەوەیی دەڵێن ئێمە حزبێکی کوردستانی باشوورین و پێوەندیمان بە یەکەکەوە نییە، لەهەمان کاتدا ئەو چەکدارانەی کە لەبەرەکانی شەڕدا خۆیان تەسلیم بە پارتی دەکەن دەڵێن ئێمە لە ڕێگەی یەکێتیی نەتەوەییەوە هاتووینەتە ناو یەکەکەوە.

دکتۆر شوان سەعید ئالچیی کوشت
نەک بارزانی کوشتبیانی

* وەک نوچ ئالان دەڵێ ئایا راستە سەعید ئالچی و د. شڤان، بارزانیی نەمر کوشتوونی؟

** د. شوان کوژراوە، بەڵام سەعید ئالچی شەهید کراوە. سەعید ئالچی کە سکرتێری حزبی دیموکراتی کوردستانی تورکیا بوو ئەگەر ئێستە زیندووبایە ئاپۆ و یەکەکە دەیانکوشت چونکە پیاوێکی رۆشنبیر بوو و لەگەڵ بیر و بۆچوونی یەکەکەدا نەبوو. ئالچی یەکێک بوو لە دۆستەکانی بارزانیی نەمر و دووای بەیانی ١١ ئاداریش هاتە لای من و دۆستایەتیمان هەبوو، بە ئۆتۆمۆبێلی خۆم بردمە خزمەت مەلا مستەفا. هەندێ گرفتیان هەبوو، حزبی دیموکراتی کوردستانی تورکیا دەیویست کۆنگرە ببەستێ و لەناو کۆنگرەکەدا گرفتەکان چارەسەربکەن، ئالچیش بۆ ئەو مەبەستە مەلا مستەفای بینی. ئیتر ئالچی گەڕایەوە بۆ ئامادەکردنی کۆنگرە و دوواتر هاتەوە، لەکاتی هاتنەوەیدا بۆ زاخۆ هەر ئەو رۆژە قائیمقامی شنگار بەدەستی پارتییەکان کوژرابوو، هاتوچۆ تا رادەیەک لە زاخۆ و موسڵ و شنگار قەدەغە بوو. هەر لەو کاتەشدا کە بەیانی ١١ ئادار لە گۆڕێدا بوو، ئێمە بەناو حکوومەتدا هاتوچۆمان دەکرد، چونکە هاتوچۆ قەدەغە بوو (منع التجول). سەعید ئالچی لە زاخۆ مایەوە. دکتۆر شوان لە خەستەخانەی شۆڕش لە دەشیش دکتۆر بوو، زۆر رێزی لای مەلا مستەفا هەبوو و ئەسعەد خۆشەویش کە لێپرسراوی بادینان بوو زۆر رێزی لێ دەگرت. ناکۆکی لە نێوانی سەعید

مەقال ئەنوشیروان :

کوردستان لە ئەحزابیەکان و نۆکەرانی بیگانە پاك ئەکەینەوە

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دا کە پشتیانە ــــــــــ ساوێسەی
لە ئاتوکان ، لــــــــــە ساوێسەی
لە ئاتوکانەوە بە هەشە و بلاشی
تەوەمان دانا کــــــــە جــۆن
کولانەکانی هاـــــــــــــــــــوسیو
بحاش ئیرانی نیـــــــــــــــاقیعی
لە عەربەیەکان و عوسەلــــــــە
رەسوانیو پاسۆکی کورد کورە و
فیانەی سوەلەکە لە ساوێســـەی
فرتانار پشتینە تاخـــــــــان و
ئاتی قولیک بگرین . لە ریگـــە کە
هاتین بەفرە زەبەکی هـــزیـــی
لیواری لەسەر ریگا بـــــــوو .
تێیە هیچ لە نشکمان لە گـــــە
ئەکرین ، ئەوانیش لە ســــــە
ئەوەی سێریمان هیرەکە سـان
هێزێکی کە وروبە ، بە ئاسانیمان
ئەدایی ، جــــاوە روانـــی
ئەوەمان کردبوو لە بەغـــــــی
دوازوەی هیرەکە ، ئێمە کە شەیەی
٢٩ی مێرتوین بوو بوو شیــــن .
لە وانەی شەهید بوی کـــــــان
وریا خالید کە کتیرەکی کورە لـــە
بوو ، و پشێمەرگە بوو لــــــــە
شەی ٢٩ی مێرتوین ، کــــــــان
هەریەپە هەی ئیاســـــتر کـــە
لە ورماتەی ئێمە کە ســــــوو
سەرەکەزی بچو .

بۆ رۆژی دوایی لـــەسەر لـــە
سە عات ٣٠/١٢ وانە لە سە عات
٣٠/٤ی پاش نیوە رۆ دا ، لــە رۆژی
بەخۆی ئاسمارد ا لـــــــە بەرزی
کرێکارانی دوشمان ، هـــــــیرە
هاوێە شەکانی لیهـــــــــە کە
هیرەکانی کە رەبیان و گەرکبە و
بە شەیانی بجوڵە بە گیوی و دەستە و
شیانەی تر کە باسم کــــرد
وەکو کۆمسەرە و ئـــە ریسکـــی
جە بیارەی لە سە گرینە ، وە رووەستا
بە شێکی ئاسترو هەنەکـــی

سەرمتەن و هەنەکی هانە سـەند و
هەنەکی کوزلو هەنەکــی
لە هیوان و هەنەکی لە هەنەکی
وە هەنەکی گەرمیان و ، هەمەکە
لە هێزێکی احتیاط کە لـــــــــە
پشتەوە بە هیمان هیشت بـوو .
ئەوان پشتەر احتیاطـــی

هوبیان کردبوو ، هوبیان هـــاســـم
کردبوو هیزیک ئێمە ئاسەیەکی
بە ٢ لە هەدیەی پاش هێلاسیمان
گرتە بوو کە بۆ بەکـــێ لـــە
بە سنواەکانی خوبــــــــــــاسی
نوسـەوو و شیایەدا ئەڵێ بــە
نزیکانە داوام کــــرد وە کــــە
هیزەکەی پاشیانمان ئیشــەوە
بۆ شیرە ر وەوە ئاوای گردوە لــە
هیزەکەی هەوالیمشیـــان کـــە
بیگە ریشەوە ساوێجەی فرتانــار
پشت شاخان . داوالیمان لــــە
هەماهەنی ئیانەی موەلە لـــــە
کردەوە کە هێزیمان بۆ سەنێــری
بۆ ئەوەی ساوێجەکە ســـە هێنەر
بکەی .

لە بەرتەوە ئێمە ـــــــــە کە
گەپشتیتە شوێنی خۆمـــــــان
لە سە عات ٣٠/٢ی پاش نیوەرۆ
هەستاکوس سە عات (٥) ، ئەوان
زەبەی گرتیان دروست کـــرد
بوو ، زۆر بە بەعەکس دابنـــان
هەبیرانجوو ، سەنگەری زیـان
لێە ئەبوو ، خۆوەدیان لێرەلەدا
بوو ، جاش لوانیمـــان لــــن
هەنگە نەبوو ، هــــــک لـــە وە
رەهالی کە وروبەیان شیا دانـــا
بووو ، ئەوەی بەیان تێیـا
دانابوو ، وەکو سەنگەری بوولـــی
سبحیوە ، کویری کەو ، کـــــــرگە
ئازی ، وە زەبەی ساوێمیـــان
کە ئەوانە زۆر خوێنی عاب و
مێشی ئیمەیان لە ساوێجەکـەدا .
لە سە عات ٣٠/٤ شیـــــــوە وە
پیشمەرگە ئارە مانەکانی لیهەمە
هەلیان گرتایە بە ریبان ، ولـــە
جوار آوە هێزیان بۆ سەرس .
لە سە عات ٣٠/٥ ئاکو سە عات
(٥) ئەوان ئەو زەبیانە کـــە
لە ئیمەی لە سەتی ئەوانە بـــوو
سەنگەری بە سەنگەری پشێیمان
جوولە گرتن ، وە هەنەکیان لـــی
گرتن وە هەنەکیان لێ کوشتن .
وە سەنگەرە کانیشیان لــــــن
گیرا وە بە کیانی زۆر گـــە و تـــە

بە رەنە هێنتمان ، سەبەی لـە شەندی
شیش لە لای خوبانەوە ـــــــــــــــە

ناوبەشی ئیمە قارەمانەکانی
١٩ی بالەک ، ٢١ی سوران و
ئیمی قارەمانی قارەمان
بە ئامارێ ناوچەی کوردستان و
ئینجازی و بولیبو ئەو عورە
شۆڕشانەیان دا وە ، لە کەلەکی
بالەبیانەوە؛ گرتنیان هەتاکو
خواراوە .

بەو جۆرە ئیمە رۆژی
یەکەم شالکە بەکی
کە ماروداتمان لە ئەورێ
ئەواندا دروست کرد کە ئایەکی
کاتی مەزنی لە ئیمیل سوڕ
و ئایەکی تریەش هێزەکانی
ئیمە بوون . ئیمە لە و
شۆڕشانە شەوێ سابەشەوە
ئیمران ئەشی باکێمان کرد
بە خواردنەکانی شەوان
جێشتمان لێنا ، سانەکانی
ئەواتمان خوارد . لە رۆژی
دوایی لە سەعات ١٠دا لە هەمو
ئەیکەوە بە ئاسارمان دان ، لە
بشاری لە شنیاەوە هێرشمان

مۆیان سەرکەوت ، وانە لە ئەو
رۆژە ئەی ناوچەکەوە هێزەکانی
ئیمە بە ئامارمان دان و لە ئەو
رۆژانەی ناوچەکەوە
هێزەکانی ئەلیە شی (٣)ی
قارەمان بە ئامارمان دان . ئەو
لە سەعات (١٠)ی بەیانیدا
دەستی پیکرد . ئیوارەی
بارەگا بە بارەگا لێمان گرتن ،
هەتاکو ئەمەی هێزەکانیانمان
لە ناوچەی کوردێنی کوکردبووە وە .
و ژمارەیەکیان ئاوای لیوی
ئەو ئیمر بوون . باقییەکەی
شۆڕشیان ئەوێ کوژرا کوژرا
دەشیانگیشمان لی بەل
گرتین ، دەشیانگیشیان خۆیان
بە ئاوارەی خۆیان هاتنەوە ناو
ریزی ی . ن . ک دوە باخوە
بەلینی ئەوەیان داوە کە بێ
ئایەن لە مالی خۆیاناندا ابشینن .

بەو جۆرە سەرکردایەتی
هێنانە وانە سەرکەوتنی سەرکەوتن
سەرکەوتن سیاسی سەرکەوتن بوو
ئیمە بە ئاشکرای ناوچەکانیان
بە هەمو کەل و بەلەکانیانەوە .

ئەسانەی بە جۆرە کانیانەوە
کەوتنە بەر دەستمان .
ئەم رووداوە هەمەکردارانە گرویی
پاسدارگەمان کرد . سەرکردایەتی
حزبی شیوعی عیراقیش کە
بەکەلەبی عەرەبانیان لە وێ بوو
شە رێشمان کرد ، هەموویانمان
دەستمان گرت بە سەر هەموو
کەل و پەلەکانیان .

هەموو بەسەرهاتەکە
لوورسە کانیان کە بریتیە لە
زیاتر لە (٥) دۆشکار چەکی
نوێ کە کلاشینکۆفی بەشەلیشی
ئەمی گرویی هێنە بووە
لە گەڵ چەندین شار . بی . هس
مان گرتە . سەدان گوللە
شار . بی . جی مان گرتەوە .

ئەمیان چوارچە چەکی جۆراوجۆر
مان گرتووە . ئەمە یەکێکی زۆر
ئیمشا لە ناوچەکەدا
بلاوبەوە و لە بەرەی
ناوچەکە ناوچەیەکی عاجاوی بە
پێمان ئەگرا وە ئەمەکان
گوژکەنەوە ، بووبە داوا لە
کەم وکاری ئەوانە ئەکەم کە
گوریان لە وی چەساندنی و
حزبی شیوعی پاسوک و لەسیانە
بوو لەدە هەموو لەوانە
شارانی لە وی کە پێشمەرگە
هەمە شارەی گورەکانیان باخود
شارانی لەوێ کە بچن
بە شیوعی گورەکانیانەوە
نیان هێنتەوە ، وا هەر کەسیک
لەوانەی کە هەلە لە ئیمران و
راپان کردووە و چوونەتە ئێمەی
ئیمران ، هەر کەسیک لەوانە
کەناسانە بێ بێتەوە بەر شار
فاکی کوردستانی ئیمران و
ئەوەی کە ئەبەوێ لە مالی خۆی
دانیشێ ئیمە بەلینی و
بەیمانیان ئەدەینی کە ریگای
بدەین کە لە مالی خۆیان
دانیشن بەبێ ئەوەی هیچ
زیانێکیان پێ بگەیەنین .

هەر کەسێکیش لەوانە
ئەیانەوێ بێ بە پێشمەرگەی
ریزی ی . ن . ک دا ئەبێ
ئەبانەبێتە سەر سەرمان

وە هەموو ساڵ و مەرجانە كانی پێشمەرگەی ی . ن . ك بەسەر ئەو ڕێگا بەسەر [illegible] و [illegible] ئە گرێن وەكو هەموو پێشمەرگە [illegible] لە [illegible] پلە و [illegible] ناوەیی [illegible] لەبەرچاو [illegible] ئەنجامی وە كرێنە [illegible] لە كات [illegible] ناكەین بەڵكو لە ڕووی [illegible] هیچمان ئەكەینەوە . [illegible] موونەیە شەوە [illegible] لێ ئەكەم بیشتر لە [illegible] هیننەوە . چونكە لەوی ئەبێ [illegible] و كەس [illegible] لەوە [illegible] كیان [illegible] بەستێر ئەوان [illegible] بۆ داگیر كردنەوەی [illegible] داگیركراوی كوردستان . [illegible] ناوەكانی شۆڕش [illegible] و [illegible] لە [illegible] كانی [illegible] ئاسایی وایە [illegible] بە [illegible] ئەوەیا [illegible] پێشمەرگە [illegible] كردووە ئەوە . [illegible] لە [illegible] ئەكرێ [illegible] لە [illegible] كانیان [illegible] لە [illegible] لە [illegible] لە [illegible] كوردستان [illegible] و [illegible] و [illegible] .

[illegible] و [illegible] هاوسۆزی بۆ [illegible] و [illegible] ئەو [illegible] ی [illegible] سیاسەتی [illegible] لە [illegible] و [illegible] ی [illegible] و [illegible] وە [illegible] . [illegible] ئەوسوو [illegible] لە ڕۆژی [illegible] لە ڕۆژی [illegible] ئەوە [illegible] هەموو [illegible] هەموو ، لە [illegible] كاتی [illegible] گازاوی [illegible]

[illegible] سلێمانی [illegible] ، [illegible] ی گەرمی [illegible] مهندس موو ، [illegible] بە ئاوی [illegible] [illegible] ی بە وە [illegible] [illegible] ی [illegible] گەرمی [illegible] (٣٧)ی ساڵ [illegible] ئەوە [illegible] و [illegible] لە [illegible] دوور [illegible] .

[illegible] ئەوەی [illegible] ١١ [illegible] و [illegible] ی [illegible] ١١ [illegible] . وە [illegible] ی ئەوە [illegible] ئەو [illegible]

[illegible] . ئەو [illegible] ی [illegible] ، [illegible] لە [illegible] ، [illegible] لە [illegible] . [illegible] دوستانە [illegible] بۆ [illegible] ، [illegible] [illegible] دوستانە [illegible] [illegible] دوستانە [illegible] [illegible] . [illegible] لە [illegible] لە [illegible] ئەو [illegible] لە [illegible] . ئەو [illegible] لە [illegible] ئەو [illegible] لە [illegible] لە [illegible] . [illegible] ، هەموو [illegible] لە [illegible] لە [illegible] وە [illegible] ، [illegible] . وەكو [illegible] ، [illegible] [illegible] لە [illegible] . [illegible] هەموو [illegible] و [illegible] [illegible] لە [illegible] [illegible] كرد .

ديموكراسيى هيمنانه‌ى چاره‌سه‌رى كيروگرفته‌كانمان هه‌لبژاردوه و دژى گرتنه‌به‌رى ريگاى تر بووين .. هه‌ر ئه‌وا هه‌نگاويكى دوستانه‌مان به‌ره‌و روو نراوه، چه‌ند هه‌نگاوى به‌ره‌و پيرى چووين .. ئه‌نجامه‌كه‌ى گاشانه‌تر كه‌ له‌ زمان بى فروشراوه و گێچه‌ل و كيروگرفتيان بو ساز كراوه، ئيستا هه‌ر پيشنيارمانه ريگاى ئاشتيانه و ديموكراتيانه‌ى چاره‌سه‌رى كيشه‌كان بگيرينه به‌ر..

ئيستا ئه‌ندامه ئيمتيازيه‌كه‌ى ناو ليژنه‌ى مه‌ركه‌زى حيزبى شيوعى عيراقى.. وه‌ك ئه‌وه‌ى كه‌ ئيمه چيتر ئاژاوه‌گيرى و هه‌لويستى ئيمتيازيانه .. كه‌ به‌ شه‌ق ليى به‌ره‌و داشكراوه‌كه‌ى حكومه‌تى ئاشتى له‌ ئه‌نجومه‌نى ساخته‌كانى ئه‌ شيعه‌ ئه‌ نعيقى نوشوشيه‌ ترۆزنه‌ كه‌ ئه‌ركران و هه‌موو هه‌ستيار شاوانيكى ئيمتيازيانه و ئه‌ هريفيانه‌يه‌يان وه‌ك شاردى ناو ديركى به‌ ره‌وشت به‌ ناى ليماك..

به‌لێ دوای ئه‌وه‌ی وه‌ك پێشمه‌رگان گورزیانه له‌ سووری شیرپان و دیوران، له‌ بیانه‌وه‌ی له‌ (ك) گرتن هه‌لهێنه‌وه‌ .. به‌لێ به‌و شارانه‌وه هاتنه كوردستان بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و ئه‌وه‌ی له‌ باوه‌شی حكومه‌تی فاشیا بۆیان نه‌هاتبووه دی، به‌لكو له‌ كوردستانا بیننه دی و بینه گوێچكای گه‌لی كوردو بزووتنه‌وه ره‌وا دیموكراتیه‌كه‌ی ..

بۆ ئه‌م مه‌به‌سته گلاوه‌یان، كه‌وتنه به‌كارهێنانی ریگاو شێوازی نائه‌ریفانه، كه‌وتنه هه‌لگیرساندن و خۆش كردنی ئاگری شه‌ری ناوخۆ .. به‌و شێوه‌یه‌ی هه‌ندێ پێشمه‌رگه‌ی كوردستان شكست بشێ .. هه‌لپه‌رستیان بینه ریش سیمور سگان به ده‌ستی بزووتنه‌وه‌كه‌مان و به‌و شارانه‌ی دا به‌ری كه ناپاكه‌كانیان ده‌خوازی ..

ئه‌وه بوو بار ده‌ستی ساخته‌كار بوو له ئه‌كانیه‌سان گرتبوو به ناوی (مه‌سعود) ئه‌ی شیرو بوو له‌گه‌ل بیانه‌وه ئه‌وه‌ی ئه‌ وتنه ئه‌ هه‌دا گرتی و گه‌ر بی فروشتی و به ئامارداتی

بەیاننامەی مەکتەبی سیاسی حزبی شیوعی عیراقی

دەربارەی دەست‌درێژییەکانی ... (...)

ئەی جەماوەری ... لە تێکۆشەری کوردستان

ئەی پێشمەرگە ئازاکان .

[illegible]

[illegible] سۆڤیەت [illegible] دەستیان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بکەن.

سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان [illegible]
[illegible]
[illegible] سەرکردەکانی
یەکێتی نیشتمانی کوردستان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

لە کاتێکدا سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان ئەم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

ئەم [illegible]
[illegible]
[illegible] لینینیزم [illegible]
[illegible]
[illegible] ئیمپریالیزم [illegible]
[illegible].

سەرکردەکانی ([illegible]) [illegible]
[illegible]

ماڵی ڕێکخراوەکانی ئاشتی و ئازادی لە ڕێگرتن لە هێزە تێکۆشەرەکان دژ بە
دەسەڵاتی ڕێکخراوەکانی دەرەوەی گەلی و هەمووشیان بۆ تواناندنەوەیان دەدوێت.
ئەو دیاردەیە گیانی لە سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان و لە سەر
ڕێبازە ناشیرینەکەیدا دەکرد بە هۆی دزی و ڕەوتی سەرکوتکەرانەیانەوە
بەتەواوی هەموو مادەیەکی جیاوازی کەلتوری و کاری سیاسی و شکاندنی (حسەوزە) لە هێزەکانی
تر کرد.

بە هۆی جیاوازی ئەو هەڵوێستانەوە، هەموو کادرێکی هێزە دژەکان لە بنەمای ڕێگرتنی هێزە
نیشتمانییەکانی باشووردا دەزانی، هەروەها هەموو ئاواتی ئازادی کردنی بەسەرهاتی هێزە
هێزە نیشتمانییەکانی کوردستانی لە کاتی ئاوارەبوونیان بە هۆی هاوپەیمانی، ئەمڕۆش بەیەکەوە
ڕاکردنی هێزە ئامادەکراوەکان بۆ داماڵینی بیر و نیشتمانی ناسیۆنالیستی و دیموکرات
و هەموو ئەو هەوڵانەی پاشماوەی ڕژێمی سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی
کوردستان دژ بە حزبی سۆسیالیستی کوردستان - عێراق هەروەها هێنام
هەروەها ئەو سیاسەتەی دژ بە پارتی دیموکراتی کوردستانیش هەروەها
هەروەها هێزە نیشتمانییەکانی عێراق و هەموو بە دووەمی هەوڵی سیاسییەکانی سەرکردەکان
و سیاسەتی پاش ئەوەی کردبوو.

پەیمانی هاوبەشی سیاسی سەرکردەکانی [redacted] یەکێتی نیشتمانی کوردستان یەکێتی و
بەڵێنی، لە گرتنی حزبەکانی ترەوە حزبەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان
کرد، هێرشەکانی بۆ دەسەڵاتی ڕێکخستنی بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکییەکان گرت لە
نێوانیاندا بە شێوەیەکی ئاشتیخوازانە لە ئەنجامدا بۆ ئەوە دەکەوتن؟ ئایا گرنگی
دانیشتن لەگەڵ حزبەکان لە پێشتر بوو؟ ئەو پێشتر ئاشکرای کرد بەشێوەیەکی
ئەوەندەی لە ڕێگاکانیدا هەموو پێشمەرگەکان بۆ ئەوە سەرنجی لەو ڕووداوانە
حزبەکان بۆ ڕێگرتنی هێزە نیشتمانییەکان چارەسەرکردنی گیروگرفت لە نێوانیاندا و
نێوان ئەو بەیاننامەی شیوعییەکان و سۆسیالیستەکان بە ڕێگای ئاشتیانە، ئایا ئەمانە لە نێوان
چەند حزبێکی تر بوون بە ئەنجامدا دەستپێشخەری کرد چارەیان بە بیانووی
حزبی بەیاننامەی هاوبەشیان لە پێناو ئەو کردنەی کە دواجار ئەگەر بێت بە ئاگرپێکردن
حزبەکان دەستپێشخەری کرد لە ٧ شوباتدا بۆ ئەوەی بە تەنها و هاوبەشی
لە کارەکاندا ئەویش کرد.

[illegible]

١٩٨٣/٢/٥

مەکتەبی سیاسی
حزبی شیوعی عیراق

[illegible]

ئەی جەماوەری تێکۆشەری کوردستان
ئەی ڕۆڵە نیشتمانپەروەرەکانی گەلی عێراق
ئەی هێزە ئازادیخواز و پێشکەوتووەکانی گەلەکەمان لە ناوچەکەو جیهاندا

[illegible]

ئەی هێزە نیشتمانی و پێشکەوتووەکانی کوردستان و ناوچەکە
ئەی دۆستە بە وەفاکانی گەلەکەمان

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

مکتبی سیاسی
حزبی سۆسیالیستی کوردستانی عێراق
١٠/ ٥/ ١٩٨٣

کوردستانێکی ئازاد — گەلێکی بەختیار

«یەکێتی نیشتمان فرۆشانی کوردستان»

بۆ ئەم ئاژاوەیە دەگێڕن؟!

جەماوەری بەشەرەفی کورد
گەلی خۆراگری تورکمان
دۆستانی گەلەکەمان

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وه‌ك ئه‌وه‌ی به‌ (جه‌لالی) ن ! .. ئه‌وانه‌ی له‌گه‌ڵ جه‌لالییه‌كانی ... ئه‌یلولدا كه‌وتنه‌ ... له‌گه‌ڵ رژێمی ... و پاسه‌وانی ... به‌ فه‌رمانی (ساواك) كه‌ ... و پاش ... ده‌سه‌ڵاته‌ ... فه‌رمانی ... !

له‌ ... و ... به‌كرێ ... و ... دوایی ... و ... گرێ ... و ... به‌ ... و ... پیاوانی ... و رێكخراوه‌كانی ... له‌ ... و ... (...) و هه‌ر به‌ ... (...) یان ... !! كار و كرده‌ و ره‌فتاری ... و ... چوار سالی ... (...) ! ئه‌وه‌نده‌ ... و ... كه‌ ... و ... ساڵی ... به‌ناوی ... ئه‌وانی ... و ... !

جه‌لالییه‌كان ... و ... كوردی ... و ... گوزه‌ر ... و ... زمان و سیاسه‌ت ... كورد ... كه‌ ... و ... هه‌زاران ... !

جه‌لالییه‌كان ... به‌ ... و ... له‌ ... و دار و ... (...) ... و ... له‌ ... و ... ئه‌وه‌ی ... كه‌ ... و ... ... وه‌كو هه‌ر ... و ... و ... (...) و ... ! ... و ... له‌ ... و ... و ... (كوردایه‌تی ...) و (ماركسیزمی كوردستانی !!) و ... !! (...) !!

سه‌ركرده‌ و ... و پاسه‌وان و (پاسه‌وانی) جه‌لالییه‌كان ... و ... به‌ ... كه‌ ... !! (پاسه‌وانی ... جه‌لالییه‌ت !!) ... !!

به‌ ... و ... ...

... له‌ ... و ... (...) و ... كوردستان (...) ... و ... و ... ...

گەلەکەمان لە لایەن بەعسەوە چەوسێنراوە رەگەزپەرستەکانی عێراقەوە، بۆ عەرەبی دروستکانی گسۆزە و لە باریەرانی خۆی بۆ گەلەکەمان و کۆ کردنەوەی رابەرانی چەکدار و بێزار کردن و تەنگ پێ هەلچنین. خەلکی لە کوردایەتی و خەبات و شۆرش و ساردکردنەوە و سست کردنی دەماری شۆرشگێری چەکدار و تاساندن و ناکۆکی نانەوە و تێکدانی گیانی برایەتی و یەکڕیزی خەلکی کوردە و خیانەت بە یەکێتی و لەسەر سەرکەوتن و دەرخستنی و داپەلین کردنی دوژمنانی کورد لە لایەن چەندین دەستی بەعسی موخابەراتی لوتکەی و عەرەبی گەلەکەمان گیراوە و دەکێشرێ !

دوا دەنگی ئەو بەیانە ترسناک بڵاوکراوەیەی ئەو پەلامار و هێرشە سەرتاپاگیرە، ترسناکانە و دڕندانەیەی بوو کە لە رۆژی پەنگی سەرپەرشتی گشتیدا بە پرۆپاگەندە و تەعریب و ناردن و کاولکردنی چەندین ساڵی لەوەپێش و بە گوێرەی پەلاماری و پلانی گشتی راستەوخۆی رژێمی بەعسدا و کاوکارە کوردانی گیراوە داوە لە ناوچەکان و چەکداری و بە ساتی کۆمەڵکوژی ناوچەکە و کەسانی پاسدار و چەکدار سالاری و دەربەدەر و دەستبەسەر کردنی کوردان و جیهانی ئازاد و دنیای بێدەنگ لە کۆمەلکوژی بەعس و دەستی بێگانەکان لە ناوچەکەدا. گرنگی سەرکردایەتیەکانی سێ حیزبی ناوبراوی (پەرەی نیشتمانی دیموکراتی عێراق، بەرەی کوردستانی) و حیزبی سۆسیالیستی کوردستان - عێراق و حیزبی شیوعی عێراقی - لە ناوچەکانی ناسۆکە و چەکدارانی و شەرانگێز... کە بەو کارانەیان ئەو شوێنانە بۆ بەعسیان چۆڵکرد و ئەو پێشمەرگانەش خۆی لەو بوارە دا و خۆی بۆ ناسانە کرد و لە هەر دەرویەکدا تێکەڵ و ... پیلانی دارێژراوی بەعسیانە بۆ سەرپەرشتیەکانی سیاسی و بەرەنگاری و بۆیەش لە ئەیلولی و بێدەنگی لەگەڵ بەعسیاندا بکەن و پلانی کۆمەلکوژی چاوساغی شەڕەکەی ١٩٨٠ سوچ کە خۆیان و پەیمانەکانی نێوان بەرژەوەندی دیموکراتی و کۆمەڵکوژی بەعسی ناوچەکە تەواو کەن کە لەو رۆژانە بە گشتی لە لوتکەدا تا کوردستان کاری بۆ ... بکرێت !! هەر وەکو لەو بەیانە دا بەشێکی روونی بە شێوەیەکی ((لەبەرناکەوێ !!)) بەڵام بۆ (سەرکەوتن) دەستی هەرێمی ئاشتی و تەنیا ئەوانە !! سەرکەوتنی پێشمەرگەی تەواو کردن و داواکاری بەرنامەی کوردی و ناوچەیی و بڵاوکردنەوە و پلانەکانی ستراتیژی لە ناوچەکە گورجا ...... ئاسایش و سەرکردایەتی (..................) بەدوای لە کەلەکی پاڵنیان - لێکدان - دژی بەعسیانە و سازدانی و رێکخستن و تابڵۆکانیان بەدەین و شەهیدیان بکەین ......!!!)) هەر ئەو کاتە بۆ سەرەتا !! ، لە ناوچەی خەبات و کارەسات و خەلکی ناوچەکانی بەعسی ، تێکدانی ، بەیانی ئاشتیانە و گۆڕینی سیاسەتی پێشمەرگە و چەکداری و دەستی هەرێمی کوردستان :

((ئەوەندە کورد ..... ئەوەی بەعسیان بۆ دانانی و لە کاتی ئەوە بە ئاسایی هەواڵی بەرەی ناوچەیی ...... !!!))

بۆیە لە کاتی خۆیدا و دوا گۆڕانکاری و باوەڕی گرنگ کە هەر دەستپێکردنی پێشمەرگایەتی کرد. ئەو گۆڕانکارییانەی لە هەمان دیاریکراوە لە ناوچەکانی کوردستان بە گشتی کوردیەوە هەموو لە ناوچەی برایەتی و خۆسازکردنی راستەقینەی کورد و عەرەبی عێراق و برایەتی بۆ بەرەی دەستێت پاریزگاری کردنیان لە هەنگاو بە گوێرەی هەڵگیرسانی و زانینی دووبارە رێکخستن و کۆمەڵگای بۆ بەرگری دەستی پێشمەرگە بە دەست بەستراوی گرنگە بەرەی گشتی و ئازادی و هێز و بەرگری

یەکەمین و هەروەها [illegible] ... (بارەگای
کرێکارانی کوردستانی [illegible] ٢٠٠٥) کە بۆ [illegible]
بار کردن [illegible] و [illegible] (ئابادە) لە [illegible]
[illegible] لە [illegible] و [illegible] !!؟

بە ڕاستی بۆ [illegible] ڕاستگۆ بین کە [illegible] : (([illegible]
[illegible] ... [illegible] لە کوردە ، لە [illegible] ، لە [illegible]
لە [illegible] ، لە [illegible] . لە [illegible]
[illegible]
[illegible] !!...

[illegible] (([illegible] [illegible])) [illegible] ... [illegible]
[illegible]
[illegible] !!...

[illegible] لە [illegible] و [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

ئەگەرچی تا ئێستا [illegible] لە [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] لە [illegible] و [illegible] ... بۆ ئەوەی [illegible]
[illegible] ... بۆ ئەوەی [illegible]
[illegible]
[illegible] (
[illegible]) [illegible] ... بۆ ئەوەی [illegible]
[illegible] ... بۆ ئەوەی [illegible]
[illegible] ... بۆ [illegible] و بۆ ئەوەی [illegible] (
[illegible] لە [illegible] ..... [illegible]
[illegible] لە [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] لە [illegible] و [illegible]
و [illegible] ([illegible])) [illegible] لە [illegible] کە [illegible]
[illegible] !!... [illegible] لە [illegible] و [illegible] و [illegible]
[illegible] ([illegible] لە [illegible]) و [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible]
و [illegible] و [illegible]
[illegible] کە [illegible] و [illegible]

[illegible] ...

[illegible] هەموو [illegible] و هێزە دڵسۆزەکانی کوردستان و عێراق و جەماوەری [illegible]
[illegible] و دۆستان و [illegible] و [illegible] سەرانسەری [illegible] و [illegible]
[illegible] بۆ [illegible] و [illegible] لە [illegible]
[illegible] و لە [illegible] و [illegible] سەرکردایەتی
[illegible] • [illegible] کوردستان و عێراق ....
[illegible] کورد [illegible] عێراق [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] و لە [illegible]
[illegible] ، [illegible]
[illegible] لە [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] ....

[illegible] لە [illegible] کورد و عێراق [illegible] لە [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible] !!
[illegible] کورد و عێراق و [illegible] و [illegible] کوردستان و [illegible]
[illegible] • جەلالی • و [illegible]
[illegible] و [illegible] کورد [illegible] و [illegible]
[illegible] !!

[illegible] • جەلالی • [illegible]
[illegible] .... [illegible] ([illegible]) [illegible]
لە [illegible] .... [illegible] و [illegible]
[illegible] و کورد و [illegible] و [illegible] و [illegible] و [illegible]
[illegible] .... [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible] ....

سەرکەوتوو بێت خەباتی ڕزگاریخوازانەی [illegible]
[illegible] هێزە [illegible] گەلەکەمان
ڕیسوا و لە [illegible] • جەلالی • [illegible] و [illegible]

سەرکردایەتی
پارتی سۆسیالیستی کورد
• پاسۆک •

١٥ / ٥ / ١٩٨٢

لو عرفتم كيف يمكن في حينه كل اشباح الجبال لعملاء الرجعية
واسرائيل ان يتحركوا بحرية او تساعدهم .

في الحقيقة ان تقديم المساعدة للقيادة المؤقتة او
اعضائهم هو عمل ضد الثورة الاسلامية وضد مكتسباتها
وضدنا . وعداء للشعب العراقي وللثورة العراقية التي نحن
بدأنا بها في جبال كردستان وبهذه المناسبة نرجو
ونأمل ان لا تعطوا المجال لهؤلاء ولا تضيعوا
جهود تضحيات الشعب العراقي من العرب والاكراد والثورة
ضد الحكم الفاشستي في بغداد .

نتمنى لكم السعادة والنجاح

اتحاد الوطني الكردستاني (العراق)
المكتب السياسي

قدم الى ... الوزراء ... ( ) ...
ونشرت في جريدة آيندگان ناسيم الأحد ٧ مرداد ١٣٥٨
الإيرانية المصادف ٢٩ تموز ١٩٧٩

الاتحاد الوطني الكردستاني
الأمانة العامة

العدد: [illegible]
التاريخ: [illegible]

الأخ الأستاذ [illegible] المحترم

تحية ثورية حارة

[illegible]

أولاً: [illegible]

ثانياً: [illegible]

ثالثاً: [illegible]

رابعاً: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وتفضلوا بقبول فائق الاحترام

السفير

[illegible]

صورة عن الرسالة

- الى الرفيق الاستاذ عبدالله الاحمر المحترم للاطلاع رجاءً.
- الى الرفيق الدكتور [illegible] المحترم للاطلاع رجاءً.
- الى الرفيق [illegible] المحترم للاطلاع رجاءً.

ومن الواضح
انه اتضح لنا حاجتنا في هذا الصدد الى تصريحات للزعيم البارزاني
الذي [illegible] شعب [illegible] و [illegible] كبيرة [illegible]
[illegible] الشعب [illegible] ان الزعيم البارزاني الذي [illegible] [illegible]
[illegible] الثوار [illegible] كما كانت [illegible] الثورة العربية [illegible] [illegible]
[illegible] مساهمة كبيرة جدية في احباط [illegible] الاستعمار [illegible]
[illegible] [illegible] و [illegible] [illegible]
في [illegible] الكيزية

انا [illegible] [illegible] [illegible] في [illegible]
[illegible] من [illegible] البارزاني [illegible] يذهب الى [illegible] السوفياتي [illegible]
[illegible] [illegible] الزعيم [illegible]
[illegible] الزعيم [illegible] الى العراق [illegible]
[illegible] في [illegible] [illegible]
[illegible] الروس [illegible] [illegible] الكلوس
[illegible] ..... الخ

بسم الله الرحمن الرحيم

رئاسة الجمهورية
السكرتير
مديرية الأمن العامة
مديرية أمن منطقة الحكم الذاتي
« الدراسات »
العدد / ٨٠٠٠
التاريخ ٩ / ٩ / ١٩٩٠ م
١٩ / صفر / ١٤١١ هـ

« سري وشخصي يفتح بالذات »

السادة مدراء أمن محافظات الحكم الذاتي

م / معلومات

أعلمتنا مديرية الأمن العامة بكتابها ش. س. ش ٣ ٢٢٧٤٥ في ١٩٩٠/٨/١٠ ما يلي :-

١- ناقشت اللجنة الأمنية لمتابعة النشاط المعادي المعلومات الواردة بكتاب مديرية الأمن العامة المرقم ٩٩٠٣ في ١٩٩٠/٦/٦ وجهاز المخابرات ٦٨٧٠ في ١٩٩٠/٦/١٤ (مرفق طيا)

وترى اللجنة أن زمر التخريب في أيران تترتب تطوير الموقف بين العراق وتركيا ، وتتوقع اللجنة أن تواجه تركيا ضغوطاً أمريكية تجاه السماح لبعض زمر التخريب التواجد على ساحتها لغرض البدء بعمليات تخريبية داخل القطر . ولابد في مثل هذه الحالة إن أفرزتها مستجدات المرحلة المقبلة أن يتم الشروع في مد جسور العلاقة مع حزب العمال الكردستاني التركي (P.K.K) على أن تعاطي هذه العلاقة بسرية وكتمان شديدين .

٢- حصلت الموافقة على مقترح اللجنة الرأتية على قيام الأجهزة الأمنية بمتابعة تطورات هذه الموضوع وإثارة الجانب التركي في هذه المرحلة الحساسة .

تعليق :

يشكل الموضوع أهمية كبيرة على صعيد العلاقات

مع تركيا من جانب ، وعملاً ضمن خطنا الوطني ولاسيما
في هذا الظرف الذي نمر به . قطرنا المناضل الأمر
الذي يتطلب التعامل معه بأقصى درجات السرية
والكتمان وما يضمن عدم إثارة الجانب التركي بهذا
الصدد .

راجين التفضل بالاطلاع والعمل بموجبه واعلامنا
مع التقدير .

عقيد الركن
و/م م ع لمنطقة الحكم الذاتي
١٩١٥ ـ ١٩٩

بسم الله الرحمن الرحيم

"سري وشخصي"

مديرية امن زاخو
العدد / ١٨١
التاريخ / ٩ / ١٩٩٠

الى / مديرية امن دهوك / ش ٣

م / معلومات

سبق وان تقدم المتعاون معنا كادريين من كوادر حزب العمال الكردستاني (الپاكاك) حيث يوجد مقر لهم بالقرب من قرية (كشان) الى الحدود الاراضي التركية وايرانيا استعدادها للتعاون معنا . الاول يدعى (برنامه) واسم مستعار ويعد كرديا من اهالي تركيا ، المسؤول الاول في المقر اعلاه والمشرف على تنظيم عمليات الحزب المذكور داخل الاراضي التركية والثاني يدعى منطقة ماردين وعمل الثالث الاكراد الايرانيين . اما الثالث فيدعى (ارسلان) وهو اسم مستعار ايضا ويعد كرديا من اهالي سوريا ويشغل المركز الثاني بعد الاول في المقر اعلاه (ابدى استعداده للتعاون معنا) .

العقيد
مدير امن زاخو

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

رئاسة الجمهورية
المخابرات
مديرية الأمن العامة
مديرية أمن منطقة الحكم الذاتي
الدراسات م
العدد / ٩٠٨٥
التاريخ ١٧/٦/١٩٩٠ م
٢٤ ربيع الأول ١٤١١ هـ

سري وشخصي ويفتح بالذات

السيد مدير أمن محافظة دهوك

م/ معلومات

كتابكم ش س/٧٤٦٦٦ في [illegible] ١٩٩٠

١- يجب ان يكون التعامل معها [illegible] ووفق غايات الرئيس وحسب التوجيه الوارد إليكم بموجب كتابنا [illegible] في [illegible] ١٩٩٠ واستخدام العقاب [illegible] بدل الطيبة.

٢- اعلامنا [illegible] حصيلة تحركهم بالاتجاه الوارد [illegible] اعلاه وموقعها الحزبي ومرحلة تأثيرها مع تقييم لها.

٣- التعامل [illegible] المراقبة بين [illegible] الكادر من جهة [illegible] العلاقات [illegible] هذا التنظيم [illegible] الذي يخدم العملية [illegible]

للتفضل بالاطلاع واعلامنا [illegible] بشكل دقيق [illegible] مع التقدير

[illegible]
مدير أمن منطقة الحكم الذاتي
٢٠/٦/١٩٩٠

بسم الله الرحمن الرحيم

رئاسة الجمهورية
[illegible]
مديرية الأمن العامة
مديرية أمن منطقة الحكم الذاتي
[illegible]
العدد / ٩٢٧٩
التاريخ ١٩٩٠/١٠/٢٧
٩ ربيع الثاني ١٤١١

" سري وشخصي ويفتح بالذات "

السيد مدير أمن محافظة دهوك

م / تسليم عناصر

كتابكم ش س/ ٨٧٤٤ في ١٩٩٠/١٠/١١

أعلمتنا مديرية الأمن العامة بموجب كتابها ٢٠٤٤٩ في [illegible] بأنه وردت معلومات من جهاز المخابرات تفيد بتعامل مديرية أمن زاخو مع تنظيم حزب الـ (P.K.K.) التركي وتمت [illegible]

قرر السيد المدير العام المحترم تسليم التنظيم المذكور الى ممثل جهاز المخابرات الذي سيتم اعلامكم باسمه لاحقاً واعتبار ذلك سياق عمل في الحالات المماثلة.

يرجى الاطلاع والتنفيذ واعلامنا مع التقدير.

المرفقات /
[illegible]
[illegible]

عبد [illegible]
م.م.ع منطقة الحكم الذاتي
١٩٩٠/١٠/٢٦

نسخة منه إلى /

السيد مدير أمن محافظة اربيل [illegible]
السيد مدير أمن محافظة السليمانية إلحاقاً [illegible] ١٩٩٠/٩/١٩
يرجى الاطلاع والتعامل بنفس التوجيه أعلاه فيما إذا كان لديكم تنسيق مع عناصر الحزب المذكور واعلامنا مع التقدير.

JI BO DÎROK VAJÎ NEYÊ NIVÎSANDIN

ئەم کتێبە

ئەوەی لە نێوان دووتوێی ئەم کتێبەدا دەخرێتە ڕوو بریتییە لە نووسینەوەی ئەو شەش دیمانە تەلەفزیۆنییەی کە تیایاندا زیاتر لە هەشتا پرسیار لەلایەن کەناڵە جیاجیاکانی ڕاگەیاندنی وپ.د.ک.ەوە لە مارسی ساڵی ١٩٩٥ دا بەرەوڕووی بەڕێز فرەنسۆ هەریری کرانەوە و ئەویش بە تێروتەسەلی وەڵامی داوەتەوە. ئەم دیمانانە کاتی خۆی لە ناو جەماوەری بینەرانی تەلەفزیۆنی گەلان و کوردستاندا زۆر دەنگیان دایەوە و پێدا پێدا داوای دووبارەکردنەوەیان دەکرا، بۆیە ئێستە بۆ ئەوەی ئەم دیمانانە بەردەوام لە بەردەستدا بن وا لێرەدا نووسرانەوە و ڕێڕای کۆمەڵێک بەڵگەنامە و دەستاوێزی گرینگ لە پاشکۆی ئەم کتێبەدا پێشکێشتان کرا.

Hevpeyvîn bi Rêzdar FRANSO HERÎRÎ re

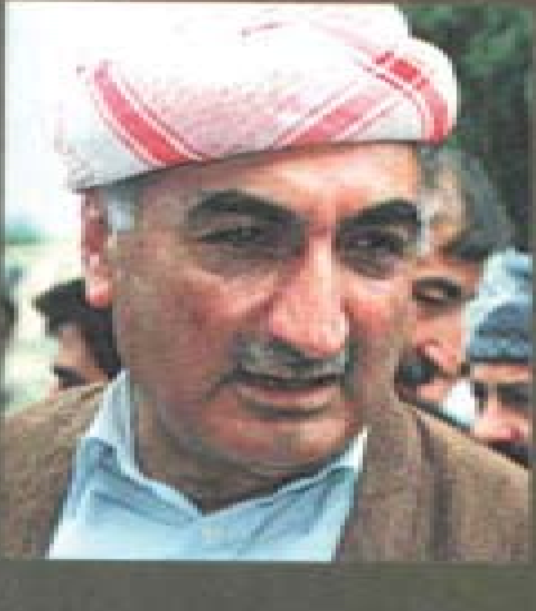

Weşanên PDK 1995